ORTAÖĞRETİM

MÜZİK DERSİ

10

Öğretmen Kılavuz Kitabı

Yazarlar

Burcu ERSÖZ
Erkan ARMAĞAN
Feyzullah KAYA
Kadriye GÜMÜŞ
Kemal KOCAMANOĞLU
Özgül SAVAŞ
Ulaş ALPASLAN

DEVLET KİTAPLARI
BİRİNCİ BASKI
……., 2019

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI .....: 6637
YARDIMCI VE KAYNAK KİTAPLAR DİZİSİ.....: 964

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Kitabın metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

HAZIRLAYANLAR

Editör
Prof. Dr. Efe AKBULUT

Dil Uzmanı
Şükran SELÇUK

Program Geliştirme Uzmanı
Prof. Dr. Efe AKBULUT

Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı
Yrd. Doç. Dr. Metin YAŞAR

Rehberlik Uzmanı
Derya EROL

Görsel ve Grafik Tasarım Uzmanı
Halil Özgür AYHAN

ISBN 978-975-11-4749-3

Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 25.06.2018 gün ve 12254648 sayılı yazısı ile eğitim aracı olarak kabul edilmiş, Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğünün .....
gün ve ..... sayılı yazısı ile birinci defa ..... adet basılmıştır.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

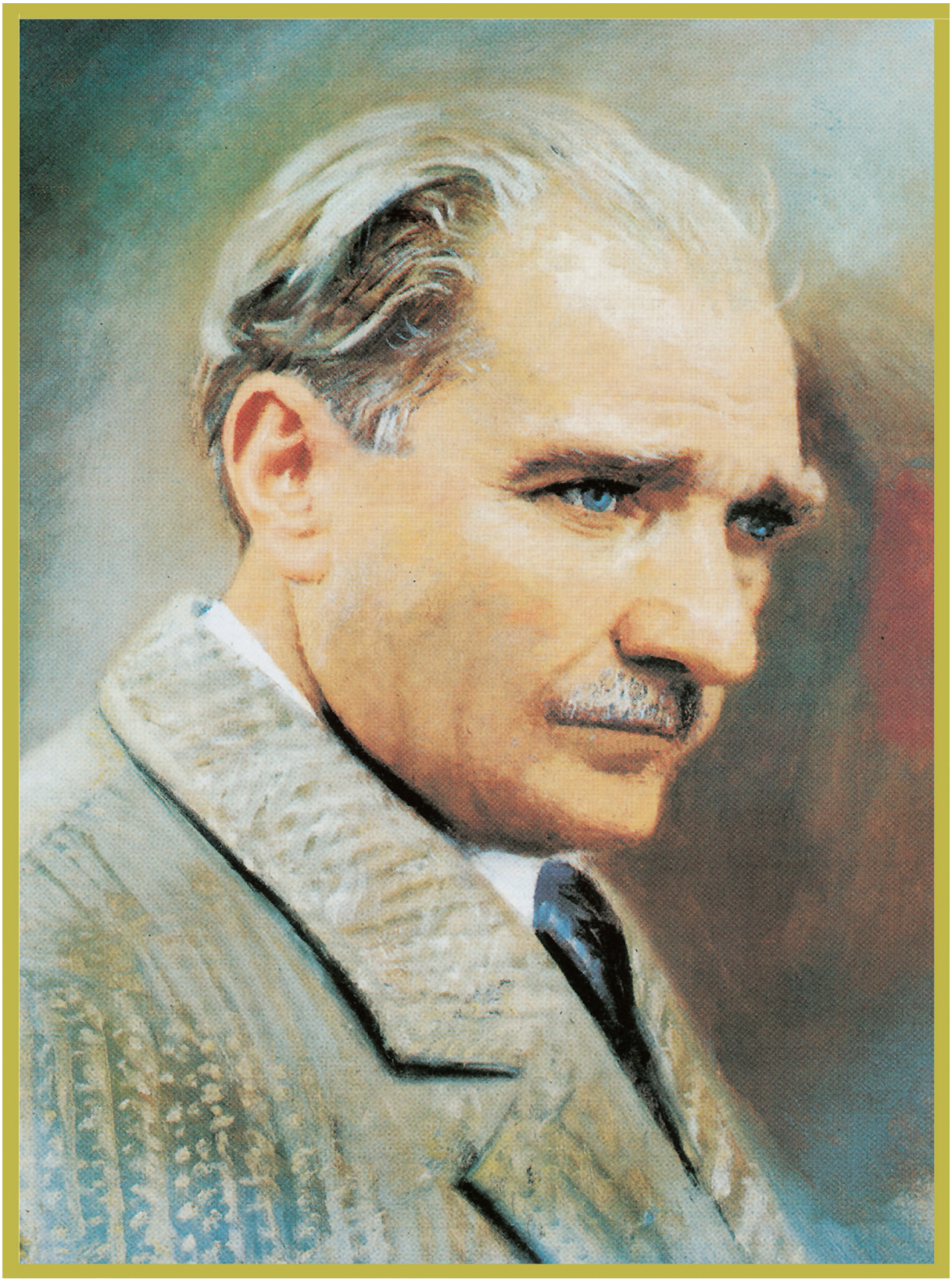
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk
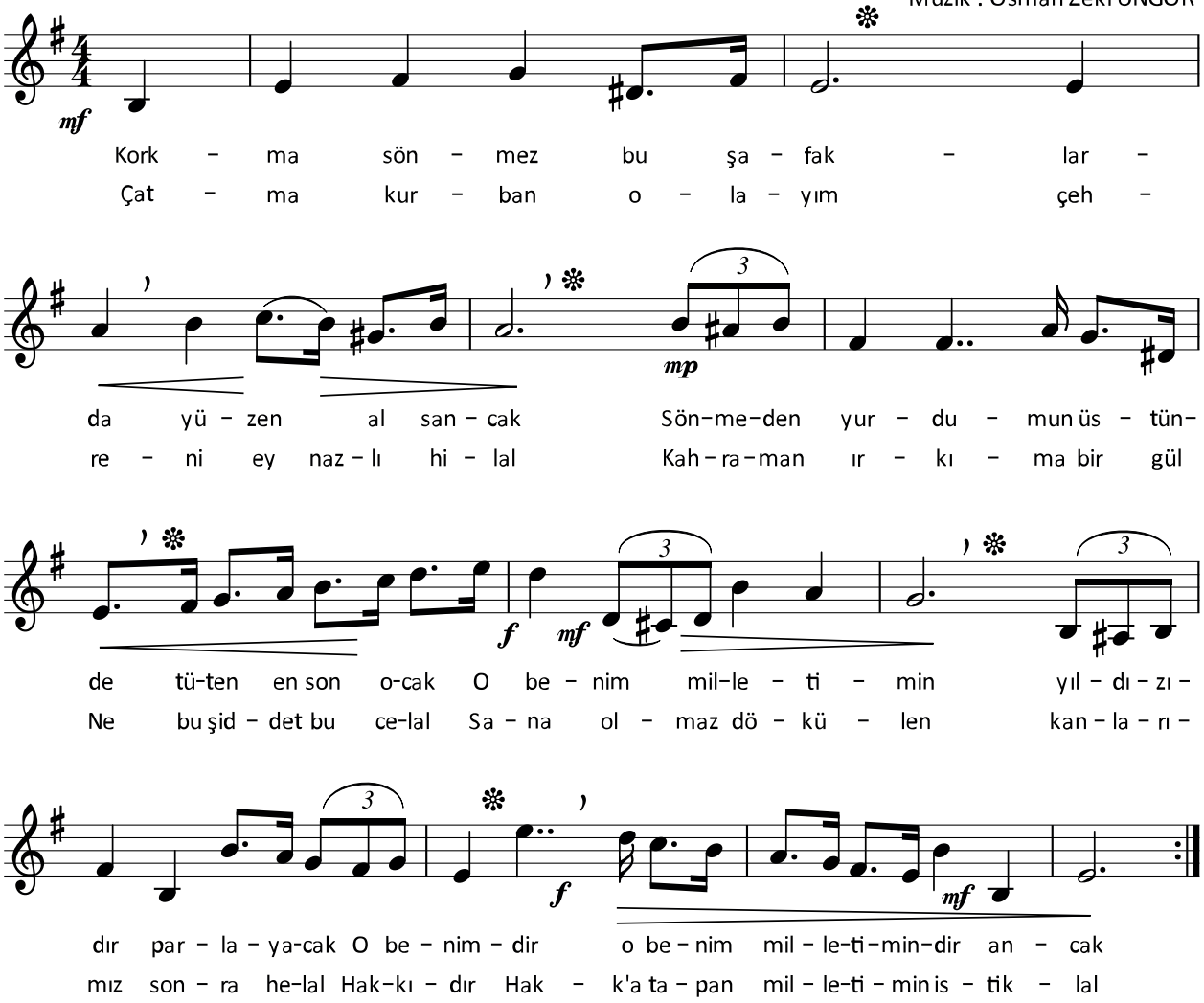

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İSTİKLAL MARŞI(*)

Söz : Mehmet Âkif ERSOY
Müzik : Osman Zeki ÜNGÖR

Orta

(*)İstiklal Marşı'nın birinci sözlerini söylerken virgül (,), ikinci sözlerini söylerken ise yıldız (*) işaretinin bulunduğu yerlerde nefes alınız.

İÇİNDEKİLER

KİTAPTA YER ALAN ESERLER 10

KİTABIN TANITIMI 12

1. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETİM PROGRAMI 13

2. ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASI 18

3. ÖĞRETİM PROGRAMININ YAPISI 20

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME FORMLARI 25

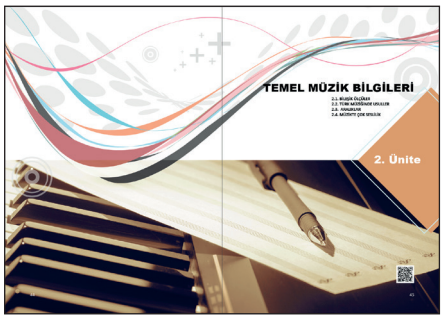
1. ÜNİTE: SES VE MÜZİK

1.1. SES GELİŞTİRME ÇALIŞMALARI 28

1.2. İSTİKLAL MARŞI 33

1.3. MARŞLAR VE KAHRAMANLIK TÜRKÜLERİ 39

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME ÖNERİLERİ 43

2. ÜNİTE: TEMEL MÜZİK BİLGİLERİ

2.1. BİLEŞİK ÖLÇÜLER 46

2.2. TÜRK MÜZİĞİNDE USULLER 50

2.3. ARALIKLAR 57

2.4. MÜZİKTE ÇOK SESLİLİK 63

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME ÖNERİLERİ 67

3. ÜNİTE: MÜZİKTE TON VE MAKAM

3.1. MAJÖR-MİNÖR TONALİTELER 70

3.2. TÜRK MÜZİĞİNDE MAKAMSAL YAPI 75

3.3. MAKAMSAL ESERLER 80

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME ÖNERİLERİ..... 85

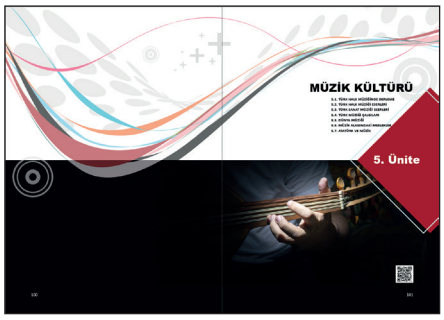

4. ÜNİTE: MÜZİK TARİHİ

4.1. TÜRK MÜZİĞİ TARİHİ 88

4.2. BATI MÜZİĞİ TARİHİ 93

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME ÖNERİLERİ 99

5. ÜNİTE: MÜZİK KÜLTÜRÜ

5.1. TÜRK HALK MÜZİĞİNDE DERLEME 102

5.2. TÜRK HALK MÜZİĞİ ESERLERİ 107

5.3. TÜRK SANAT MÜZİĞİ ESERLERİ 111

5.4. TÜRK MÜZİĞİ ÇALGILARI 115

5.5. DÜNYA MÜZİĞİ 120

5.6. MÜZİK ALANINDAKİ MESLEKLER 124

5.7. ATATÜRK VE MÜZİK 126

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME ÖNERİLERİ 129

6. ÜNİTE: MÜZİKSEL YARATICILIK

6.1. EZGİ OLUŞTURMA 132

6.2. RİTİM EŞLİĞİ OLUŞTURMA 134

6.3. MÜZİK VE TEKNOLOJİ 137

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME ÖNERİLERİ 141

DAĞARCIK 142

CEVAP ANAHTARI 162

TERİMLER SÖZLÜĞÜ 163

KAYNAKÇA 165

KİTAPTA YER ALAN ESERLER

1. 100. Yıl Atatürk Marşı.....127
2. Ağla Gözüm Ağla..... 111
3. Ağlama Değmez Hayat Bu Gözyaşlarına..... 80
4. Allı Gelin 64
5. Amman Avcı Vurma Meni..... 150
6. Aşka Gönül Vermem Aşka İnanmam..... 53
7. Atabarı..... 135
8. Beyler Bahçesinde Gandiller Yanar..... 81
9. Bir Dalda İki Kiraz..... 82
10. Bir de Bana Sor..... 159
11. Cumbanchero..... 120
12. Cumhuriyet Marşı 71
13. Cumhuriyet Valsi.....149
14. Çalın Davulları Çaydan Aşağya.....151
15. Çanakkale İçinde..... 41
16. Çemberimde Gül Oya..... 55
17. Değirmen (İki sesli) 65
18. Dertli Kaval..... 48
19. Donna Donna..... 161
20. Emanetine Sahibim Ata'm..... 148
21. En Güzel Yönetim.....73
22. Evlerinin Önü Bulgur Kazanı..... 152
23. Geçmesin Günümüz Sevgilim Yasla..... 154
24. Gemiciler Kalkalım..... 108
25. Gençlik Marşı..... 60
26. Görem Dedim Göremedim (İki sesli).....156
27. Gurbet İçimde Bir Ok Her Şey Bana Yabancı..... 153
28. Güzel Yurdum.....158
29. Hangi Bağın Bağbanısan..... 83
30. Hele Bi Gel..... 160
31. Hey Güzeller.....135
32. Hoş Geldiniz (Kanon).....158
33. İleri Marşı 40
34. İstiklal Marşı.....33
35. İstiklal Marşı (Piyano eşlikli).....143
36. İzmir'in Dağlarında 71

37. İzmir'in Kavakları.....41
38. Kahraman (Thine Be The Glory).....95
39. Madımak.....58
40. Ne Sevincin Ömrü Varmış.....112
41. Öğretmen Marşı.....145
42. Polyushka Polye.....137
43. Santa Lucia.....121
44. Sevgi Her Şeydir.....146
45. Solfej Kanonu.....63
46. Sunamız Gölde Kaldı 77
47. Vatan Marşı.....39
48. Yıllar Sonra Rastladım.....155
49. Yurdum İçin 73

KİTABIN TANITIMI

Kazanımı kapsayan konuyu gösteririr.

Kazanımın ait olduğu öğrenme alanını gösterir.

Öğrenme süreci sonunda öğrencide görülmesi beklenen bilgi, beceri, tutum ve değerleri gösterir.

Kazanımın gerçekleşmesi için gerekli olan ortalama süreyi gösterir.

Dersin işlenişinde kullanılacak genel müzik öğretim yöntemlerini gösterir.

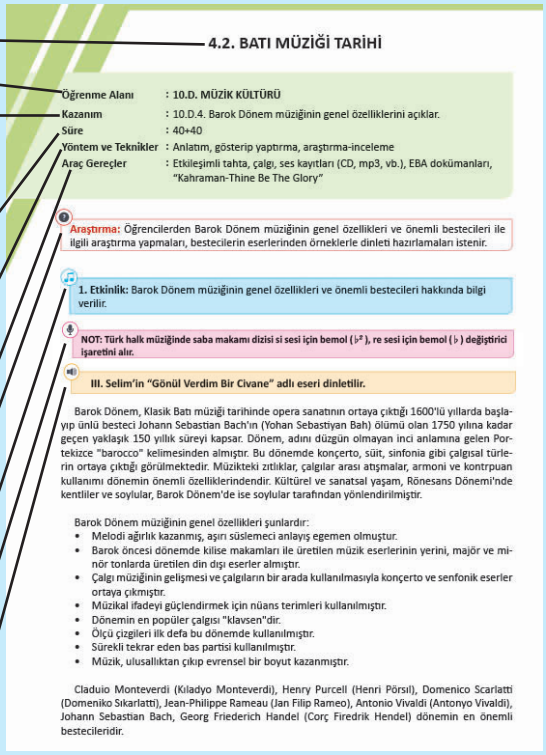
Dersin işlenişinde kullanılacak araç gereç ve ders materyallerini gösterir.

Öğrencilerin dersten önce araştırmaları gereken konuları gösterir.

Kazanımın gerçekleşmesi için yapılması gereken açıklama ve uygulamaları gösterir.

Konu anlatımlarında öğretmenin dikkat edeceği noktaları gösterir.

Konu anlatımlarında dinletilecek örnek eserleri gösterir.

4.2. BATI MÜZİĞİ TARİHİ

Öğrenme Alanı : 10.D. MÜZİK KÜLTÜRÜ
Kazanım : 10.D.4. Barok Dönem müziğinin genel özelliklerini açıklar.
Süre : 40+40
Yöntem ve Teknikler : Anlatım, gösterip yaptırma, araştırma-inceleme
Araç Gereçler : Etkileşimli tahta, çalgı, ses kayıtları (CD, mp3, vb.), EBA dokümanları, "Kahraman-Thine Be The Glory"

Araştırma: Öğrencilerden Barok Dönem müziğinin genel özellikleri ve önemli bestecileri ile ilgili araştırma yapmaları, bestecilerin eserlerinden örneklerle dinleti hazırlamaları istenir.

1. Etkinlik: Barok Dönem müziğinin genel özellikleri ve önemli bestecileri hakkında bilgi verilir.

NOT: Türk halk müziğinde saba makamı dizisi si sesi için bemol (♭²), re sesi için bemol (♭) değiştirici işaretini alır.

III. Selim'in "Gönül Verdim Bir Civane" adlı eseri dinletilir.

Barok Dönem, Klasik Batı müziği tarihinde opera sanatının ortaya çıktığı 1600'lü yıllarda başlayıp ünlü besteci Johann Sebastian Bach'ın (Yohan Sebastiyan Bah) ölümü olan 1750 yılına kadar geçen yaklaşık 150 yıllık süreyi kapsar. Dönem, adını düzgün olmayan inci anlamına gelen Portekizce "barocco" kelimesinden almıştır. Bu dönemde konçerto, süit, sinfonia gibi çalgısal türlerin ortaya çıktığı görülmektedir. Müzikteki zıtlıklar, çalgılar arası atışmalar, armoni ve kontrpuan kullanımı dönemin önemli özelliklerindendir. Kültürel ve sanatsal yaşam, Rönesans Dönemi'nde kentliler ve soylular, Barok Dönem'de ise soylular tarafından yönlendirilmiştir.

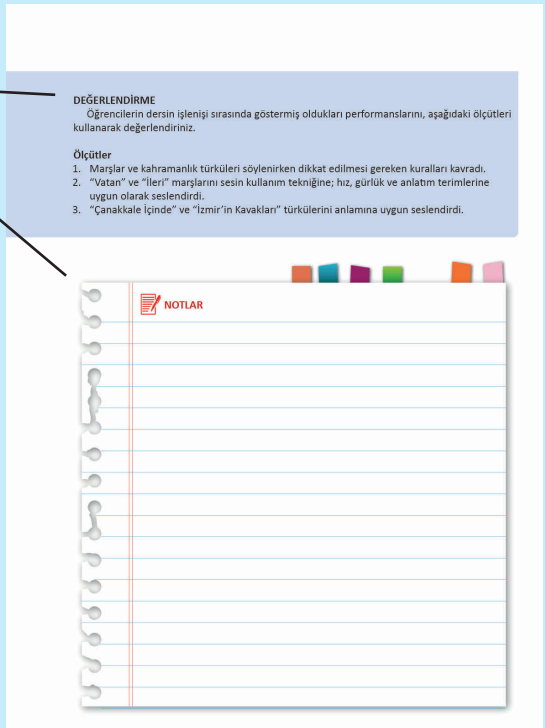
Barok Dönem müziğinin genel özellikleri şunlardır:

- Melodi ağırlık kazanmış, aşırı süslemeci anlayış egemen olmuştur.
- Barok öncesi dönemde kilise makamları ile üretilen müzik eserlerinin yerini, majör ve minör tonlarda üretilen din dışı eserler almıştır.
- Çalgı müziğinin gelişmesi ve çalgıların bir arada kullanılmasıyla konçerto ve senfonik eserler ortaya çıkmıştır.
- Müzikal ifadeyi güçlendirmek için nüans terimleri kullanılmıştır.
- Dönemin en popüler çalgısı "klavsen"dir.
- Ölçü çizgileri ilk defa bu dönemde kullanılmıştır.
- Sürekli tekrar eden bas partisi kullanılmıştır.
- Müzik, ulusallıktan çıkıp evrensel bir boyut kazanmıştır.

Claduio Monteverdi (Kiladyo Monteverdi), Henry Purcell (Henri Pörsıl), Domenico Scarlatti (Domeniko Skarlatti), Jean-Philippe Rameau (Jan Filip Rameo), Antonio Vivaldi (Antonyo Vivaldi), Johann Sebastian Bach, Georg Friederich Handel (Corç Firedrik Hendel) dönemin en önemli bestecileridir.

Kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediğinin belirlenmesi için ayrılan bölümü gösterir.

Değerlendirme sonucunda öğretmenin kazanım ve dersin işlenişiyle ilgili önemli bilgileri ya da eksik kalan uygulamaları açıklaması için ayrılan bölümü gösterir.

DEĞERLENDİRME

Öğrencilerin dersin işlenişi sırasında göstermiş oldukları performanslarını, aşağıdaki ölçütleri kullanarak değerlendiriniz.

Ölçütler

1. Marşlar ve kahramanlık türküleri söylenirken dikkat edilmesi gereken kuralları kavradı.
2. "Vatan" ve "İleri" marşlarını sesin kullanım tekniğine; hız, gürlük ve anlatım terimlerine uygun olarak seslendirdi.
3. "Çanakkale İçinde" ve "İzmir'in Kavakları" türkülerini anlamına uygun seslendirdi.

NOTLAR

Karekod okuyucu ile taratarak nota, resim, video, animasyon, soru ve çözümleri vb. ilave kaynaklara ulaşabileceğiniz barkodu gösterir.

Detaylı bilgi için http://kitap.eba.gov.tr/karekod

1. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETİM PROGRAMI

Bilim ve teknolojide yaşanan hızlı değişim, bireyin ve toplumun değişen ihtiyaçları, öğrenme öğretme teori ve yaklaşımlarındaki yenilik ve gelişmeler bireylerden beklenen rolleri de doğrudan etkilemiştir. Bu değişim bilgiyi üreten, hayatta işlevsel olarak kullanabilen, problem çözebilen, eleştirel düşünen, girişimci, kararlı, iletişim becerilerine sahip, empati yapabilen, topluma ve kültüre katkı sağlayan vb. niteliklerdeki bir bireyi tanımlamaktadır. Bu nitelik dokusuna sahip bireylerin yetişmesine hizmet edecek öğretim programları salt bilgi aktaran bir yapıdan ziyade bireysel farklılıkları dikkate alan, değer ve beceri kazandırma hedefli, sade ve anlaşılır bir yapıda hazırlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda bir taraftan farklı konu ve sınıf düzeylerinde sarmal bir yaklaşımla tekrar eden kazanımlara ve açıklamalara, diğer taraftan bütünsel ve bir kerede kazandırılması hedeflenen öğrenme çıktılarına yer verilmiştir. Her iki gruptaki kazanım ve açıklamalar da ilgili disiplinin yetkin, güncel, geçerli ve eğitim öğretim sürecinde hayatla ilişkileri kurulabilecek niteliktedir. Bu kazanımlar ve sınırlarını belirleyen açıklamaları, sınıflar ve eğitim kademeleri düzeyinde değerler, beceriler ve yetkinlikler perspektifinde bütünlük sağlayan bir bakış açısıyla yalın bir içeriğe işaret etmektedir. Böylelikle üst bilişsel becerilerin kullanımına yönlendiren, anlamlı ve kalıcı öğrenmeyi sağlayan, sağlam ve önceki öğrenmelerle ilişkilendirilmiş, diğer disiplinlerle ve günlük hayatla değerler, beceriler ve yetkinlikler çevresinde bütünleşmiş bir öğretim programları toplamı oluşturulmuştur.

1.1. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ AMAÇLARI

Öğretim programları, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 2. maddesinde ifade edilen "Türk Milli Eğitiminin Genel Amaçları" ile "Türk Milli Eğitiminin Temel İlkeleri" esas alınarak hazırlanmıştır.

Eğitim ve öğretim programlarıyla sürdürülen tüm çalışmalar; okulöncesi, ilköğretim ve ortaöğretim seviyelerinde birbirini tamamlayıcı bir şekilde aşağıdaki amaçlara ulaşmaya yöneliktir:

1. Okulöncesi eğitimi tamamlayan öğrencilerin bireysel gelişim süreçleri göz önünde bulundurularak bedensel, zihinsel ve duygusal alanlarda sağlıklı şekilde gelişimlerini desteklemek.
2. İlkokulu tamamlayan öğrencilerin gelişim düzeyine ve kendi bireyselliğine uygun olarak ahlaki bütünlük ve öz farkındalık çerçevesinde, öz güven ve öz disipline sahip, gündelik hayatta ihtiyaç duyacağı temel düzeyde sözel, sayısal ve bilimsel akıl yürütme ile sosyal becerileri ve estetik uyarlılığı kazanmış, bunları etkin bir şekilde kullanarak sağlıklı hayat yönelimli bireyler olmalarını sağlamak.
3. Ortaokulu tamamlayan öğrencilerin, ilkokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle millî ve manevi değerleri benimsemiş, haklarını kullanan ve sorumluluklarını yerine getiren, "Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi"nde ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış bireyler olmalarını sağlamak.
4. Liseyi tamamlayan öğrencilerin, ilkokulda ve ortaokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle, millî ve manevi değerleri benimseyip hayat tarzına dönüştürmüş, üretken ve aktif vatandaşlar olarak yurdumuzun iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunan, "Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi"nde ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda bir mesleğe, yükseköğretime ve hayata hazır bireyler olmalarını sağlamak.

1.2. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ PERSPEKTİFİ

Eğitim sistemimizin temel amacı değerlerimiz ve yetkinliklerle bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip bireyler yetiştirmektir. Bilgi, beceri ve davranışlar öğretim programlarıyla kazandırılmaya çalışılırken değerlerimiz ve yetkinlikler bu bilgi, beceri ve davranışların arasındaki bütünlüğü kuran bağlantı ve ufuk işlevi görmektedir. Değerlerimiz toplumumuzun millî ve manevi kaynaklarından damıtılarak dünden bugüne ulaşmış ve yarınlarımıza aktaracağımız öz mirasımızdır. Yetkinlikler ise bu mirasın hayata ve insanlık ailesine katılmasını ve katkı vermesini sağlayan eylemsel bütünlüklerimizdir. Bu yönüyle değerlerimiz ve yetkinlikler birbirinden ayrılmaz bir şekilde teori-pratik bütünlüğündeki asli parçamızı oluşturur. Güncellik içinde öğrenme öğretme süreçleriyle kazandırmaya çalıştığımız bilgi, beceri ve davranışlar ise bizi biz yapan değerlerimizin ve yetkinliklerin günün şartları içinde görünürlük kazanma araç ve platformlarıdır; günün şartları içinde değişiklik gösterebilir yapısıyla arızîdir ve bu sebeple de sürekli gözden geçirmelerle güncellenir, yenilenir

1.2.1. Değerlerimiz

Değerlerimiz öğretim programlarının perspektifini oluşturan ilkeler toplamıdır. Kökleri geleneklerimiz ve dünümüz içinde, gövdesi ve dalları bu köklerden beslenerek bugünümüze ve yarınlarımıza uzanmaktadır. Temel insani özelliklerimizi oluşturan değerlerimiz, hayatımızın rutin akışında ve karşılaştığımız sorunlarla başa çıkmada eyleme geçmemizi sağlayan kudretin ve gücün kaynağıdır.

Bir toplumun geleceğinin, değerlerini benimsemiş ve bu değerleri sahip olduğu yetkinliklerle ete kemiğe büründüren insanlarına bağlı olduğu tartışma götürmez bir gerçektir. Bundan dolayı eğitim sistemimiz her bir üyesine uygun ahlaki kararlar alma ve bunları davranışlarında sergileme yeterliliğini kazandırma amacıyla hareket eder. Eğitim sistemi sadece akademik açıdan başarılı, belirlenmiş bazı bilgi, beceri ve davranışları kazandıran bir yapı değildir. Temel değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmek asli görevidir; yeni neslin değerlerini, alışkanlıklarını ve davranışlarını etkileyebilmelidir. Eğitim sistemi değerleri kazandırma amacı çerçevesindeki işlevini, öğretim programlarını da kapsayan eğitim programıyla yerine getirir. “Eğitim programı”; öğretim programları, öğrenme öğretme ortamları, eğitim araç gereçleri, ders dışı etkinlikler, mevzuat gibi eğitim sisteminin tüm unsurları göz önünde bulundurularak oluşturulur. Öğretim programlarında bu anlayışla değerlerimiz, ayrı bir program veya öğrenme alanı, ünite, konu vb. olarak görülmemiştir. Tam aksine bütün eğitim sürecinin nihai gayesi ve ruhu olan değerlerimiz, öğretim programlarının her birinde ve her bir biriminde yer almıştır.

Öğretim programlarında yer alan “kök değerler” şunlardır: *adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik*. Bu değerler, öğrenme öğretme sürecinde hem kendi başlarına hem ilişkili olduğu alt değerlerle hem de öteki kök değerlerle birlikte ele alınarak hayat bulacaktır.

1.2.2. Yetkinlikler

Eğitim sistemimiz yetkinliklerde bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip karakterde bireyler yetiştirmeyi amaçlar. Öğrencilerin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde; kişisel, sosyal, akademik ve iş hayatlarında ihtiyaç duyacakları beceri yelpazeleri olan yetkinlikler Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde (TYÇ) belirlenmiştir. TYÇ sekiz anahtar yetkinlik belirlemekte ve aşağıdaki gibi tanımlamaktadır:

1. *Anadilde İletişim:* Kavram, düşünce, görüş, duygu ve olguları hem sözlü hem de yazılı olarak ifade etme ve yorumlama (dinleme, konuşma, okuma ve yazma); eğitim ve öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi her türlü sosyal ve kültürel bağlamda uygun ve yaratıcı bir şekilde dilsel etkileşimde bulunmaktır.
2. *Yabancı Dillerde İletişim:* Çoğunlukla ana dilde iletişimin temel beceri boyutlarını paylaşmakta olup duygu, düşünce, kavram, olgu ve görüşleri hem sözlü hem de yazılı olarak kişinin istek ve ihtiyaçlarına göre eğitim, öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi uygun bir dizi sosyal ve kültürel bağlamda anlama, ifade etme ve yorumlama becerisine dayalıdır. Yabancı dillerde iletişim, aracılık etme ve kültürlerarası anlayış becerilerini de gerektirmektedir. Bireyin yeterlilik seviyesi, bireyin sosyal ve kültürel geçmişi, çevresi, ihtiyaçları ve ilgilerine bağlı olarak dinleme, konuşma, okuma ve yazma boyutları ile farklı diller arasında değişkenlik gösterecektir.
3. *Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler:* Matematiksel yetkinlik, günlük hayatta karşılaşılan bir dizi problemi çözmek için matematiksel düşünme tarzını geliştirme ve uygulamadır. Sağlam bir aritmetik becerisi üzerine inşa edilen süreç, faaliyet ve bilgiye vurgu yapılmaktadır. Matematiksel yetkinlik, düşünme (mantıksal ve uzamsal düşünme) ve sunmanın (formüller, modeller, kurgular, grafikler ve tablolar) matematiksel modlarını farklı derecelerde kullanma beceri ve isteğini içermektedir. Bilimde yetkinlik, soruları tanımlamak ve kanıta dayalı sonuçlar üretmek amacıyla doğal dünyanın açıklanmasına yönelik bilgi varlığına ve metodolojiden yararlanma beceri ve arzusuna atıfta bulunmaktadır. Teknolojide yetkinlik, algılanan insan istek ve ihtiyaçlarını karşılama bağlamında bilgi ve metodolojinin uygulanması olarak görülmektedir. Bilim ve teknolojide yetkinlik, insan etkinliklerinden kaynaklanan değişimleri ve her bireyin vatandaş olarak sorumluluklarını kavrama gücünü kapsamaktadır.
4. *Dijital Yetkinlik:* İş, günlük hayat ve iletişim için bilgi iletişim teknolojilerinin güvenli ve eleştirel şekilde kullanılmasını kapsar. Söz konusu yetkinlik, bilgiye erişim ve bilginin değerlendirilmesi, saklanması, üretimi, sunulması ve alışverişi için bilgisayarların kullanılması ayrıca Genel Ağ aracılığıyla ortak ağlara katılım sağlanması ve iletişim kurulması gibi temel beceriler yoluyla desteklenmektedir.
5. *Öğrenmeyi Öğrenme:* Bireyin kendi öğrenme eylemini etkili zaman ve bilgi yönetimini de kapsayacak şekilde bireysel olarak veya grup hâlinde düzenleyebilmesi için öğrenmenin peşine düşme ve bu konuda ısrarcı olma yetkinliğidir. Bu yetkinlik, bireyin var olan imkânları tanıyarak öğrenme ihtiyaç ve süreçlerinin farkında olmasını ve başarılı bir öğrenme eylemi için zorluklarla başa çıkma yeteneğini kapsamaktadır. Yeni bilgi ve beceriler kazanmak, işlemek ve kendine uyarlamak kadar rehberlik desteği aramak ve bundan yararlanmak anlamına da gelir. Öğrenmeyi öğrenme, bilgi ve becerilerin ev, iş yeri, eğitim ve öğretim ortamı gibi çeşitli bağlamlarda kullanılması ve uygulanması için önceki öğrenme ve hayat tecrübelerine dayanılması yönünde öğrenenleri harekete geçirir.
6. *Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler:* Bu yetkinlikler kişisel, kişilerarası ve kültürlerarası yetkinlikleri içermekte; bireylerin farklılaşan toplum ve çalışma hayatına etkili ve yapıcı biçimde katılmalarına imkân tanıyacak; gerektiğinde çatışmaları çözecek özelliklerle donatılmasını sağlayan tüm davranış biçimlerini kapsar. Vatandaşlıkla ilgili yetkinlik ise bireyleri, toplumsal ve siyasal kavram ve yapılara ilişkin bilgiye, demokratik ve aktif katılım kararlılığına dayalı olarak medeni hayata tam olarak katılmaları için donatmaktadır.
7. *İnisiyatif Alma ve Girişimcilik:* Bireyin düşüncelerini eyleme dönüştürme becerisini ifade eder. Yaratıcılık, yenilik ve risk almanın yanında hedeflere ulaşmak için planlama yapma ve proje yönetme yeteneğini de içerir. Bu yetkinlik, herkesi sadece evde ve toplumda değil işlerine ait bağlam ve şartların farkında olabilmeleri ve iş fırsatlarını yakalayabilmeleri için

aynı zamanda iş hayatında desteklemekte; toplumsal ve ticari etkinliklere girişen veya katkıda bulunan kişilerin ihtiyaç duydukları daha özgün bilgi ve beceriler için de bir temel teşkil etmektedir. Etik değerlerin farkında olma ve iyi yönetişimi desteklemeyi de kapsar.

8. *Kültürel Farkındalık ve İfade:* Müzik, sahne sanatları, edebiyat ve görsel sanatlar dâhil olmak üzere çeşitli kitle iletişim araçları kullanılarak görüş, deneyim ve duyguların yaratıcı bir şekilde ifade edilmesinin öneminin takdiridir.

1.3. ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI

Hiçbir insan bir başkasının bire bir aynısı değildir. Bu sebeple öğretim programlarının ve buna bağlı olarak ölçme ve değerlendirme sürecinin "herkese uygun", "herkes için geçerli ve standart olması" insanın doğasına terstir. Bu sebeple ölçme ve değerlendirme sürecinde azami çeşitlilik ve esneklik anlayışıyla hareket edilmesi şarttır. Öğretim programları bu açıdan bir yol göstericidir. Öğretim programlarından ölçme değerlendirmeye ait bütün unsurları içermesini beklemek gerçekçi bir beklenti olarak değerlendirilemez. Eğitimde çeşitlilik; birey, eğitim düzeyi, ders içeriği, sosyal ortam, okul imkânları vb. iç ve dış dinamiklerden ciddi şekilde etkilendiği için ölçme ve değerlendirme uygulamalarının etkililiğini sağlamada öncelik öğretim programlarından değil öğretmen ve eğitim uygulayıcılarından beklenir. Bu noktada özgünlük ve yaratıcılık öğretmenlerden temel beklentidir.

Bu bakış açısından hareketle öğretim programlarında ölçme ve değerlendirme uygulamalarına yön veren ilkeleri aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür:

1. Ölçme ve değerlendirme çalışmaları öğretim programının tüm bileşenleri ile azami uyum sağlamalı, kazanım ve açıklamaların sınırları esas alınmalıdır.
2. Öğretim programı, ölçme sürecinde kullanılabilecek ölçme araç ve yöntemleri açısından uygulayıcılara kesin sınırlar çizmez, sadece yol gösterir. Ancak tercih edilen ölçme ve değerlendirme araç ve yönteminde, gereken teknik ve akademik standartlara uyulmalıdır.
3. Eğitimde ölçme ve değerlendirme uygulamaları eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır ve eğitim süreci boyunca yapılır. Ölçme sonuçları tek başına değil izlenen süreçlerle birlikte bütünlük içinde ele alınır.
4. Bireysel farklılıklar gerçeğinden dolayı bütün öğrencileri kapsayan, bütün öğrenciler için genel geçer, tek tip bir ölçme ve değerlendirme yönteminden söz etmek uygun değildir. Öğrencinin akademik gelişimi tek bir yöntemle veya teknikle ölçülüp değerlendirilmez.
5. Eğitim sadece "bilme (düşünce)" için değil, "hissetme (duygu)" ve "yapma (eylem)" için de verilir; dolayısıyla sadece bilişsel ölçümler yeterli kabul edilemez.
6. Çok odaklı ölçme değerlendirme esastır. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları öğretmen ve öğrencilerin aktif katılımıyla gerçekleştirilir.
7. Bireylerin ölçme ve değerlendirmeye konu olan ilgi, tutum, değer ve başarı gibi özellikleri zamanla değişebilir. Bu sebeple söz konusu özellikleri tek bir zamanda ölçmek yerine süreç içindeki değişimleri dikkate alan ölçümler kullanmak esastır.

1.4. BİREYSEL GELİŞİM VE ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Öğretim programlarının geliştirilmesi sürecinde insanın çok yönlü gelişimsel özelliklerine dair mevcut bilimsel bilgi ve birikim dikkate alınarak bütün bileşenler arasında ahengi dikkate alan harmonik bir yaklaşım benimsenmiştir. Bu bağlamda bazı temel gelişim ilkelerine değinmek yerinde olacaktır.

Öğretim programları, insan gelişiminin belirli bir dönemde sonlanmadığı ve gelişimin hayat

boyu sürdüğü ilkesi ile hazırlanmıştır. Bu sebeple öğretim programlarında, her yaş döneminde bireylerin gelişim özelliklerini dikkate alarak destekleyici önlemler alınması önerilmektedir.

Gelişim, hayat boyu sürse de tek ve bir örnek yapıda değildir. Evreler hâlinde ilerler ve her evrede bireylerin gelişim özellikleri farklıdır. Evreler de başlangıç ve bitişleri açısından homojen değildir. Bu sebeple programlar olabildiğince bunu göz önünde bulunduran bir hassasiyetle yapılandırılmıştır. Programların amaçlarını ve kazanımlarını gerçekleştirme sürecinde gerekli uyarlamaların öğretmen tarafından yapılması beklenir.

Gelişim dönemleri ardışık ve değişmeyen bir sıra izler. Her evrede olup bitenler takip eden evreleri etkiler. Öte yandan bu ardışıklık belirli yönelimlerle karakterize edilir: basitten karmaşığa, genelden özele ve somuttan soyuta doğru gelişim gibi. Program geliştirme sürecinde söz konusu yönelimler hem bir alandaki yeterliliği oluşturan kazanım ve becerilerin ön şart ve ardıllığı noktasında dikkate alınmış hem de sınıflar düzeyinde derslerin dağılımlarında ve birbirleriyle ilişkilerinde göz önünde bulundurulmuştur.

Öğretim programlarında insan gelişiminin bir bütün olduğu ilkesi ile hareket edilmiştir. İnsanın farklı gelişim alanlarındaki özellikleri birbirleri ile etkileşim hâlindedir. Söz gelimi dil gelişimi düşünce gelişimini etkiler ve düşünce gelişiminden etkilenir. Bu sebeple öğretmenlerden, öğrencinin edindiği bir kazanımın, gelişimde başka bir alanı da etkileyeceğini dikkate alması beklenir.

Öğretim programları bireysel farklılıklara ilişkin hassasiyetler göz önünde bulundurularak yapılandırılmıştır. Kalıtımsal, çevresel ve kültürel faktörlerden kaynaklanan bireysel farklılıklar ilgi, ihtiyaç ve yönlenme açısından da kendini belli eder. Öte yandan bu durum bireyler arası ve bireyin kendi içindeki farklılıkları da kapsar. Bireyler hem başkalarından farklılık gösterir hem de kendi içindeki özellikleri ile farklıdır. Örneğin bir bireyin soyut düşünme yeteneği güçlü iken aynı bireyin resim yeteneği zayıf olabilir.

Gelişim hayat boyu sürmekle birlikte bu gelişimin hızı evrelere göre değişkendir. Hızın yüksek olduğu zamanlar gelişim açısından riskli ve kritik zamanlardır. Bu sebeple öğretmenlerin gelişim hızının yüksek olduğu zamanlarda öğrencinin durumuna daha duyarlı davranması beklenir. Söz gelimi ergenlik dönemi kimlik edinimi için kritik dönemdir ve eğitim bu dönemde kimlik edinimini destekleyici sosyal etkileşimleri artırır ve yönetir.

1.5. SONUÇ

Elimizdeki programları güncelleme sürecinde hangi işlemlerden ve aşamalardan geçtiğimiz üzerine bilgi vermek de yerinde olacaktır. Bu bağlamda:

- Farklı ülkelerin son yıllarda benzer gerekçelerle yenilenip güncellenen öğretim programları incelenmiş,
- Yurt içinde ve yurt dışında eğitim öğretim ve programlar üzerine yapılan akademik çalışmalar taranmış,
- Başta Anayasamız olmak üzere ilgili mevzuat, kalkınma planları, hükûmet programları, şûra kararları, siyasi partilerin programları, sivil toplum kuruluşları ve sivil araştırma kurumları tarafından hazırlanan raporlar vb. dokümanlar analiz edilmiş,
- Millî Eğitim Bakanlığı programlar ve öğretim materyalleri daire başkanlıkları tarafından geliştirilen anketler aracılığıyla öğretmen ve yöneticilerin programlar ve haftalık ders çizelgelerine yönelik görüşleri toplanmış,
- İllerden gelen her bir branşla ilgili zümre raporları incelenmiş,
- Branşlara yönelik açık uçlu sorulardan oluşan ve elektronik ortamda erişime açılan anket verileri derlenmiş,
- Eğitim fakültelerimizin branşlar ölçeğinde hazırladıkları raporlar incelenmiştir.

Bütün görüş, öneri, eleştiri ve beklentiler Bakanlığımızın ilgili birimlerinden uzman personel, öğretmen ve akademisyenlerden oluşan çalışma gruplarınca değerlendirilmiştir.

Yapılan tespitler doğrultusunda öğretim programlarımız gözden geçirilip güncellenmiş ve yenilenmiştir. Programların uygulanmasına 2018-2019 eğitim öğretim yılı itibarıyla topyekûn geçilecek ve sonrasında yapılacak izleme değerlendirme sonuçlarına göre yine gerekli güncellemeler yapılacaktır. Böylelikle programlarımızın gelişmelerle ve bilimsel, sosyal, teknolojik vb. ihtiyaçlarla koşutluğunun sürekliliği sağlanmış olacaktır.

2. ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASI

2.1. MÜZİK DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖZEL AMAÇLARI

Sanat; kişilerin bireysel gelişimlerine, kendilerini ifade edebilmelerine, yardımlaşma ve birlikte çalışma becerilerinin gelişmesine, üretici bireyler olarak yetişmesine katkı sağlamaktadır. Bu özellikleriyle eğitimin her kademesinde yapılan sanat eğitimi ile yeni eserler üreten, yaratıcı ve kendilerini özgürce ifade edebilen bireylere ulaşmak hedeflenmelidir.

Sanat dallarından biri olan müzik, hayatın ayrılmaz bir parçasıdır. İnsan hayatının her döneminde onun bilişsel, duyuşsal ve devinişsel gelişimine büyük katkı sağlayan önemli bir olgudur. Müziğin bireysel, toplumsal, kültürel ve ekonomik işlevlerinin insan hayatındaki yeri ve öneminin yanı sıra hem bir eğitim aracı hem bir eğitim yöntemi hem de bir eğitim alanı hâline geldiği vurgulanmaktadır. Çağdaş bir eğitimin gerçekleşebilmesi için bilim, sanat ve tekniğin bir bütün olarak düşünülmesi gerekir. Bu bağlamda, müzik eğitimi alanı "sessel ve işitsel" niteliğiyle sanat eğitiminin en önemli dallarından birini oluşturur.

Öğrencilerin yaparak ve yaşayarak öğrenme yoluyla müziği sevmesi, müzikten haz almalarının sağlanması, müzik eğitimi yoluyla kendilerini ve çevrelerini tanımaları ve estetik bakış açılarının oluşturulmasında Müzik Dersi Öğretim Programı önemli bir yer tutmaktadır. Müzik Dersi Öğretim Programı ile öğrencilerin millî ve manevi değerlerini benimsemiş, evrensel değerlere saygılı, kendi müzik kültürünü ve dünya müzik kültürlerini tanıyan, müzik teknolojisini kullanabilen, estetik bakış açısına sahip, öz güven sahibi bireyler olarak yetişmeleri amaçlanmaktadır. Dolayısıyla Müzik Dersi Öğretim Programı, öğrencilerin hem müzik yoluyla estetik duyarlılıklarının geliştirilmesi (dinleme, konuşma vb. etkinlikler) açısından hem de müzik yapma yoluyla (söyleme, doğaçlama, besteleme vb. etkinlikler) yani edimsel olarak müzik eğitimi açısından ele alınmış ve her iki yaklaşım da dengeli bir şekilde programa yansıtılmıştır. Programın yapılandırılması, özellikle nörobilim ve müzik psikolojisi bilim dallarında yapılan güncel çalışmalara dayanarak müzikle ilgili olan müzik teorisi, besteleme, performans, sosyal davranışlar gibi alanlarda bilişim teknolojisi desteği ile gerçekleştirilmiştir.

Müzik Dersi Öğretim Programı'yla öğrencilerin;

1. İstiklâl Marşı'mızla beraber millî birlik ve bütünlüğümüzü pekiştiren diğer marşlarımızı doğru ve etkili seslendirmeleri,
2. Müzik alanında yapılan çalışmaları ve gelişmeleri takip etmeleri,
3. Müziğe yönelik olumlu tutum sergileyerek öz güvenini ve yaratıcılığını geliştirmeleri,
4. İlgi ve yeteneği doğrultusunda müzik etkinliklerine (şarkı söyleme, yaratıcı çalışmalar, araştırma) yönelmeleri,
5. Müziksel bilgi, görgü, ilgi, istek ve yeteneklerini geliştirmeleri,

6. Müzik terminolojisini ve dilini doğru kullanmaları,
7. Müziksel algı ve bilgilenme ile müziksel temel okuma ve yazma becerisine sahip olmaları,
8. Müziğin diğer sanat dallarıyla ilişkisini kurarak estetik duygularını geliştirmeleri,
9. Bilinçli bir müzik dinleyicisi olmaları,
10. Müzik dağarcığı oluşturmaları,
11. Ülkemizdeki müzik türlerini ve önemli sanatçıları tanımaları,
12. Evrensel bir müzik kültürüne sahip olmaları

amaçlanmaktadır.

2.2. MÜZİK DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NDA ALANA ÖZGÜ BECERİLER

Müzik Dersi Öğretim Program'ı ile öğrencilere kazandırılması hedeflenen alana özgü beceriler aşağıda sunulmuştur:

1. Deşifre becerisi
2. Eleştirel düşünme
3. Estetik algı
4. İcra ve yorumlama
5. Müziği iletişim dili olarak kullanma
6. Katılımcı müziksel çalışma (Koro vb.)
7. Makamsal ve tonal ayırt edicilik
8. Müzik terminolojisini doğru ve yerinde kullanma
9. Sahne ve performans becerisi
10. Müzik teknolojilerini kullanma

2.3. MÜZİK DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

1. Programın uygulanmasında kazanımlar ve bunlara ilişkin açıklamalar bir bütün olarak ele alınmalıdır. Kazanımların açıklamalarında sınırlamalara ve uygulamaya dönük ipuçlarına yer verilmiştir. Açıklamalardaki uygulamaya dönük ipuçlarının ve örneklerin geliştirilerek kullanılması önerilmektedir.
2. Programın uygulanması esnasında işlenecek konuların derinliği ve işlenişinde öğrencilerin müziksel anlamda bireysel ve kültürel farklılıkları dikkate alınmalıdır.
3. Müzik manevi, kültürel ve evrensel değerlerin sanat yoluyla aktarılmasında önemli bir yer tutmaktadır. Bu bakımdan öğrenme sürecinde programda yer alan öğrenme alanları ve kazanımlarla ilişkilendirilen değerlere yönelik çalışma ve etkinliklere yer verilmesi önemlidir.
4. Öğrencilerin hazır bulunuşluk ve ön bilgilerini tespit etmek amacıyla "İlköğretim Müzik (1-8. Sınıflar) Dersi Öğretim Programı" incelenerek derse hazırlayıcı ve motive edici uygulamalara yer verilmelidir.
5. Öğrencilerin etkinlikler çerçevesinde proje, poster ve afiş hazırlayarak, şarkı sözü yazarak, beste yaparak oluşturdukları ürünleri uygun ortamlarda, aileleri ve çevreleriyle paylaşmaları mutlaka desteklenmelidir.
6. Öğretmen derse ilişkin konuları sevdirmeli; öğrencilerin besteci ve yorumcuların biyografilerini incelemelerini, konser etkinliklerine katılımlarını ve görev almalarını teşvik etmelidir.
7. Ders yılı sonunda öğrencilerin öğrendiklerini sergilemek, paylaşmak ve öğrenmeyi zevkli kılmak amacıyla yıl sonu etkinlikleri (dinleti, konser vb.) düzenlenmelidir.
8. Öğretmenler, sadece ders kitaplarına bağlı kalmamalıdırlar. Sınıf düzeyi, öğrencilerin ilgi, hazır

bulunuşluk düzeyleri, öğrenme stilleri gibi unsurları göz önünde bulundurarak kazanımlarla tutarlı olacak şekilde öğretim materyalleri (müzik notaları, müzik yazılımları, bilişim teknolojisi araçları, görsel ve işitsel materyaller, dinleti, sunum, etkinlik, çalışma kâğıtları, proje vb.) yapılandırmalı ve kullanmalıdırlar. Öğretim materyalleri hazırlanırken zümre öğretmenleri ve diğer disiplinlerin öğretmenleriyle iş birliği yapılmalıdır. Ayrıca EBA gibi kaynaklar takip edilerek alana ilişkin materyaller ve önerilen müzik yazılımları eğitim öğretim sürecine dâhil edilmelidir.

9. Öğrencilerden her sınıf düzeyinde türkü, şarkı vb. söyleme etkinliklerinden dengeli olarak sekiz eser seslendirmeleri sağlanmalıdır. Ayrıca EBA gibi kaynaklar takip edilerek ilgili müzik dağarcığı eğitim öğretim sürecine dâhil edilmelidir.
10. Nörobilim ve müzik psikolojisi bilim dallarında yapılan güncel çalışmalar çalgı eğitiminin beynin farklı işlev gören bölgelerini geliştirdiğini ortaya çıkarmıştır. Çalgı eğitimi ile ilgili kurs, egzersiz vb. çalışmalara yönelik düzenlemeler müzik dersi zümre toplantılarında alınan kararlar ile belirlenmelidir. Dolayısıyla ders kitaplarında çalgı eğitimi ile ilgili içerik beklenmemekle birlikte çalgı eğitimi her sınıf düzeyinde öğrencilerin talep ve yetenekleri doğrultusunda dikkate alınmalı ve öğrencilere bu yönde uygun rehberlik yapılmalıdır.
11. Sıralı kazanımlardan anlaşılması gereken kazanımların takip eden haftalarda işlenmesi zorunluluğu değil sadece etkili müzik eğitimi için kendi içlerinde belirtilen öncelik sonralık sırasına uyulmasına dikkate edilerek işlenmesidir. Ayrıca kazanımlar, başka ders işleniş süreçlerinde farklı kazanımlarla ders ilişkilendirme yapılarak tekrar verilebilir.
12. Öğrenme alanları içerikleri bakımından birbirleriyle tamamen kenetli olup sadece gerekli hallerde ayrılabilir. Konuların işlenişinde birbiri ile ilişkili olan farklı öğrenme alanları ve kazanımları öğrencilerin gelişim düzeyleri ve bireysel farklılıkları göz önünde bulundurularak bir arada işlenmelidir. Dolayısıyla bir konu işlenişinde aynı sınıf seviyesindeki tüm öğrenme alanlarından kazanımlar bir arada kullanılabilir. Kazanımlar yeri geldikçe farklı kazanımlarla ilişkilendirme yapılarak tekrar verilebilir. Ayrıca aynı sınıf seviyesindeki diğer derslerle de uygun kazanımlarda disiplinler arası ilişkilendirmeler yapılmalıdır.

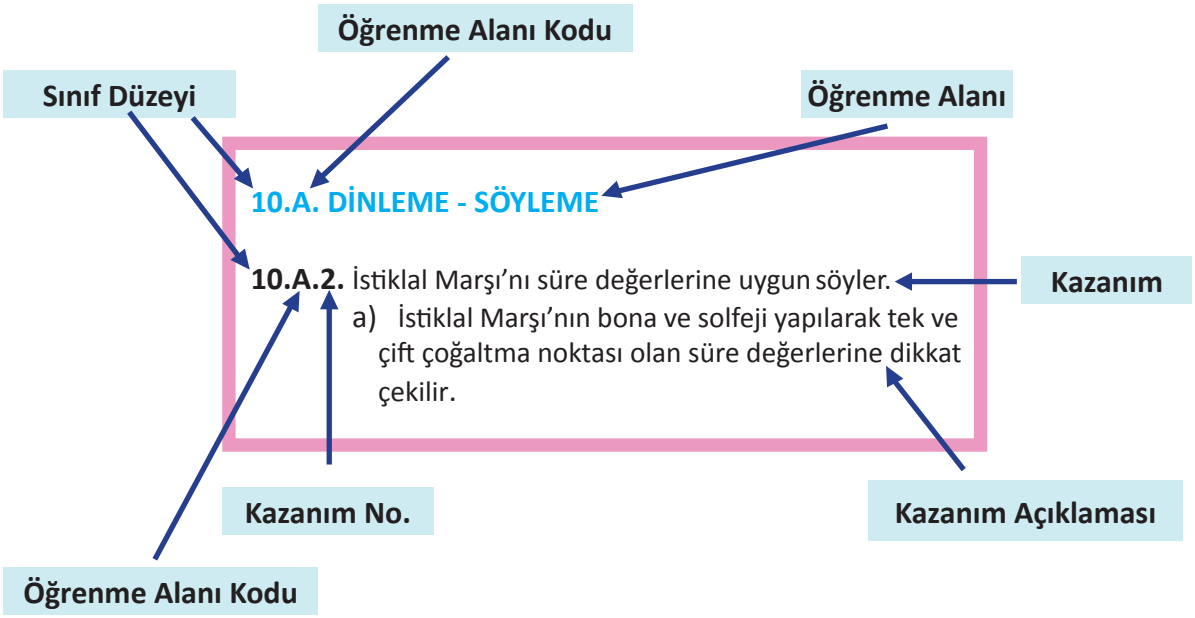
3. ÖĞRETİM PROGRAMININ YAPISI

3.1. KAZANIMLARIN YAPISI

Müzik Dersi Öğretim Programı'nda öğrenme alanı temelli yaklaşım esas alınmıştır. Programda her sınıf düzeyinde aşağıdaki dört öğrenme alanı yer almaktadır.

- Dinleme-Söyleme
- Müziksel Algı ve Bilgilenme
- Müziksel Yaratıcılık
- Müzik Kültürü

Müzik Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kazanımlar öğrenme alanlarına göre numaralandırılmıştır. Kazanımlar; sınıf düzeyi, öğrenme alanı ve kazanım numarası olarak ifade edilmiş ve aşağıda şematik olarak gösterilmiştir.

3.2. KAZANIM SAYISI VE SÜRE TABLOSU

Öğrenme Alanları	Kazanım Sayısı	Süre/Ders Saati	Oran(%)
Dinleme – Söyleme	8	37	51
Müziksel Algı ve Bilgilenme	5	11	15
Müziksel Yaratıcılık	3	10	14
Müzik Kültürü	6	14	19
Toplam	**22**	**72**	**100**

3.3. SINIF DÜZEYLERİNE GÖRE ÖĞRENME ALANI, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

10.A. DİNLEME–SÖYLEME

10.A.1. Kullanım tekniğine uygun olarak ses geliştirme çalışmaları yapar.

a) İnsan sesinin (vokal) oluşumu sırasında, sesli ve sessiz vokallerin özellikleri açıklanır.

b) Vokallerin değişik durumları (dilin önde, geride, dudakların düz ve yayvan oluşu) örneklendirilir.

c) Nefes, vücut yumuşaklığı-rahatlığı ve dil-konuşma gibi ana ögeler üzerinde durulur.

ç) Tonal eserler için sesli ve sessiz vokallerle kromatik sesler, kromatik ilerleyen arpejler, nefes ve sesi belli kuvvetlerde (piyano, mezzoforte, forte) kullanma kriterleri ile sesin kullanım tekniklerini destekleyen çalışmalar yapılabilir. Makamsal eserler için hançere ve ağız çalışmaları yapılabilir.

10.A.2. İstiklâl Marşı'nı süre değerlerine uygun söyler.

a) İstiklâl Marşı'nın bona ve solfeji yapılarak tek ve çift çoğaltma noktası olan süre değerlerine dikkat çekilir.

b) Prozodi kuralları hatırlatılır.

c) İstiklâl Marşı'nın sözlü ve sözsüz profesyonel ses kaydı dinletilip doğru teknikle söyleme çalışmaları yapılır.

10.A.3. Çok sesli müzikleri tanır.

Dinletmek üzere seçilen eserler iki sesli düzenlenmiş türkü ve şarkılar ile iki sesli kanon biçimleriyle sınırlıdır.

10.A.4. Millî bilinç kazandıran marşları ve kahramanlık türkülerini seslendirir.

Marşların ve türkülerin sesin kullanım tekniğine; hız, gürlük ve anlatım terimlerine uygun olarak söylenmesine yönelik çalışmalar yapılır.

10.A.5. Türk halk müziği eserlerini dinler.

a) Türkülerimiz dinletilirken kültürel mirasımızı korumanın gerekliliği vurgulanır.

b) Kültürümüzü yansıtan eserler söylenirken toplumsal değerlere saygılı olmanın önemine vurgu yapılır.

c) Uzun havalar, kırık havalar, oyun havaları ve zeybekler gibi Türk halk müziği dağarcığından eserler seçilir.

10.A.6. Türk müziğine ait makamsal eserleri seslendirir.

a) Rast ve saba makamlarında kuramsal ayrıntıya girilmeden makamlarla ilgili dinleme, söyleme ve makamsal etkiyi hissetme çalışmaları yapılır.

b) Rast ve saba makamlarında bestelenmiş seçkin eserler dinletilir ve eserlerin seslendirilmesine yönelik çalışmalar yapılması sağlanır.

c) Farklı bölgelere ait eserlere (türkü, şarkı) yer verilir.

ç) İlgili her makam Türk halk müziği ve Türk sanat müziği eserlerinden örneklendirilir.

10.A.7. Türk sanat müziği ve dinî müzik eserlerini dinler.

a) Rast ve saba makamında bestelenmiş eserlere öncelik verilir.

b) Dinî müzik eserleri dinletilirken inançlara saygı duyulmasının gerekliliğine değinilir.

10.A.8. Farklı müzik türlerine ait eserleri dinler.

a) Türk dünyası, Uzak Doğu, Latin, Hint, Arap, İspanyol vb. kültürlere ait müziklerin dinlenmesine yönelik çalışmalar yapılır.

10. B. MÜZİKSEL ALGI VE BİLGİLENME

10.B.1. Türk müziği usullerinin vuruşlarını tanır.

a) 8/8'lik, 9/8'lik ve 10/8'lik halk müziği ve klasik Türk müziğindeki vuruş şekilleri tanıtılır ve örnekler dinletilir.

10.B.2. Türk müziğinin makamsal yapısını tanır.

a) Türk müziği ses sistemi ve notasyonuna yönelik aşağıda istenilen tüm çalışmalar hem Türk halk müziğini hem de Türk sanat müziğini kapsamalıdır.

b) Rast ve saba makamlarında kullanılan ses değiştirici işaretleri tanımaya yönelik çalışmalar yapılır.

c) Rast ve saba makamlarını dizi, durak, güçlü, seyir, donanım vb. özellikler bakımından tanır.

10.B.3. Yatay ve dikey tam dörtlü, tam beşli aralıkları tanır.

a) Aralıkların özellikleri (büyük aralık, küçük aralık) tanıtılır.

b) Aralıklar ile ilgili işitme ve seslendirme çalışmaları yapılır.

c) Aralıklar ile ilgili etkinlikler sadece öğrencilerin işitme duyularını güçlendirmeye (potansiyeline ulaştırmaya) ve sesleri ayırt etme yetilerini geliştirmeye yönelik olarak tasarlanmalı ve oyunlaştırılarak verilmelidir. Öğrenciler aralıklarla ilgili kuramsal olarak sorumlu tutulmamalıdır.

10.B.4. Bir diyezli ve bir bemollü majör-minör tonaliteleri tanır.

Tonaliteleri içeren örnek eserlerle seslendirme çalışması yapılması sağlanır.

10.B.5. Bileşik ölçüleri tanır.

6/8'lik (3+3) ve 9/8'lik (3+3+3) ölçülerin ritmik yapıları gösterilir.

10. C. MÜZİKSEL YARATICILIK

10.C.1. Yarım bırakılan ezginin devamını kendi oluşturduğu ezgi ile tamamlar.
Soru cümlesi hazır verilen ezginin cevap cümlesinin öğrenciler tarafından tamamlanması sağlanır.

10.C.2. Bileşik ölçülerden ritim eşliği düzenler.
Bileşik ölçülere ait ritim kalıpları hatırlatılarak dağarcığındaki uygun eserlere ritim eşliği yazma-uygulama etkinlikleri düzenlenir.

10.C.3. Müzikle ilgili araştırma ve çalışmalarında bilişim teknolojilerinden yararlanır.

a) Öğrencilerin kendi müzik çalışmalarını (beste, düzenleme vb.), bilgisayarlı müzik kayıt teknolojilerini kullanarak kayıt altına almaları sağlanır. Örneğin öğrenciler bireysel olarak veya grup oluşturarak eser ve çalışmalarını, nota yazım programları ile notaya alma; müzik ve ses düzenleme programları ile de kaydetme ve düzenleme etkinlikleri yaparlar.

b) İnternet ortamında müzik dinlerken siber güvenliğe ve etik kurallara dikkat edilmesi gerekliliği hatırlatılır.

10. D. MÜZİK KÜLTÜRÜ

10.D.1. 17 ve 18. yüzyıl Türk müziğinin genel özelliklerini açıklar.

a) 17 ve 18. yüzyıllardaki Türk müziğine ilişkin araştırma yapılarak elde edilen bilgilerin sınıfta paylaşılması sağlanır. Türk müziği tarihi hakkında bilgi edinilmesi, müzik eğitimi alanında yapılan gelişmelerin araştırılması (Enderun, mehter, mevlevihaneler) ve sunulması sağlanır.

b) IV. Murat, I. Mahmut ve III. Selim gibi 17 ve 18. yüzyılların musikişinas Osmanlı padişahlarını müzikle ilgili olarak eserleri, yorumculukları ve fikirleri açısından tanır.

c) 17 ve 18. yüzyılların önemli müzik şahsiyetlerinden Ali Ufkî Bey, Kantemiroğlu, Hamparsum Limonciyan, Ercişli Emrah, Teslim Abdal, Dedemoğlu, Âşık Kerem, Gevheri, Dertli ve Kul Himmet Üstadım gibi kişiliklerin Türk müzik tarihindeki yeri ve önemi vurgulanır.

ç) Itrî başta olmak üzere Benli Hasan Ağa, Hafız Post, Tanburi Mustafa Çavuş, Dilhayat Kalfa gibi 17 ve 18. yüzyıl bestecileri ve eserlerini tanır.

d) 17 ve 18. yüzyıl Türk müziği sesli ve görüntülü kayıtlardan (fotoğraf, resim, video, ses kaydı vb.) yararlanılarak tanıtılır.

10.D.2. Derleyicilerin Türk halk müziğine sağladıkları katkının önemini açıklar.

a) Derlemenin önemine değinilerek Türk halk müziğinin önde gelen derleyicilerinin ve onların yaptıkları "bilgilenme, yaratma ve yaşatma" çalışmaların önemi vurgulanır.

b) Örnek derleyiciler Béla Bartók, Rauf Yekta Bey, Muzaffer Sarısözen, Nida Tüfekçi, Özay Gönlüm, Ali Ekber Çiçek, Mahmut Ragıp Gazimihal, Ferruh Arsunar ve eserleri hakkında bilgi verilir. Kültürel değerlerimize sahip çıkmanın gerekliliği vurgulanır.

10.D.3. Türk müziği çalgılarını tanır.

Türk halk müziği ve Türk sanat müziği çalgıları tanıtılır.

10.D.4. Batı müziğinde Barok ve Klasik Dönem müziklerinin genel özelliklerini açıklar.

a) Barok ve Klasik Dönem müziklerinin genel özellikleri ve bestecileri ile ilgili araştırma yapılması ve bu bestecilerin eserlerinden oluşan dinleti düzenlenmesi sağlanır.

b) Barok Dönem bestecilerinin (Antonio Vivaldi, George Frideric Handel, Johann Sebastian Bach vb.) eserlerinden örnekler dinletilerek Barok Dönem müziğinin özellikleri tanıtılır.

c) Klasik Dönem bestecilerinin (Joseph Haydn, Wolfgang Amadeus Mozart, Ludwig van Beethoven vb.) eserlerinden örnekler dinletilerek Klasik Dönem müziğinin özellikleri tanıtılır.

10.D.5. Atatürk'ün güzel sanatlar içinde müziğe verdiği yeri ve önemi kavrar.

Atatürk'ün müzik ve sanat hakkında söylediği sözlere yer verilir.

10.D.6. Müzik alanına ait ana ve yan meslekleri tanır.

a) Müzik alanı ile ilgili ana meslekler (besteci, yorumcu, orkestra-koro şefliği, eğitmen, film ve oyun müziği besteciliği, müzik araştırmacısı, müzik teknolojileri uzmanı vb.) ve yan meslekler (şarkı sözü yazarlığı, müzik gazeteciliği, müzik yapımcılığı, çalgı yapımcılığı vb.) tanıtılır.

b) Müzik alanına ait meslekleri tanımaya yönelik geziler düzenlenir.

ÖLÇME DEĞERLENDİRME FORMLARI

Müzik dersi ders içi performans değerlendirme formu her kazanım sonunda uygulanmalıdır. Formda yer alan genel değerlendirme ölçütleri her kazanım için ortak ölçütlerdir. Kazanım değerlendirme ölçütleri ise her kazanım için öğretmen tarafından yazılmalıdır.

FORM 1: MÜZİK DERSİ DERS İÇİ PERFORMANS DEĞERLENDİRME FORMU ÖRNEĞİ

			GENEL DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ						**KAZANIM DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ**				
DERS İÇİ PERFORMANS DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ **Sınıf:**			Ders araç gereçlerini düzenli getirir.	Sınıf içi etkinliklere katılır.	Derse hazırlıklı gelir.	Öğrenmeye isteklidir.	Müziksel etkinliklere katılmaya isteklidir.	Öğretmenine ve arkadaşlarına saygılıdır.	*İstiklal Marşı'nda çoğaltma noktası ve üçlemeyi kavradı.*	*Prozodiyi öğrendi.*	*İstiklal Marşı'nın ses kayıtlarını dinledi.*	*İstiklal Marşı'nı seslendirdi.*	**TOPLAM PUAN**
Sıra No.	**Okul No.**	**Adı Soyadı**	*10*	*10*	*10*	*10*	*10*	*10*	*10*	*10*	*10*	*10*	*100*
1													
2													
3													

Aşağıda verilen form; şarkı, türkü ve marşların seslendirilmesinin değerlendirilmesinde kullanılır. Ayrıca ölçütler öğretmen tarafından uyarlanarak psikomotor ve duyuşsal becerilerin değerlendirilmesinde de kullanılabilir.

FORM 2: …. /…. EĞİTİM ÖĞRETİM YILI ……LİSESİ MÜZİK DERSİ …. DÖNEM ŞARKI SÖYLEME BECERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİNE YÖNELİK ANALİTİK DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI ÖRNEĞİ

5 = Çok yeterli (20p.) 4 = Yeterli (15p.) 3 = Orta (10p.) 2 = Az yeterli (5p.) 1 = Yetersiz/Katılmadı (0p.)			Sesi doğru ve etkili kullanma	Notaları doğru seslendirme	Sözleri doğru ve anlaşılır söyleme	Notaları süre değerlerine uygun seslendirme	Notaların hız ve gürlük terimlerine uygun seslendirme	
Sıra No.	**Okul No.**	**Adı Soyadı**						**TOPLAM PUAN**
1								
2								
3								

SES VE MÜZİK

1.1. SES GELİŞTİRME ÇALIŞMALARI
1.2. İSTİKLAL MARŞI
1.3. MARŞLAR VE KAHRAMANLIK TÜRKÜLERİ

1. Ünite

1.1. SES GELİŞTİRME ÇALIŞMALARI

Öğrenme Alanı	:	**10.A. DİNLEME-SÖYLEME**
Kazanım	:	10.A.1. Kullanım tekniğine uygun olarak ses geliştirme çalışmaları yapar.
Süre	:	40+40+40+40
Yöntem ve Teknikler	:	Anlatım, gösterip yaptırma, grup çalışması, yaparak yaşayarak öğrenme
Araç Gereçler	:	Etkileşimli tahta, klavyeli çalgı, EBA dokümanları

1. Etkinlik: Ses eğitiminde nefesin kontrollü ve doğru kullanımı hakkında bilgi verilir.

Görsel 1.1: Şarkı söyleme

Ses eğitiminin ana ögeleri; nefes, vücut yumuşaklığı-rahatlığı ve dil-konuşmadır. Nefes; vücut yumuşaklığı-rahatlığı ile dil-konuşmanın gelişimine temel oluşturduğu için bu ögelerden daha önemlidir. Akciğerlere alınan göğüs nefesi, kalbi yorduğu ve göğüs boşluğundaki rezonansı önlediği için ses eğitimine uygun değildir. Nefesin kontrollü ve doğru kullanımı için diyafram nefesini kullanmak gerekir.

Diyafram, karın boşluğuyla göğüs boşluğunu ayıran kubbe biçimindeki kas yapısıdır. Akciğerlere alınan nefes, diyafram kasını aşağı doğru iterek diyaframın kasılmasını sağlar.Diyaframın gevşemesiyle, sesin oluşumu için gerekli olan kontrollü ve doğru bir nefes elde edilir. Nefesi doğru ve daha etkili kullanabilmek için oturuş pozisyonunda ayaklar yere dengeli basılmalı, sırt dik olmalı; ayakta duruş pozisyonunda ise vücut ağırlığı iki ayağa eşit dağıtılarak dengeli durulmalıdır.

Kontrollü ve doğru bir nefes elde etmek için aşağıda verilen nefes çalışmalarından yararlanılır.

Nefes Çalışmaları (*)

- Çiçek koklar gibi nefes alma, ateşi üfler gibi "f" konsonuyla nefes verme çalışması
- Küçük, büyük, kesik ve uzun nefes çalışmaları
  1. sssssssss
  2. SSSSSSSSS
  3. s-s-s-s-s-s-s-s-s
  4. S-S-S-S-S-S-S-S-S
  5. s-s-s-s-s-S-S-S-S
  6. S-S-S-S-S-s-s-s-s

- Büyüyen ve küçülen kesik ve uzun nefes çalışmaları
  1. s-S-s-S-S-S-s-s-s
  2. sSsSSSSsSs

(*) Nefes çalışmalarında "S" harfi ile gösterilen nefesler kuvvetli, "s" harfi ile gösterilen nefesler az kuvvetli verilmelidir. "s-s-s" şeklinde gösterilen nefesler kesik, "ssss" şeklinde gösterilen nefesler ise bağlı verilmelidir.

2. Etkinlik: Ses eğitiminde vücut yumuşaklığı-rahatlığı hakkında bilgi verilir.

"TINLAYAN BİR VÜCUT ANCAK YUMUŞATILARAK ELDE EDİLEBİLİR."[1]

Fiziksel ve zihinsel gerginlik, doğru ses üretimini engelleyen önemli faktörlerden biridir. Vücut rahatlığı ve yumuşaklığını elde etmek için aşağıdaki egzersizlerden yararlanılır.

- Rahat bir pozisyonda oturarak olumsuz düşüncelerden uzaklaşma
- Başı sağa, sola, öne, arkaya hareket ettirme
- Omuzları öne, arkaya hareket ettirme ve daire şeklinde döndürme
- Kolları omuzların etrafında döndürme ve yukarıya kaldırarak düşürme
- Beli daire çizerek döndürme
- Bacakları silkme ve önden arkaya, arkadan öne savurma
- Kürek çekme ve yüzme hareketleri yapma
- Ayak parmakları ucunda yukarı doğru uzanarak vücudu bir anda bırakma

3. Etkinlik: Ses eğitiminde kullanılan vokal ve konsonların özellikleri açıklanır.

"BİR DİLDE VOKALLER HARÇ KONSONLAR DA SERT YAPI GERECİ SAYILIRLAR."[2]

Akciğerler ve diyaframdan verilen nefesin ses tellerini titreştirmesiyle insan sesi oluşur. Bu ses, rezonans boşlukları tarafından kuvvetlendirilip büyütülerek ağız ve dil yardımıyla vokal (sesli harf) ve konsonlara (sessiz harf) dönüşür.

Vokal: Oluşumları sırasında hiçbir engelle karşılaşmayan seslerdir. Oluşumlarına göre vokallerin özellikleri aşağıda verilmiştir.

- Dilin geride olduğu durumda oluşan vokaller a, ı, o, u'dur.
- Dilin önde olduğu durumda oluşan vokaller e, i, ö, ü'dür.
- Dilin düz ve yayvan olduğu durumda oluşan vokaller a, e, ı, i'dir.
- Dilin yuvarlak ve büzülmüş olduğu durumda oluşan vokaller o, ö, u, ü'dür.
- Ağız boşluğu geniş ve alt çene düşük olduğu durumda oluşan vokaller a, e, o, ö'dür.
- Ağız boşluğu dar ve alt çene az düşük olduğu durumda oluşan vokaller ı, i, u, ü'dür.

Vokallerin özellikleri Tablo 1.1'de gösterilmiştir.

Tablo 1.1: Vokallerin Özellikleri

VOKALLER	Düz		Yuvarlak	
	Geniş	Dar	Geniş	Dar
Kalın	a	ı	o	u
İnce	e	i	ö	ü

[1] *Egüz Saip, Toplu Ses Eğitimi 1. Temel Konular, s. 30*
[2] *Age., s. 38*

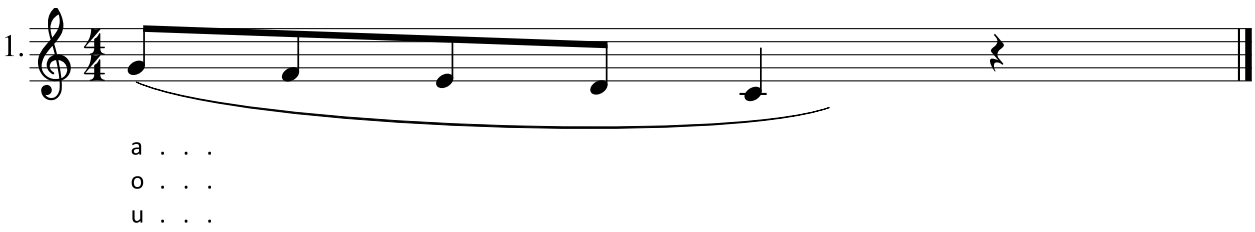
Konson: Oluşumları sırasında belirli engellere takılan seslerdir. Dil, konsonların oluşumunda en önemli etkendir. Konsonlar, oluşurken ses yoluna takıldıkları için vokallere göre daha sert söylenir. Dilimizde konsonların sayısı vokallerden daha fazladır. Oluşumlarına göre konsonların özellikleri aşağıda verilmiştir.

- Oluşumunda ses yolu kapalı olan konsonlar b, p, c, ç, d, t, g, k, m, n'dir. Bu seslere patlamalı ve sızmalı konsonlar denir.
- Oluşumunda ses yolu tam kapalı olmayan konsonlar f, v, ğ, j, ş, l, r, s, z, y'dir. Bu seslere sızmalı konsonlar denir.
- Oluşumları sırasında ses yolunda kapanma ya da daralma olan konsonlar b, c, d, g, ğ, j, l, m, n, r, v, y, z'dir. Bu seslere tonlu konsonlar denir.Oluşumunda ses yarı açık, dudaklar susma durumunda olan konsonlar ç, f, h, k, p, s, ş, t'dir. Bu seslere tonsuz konsonlar denir.
- Dudak konsonları b, p, m, v, f'dir.
- Diş dudak konsonları f, v'dir.
- Diş konsonları d, t, c, ç, j, ş, z, s, n, l, r'dir.
- Asıl diş konsonları d, t, z, s, n, l, r'dir.
- Diş eti konsonları j, ş'dir.
- Damak konsonları k, g, ğ, y'dir.
- Gırtlak konsonu h'dir.
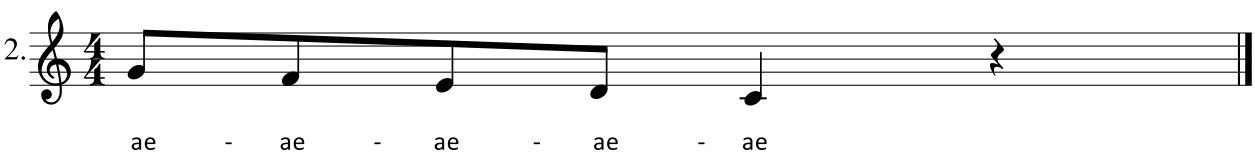
Yukarıda özellikleri verilen vokal ve konsonlar, öğrenciler tarafından seslendirilerek vokal ve konsonların oluşumunu öğrencilerin kavraması sağlanır.

4. Etkinlik: Vokal ve konsonların doğru kullanımıyla ilgili aşağıdaki egzersizler klavyeli bir çalgıdan yararlanılarak kromatik olarak yaptırılır.

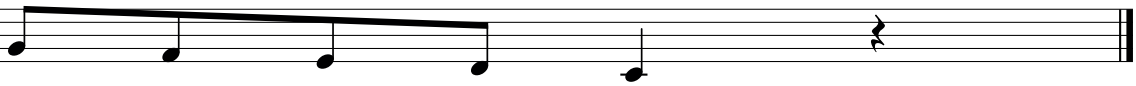
NOT: e-i vokalleri düz bir şekilde değil a-o vokallerinde olduğu gibi ağzı yaymadan çene aşağıya serbest düşürülerek ağız yuvarlak şekilde seslendirilir.

Aşağıdaki egzersizde "e" vokali "a" vokalindeki ağız formu değiştirilmeden seslendirilir.
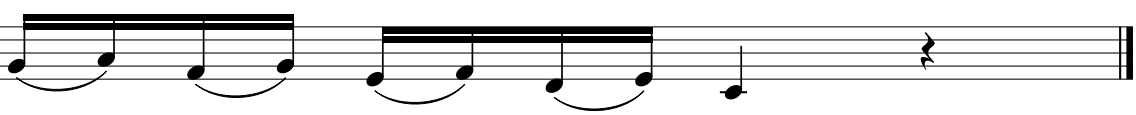

3.

ti - bi - ti - bi - ti

Aşağıdaki egzersiz "*p*", "*mf* ", "*f* " olarak seslendirilir.

4.

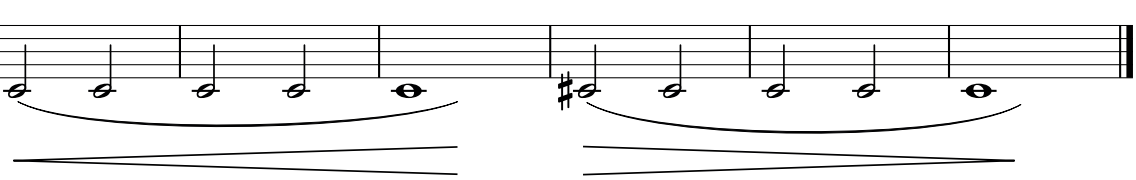
o - a - o - a - o

p

mf

f

5.

ku - o - a - o - u --- ku - o - a - o - u

DEĞERLENDİRME

Öğrencilerin dersin işlenişi sırasında göstermiş oldukları performanslarını, aşağıdaki ölçütleri kullanarak değerlendiriniz.

Ölçütler

1. Ses eğitiminde nefesin kontrollü ve doğru kullanımını kavradı.
2. Ses eğitiminde nefesin kontrollü ve doğru kullanımı için gerekli çalışmaları yaptı.
3. Ses eğitiminde vücut yumuşaklığı ve rahatlığını sağlamak için gerekli egzersizleri yaptı.
4. Ses eğitiminde kullanılan vokal ve konsonların özelliklerini kavradı.
5. Ses eğitiminde kullanılan vokal ve konsonların doğru kullanımıyla ilgili egzersizleri yaptı.

NOTLAR

1.2. İSTİKLAL MARŞI

Öğrenme Alanı : **10.A. DİNLEME-SÖYLEME**

Kazanım : 10.A.2. İstiklal Marşı'nı süre değerlerine uygun söyler.
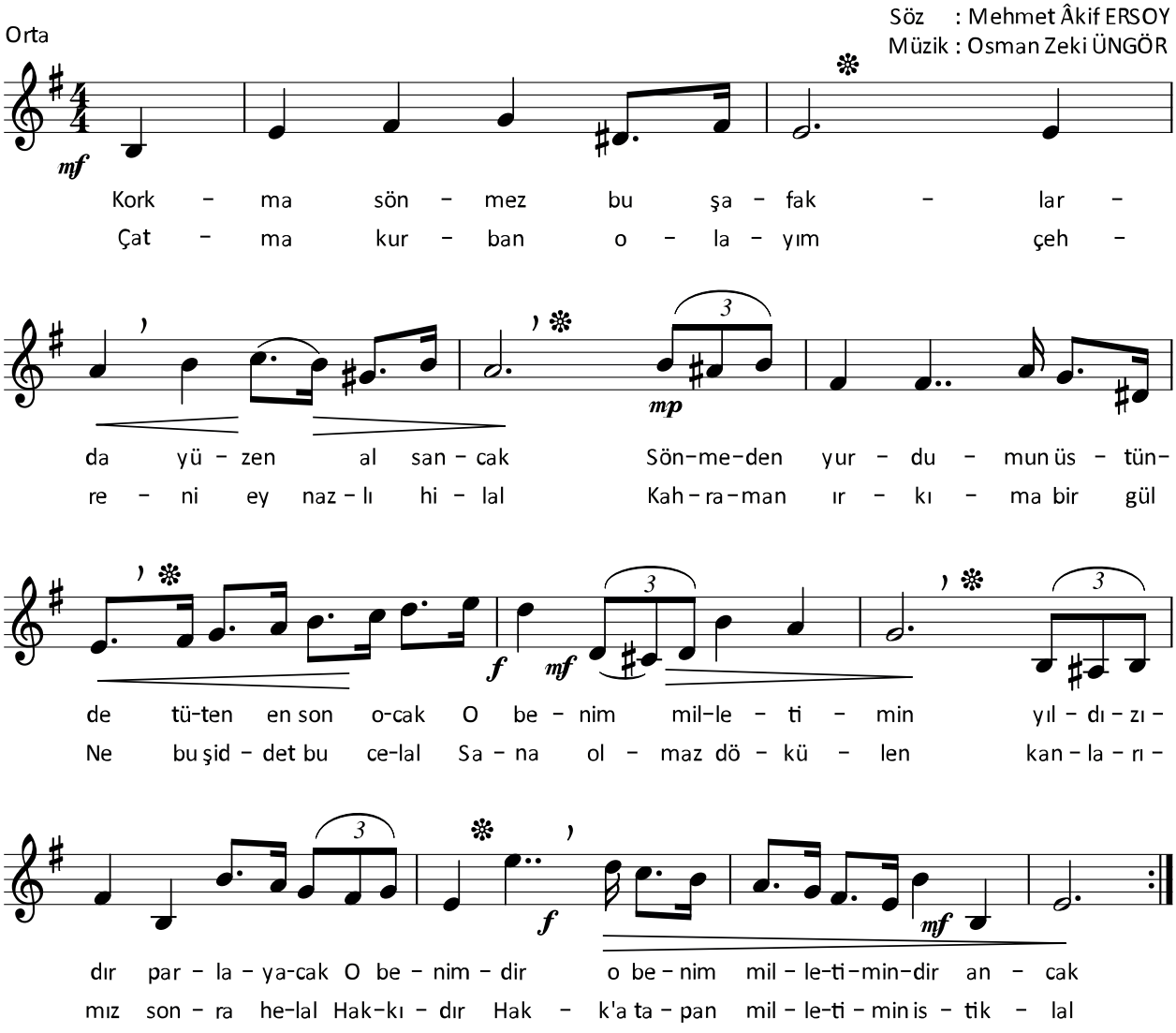
Süre : 40+40+40+40+40+40

Yöntem ve Teknikler : Anlatım, gösterip yaptırma, soru-cevap

Araç Gereçler : Etkileşimli tahta, çalgı, görseller, ses kayıtları (CD, MP3 vb.), EBA dokümanları, "İstiklal Marşı"

İSTİKLAL MARŞI(*)

Söz : Mehmet Âkif ERSOY
Müzik : Osman Zeki ÜNGÖR

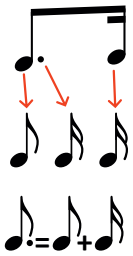
(*) İstiklal Marşı'nın birinci sözlerini söylerken virgül (,), ikinci sözlerini söylerken ise yıldız (*) işaretinin bulunduğu yerlerde nefes alınız.

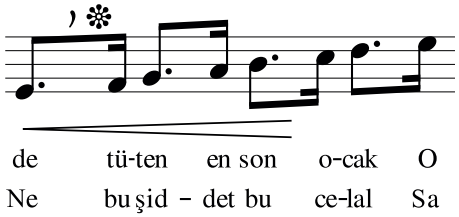
1. Etkinlik:

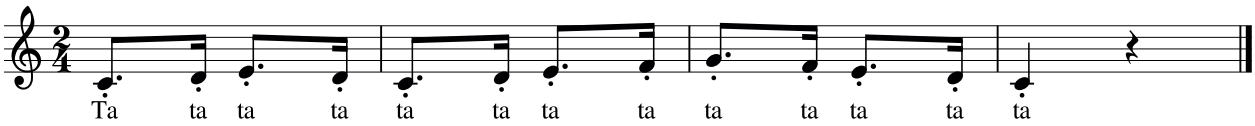
İstiklal Marşı'nın bona ve solfeji yaptırılır; marş, tek ve çift çoğaltma noktası ile üçleme süre değerlerine dikkat edilerek seslendirilir.

Uzatma noktası ve üçleme hatırlatılarak tartım çalışma örnekleri öğrencilere yaptırılır.

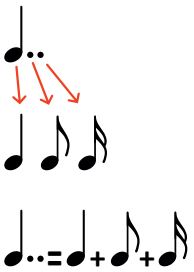
a) Çoğaltma (Uzatma) Noktası (.): Yanına geldiği notanın süre değerini, notanın değerinin yarısı kadar daha uzatır.

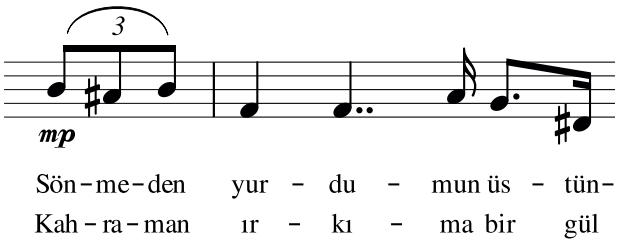

Çift Noktalı Süre Değeri: Uzatma noktasının yanına gelen ikinci nokta, yanına geldiği uzatma noktasını değerinin yarısı kadar uzatır.

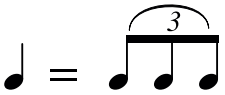

b) Üçleme (Triole): İkiye bölünebilen bir nota biriminin, iki yerine üç eşit değere bölünmesiyle oluşan kalıplardır.

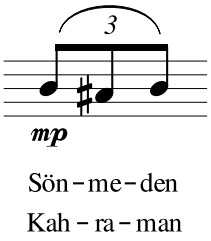
İkilik nota değerine eşit olan üçleme, nota değerinin üç eşit değere bölünmesiyle oluşur.

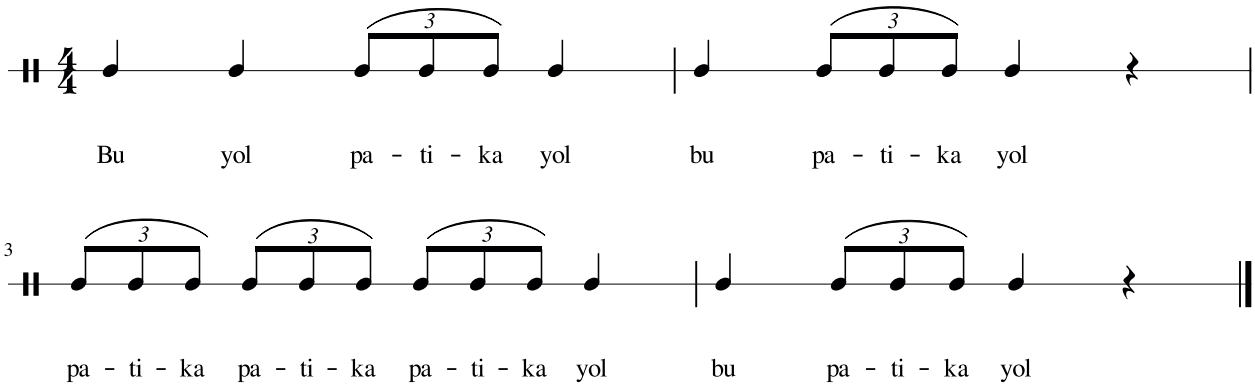
Dörtlük nota değerine eşit olan üçleme, nota değerinin üç eşit değere bölünmesiyle oluşur.

Sekizlik nota değerine eşit olan üçleme, nota değerinin üç eşit değere bölünmesiyle oluşur.

Aşağıdaki ritim cümlesi üçlemelere dikkat edilerek seslendirilir.

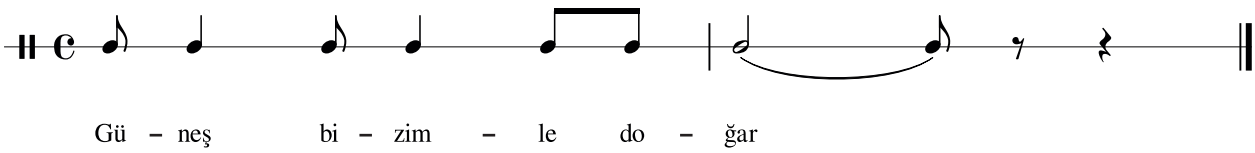

2. Etkinlik: Prozodinin tanımı yapılarak prozodi kuralları hatırlatılır.

Prozodi, vokal müziğinde sözle müziğin vurgu, söyleniş ve süre değerlerine uygunluk bakımından doğru söylenmesidir. Prozodi kurallarına uygun beste yapabilmek için konuşma dilinde yer alan sözcüklerin yapısının iyi bilinmesi gerekir. Sözü oluşturan heceler sesli ya da sessiz harfle biter. Sesli harfle biten heceler açık, sessiz harfle biten heceler ise kapalı sayılır. Ezgide açık hecelere kısa süreli nota verilirken kapalı hecelere uzun süreli nota verilir.

Açık heceler nokta (.) ile, kapalı heceler çizgi (_) ile gösterilir.

Örnek: Gü-neş bi-zim-le do-ğar
. _ . _ . . _

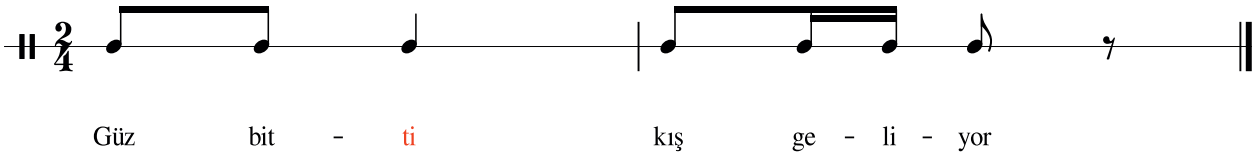

(Bilgin Selçuk, 1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu Bildirisi SDÜ)

Yukarıda verilen prozodi kuralı bazı durumlarda değişiklik gösterebilir.

a) Açık hece; kelime sonunda, yarım cümle sonunda ya da cümle sonunda kullanıldığında uzatılabilir. Bu durumda kimi zaman kapalı ve uzun hece, açık ve kısa heceye dönüşür.

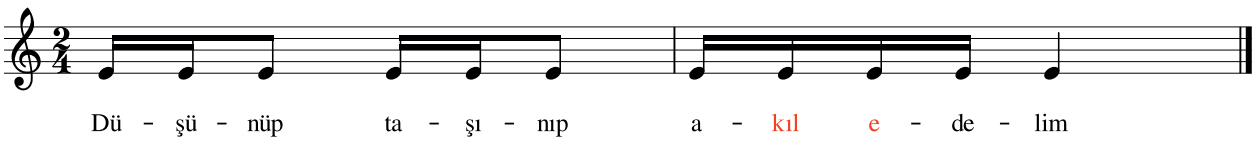
Örnek: Güz bit-ti kış ge-li-yor
_ _ . _ . . _

"Ti" hecesinin süresi kapalı hecelere verilen sürelerden kısa olması gerekirken "ti" hecesi yarım cümle sonuna geldiği için kapalı hecelerden daha uzun süre almıştır.

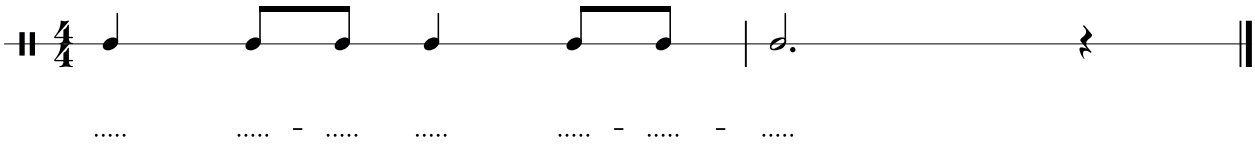
b) Bir kelime sessiz harfle biter ve ardından gelen kelime sesli harfle başlarsa "ulama" yapılır.

Örnek: Dü-şü-nüp ta-şı-nıp a-kıl e-de-lim
. . _ . . _ . _ . . _

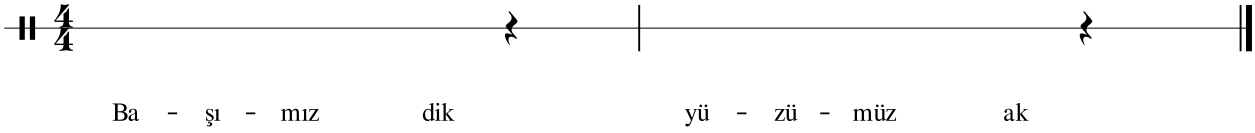
3. Etkinlik: Öğrencilerden aşağıda verilen tartım cümlesinin sözlerini yazmaları istenir.

Örnek: Sen yü-ce bir da-ğı-sın

4. Etkinlik: Öğrencilerden aşağıda verilen sözlere uygun tartım cümlesini yazmaları istenir.

Örnek: Ba-şı-mız dik yü-zü-müz ak

5. Etkinlik: İstiklal Marşı'nın sözlü ve sözsüz profesyonel ses kaydı dinletilir. Ses-nefes çalışmaları hatırlatılarak İstiklal Marşı'nı seslendirme çalışmaları yapılır. Marş seslendirilirken dayanışmaya, millî birlik ve beraberliğe, toplumu önemsemeye vurgu yapılır.

DEĞERLENDİRME

Öğrencilerin dersin işlenişi sırasında göstermiş oldukları performanslarını, aşağıdaki ölçütleri kullanarak değerlendiriniz.

Ölçütler

1. İstiklal Marşı'ndaki tek ve çift çoğaltma noktasını, üçleme süre değerlerini kavradı.
2. Prozodiyi ve prozodi kurallarını kavradı.
3. İstiklal Marşı'nı doğru söyleme tekniğiyle seslendirdi.

NOTLAR

1.3. MARŞLAR VE KAHRAMANLIK TÜRKÜLERİ

Öğrenme Alanı	: **10.A. DİNLEME-SÖYLEME**
Kazanım	: 10.A.4. Millî bilinç kazandıran marşları ve kahramanlık türkülerini seslendirir.
Süre	: 40+40+40+40
Yöntem ve Teknikler	: Anlatım, gösterip yaptırma
Araç Gereçler	: Etkileşimli tahta, çalgı, EBA dokümanları, "Vatan Marşı", "İleri Marşı", "Çanakkale İçinde", "İzmir'in Kavakları"
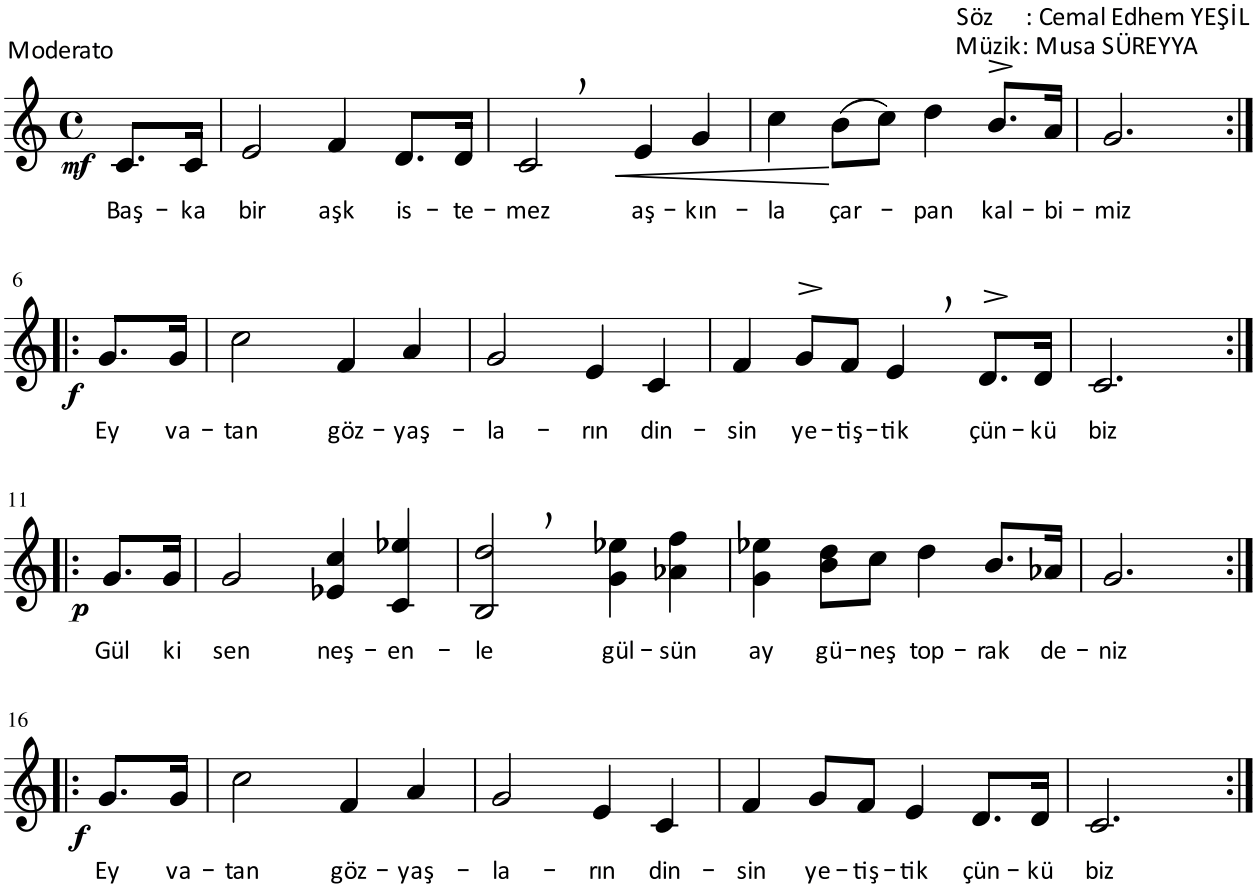
1. Etkinlik: Marşlar ve kahramanlık türküleri seslendirilirken dikkat edilmesi gereken hususlar hakkında bilgi verilir.

a) Marşlar seslendirilirken uygun marş temposuna dikkat edilmelidir.
b) Konson ve vokallerin telaffuzu anlaşılır olmalıdır.
c) Marşlar; coşkulu, görkemli ve anlamına uygun söylenmeli, millî bilinç ve duygunun oluşumuna özen gösterilmelidir.

2. Etkinlik: "Vatan" ve "İleri" marşları seslendirilir.
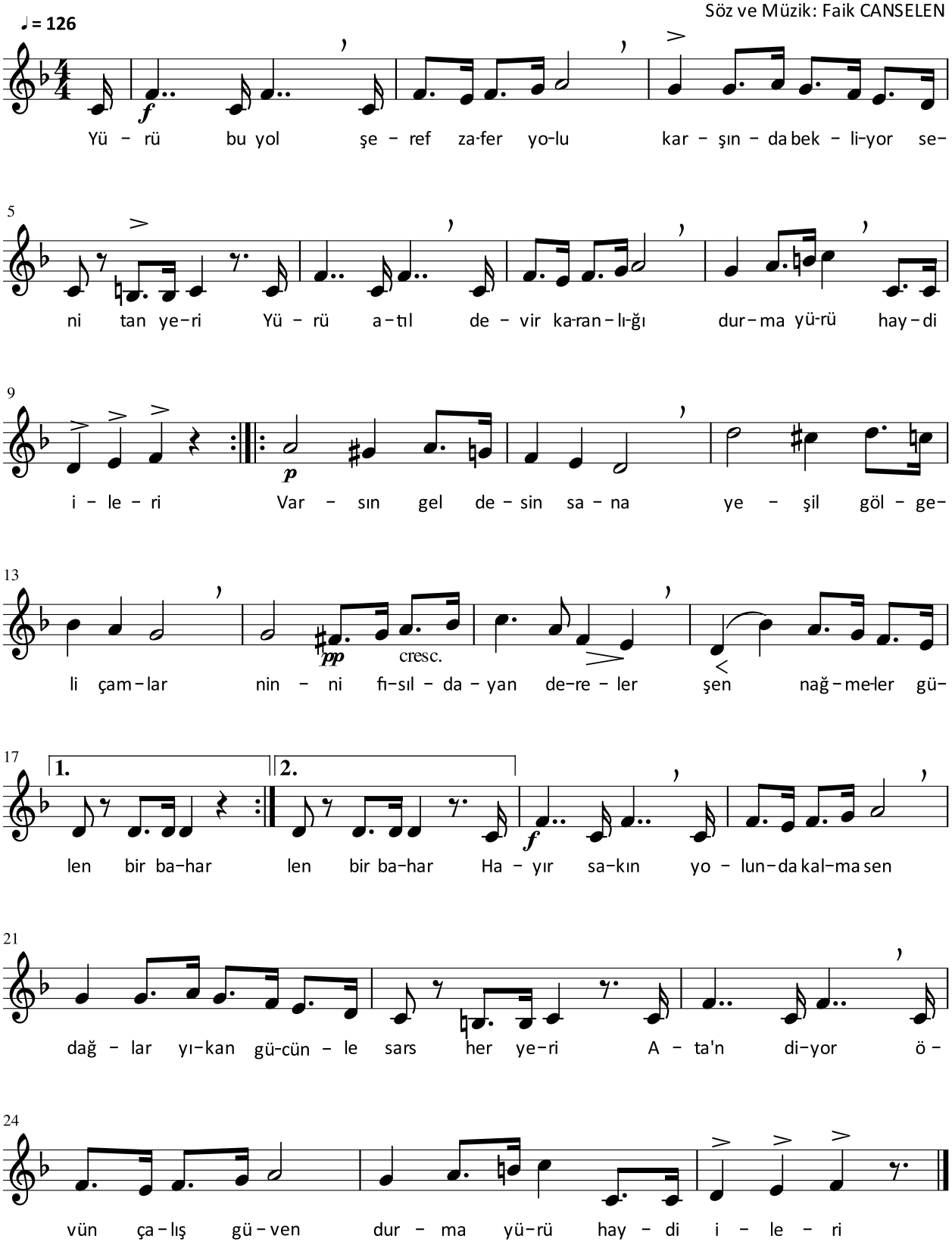
VATAN MARŞI

Söz : Cemal Edhem YEŞİL
Müzik: Musa SÜREYYA

İLERİ MARŞI

Söz ve Müzik: Faik CANSELEN
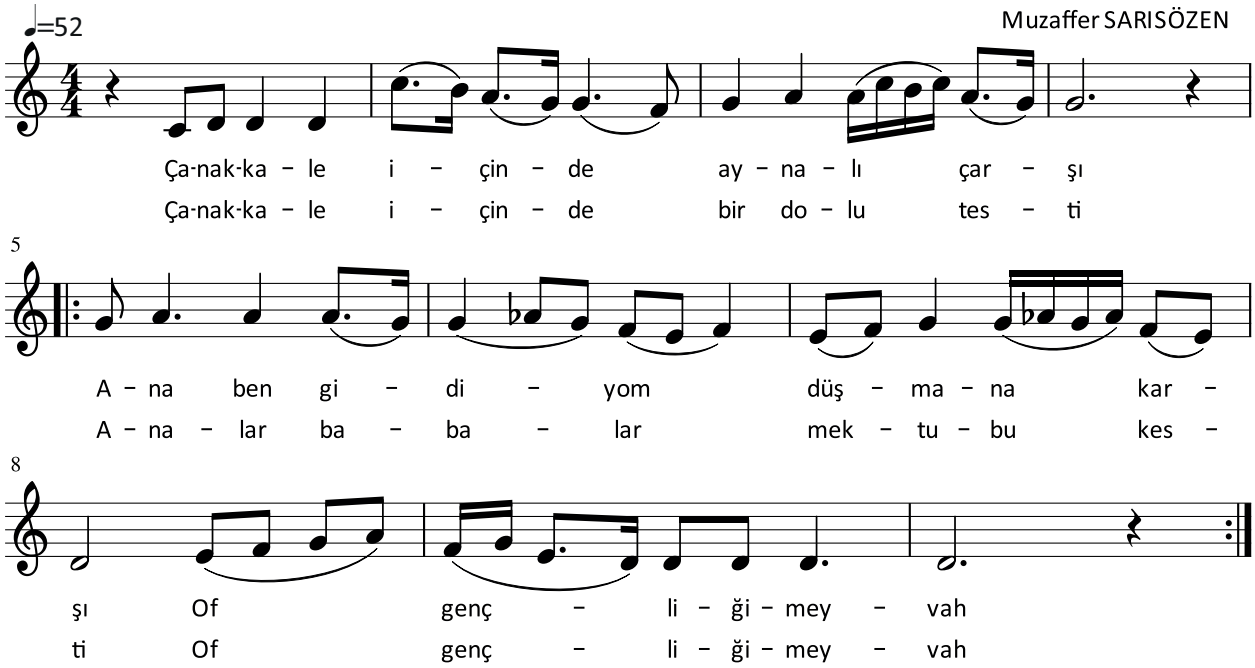

3. Etkinlik: “Çanakkale İçinde” ve “İzmir’in Kavakları” türküleri seslendirilir.

ÇANAKKALE İÇİNDE(*)

Yöresi: Kastamonu

Derleyen ve Notaya Alan
Muzaffer SARISÖZEN

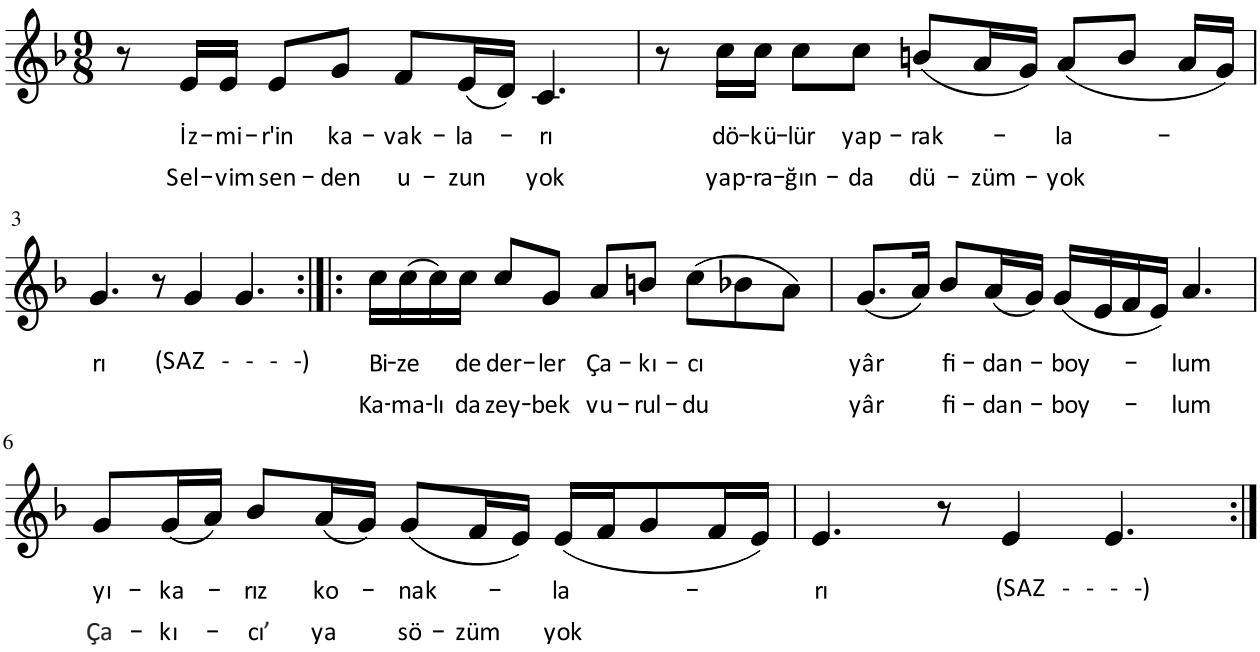

(*) Yukarıda verilen eser, öğrencilerin ses sınırları dikkate alınarak aktarılmıştır. Eserin yerinden (orijinal) notasına ünite kapağında yer alan karekoddan ulaşılabilir.

İZMİR'İN KAVAKLARI(*)

Yöresi: İzmir

Derleyen ve Notaya Alan
Muzaffer SARISÖZEN

(*) Yukarıda verilen eser, öğrencilerin ses sınırları dikkate alınarak aktarılmıştır. Eserin yerinden (orijinal) notasına ünite kapağında yer alan karekoddan ulaşılabilir.

DEĞERLENDİRME

Öğrencilerin dersin işlenişi sırasında göstermiş oldukları performanslarını, aşağıdaki ölçütleri kullanarak değerlendiriniz.

Ölçütler

1. Marşlar ve kahramanlık türküleri söylenirken dikkat edilmesi gereken kuralları kavradı.
2. "Vatan" ve "İleri" marşlarını sesin kullanım tekniğine; hız, gürlük ve anlatım terimlerine uygun olarak seslendirdi.
3. "Çanakkale İçinde" ve "İzmir'in Kavakları" türkülerini anlamına uygun seslendirdi.

NOTLAR

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME ÖNERİLERİ

1. Aşağıdakilerden hangisi ses eğitiminin ana ögelerinden biridir?

A) Göğüs nefesi
B) Dengeli beslenme
C) Vücut yumuşaklığı-rahatlığı
D) Ses sınırlarını aşmak
E) İşitme eğitimi

2. "Hiçbir engele takılmadan oluşan seslere ....., belirli engellere takılarak oluşan seslere ..... denir.**" cümlesindeki boşlukları uygun ifadelerle tamamlayınız.**

3. Aşağıdakilerden hangisi vücut rahatlığı ve yumuşaklığını elde etmek için yapılması gereken egzersizlerden biri değildir?

A) Bacakları silkme ve önden arkaya, arkadan öne savurma
B) Başı sağa, sola, öne, arkaya hareket ettirme
C) Rahat bir pozisyonda oturarak olumsuz düşüncelerden uzaklaşma
D) Başı daire şeklinde hızla döndürme
E) Omuzları öne, arkaya ve daire şeklinde hareket ettirme

4. "Vurgu, söyleniş ve süre değerleri bakımından söz ve müziğin uyumuna ..... denir." **cümlesindeki boşluğu uygun ifadeyle tamamlayınız.**

5. Aşağıdakilerden hangisi marşlar ve kahramanlık türküleri seslendirilirken dikkat edilmesi gereken hususlardan biri değildir?

A) Uygun marş temposuna dikkat edilmeli
B) Coşkulu, görkemli ve anlamına uygun söylenmeli
C) Konson ve vokallerin telaffuzu anlaşılır olmalı
D) Millî bilinç ve duygunun oluşmasına özen gösterilmeli
E) Bağırarak söylenmeli

TEMEL MÜZİK BİLGİLERİ

2.1. BİLEŞİK ÖLÇÜLER
2.2. TÜRK MÜZİĞİNDE USULLER
2.3. ARALIKLAR
2.4. MÜZİKTE ÇOK SESLİLİK

2. Ünite

2.1. BİLEŞİK ÖLÇÜLER

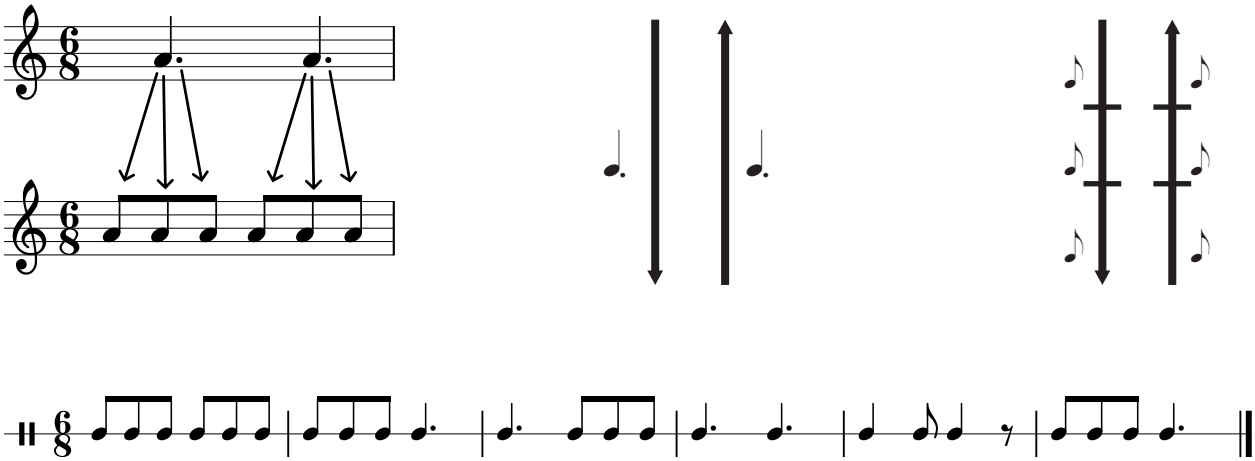
Öğrenme Alanı	:	**10.B. MÜZİKSEL ALGI VE BİLGİLENME**
Kazanım	:	10.B.5. Bileşik ölçüleri tanır.
Süre	:	40+40
Yöntem ve Teknikler	:	Anlatım, gösterip yaptırma
Araç Gereçler	:	Etkileşimli tahta, çalgı, ses kayıtları (CD, MP3 vb.), EBA dokümanları, "Dertli Kaval"

1. Etkinlik: Bileşik ölçünün tanımı yapılır.

Bileşik Ölçü: Birim vuruşları üçerli olan ya da üçe bölünebilen ölçülerdir. Bileşik ölçülerde birim vuruş noktalı notalardır. 6/8, 9/8'lik ölçüler bileşik ölçülerden bazılarıdır.

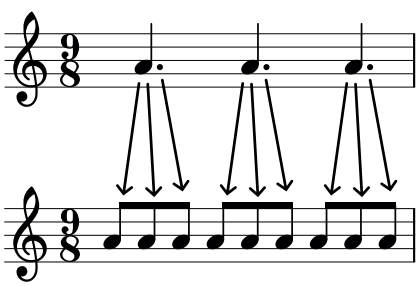
2. Etkinlik: 6/8, 9/8'lik bileşik ölçülerin vuruluşu gösterilerek verilen ritimler seslendirilir.

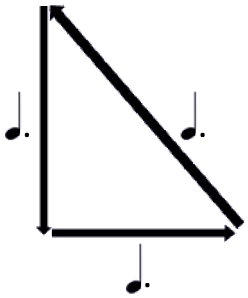
a) 6/8'lik ölçünün vuruluşu gösterilir. Verilen ritim çalışması alkışla veya ritim çalgılarıyla seslendirilir.

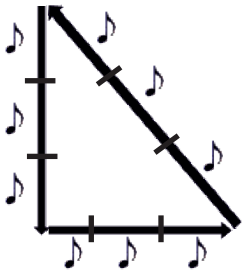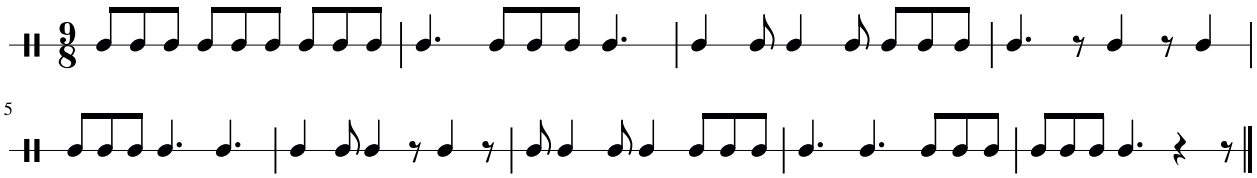

6/8'lik ölçüde yazılmış "Peer Gynt Suite No.1: Morning Mood-Edvard Grieg" (Piır Genıt Suit No.1: Morning Moud-Edvard Griig) ve "Nothing Else Matters–Metallica" (Nating Els Medırs-Metalika) dinletilir.

b) 9/8'lik ölçünün vuruluşu gösterilir. Verilen ritim çalışması alkışla veya ritim çalgılarıyla seslendirilir.

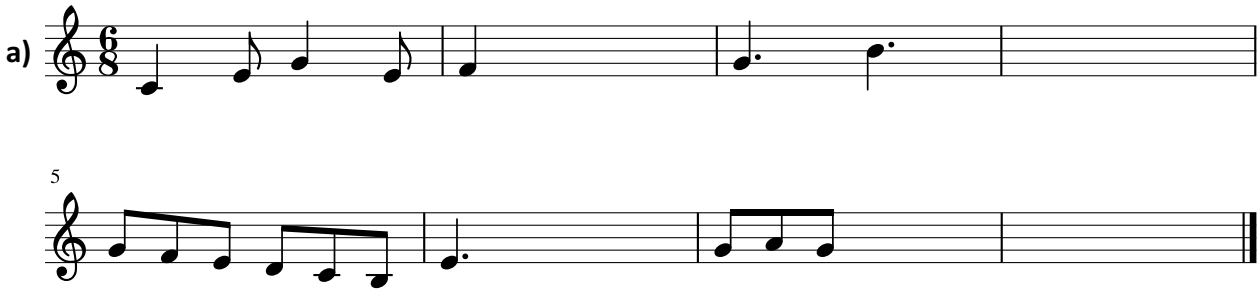

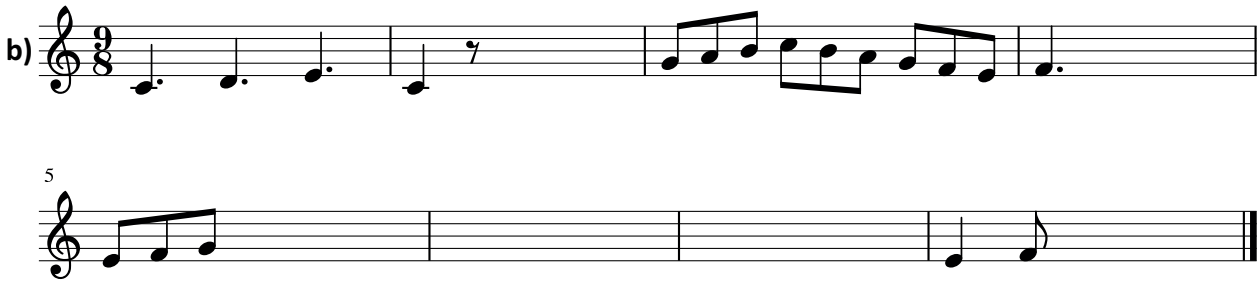
9/8'lik ölçüde yazılmış "Sonata No. 25 in G Major, Op. 79 (Andante) - Ludwig van Beethoven (Ludvig Fan Beythofın)" dinletilir.

3. Etkinlik: Öğrencilerden aşağıda verilen do majör tonundaki ölçü tamamlama çalışmalarını, zaman belirteçlerine (ölçü sayılarına) göre tamamlamaları istenir.

a)
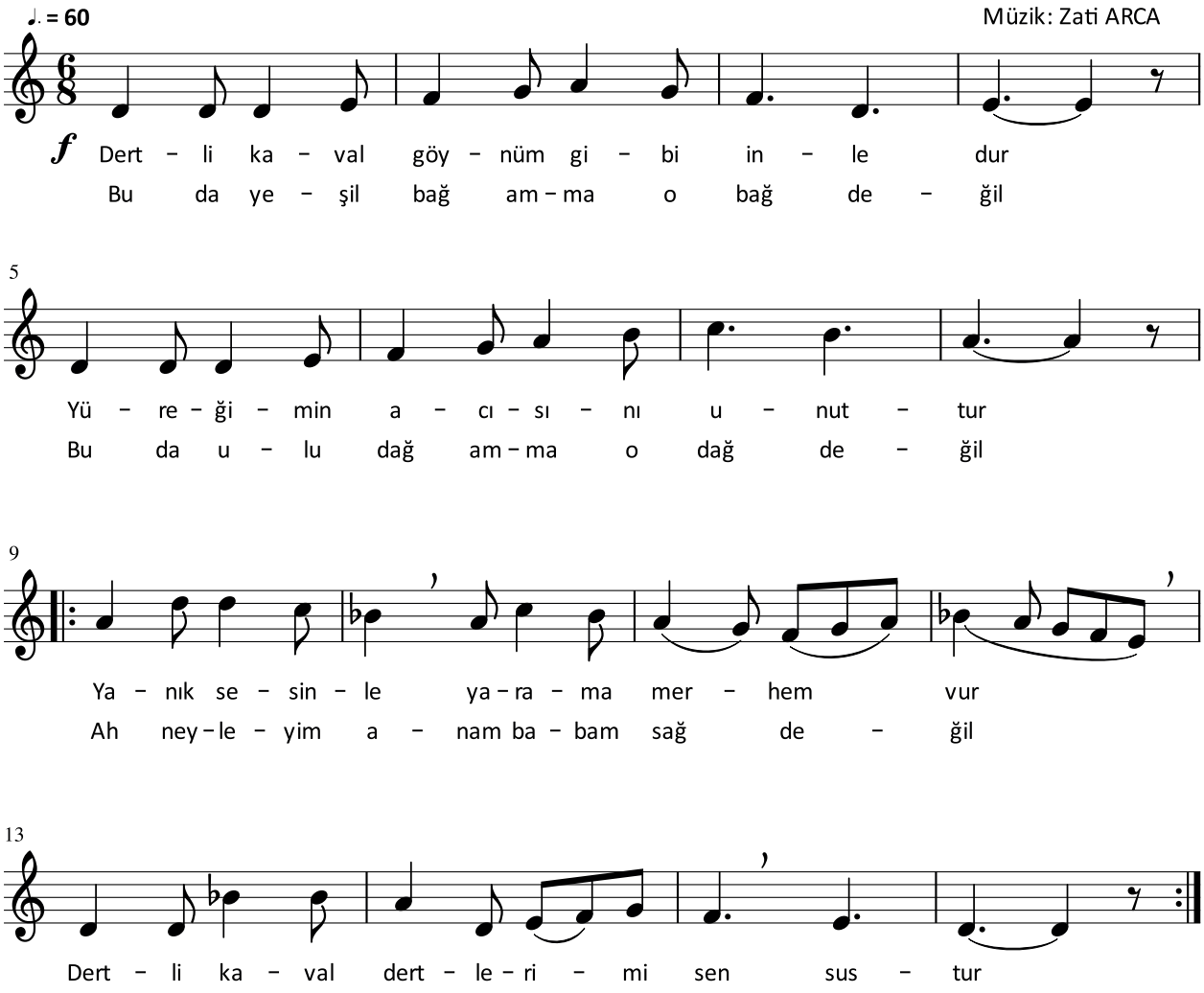

b)

4. Etkinlik: “Dertli Kaval” şarkısı 6/8’lik ölçü vuruşu yapılarak seslendirilir.

DERTLİ KAVAL

Söz : Ali Ulvi ELÖVE
Müzik: Zati ARCA

DEĞERLENDİRME

Öğrencilerin dersin işlenişi sırasında göstermiş oldukları performanslarını, aşağıdaki ölçütleri kullanarak değerlendiriniz.

Ölçütler

1. "Bileşik ölçü"yü öğrendi.
2. 6/8'lik ölçünün vuruluşunu öğrendi ve örnek ritim çalışmasını yaptı.
3. 9/8'lik ölçünün vuruluşunu öğrendi ve örnek ritim çalışmasını yaptı.
4. "Dertli Kaval" şarkısını 6/8'lik ölçü vuruşu yaparak seslendirdi.

NOTLAR

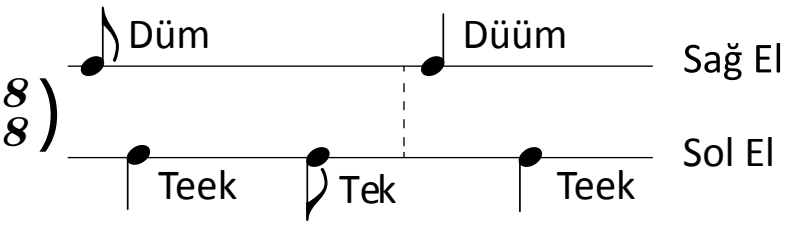
2.2. TÜRK MÜZİĞİNDE USULLER

Öğrenme Alanı	: **10.B. MÜZİKSEL ALGI VE BİLGİLENME**
Kazanım	: 10.B.1. Türk müziği usullerinin vuruşlarını tanır.
Süre	: 40+40
Yöntem ve Teknikler	: Anlatım, gösterip yaptırma
Araç Gereçler	: Etkileşimli tahta, çalgı, ses kayıtları (CD, MP3 vb.), EBA dokümanları, "Aşka Gönül Vermem Aşka İnanmam", "Çemberimde Gül Oya"

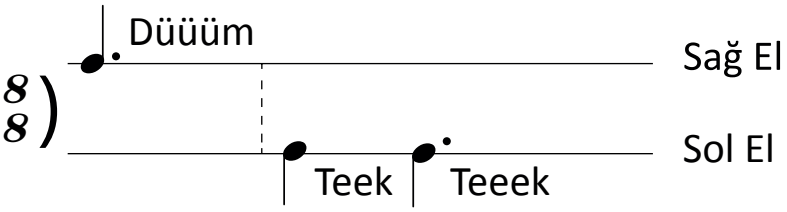
1. Etkinlik: Türk sanat müziğinde sekiz, dokuz ve on zamanlı bileşik usuller açıklanır.

1. Sekiz Zamanlı Usuller

a) Düyek Usulü: Sekiz zamanlıdır. İki tane sofyan usulünün birleşmesiyle oluşur.

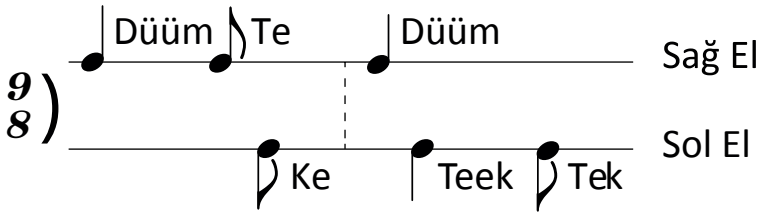
b) Müsemmen Usulü: Sekiz zamanlıdır. Semai ve Türk aksağı usullerinin birleşmesiyle oluşur.

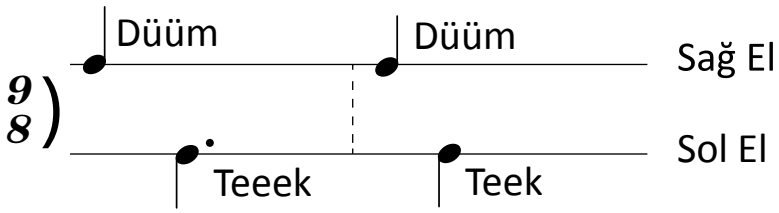
Düyek usulüyle yazılmış "İçin İçin Yanıyor Yanıyor Bu Gönlüm" ve müsemmen usulüyle yazılmış "Bana Bir Aşk Masalından Şarkılar Söyle" şarkıları dinletilir.

2. Dokuz Zamanlı Usuller

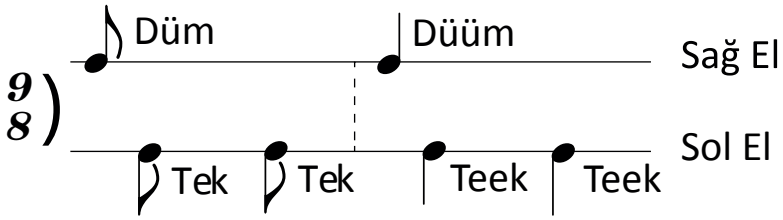
a) Aksak Usulü: Dokuz zamanlıdır. Sofyan ve Türk aksağı usullerinin birleşmesiyle oluşur.

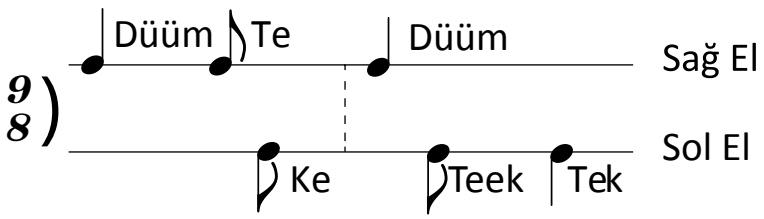
b) Raks Aksağı Usulü: Dokuz zamanlıdır. Türk aksağı ve sofyan usullerinin birleşmesiyle oluşur.

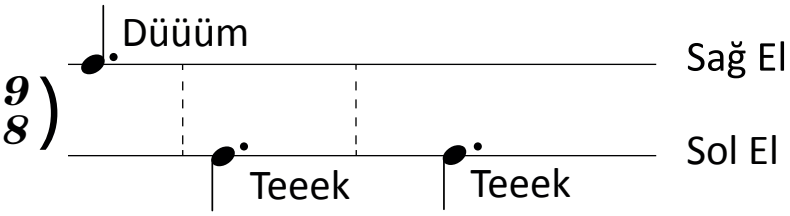
c) Oynak Usulü: Dokuz zamanlıdır. Semai ve yürük semai usullerinin birleşmesiyle oluşur.

ç) Evfer Usulü: Dokuz zamanlıdır. Sofyan ve Türk aksağı usullerinin birleşmesiyle oluşur.

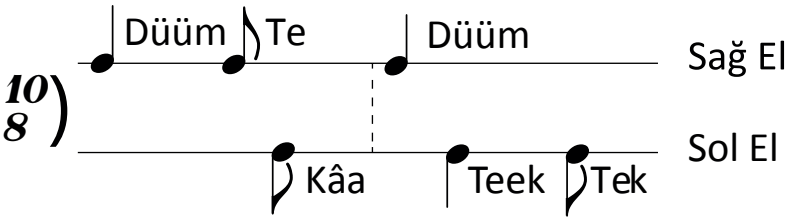
d) Mürekkeb Semai Usulü: Dokuz zamanlıdır. Üç semai usulünün birleşmesiyle oluşur.

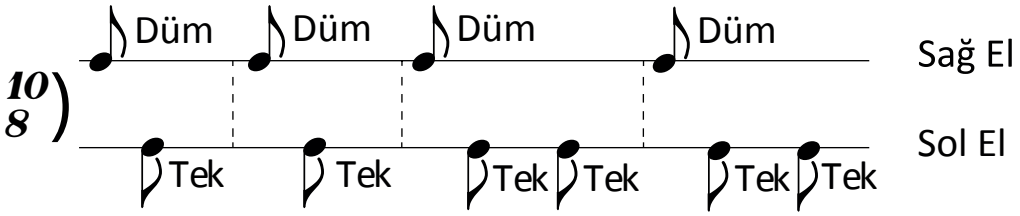
Aksak usulüyle yazılmış "Karanfil Oylum Oylum" ve evfer usulüyle yazılmış "Dağ Başında Tüter Duman" şarkıları dinletilir.

3. On Zamanlı Usuller

a) Aksak Semai Usulü: On zamanlıdır. İki Türk aksağı usulünün birleşmesiyle oluşur.

b) Cengi Harbi Usulü: On zamanlıdır. İki nim sofyan ve iki semai usulünün birleşmesiyle oluşur.
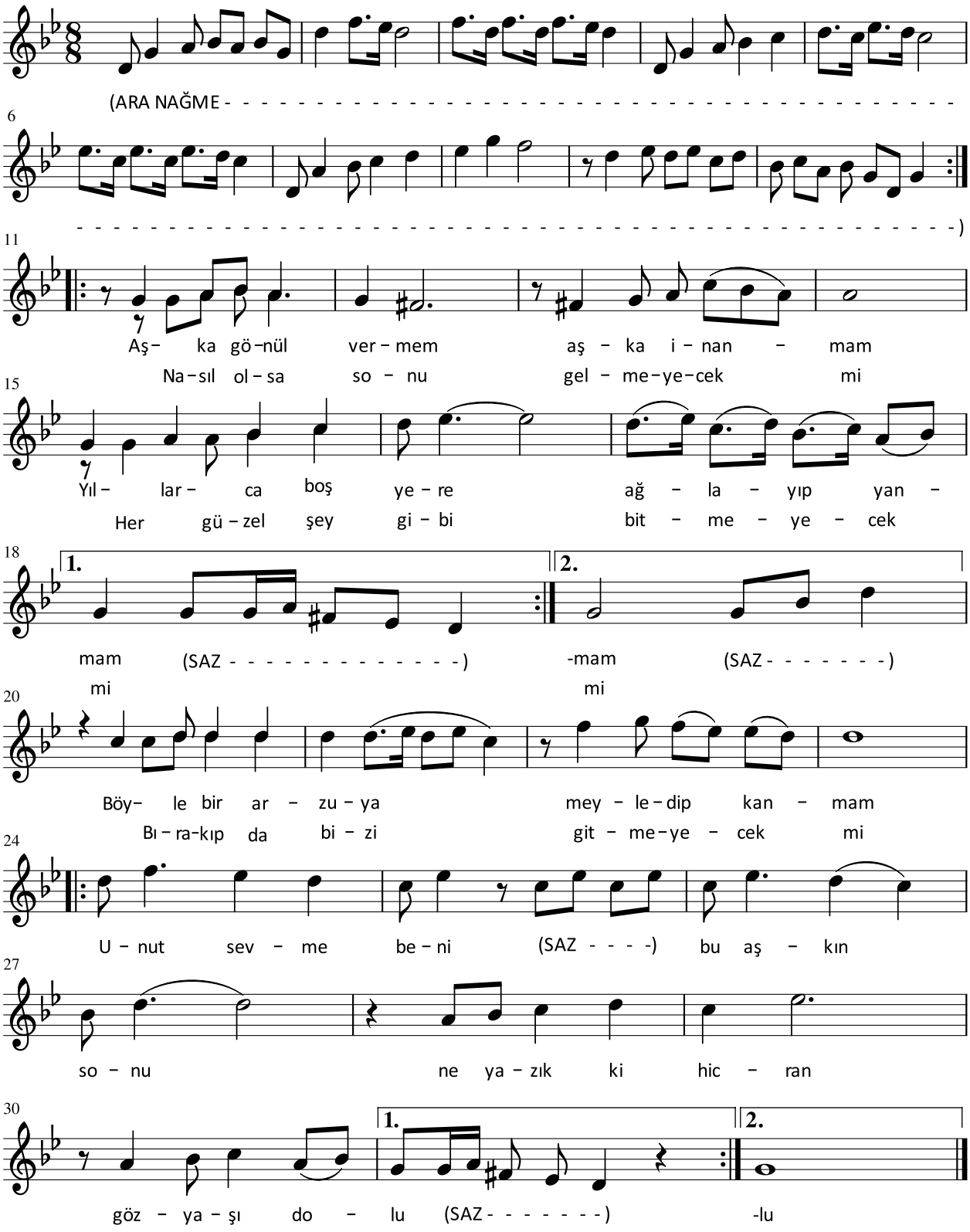

Aksak semai usulüyle yazılmış "Kurban Olayım Gamzene Bir Kez Nazar Eyle" ve curcuna usulüyle yazılmış "Araz Üste Buz Üste (Laçin)" şarkıları dinletilir.

2. Etkinlik: Sekiz zamanlı usulle yazılmış "Aşka Gönül Vermem Aşka İnanmam" şarkısı seslendirilir.

AŞKA GÖNÜL VERMEM AŞKA İNANMAM

Usulü: Düyek

Söz ve Müzik: Baki ÇALLIOĞLU

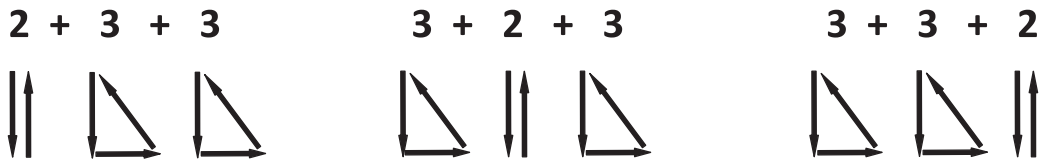

(ARA NAĞME - - -

3. Etkinlik: Türk halk müziğinde sekiz, dokuz zamanlı bileşik ve on zamanlı karma usuller açıklanır.

1. Sekiz Zamanlı Usuller

İki ve üç zamanlı ana usullerin birleşmesiyle oluşur. (3+3+2), (3+2+3) ve (2+3+3) şeklinde gösterilir.

8/8'lik usulün vuruluşları aşağıda verilmiştir.

8/8'lik usulle yazılmış "Aman Dünya Ne Dar İmiş" ve "Ekini Biçe Biçe" türküleri dinletilir.

2. Dokuz Zamanlı Usuller

İki ve üç zamanlı ana usullerin birleşmesiyle oluşur. (2+2+2+3), (2+2+3+2), (2+3+2+2) ve (3+2+2+2) şeklinde gösterilir.

9/8'lik usulle yazılmış "Entarisi Ala Benziyor" ve "Bahçalarda Börülce" türküleri dinletilir.

3. On Zamanlı Usuller

İki tane beş zamanlı bileşik usulün birleşmesiyle oluşur. (2+3+2+3), (3+2+3+2), (2+2+3+3), (3+3+2+2), (2+3+3+2) ve (3+2+2+3) şeklinde gösterilir.
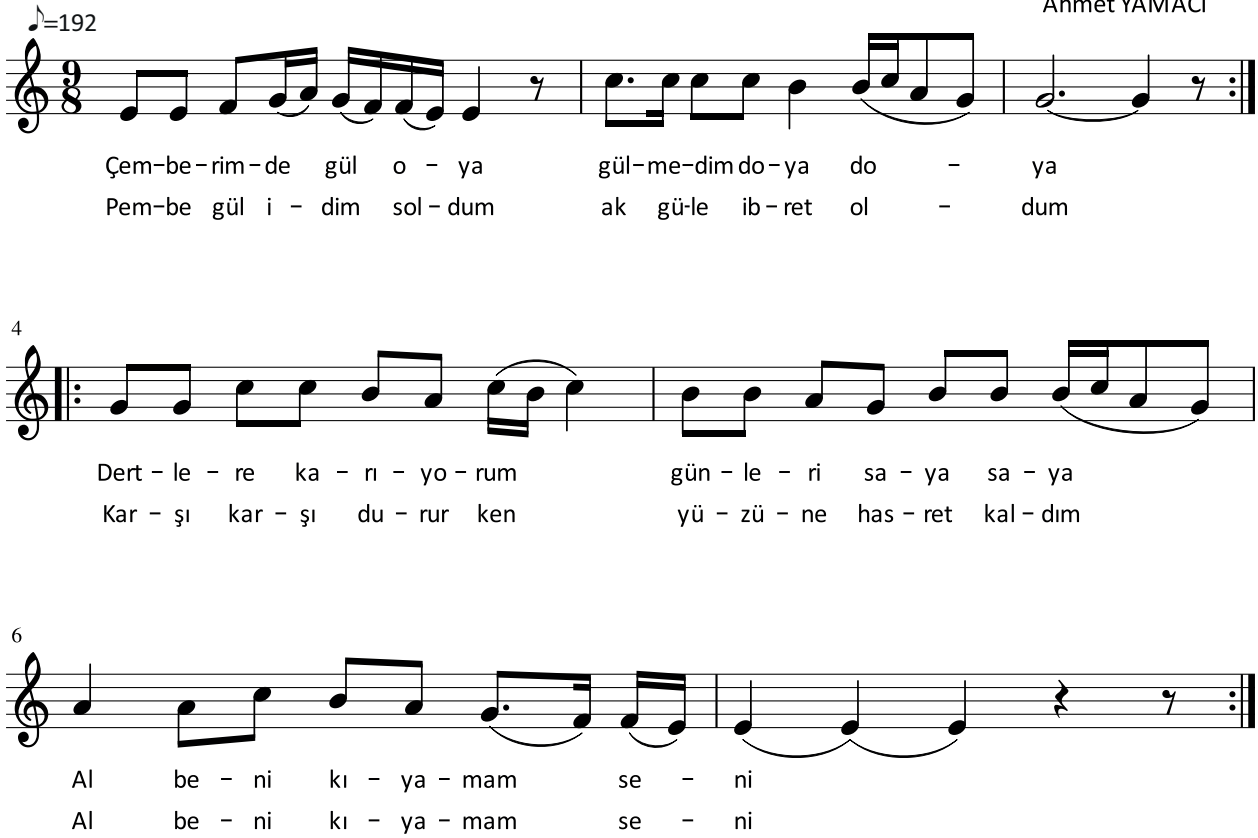
10/8'lik usulle yazılmış "Bahçada Yeşil Çınar" ve "Şu Karşı Yaylada Göç Kater Kater" türküleri dinletilir.

4. Etkinlik: 9/8'lik usulle yazılmış "Çemberimde Gül Oya" türküsü seslendirilir.

ÇEMBERİMDE GÜL OYA(*)

Yöresi: Çanakkale/Biga

Derleyen ve Notaya Alan
Ahmet YAMACI

(*) Yukarıda verilen eser, öğrencilerin ses sınırları dikkate alınarak aktarılmıştır. Eserin yerinden (orijinal) notasına ünite kapağında yer alan karekoddan ulaşılabilir.

DEĞERLENDİRME

Öğrencilerin dersin işlenişi sırasında göstermiş oldukları performanslarını, aşağıdaki ölçütleri kullanarak değerlendiriniz.

Ölçütler

1. Sekiz, dokuz ve on zamanlı Türk sanat müziği usullerini tanıdı.
2. "Aşka Gönül Vermem Aşka İnanmam" şarkısını "düyek" usulünü vurarak seslendirdi.
3. Sekiz, dokuz ve on zamanlı Türk halk müziği usullerini tanıdı.
4. "Çemberimde Gül Oya" türküsünü 9/8'lik usulü vurarak seslendirdi.

NOTLAR

2.3. ARALIKLAR

Öğrenme Alanı	: **10.B. MÜZİKSEL ALGI VE BİLGİLENME**
Kazanım	: 10.B.3. Yatay ve dikey tam dörtlü, tam beşli aralıkları tanır.
Süre	: 40+40+40+40
Yöntem ve Teknikler	: Anlatım, gösterip yaptırma, soru-cevap
Araç Gereçler	: Etkileşimli tahta, çalgı, EBA dokümanları, "Madımak", "Gençlik Marşı"

1. Etkinlik: "Aralık" kavramı ve tam dörtlü aralıklar açıklanır.

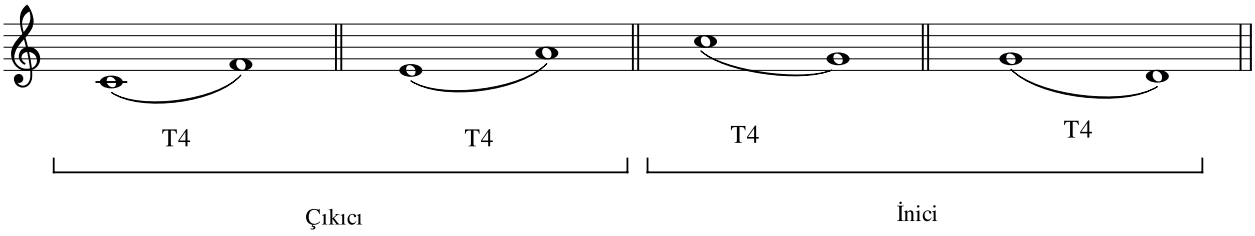
Aralık: İki ses arasındaki ölçülebilir uzaklıktır. Aralıklar, sesler arasındaki yükseklik (incelik-kalınlık) farkını gösterir. Yatay ve dikey aralık olmak üzere ikiye ayrılır.

NOT: Verilen aralıklarla ilgili aşağıdaki etkinlikler yaptırılır.

- Do dizisindeki doğal sesleri temsil etmek üzere sekiz öğrenci sıralanır.
- Örnek olarak do-fa tam dörtlü aralığını yatay olarak göstermek için önce do, sonra fa notasını temsil eden öğrenciler bir adım öne çıkar.
- Öğretmenin çalgısı eşliğinde sırasıyla do ve fa sesleri öğrenciler tarafından seslendirilir.
- Verilen aralıkları dikey olarak göstermek için öğrenciler aynı anda öne çıkar ve belirtilen aralıkları seslendirirler.

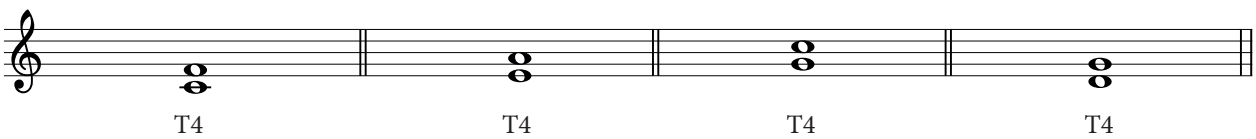
Tam Dörtlü Aralık: Arasında iki tam, bir yarım ses bulunan dörtlü aralıktır.

Tam Dörtlü Yatay Aralık Örnekleri

Çıkıcı yatay aralıklarda sesler, önce pest sonra tiz; inici yatay aralıklarda ise önce tiz sonra pest olmak üzere sırayla duyurulur.

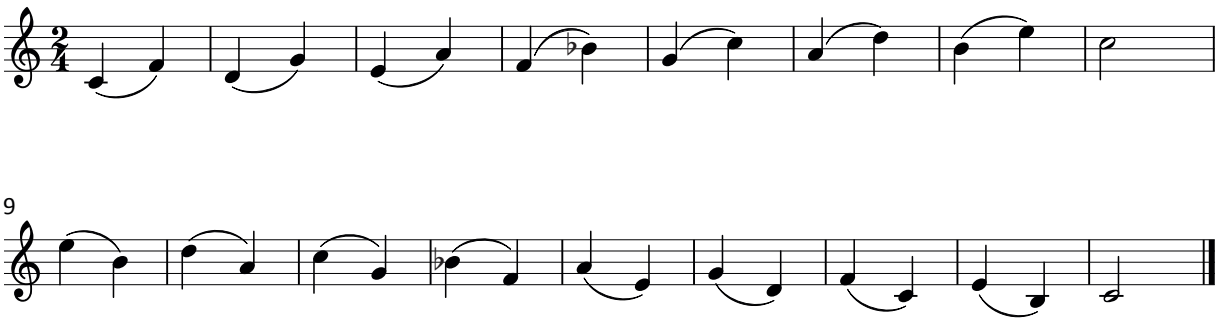
Tam Dörtlü Dikey Aralık Örnekleri

Dikey aralıklarda sesler aynı anda duyurulur.

2. Etkinlik: Verilen dörtlü aralık çalışması dinletilir ve seslendirilir.

Dörtlü Aralık Çalışması
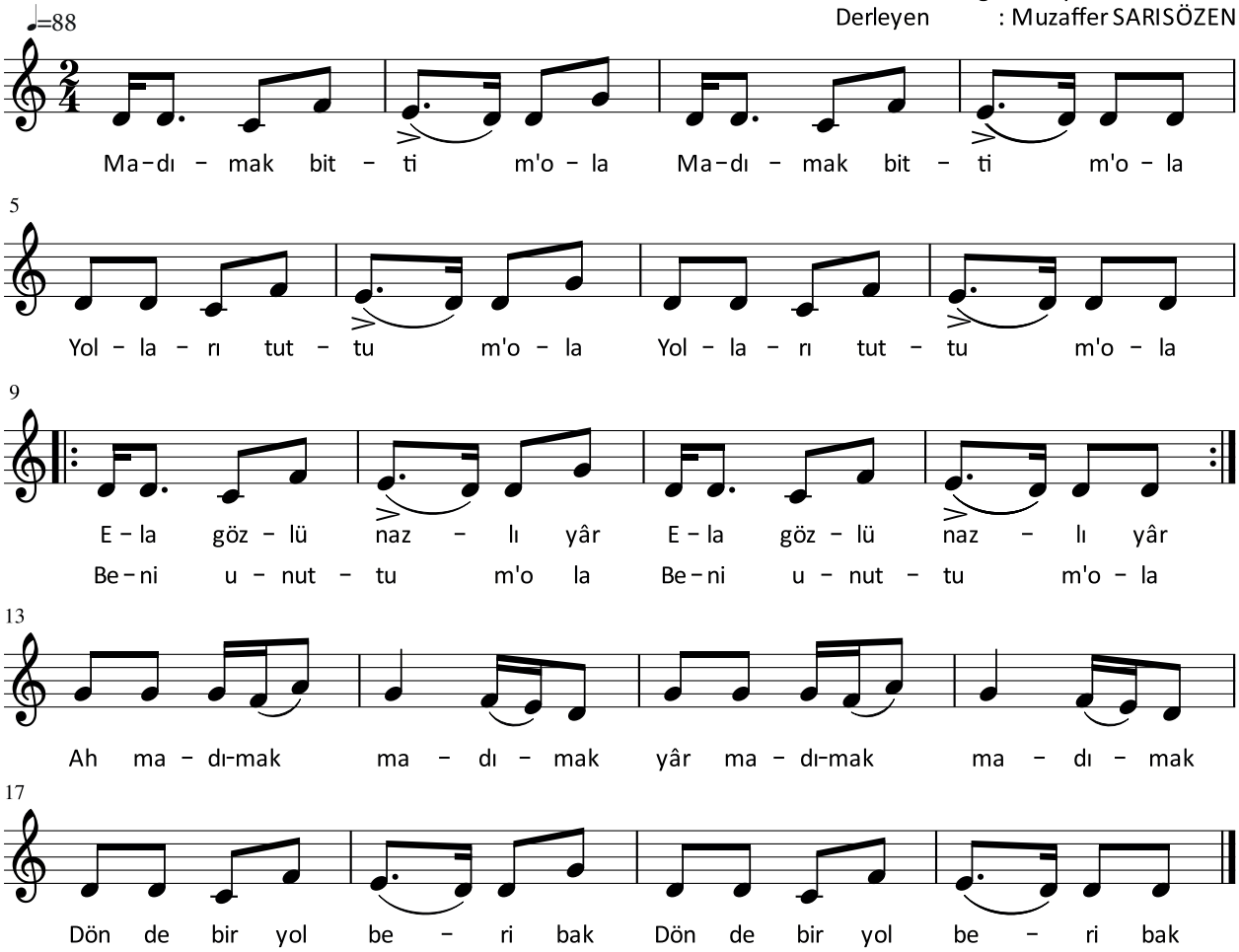

3. Etkinlik: "Madımak" türküsü dörtlü aralıklara dikkat edilerek dinletilir ve seslendirilir.

MADIMAK

Yöresi: Sivas

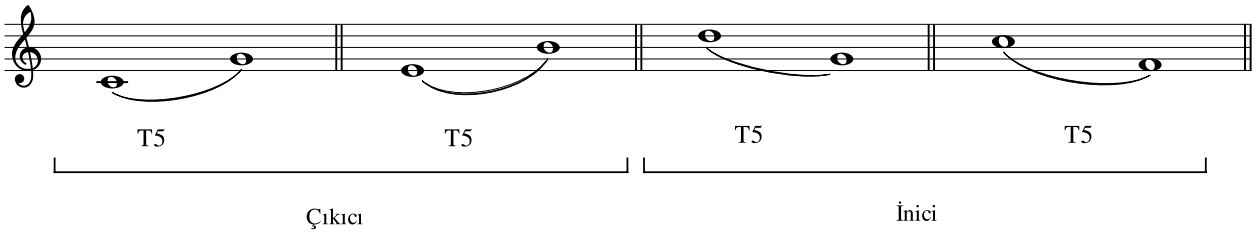
Kimden Alındığı: Hüseyin ASLAN
Derleyen : Muzaffer SARISÖZEN
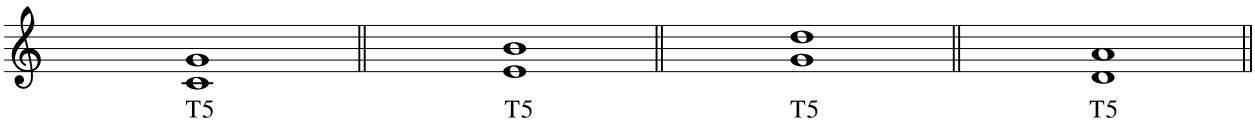

4. Etkinlik: Tam beşli aralık açıklanır.

Tam Beşli Aralık: Arasında üç tam, bir yarım ses bulunan beşli aralıktır.

Tam Beşli Yatay Aralık Örnekleri

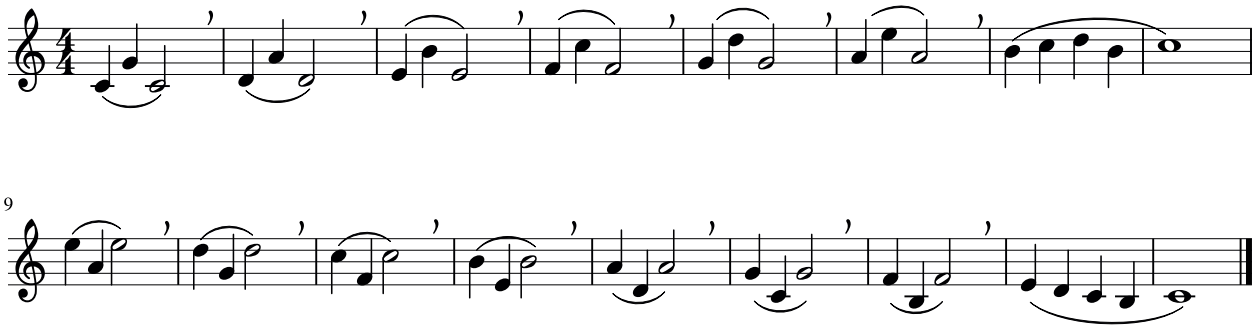

Tam Beşli Dikey Aralık Örnekleri

5. Etkinlik: Verilen beşli aralık çalışması dinletilir ve seslendirilir.
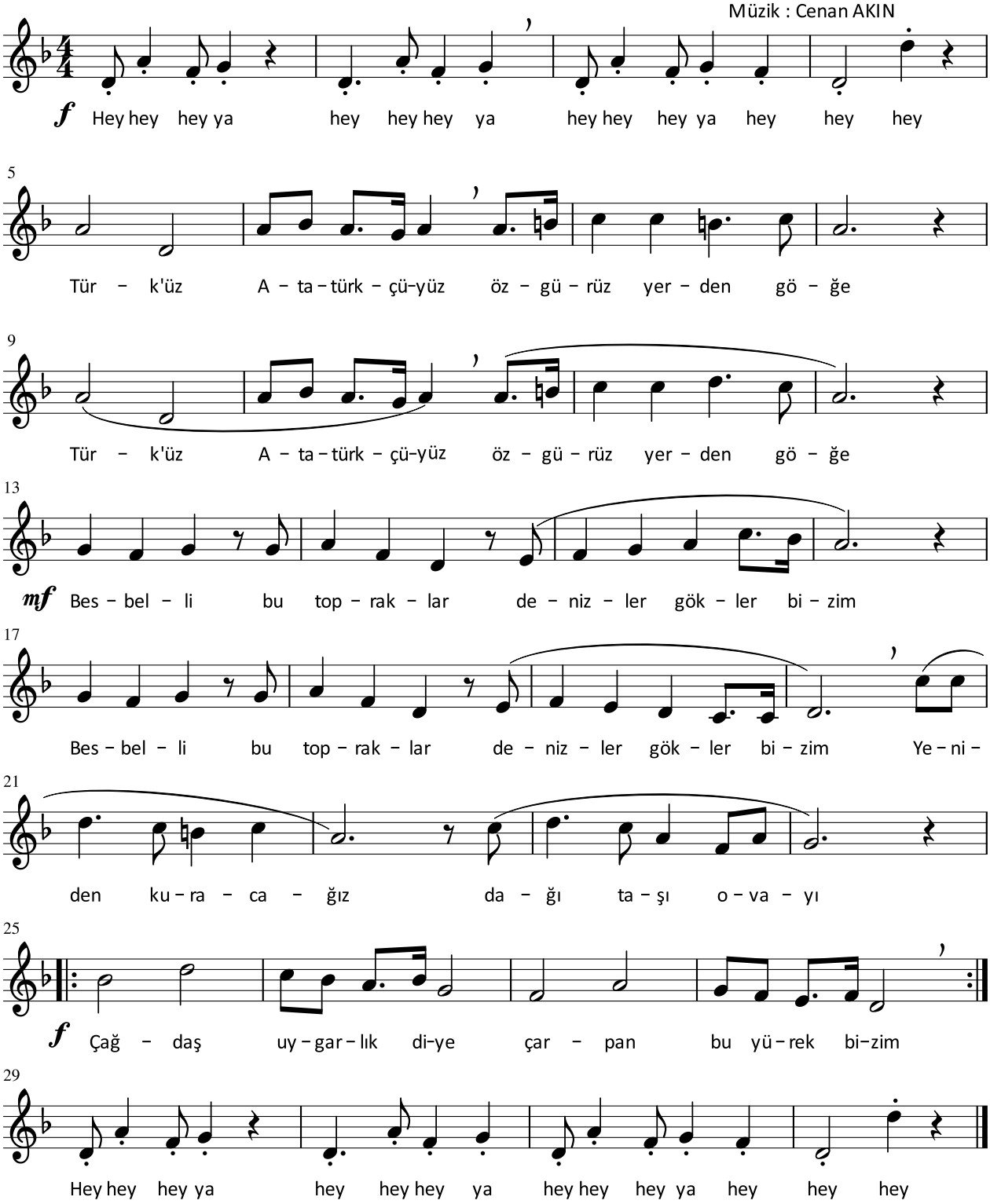
Beşli Aralık Çalışması

6. Etkinlik: "Gençlik Marşı" beşli aralıklara dikkat edilerek dinletilir ve seslendirilir. Marş seslendirilirken vatan sevgisine ve sorumluluk duygusuna vurgu yapılır.

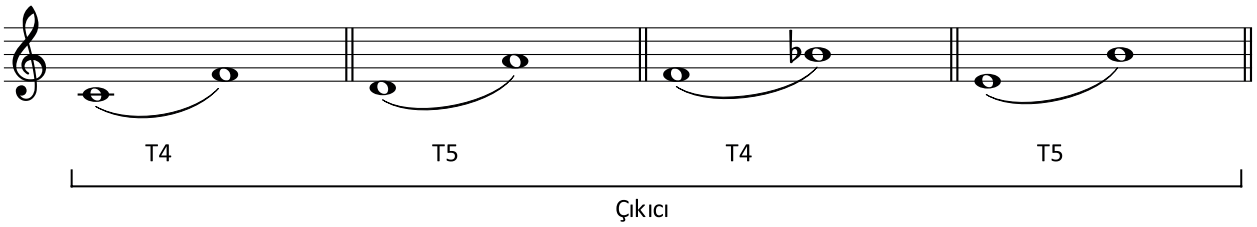
GENÇLİK MARŞI

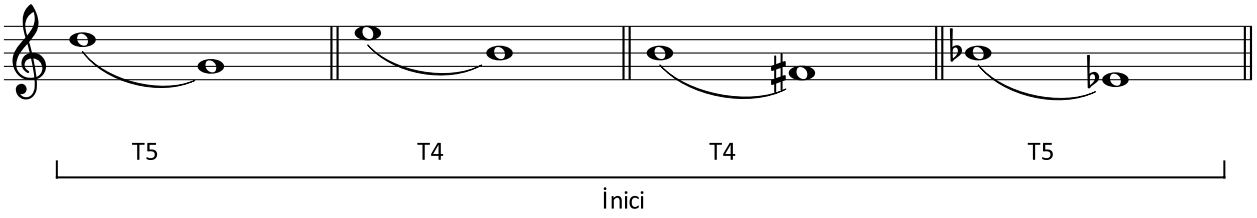
Söz : Fazıl Hüsnü DAĞLARCA
Müzik : Cenan AKIN

7. Etkinlik: Verilen yatay tam dörtlü, tam beşli aralıklar dinletilir ve seslendirilir.

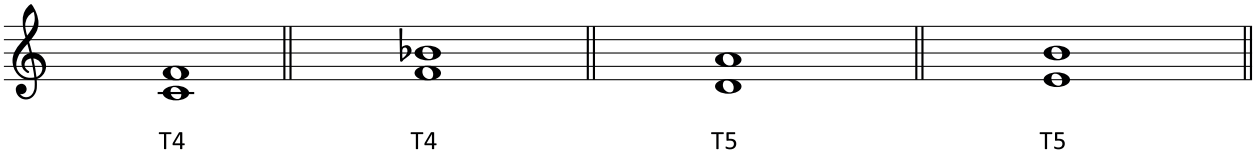
Dörtlü ve Beşli Yatay Aralık Çalışması

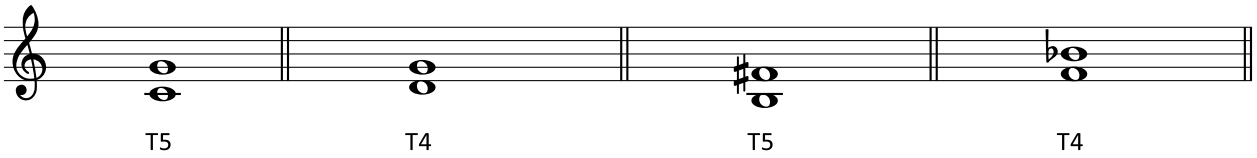

8. Etkinlik: Verilen dikey tam dörtlü, tam beşli aralıklar dinletilir ve seslendirilir.

Dörtlü ve Beşli Dikey Aralık Çalışması

DEĞERLENDİRME

Öğrencilerin dersin işlenişi sırasında göstermiş oldukları performanslarını, aşağıdaki ölçütleri kullanarak değerlendiriniz.

Ölçütler

1. Dörtlü yatay ve dikey aralıkları kavradı.
2. "Madımak" türküsünü seslendirdi.
3. Beşli yatay ve dikey aralıkları kavradı.
4. "Gençlik Marşı"nı seslendirdi.

NOTLAR

2.4. MÜZİKTE ÇOK SESLİLİK

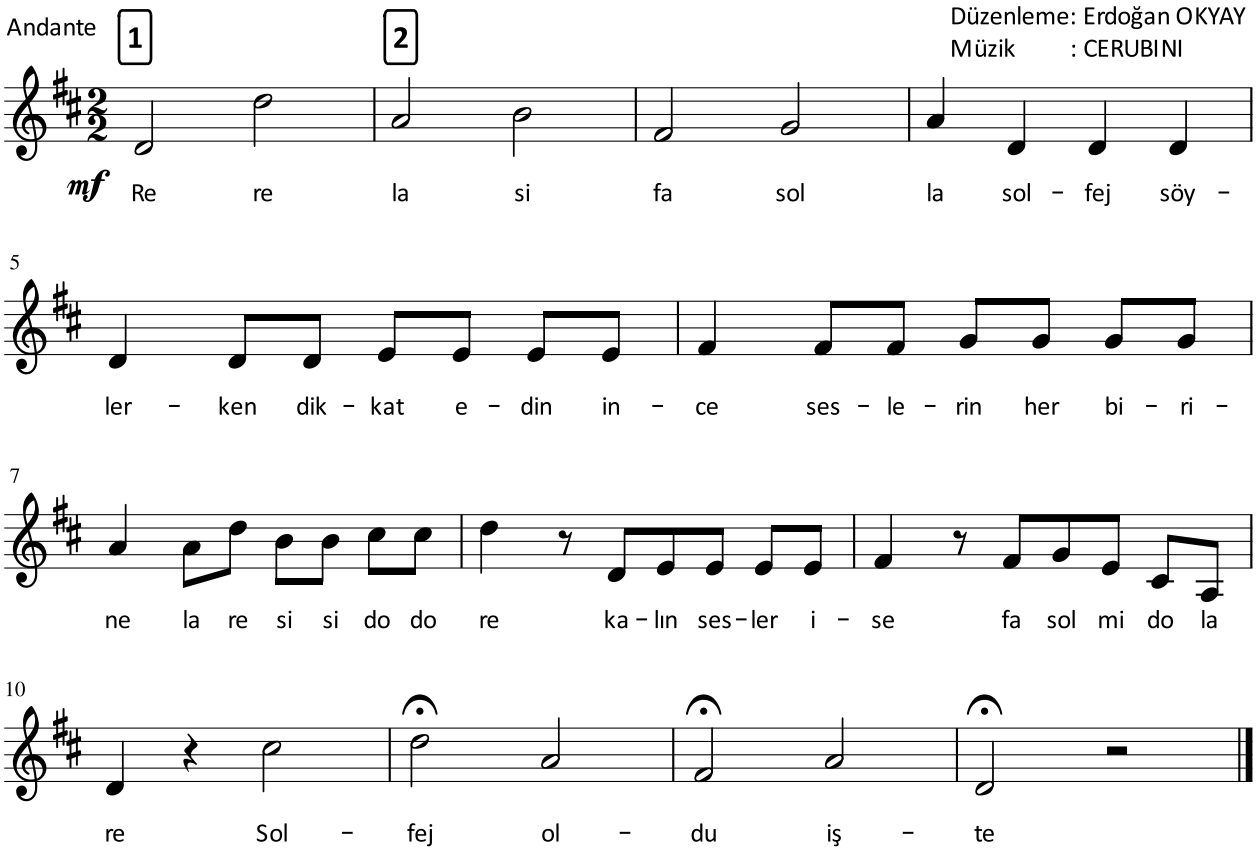
Öğrenme Alanı	: **10.A. DİNLEME-SÖYLEME**
Kazanım	: 10.A.3. Çok sesli müzikleri tanır.
Süre	: 40+40+40+40
Yöntem ve Teknikler	: Anlatım, gösterip yaptırma
Araç Gereçler	: Etkileşimli tahta, çalgı, ses kayıtları (CD, MP3 vb.) EBA dokümanları, "Solfej Kanonu", "Allı Gelin", "Değirmen"

1. Etkinlik: "Kanon"un tanımı yapılarak çok sesli müzikteki yeri vurgulanır.

Bir ezginin farklı zamanlarda başlanarak art arda seslendirilmesine "kanon" denir. Kanon, çok sesli müzik türlerinden biridir. Kanon çalışması yapılırken grupların başlangıç yerleri "1, 2, 3, 4" gibi rakamlar veya "A, B, C, D" gibi harflerle belirtilir. Ezgiyi seslendirmeye ilk önce birinci grup başlar. Birinci grup 2 rakamına ya da B harfine geldiğinde ikinci grup baştan itibaren ezgiyi söyler. Seslendirme grup sayısına göre aynı şekilde devam eder. Böylece farklı seslerin aynı anda seslendirilmesiyle çok seslilik oluşur.

2. Etkinlik: "Solfej Kanonu" dinletilir ve seslendirilir.

SOLFEJ KANONU
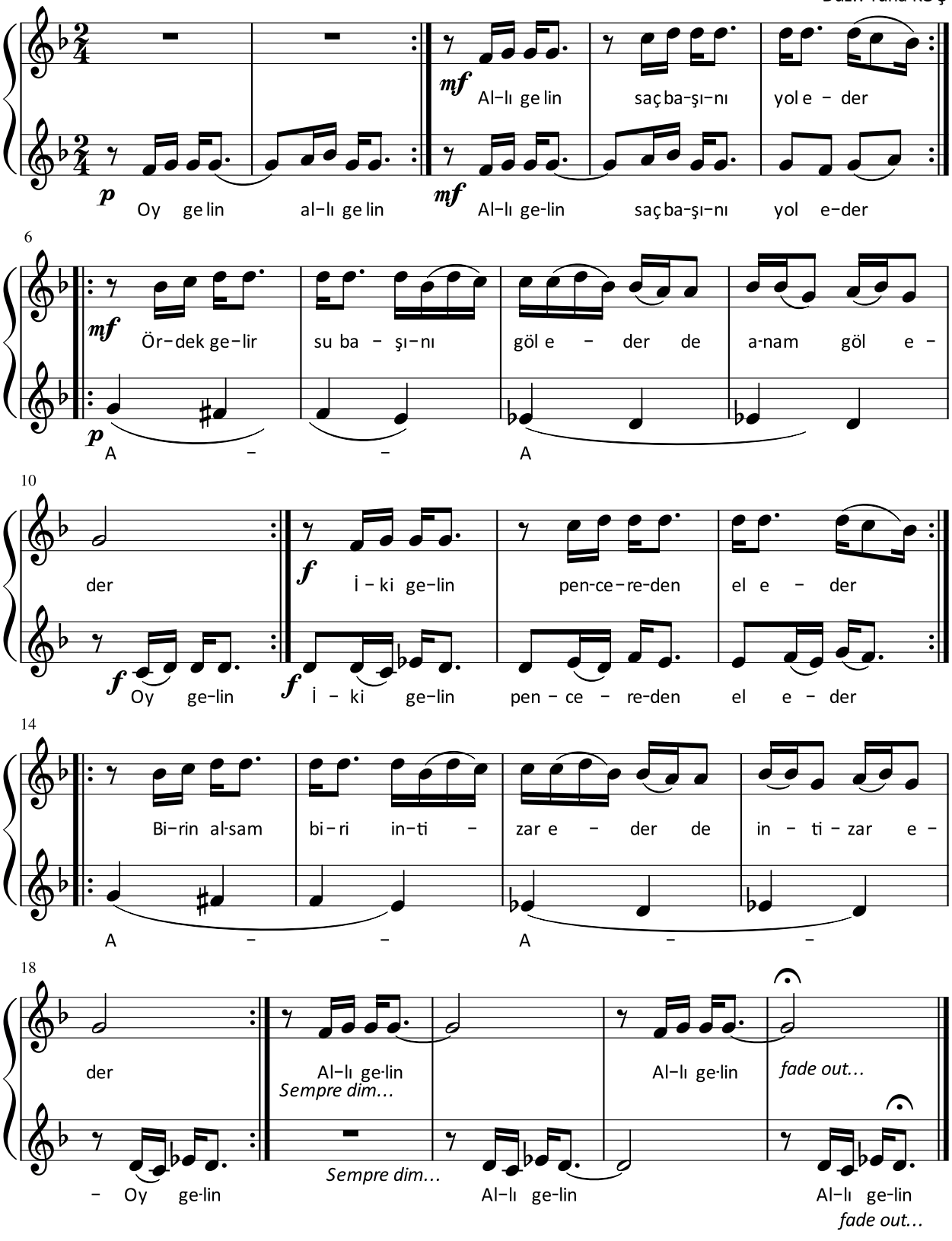

3. Etkinlik: “Allı Gelin” adlı iki sesli türkü dinletilir ve seslendirilir.

ALLI GELİN

Afyon Türküsü
Düz.: Tuna KOÇ
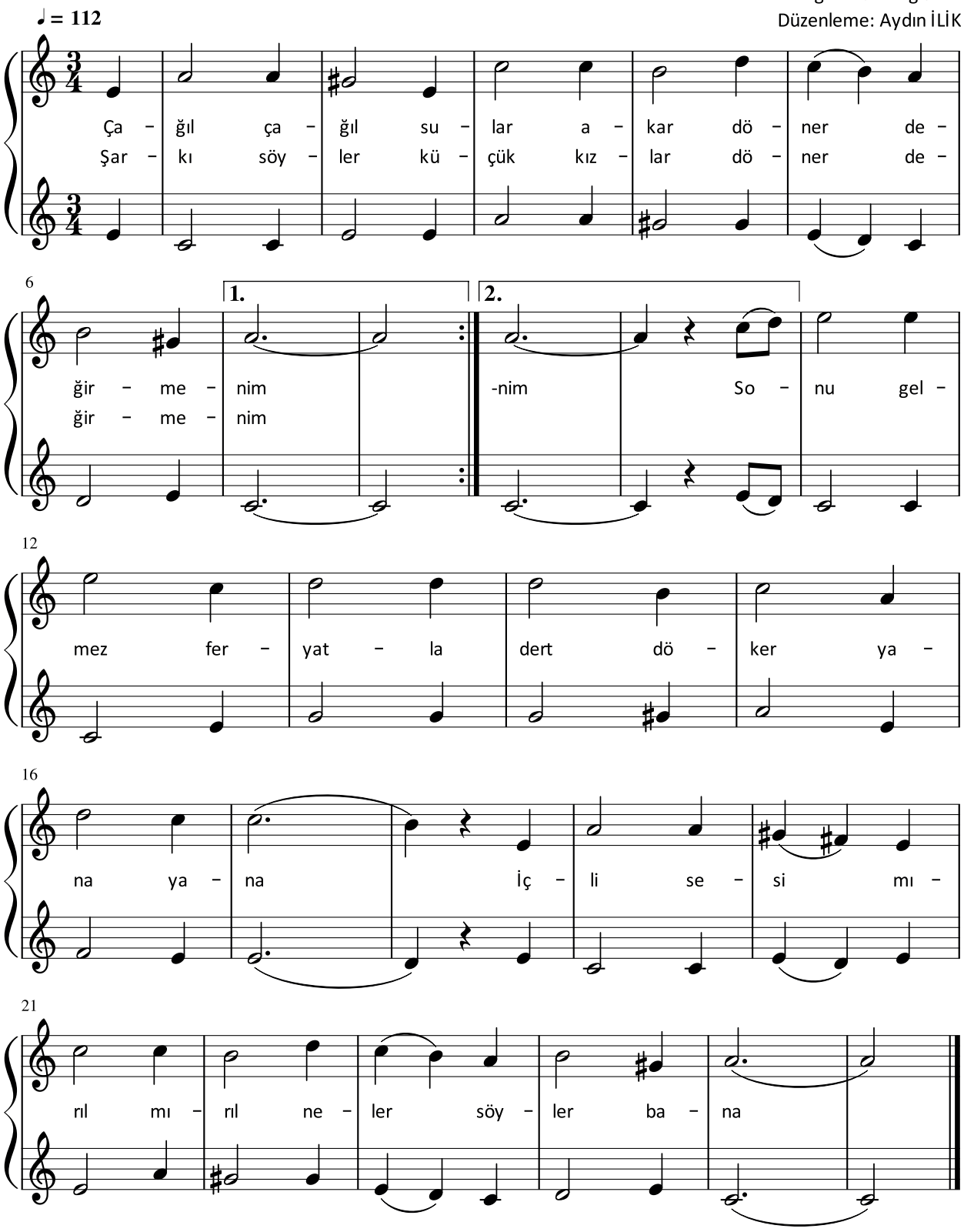
Orta hızda

4. Etkinlik: “Değirmen” adlı iki sesli eser dinletilir ve seslendirilir.

DEĞİRMEN

İngiliz Halk Ezgisi
Düzenleme: Aydın İLİK

DEĞERLENDİRME

Öğrencilerin dersin işlenişi sırasında göstermiş oldukları performanslarını, aşağıdaki ölçütleri kullanarak değerlendiriniz.

Ölçütler

1. “Kanon”un tanımını ve özelliklerini kavradı.
2. “Solfej Kanonu”nu dinledi.
3. “Allı Gelin”adlı iki sesli türküyü dinledi.
4. “Değirmen” adlı iki sesli eseri dinledi.

NOTLAR

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME ÖNERİLERİ

1. "Üçe bölünebilen veya birim vuruşları üçerli olan ölçülere ..... ölçü denir." **cümlesindeki boşluğu uygun ifadeyle tamamlayınız.**

2. I. 2/4 II. 6/8 III. 5/8 IV. 9/8
Yukarıdaki bileşik ölçüler aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A) I ve II B) Yalnız I C) II ve IV D) II ve III E) I ve IV
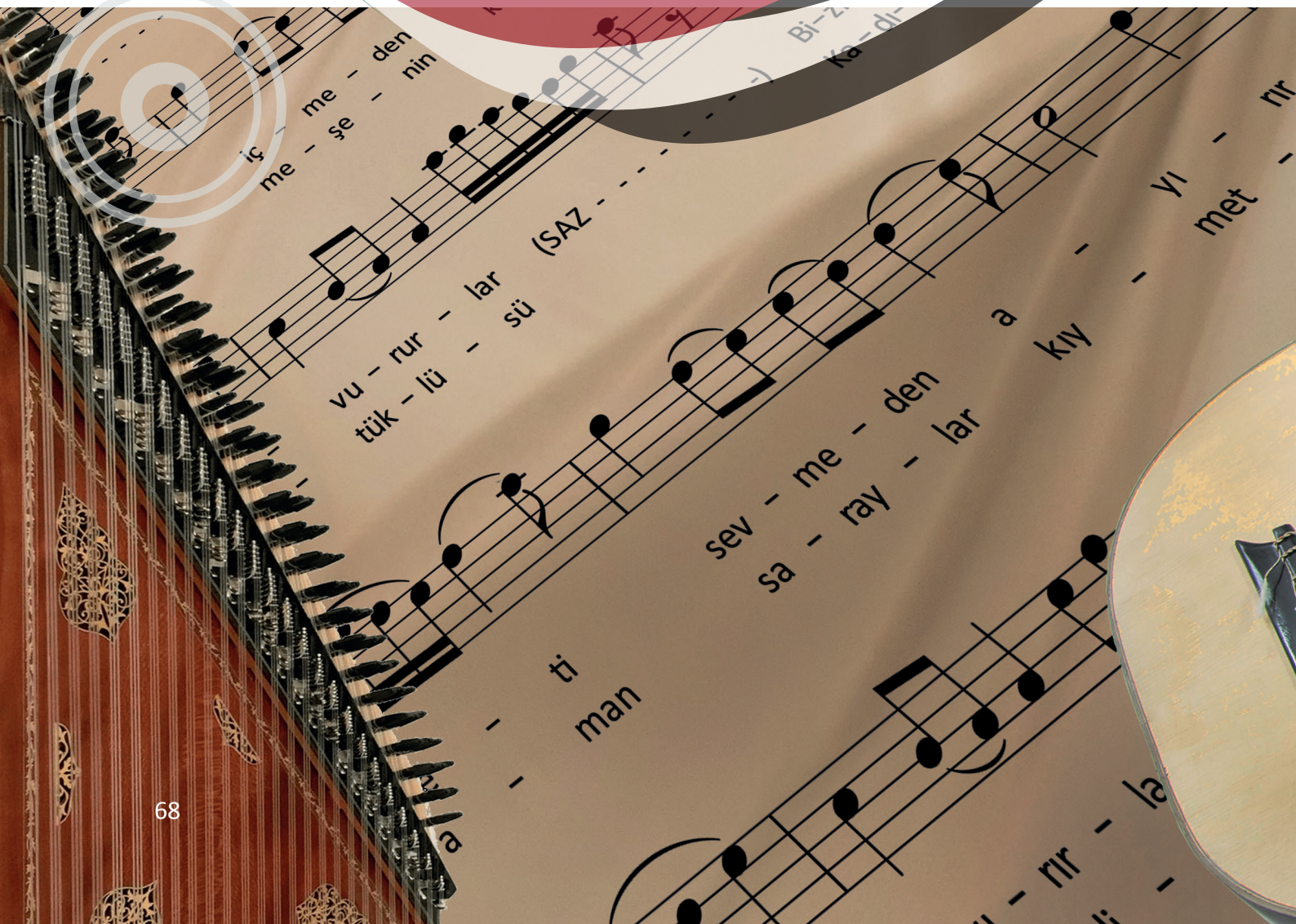
3. **Aşağıdakilerden hangisi Türk sanat müziğinde kullanılan dokuz zamanlı usullerden biri <u>değildir</u>?**

A) Evfer B) Raks aksağı C) Oynak D) Mürekkep semai E) Düyek

4. **Aşağıdakilerden hangisi Türk halk müziğinde kullanılan on zamanlı usullerin vuruluş şekillerinden biri <u>değildir</u>?**

A) 3+2+3+3 B) 3+2+3+2 C) 2+3+3+2 D) 2+3+2+3 E) 3+3+2+2

5. "Farklı zamanlarda başlanarak ard arda seslendirilen ezgilere ..... denir." **cümlesindeki boşluğu uygun ifadeyle tamamlayınız.**

iç – me – den
me – şe – nin
vu – rur – lar (SAZ
tük – lü – sü
sev – me – den
sa – ray – lar
a – kıy – yı
met –
a –
– ti
man

MÜZİKTE TON VE MAKAM

3.1. MAJÖR-MİNÖR TONALİTELER
3.2. TÜRK MÜZİĞİNDE MAKAMSAL YAPI
3.3. MAKAMSAL ESERLER

3. Ünite

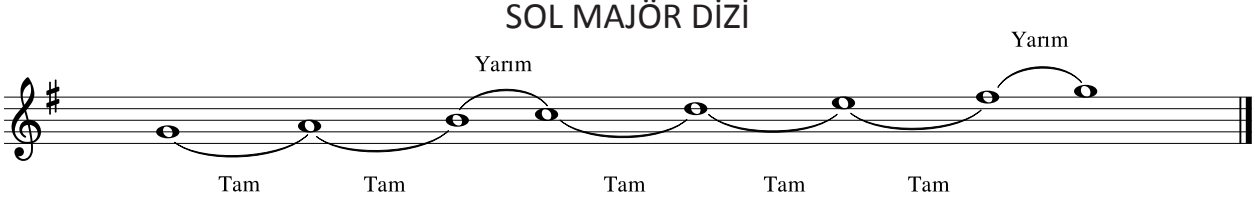
3.1. MAJÖR-MİNÖR TONALİTELER

Öğrenme Alanı	:	**10.B. MÜZİKSEL ALGI VE BİLGİLENME**
Kazanım	:	10.B.4. Bir diyezli ve bir bemollü majör-minör tonaliteleri tanır.
Süre	:	40+40
Yöntem ve Teknikler	:	Anlatım, gösterip yaptırma
Araç Gereçler	:	Etkileşimli tahta, çalgı, EBA dokümanları, "Cumhuriyet Marşı", "İzmir'in Dağlarında", "Yurdum İçin", "En Güzel Yönetim"

1. Etkinlik: Sol majör ve mi minör tonaliteler hakkında bilgi verilir.

Sol Majör Dizi: Dizinin başlangıç sesi "sol" sesinden başlayarak diziye "2 tam 1 yarım, 3 tam 1 yarım" kalıbının uygulanmasıyla oluşur. Sol majör dizi "fa diyez" değiştirici işaretini alır.

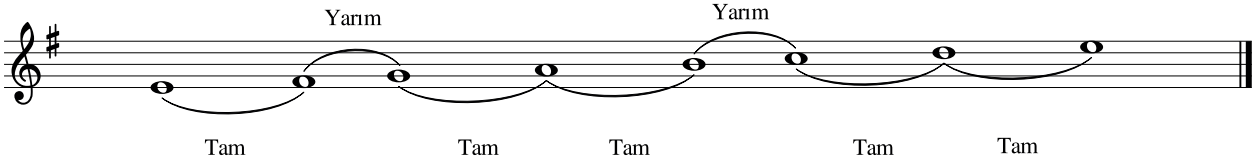
SOL MAJÖR DİZİ

Sol majör tonun ilgili minörü "mi minör"dür. Minör diziler doğal, armonik ve melodik olmak üzere üç şekilde oluşur.
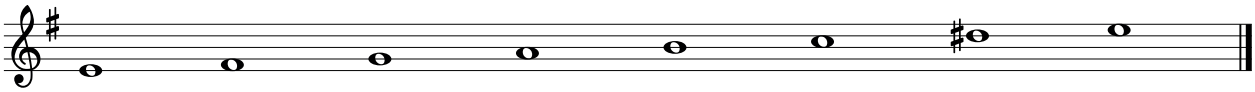
a) Doğal Mi Minör Dizi: Dizinin başlangıç sesi "mi" sesinden başlayarak diziye "1 tam 1 yarım, 2 tam 1 yarım, 2 tam" kalıbının uygulanmasıyla oluşur. Doğal mi minör dizi "fa diyez" ses değiştirici işaretini alır.

Mİ MİNÖR DİZİ
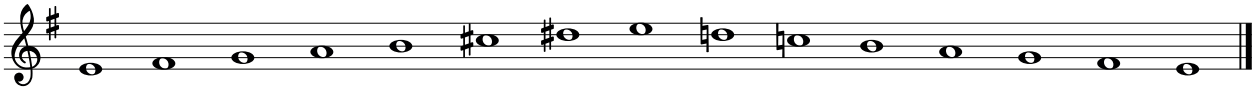

b) Armonik Mi Minör Dizi: Dizinin yedinci derece sesi "re" notasının yarım ses tizleşmesiyle oluşur. Yedinci derecedeki ses değiştirici işaret donanıma değil değişimin yapıldığı "re" sesinin önüne yazılır.

ARMONİK Mİ MİNÖR DİZİ

c) Melodik Mi Minör Dizi: Dizinin altıncı derece sesi "do" ve yedinci derece sesi "re" notalarının yarım ses tizleşmesiyle oluşur. Bu diziler inici olarak seslendirildiğinde ise altıncı ve yedinci derece sesler doğal hâline dönüşür. Dizide bulunan ses değiştirici işaretler donanıma değil ilgili seslerin önüne yazılır.
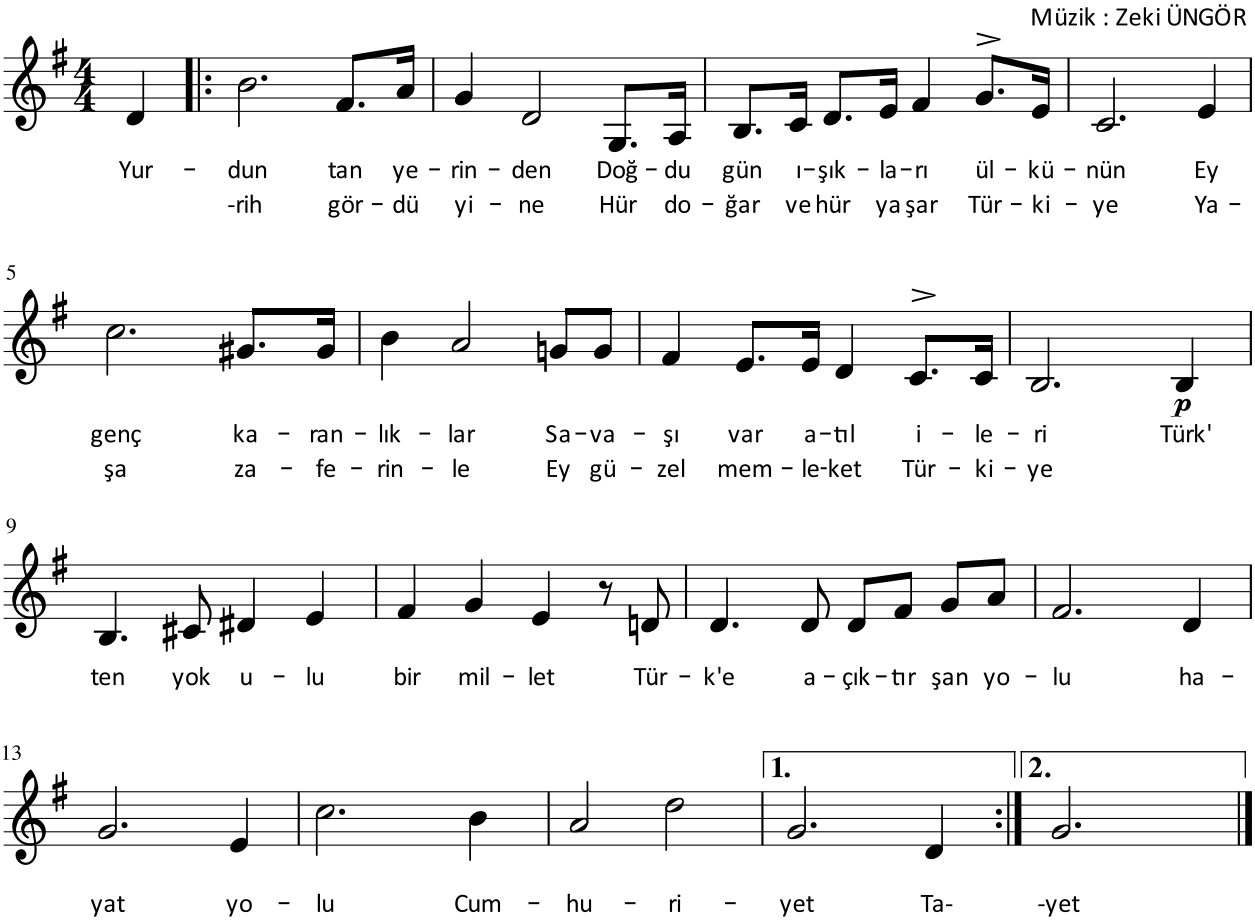
MELODİK Mİ MİNÖR DİZİ

2. Etkinlik: Sol majör tonunda yazılan "Cumhuriyet Marşı" ve mi minör tonunda yazılan "İzmir'in Dağlarında" adlı eserler seslendirilir. Vatan sevgisine ve vatana karşı sorumluluklara dikkat çekilir.

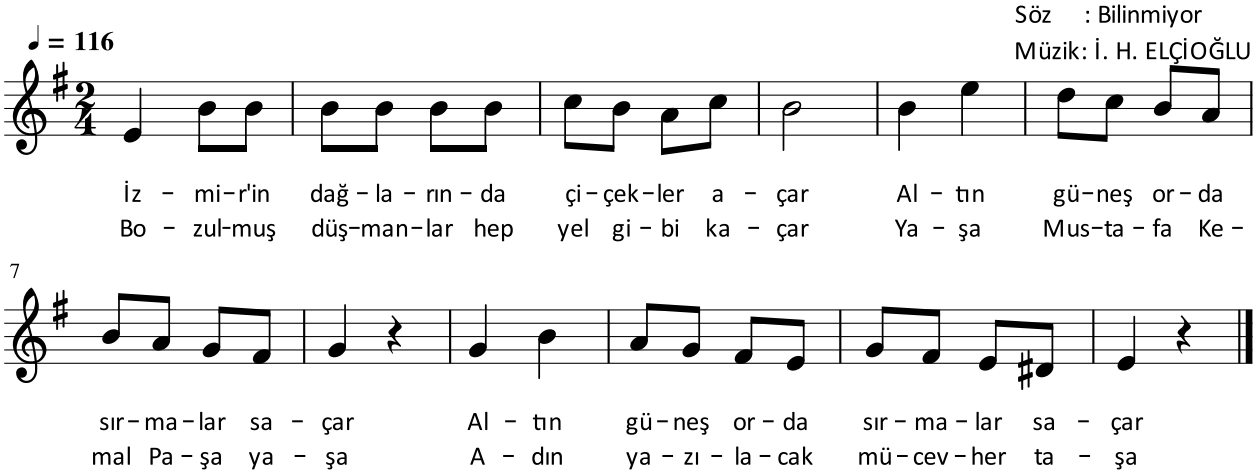
CUMHURİYET MARŞI

Söz : Celâl EMREM
Müzik : Zeki ÜNGÖR

İZMİR'İN DAĞLARINDA

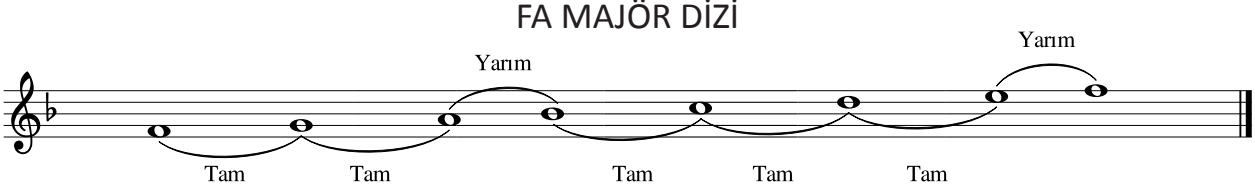
Söz : Bilinmiyor
Müzik: İ. H. ELÇİOĞLU

3. Etkinlik: Fa majör ve re minör tonaliteler hakkında bilgi verilir.

Fa Majör Dizi: Dizinin başlangıç sesi "fa" sesinden başlayarak diziye "2 tam 1 yarım, 3 tam 1 yarım" kalıbının uygulanmasıyla oluşur. Fa majör dizi "si bemol" değiştirici işaretini alır.

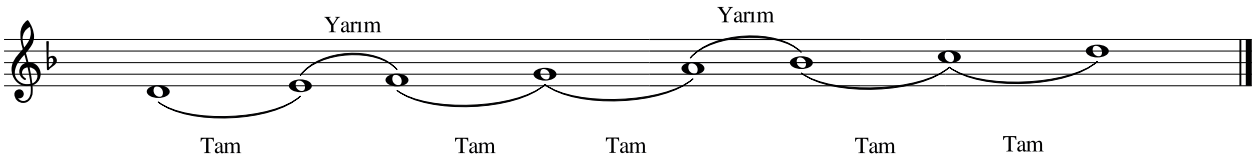
FA MAJÖR DİZİ

Fa majör tonun ilgili minörü "re minör"dür. Minör diziler doğal, armonik ve melodik olmak üzere üç şekilde oluşur.
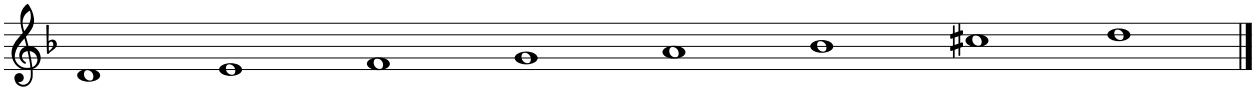
a) Doğal Re Minör Dizi: Dizinin başlangıç sesi re sesinden başlayarak diziye "1 tam 1 yarım, 2 tam 1 yarım, 2 tam" kalıbının uygulanmasıyla oluşur. Doğal re minör dizi"si bemol" değiştirici işaretini alır.

RE MİNÖR DİZİ
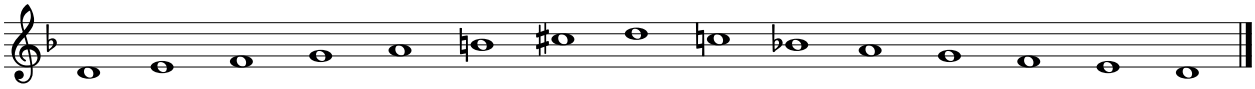

b) Armonik Re Minör Dizi: Dizinin yedinci derece sesi "do" notasının yarım ses tizleşmesiyle oluşur. Yedinci derecedeki ses değiştirici işaret donanıma değil değişimin yapıldığı "do" sesinin önüne yazılır.

ARMONİK RE MİNÖR DİZİ

c) Melodik Re Minör Dizi: Dizinin altıncı derece sesi "si♭" ve yedinci derece sesi "do" notalarının yarım ses tizleşmesiyle oluşur. Bu diziler inici olarak seslendirildiğinde ise altıncı ve yedinci derece sesler doğal hâline dönüşür. Dizide bulunan ses değiştirici işaretler donanıma değil ilgili seslerin önüne yazılır.

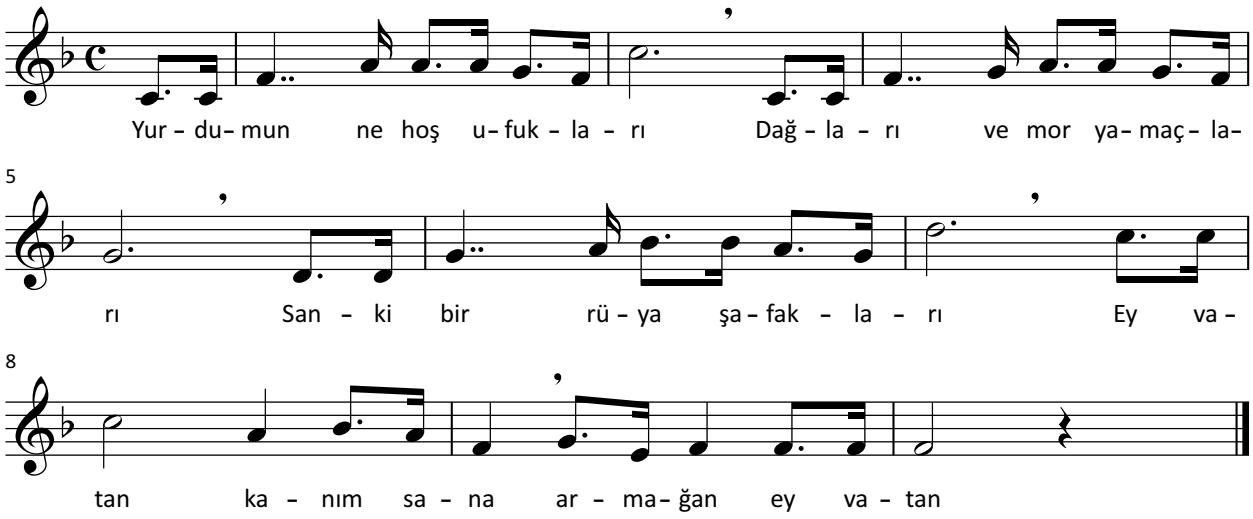
MELODİK RE MİNÖR DİZİ

4. Etkinlik: Fa majör tonunda yazılan “Yurdum İçin” ve re minör tonunda yazılan “En Güzel Yönetim” adlı eserler seslendirilir.
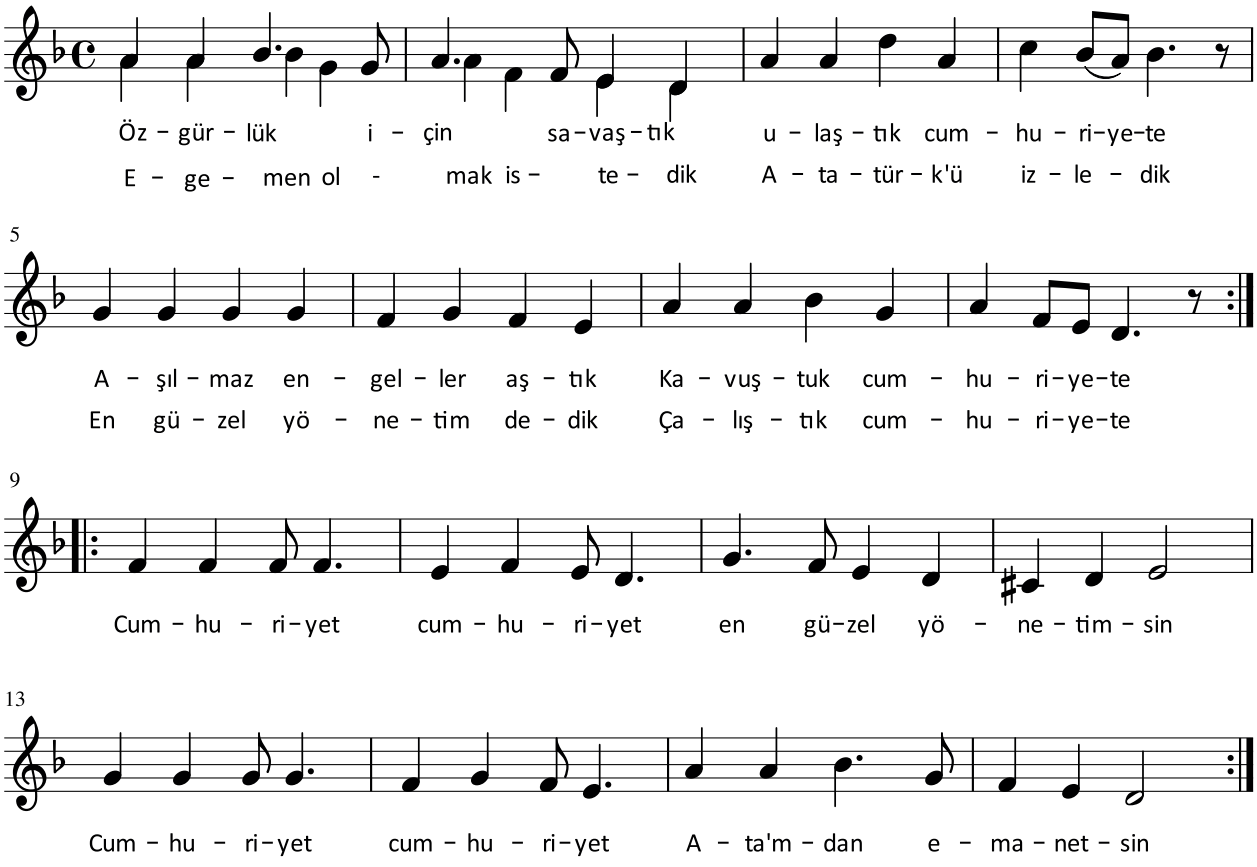
YURDUM İÇİN

Faik CANSELEN

EN GÜZEL YÖNETİM

Söz : Hamdi TUNCER
Müzik: Salih AYDOĞAN

DEĞERLENDİRME

Öğrencilerin dersin işlenişi sırasında göstermiş oldukları performanslarını, aşağıdaki ölçütleri kullanarak değerlendiriniz.

Ölçütler

1. Sol majör ve mi minör tonaliteleri kavradı.
2. "Cumhuriyet Marşı" ve "İzmir'in Dağlarında" adlı eserleri seslendirdi.
3. Fa majör ve re minör tonaliteleri kavradı.
4. "Yurdum İçin" ve "En Güzel Yönetim" adlı eserleri seslendirdi.

NOTLAR

3.2. TÜRK MÜZİĞİNDE MAKAMSAL YAPI

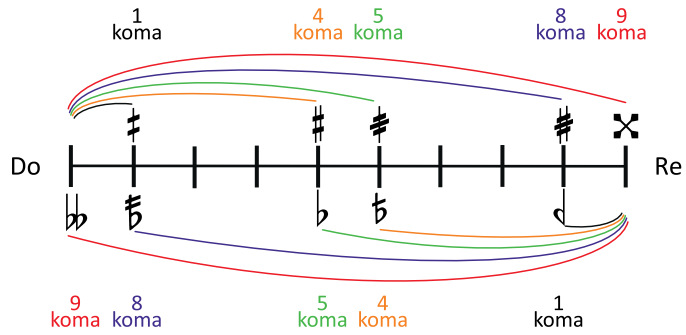
Öğrenme Alanı	: **10.B. MÜZİKSEL ALGI VE BİLGİLENME**
Kazanım	: 10.B.2. Türk müziğinin makamsal yapısını tanır.
Süre	: 40+40
Yöntem ve Teknikler	: Anlatım, gösterip yaptırma
Araç Gereçler	: Etkileşimli tahta, çalgı, EBA dokümanları, "Sunamız Gölde Kaldı"

1. Etkinlik: Türk müziğinin makamsal yapısı açıklanır.

Müzikte 1 tam sesin eşit olarak dokuza bölünmesiyle oluşan parçalardan her birine "koma" denir.

Türk sanat müziği ses sisteminde 1 tam ses, 9 komaya bölünür. Bu seslerden 1, 4, 5, 8 ve 9. komalar kullanılır. Her birinin farklı diyez ve bemol işaretleri vardır. Türk sanat müziği ses sistemi, bir oktavda birbirine eşit olmayan 24 aralık ve 25 sesten oluşur.

Türk sanat müziğinde 1 tam ses aralığı aşağıdaki gibi gösterilir.

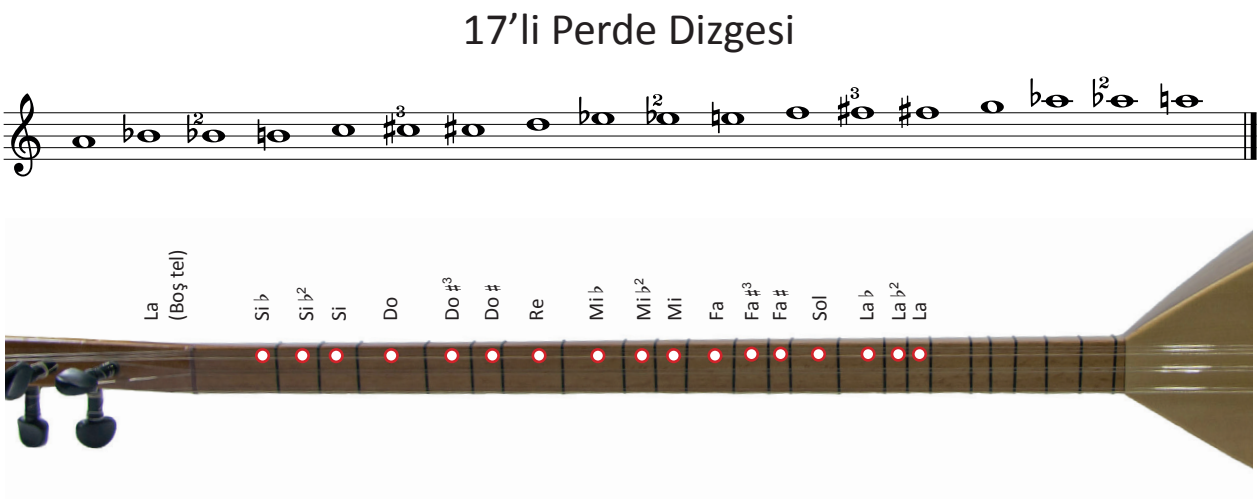
Türk sanat müziğindeki ses değiştirici işaretler Tablo 3.1'de verilmiştir.

Tablo 3.1: Türk Sanat Müziğindeki Ses Değiştirici İşaretler

ADI	RUMUZ	KOMA DEĞERİ	DİYEZİ	BEMOLÜ
Koma	F	1	𝄰	𝄬
Bakiye	B	4	♯	♭
Küçük mücennep	S	5	𝄲	𝄭
Büyük mücennep	K	8	𝄪	𝄫
Tanini	T	9	𝄫	𝄫
Artık ikili	A	12-13	-----	-----
Eksik bakiye	E	3	-----	-----

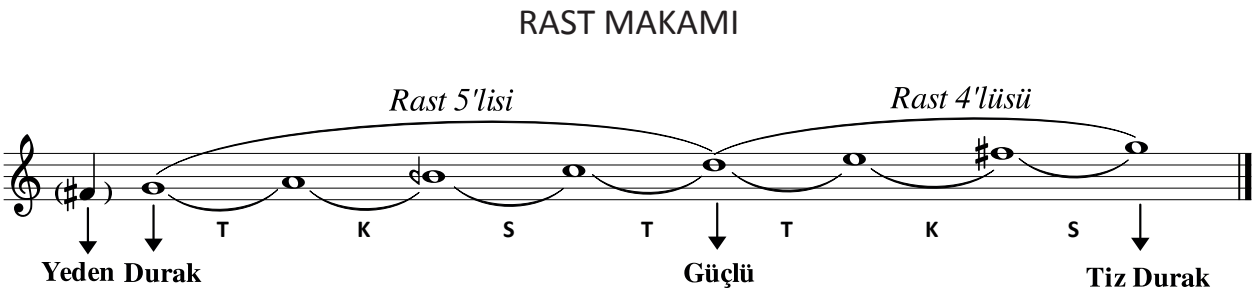
Öğrencilere tabloda verilen ses değiştirici işaretlerden sadece rast ve saba makamlarında bulunan ses değiştirici işaretler verilmelidir. Tabloda rast ve saba makamlarının aldığı koma bemolü (𝄬) turuncu, rast makamının aldığı bakiye diyezi (♯) sarı, saba makamının aldığı bakiye bemolü (♭) mavi renkle belirtilmiştir.

Türk halk müziği ses sistemi, Türk halk müziğinin temel çalgısı bağlamadaki perde sistemine göre düzenlenmiştir. Bağlamada bir oktav içinde eşit olmayan on yedi perde vardır. Muzaffer Sarısözen tarafından "17'li perde dizgesi" olarak adlandırılan bu sistem, yaygın olarak kullanılmaktadır (Görsel 3.1).

Görsel 3.1: Bağlamada 17'li perde dizgesi

2. Etkinlik: Rast ve saba makamları açıklanır.

Rast makamı, Türk sanat müziğindeki basit makamlardan biridir.

Dizisi : Rast perdesi üzerine kurulan rast beşlisi ile neva perdesi üzerine kurulan rast dörtlüsünün birleşmesiyle oluşur.
Seyri : Çıkıcıdır.
Durak : Rast (sol) perdesidir.
Güçlü : Neva (re) perdesidir.
Yeden : Irak (fa ♯) perdesidir.
Donanım : Si sesi için koma bemol (𝅎), fa sesi için bakiye diyez (♯) alır.
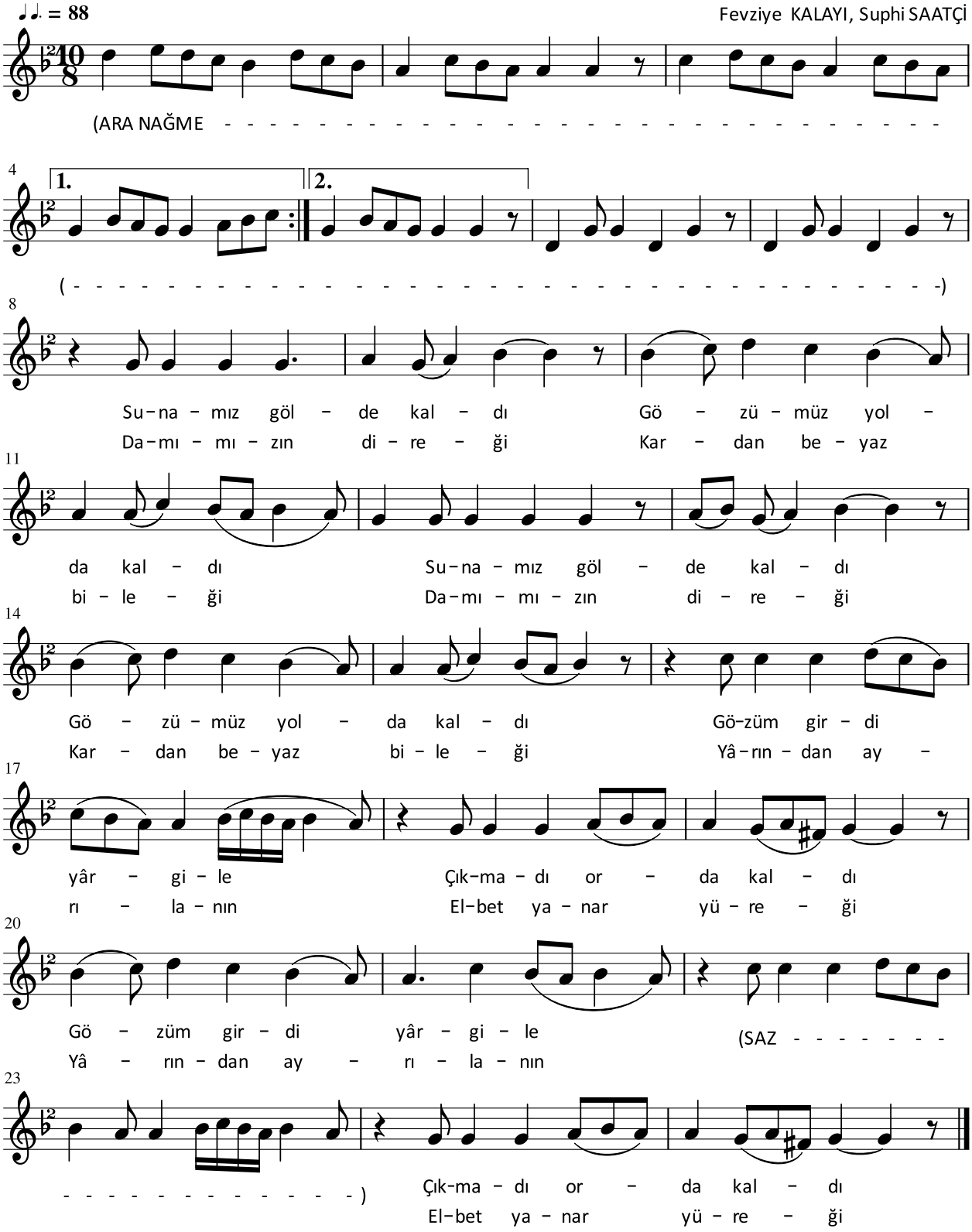
NOT: Türk halk müziğinde rast makamı dizisi si sesi için bemol (♭²), fa sesi için diyez (♯) değiştirici işaretini alır.

3. Etkinlik: Rast makamında yazılmış “Sunamız Gölde Kaldı” türküsü ses değiştirici işaretlere dikkat edilerek seslendirilir.

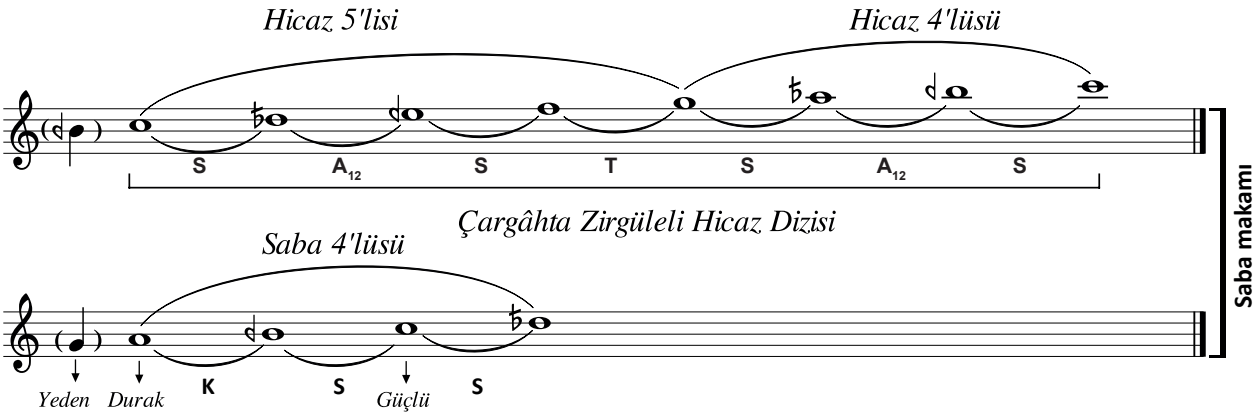
SUNAMIZ GÖLDE KALDI

Yöresi: Kerkük

Kimden Alındığı: Ümit MUSA, Fevziye KALAYI, Suphi SAATÇİ

SABA MAKAMI

Saba makamı, Türk sanat müziğindeki bileşik makamlardan biridir.

Dizisi : Çargâh perdesindeki zirgüleli hicaz dizisi ile yerinde saba dörtlüsünün birleşmesiyle oluşur.
Seyri : Çıkıcı veya çıkıcı-inicidir.
Durak : Dügâh perdesidir.
Güçlü : Çargâh perdesidir.
Yeden : Rast perdesidir.
Donanım : Si sesi için koma bemolü (𝄬), re sesi için bakiye bemolü (♭) alır. Diğer değiştirici işaretler eser içinde gösterilir.

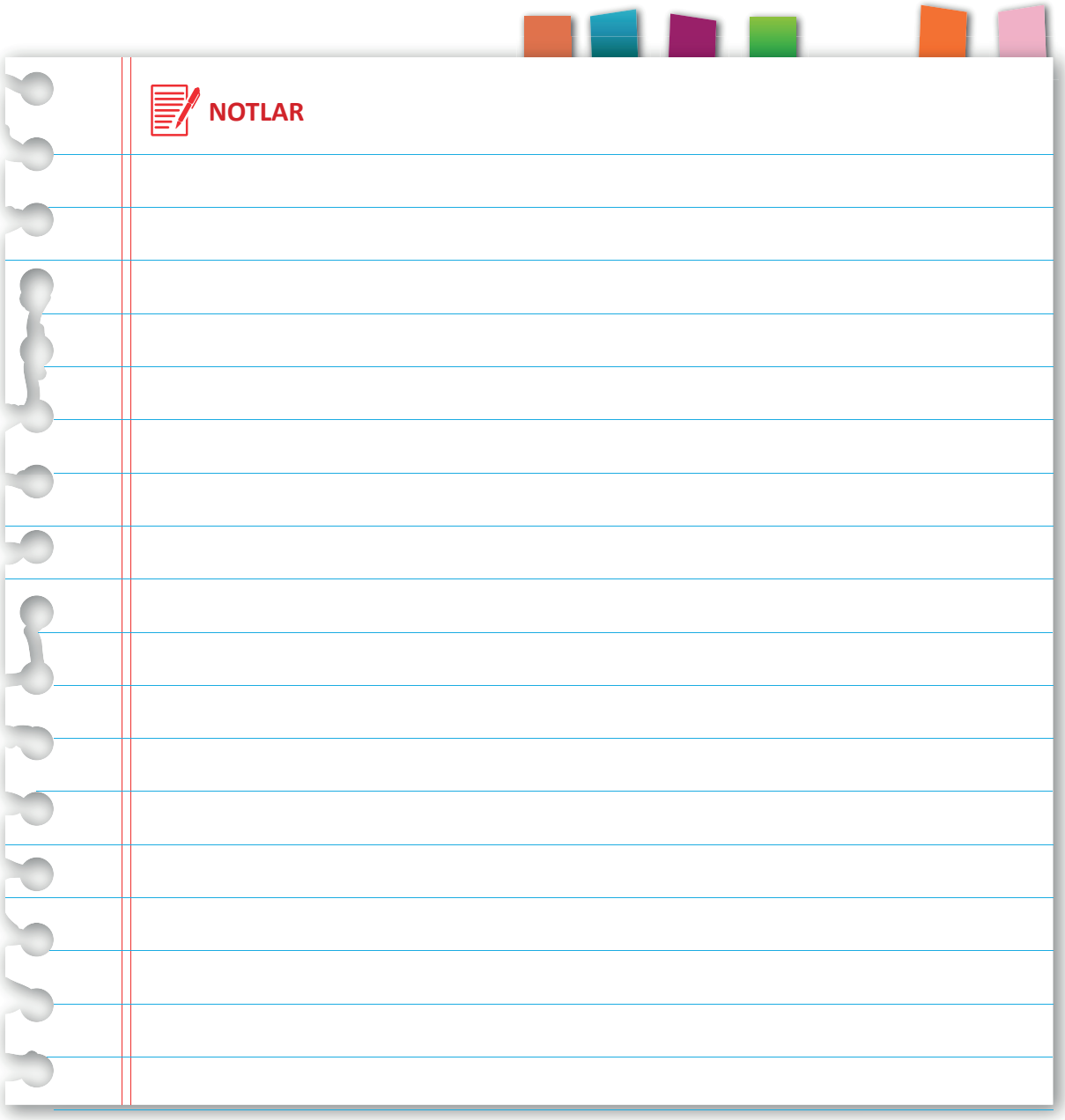
NOT: Türk halk müziğinde saba makamı dizisi si sesi için bemol ($♭^2$), re sesi için bemol (♭) değiştirici işaretini alır.

DEĞERLENDİRME

Öğrencilerin dersin işlenişi sırasında göstermiş oldukları performanslarını, aşağıdaki ölçütleri kullanarak değerlendiriniz.

Ölçütler

1. Türk sanat müziği ve Türk halk müziği rast ve saba makamlarında kullanılan ses değiştirici işaretleri öğrendi.
2. Türk sanat müziği ve Türk halk müziği rast ve saba makamlarının genel özelliklerini kavradı.
3. "Sunamız Gölde Kaldı" adlı eserdeki değiştirici işaretleri tanıdı.

3.3. MAKAMSAL ESERLER

Öğrenme Alanı	:	**10.A. DİNLEME-SÖYLEME**
Kazanım	:	10.A.6. Türk müziğine ait makamsal eserleri seslendirir.
Süre	:	40+40+40+40
Yöntem ve Teknikler	:	Gösterip yaptırma, kulaktan şarkı öğretimi
Araç Gereçler	:	Etkileşimli tahta, çalgı, ses kayıtları (CD, MP3 vb.), EBA dokümanları, "Ağlama Değmez Hayat Bu Gözyaşlarına", "Beyler Bahçesinde Gandiller Yanar", "Bir Dalda İki Kiraz", "Hangi Bağın Bağbanısan"

1. Etkinlik: Rast ve saba makamlarında yazılmış aşağıdaki örnek eserler dinletilerek makamsal etkiyi hissettirme çalışmaları yapılır.
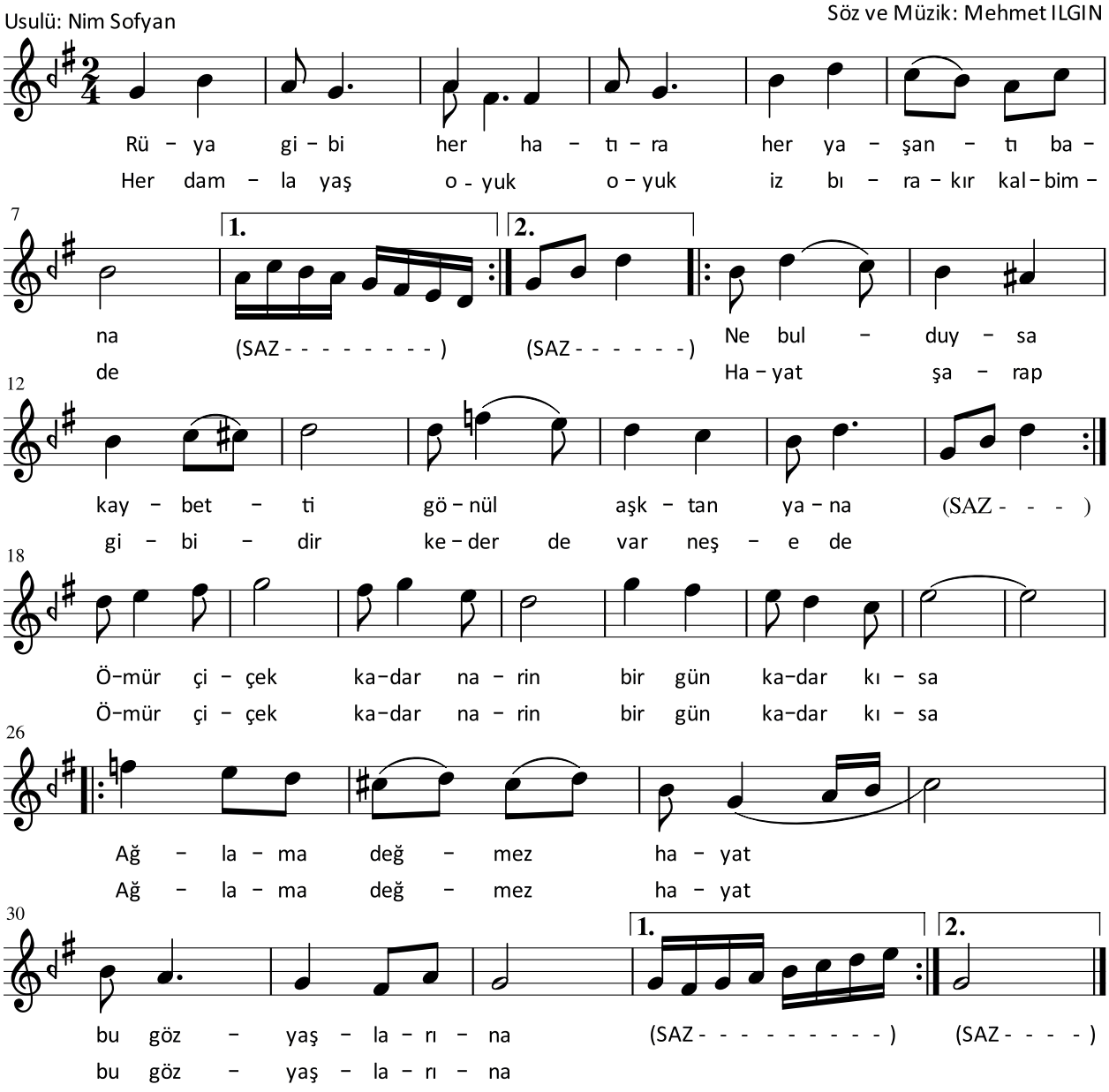
2. Etkinlik: Rast makamında yazılmış "Ağlama Değmez Hayat Bu Gözyaşlarına" şarkısı seslendirilir.

RAST ŞARKI

(Ağlama Değmez Hayat Bu Gözyaşlarına)

Usulü: Nim Sofyan

Söz ve Müzik: Mehmet ILGIN
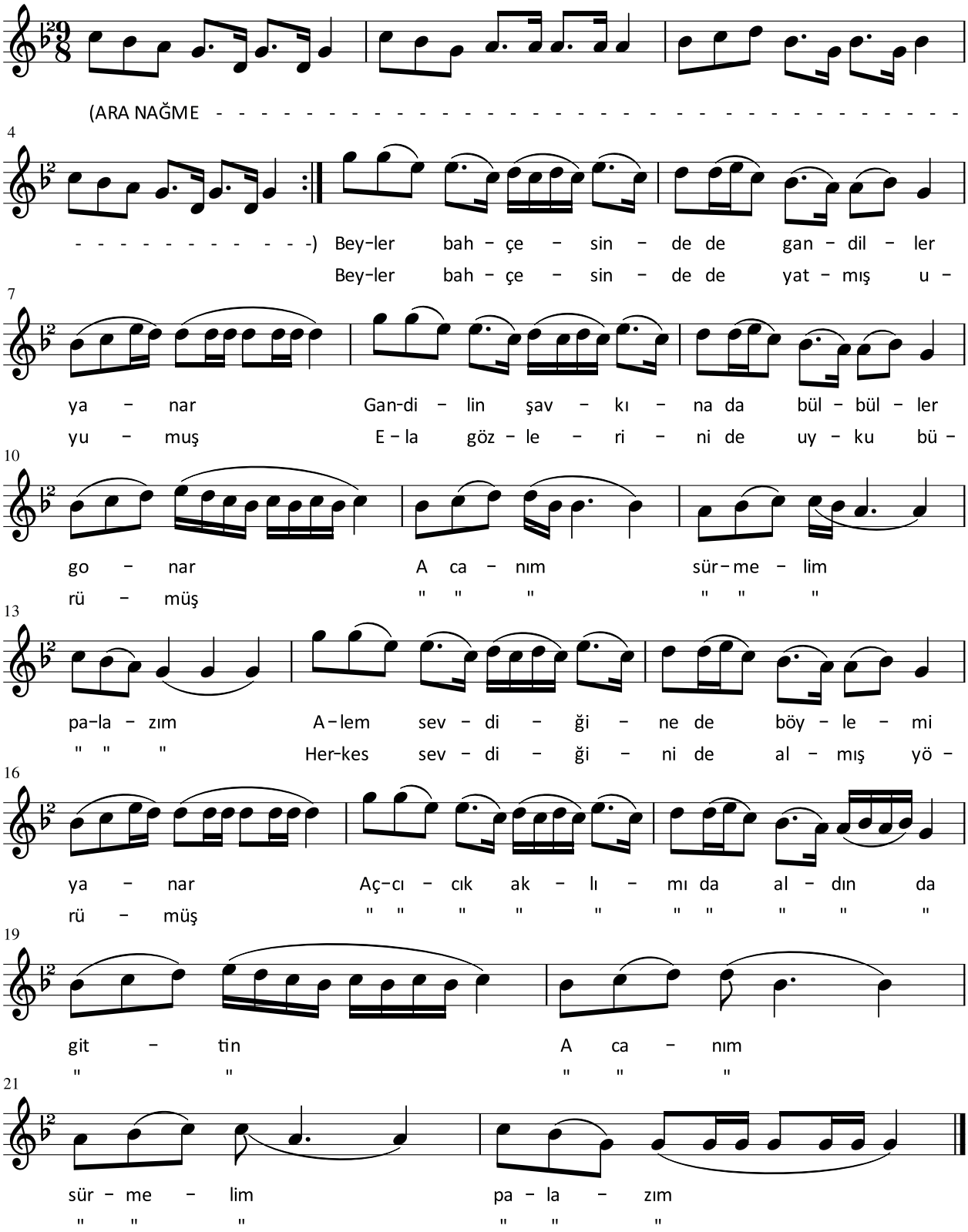

3. Etkinlik: Rast makamında yazılmış "Beyler Bahçesinde Gandiller Yanar" türküsü seslendirilir.

BEYLER BAHÇESİNDE GANDİLLER YANAR

Yöresi: Denizli

♪ = 172

Derleyen ve Notaya Alan
Özay GÖNLÜM

(ARA NAĞME - - -
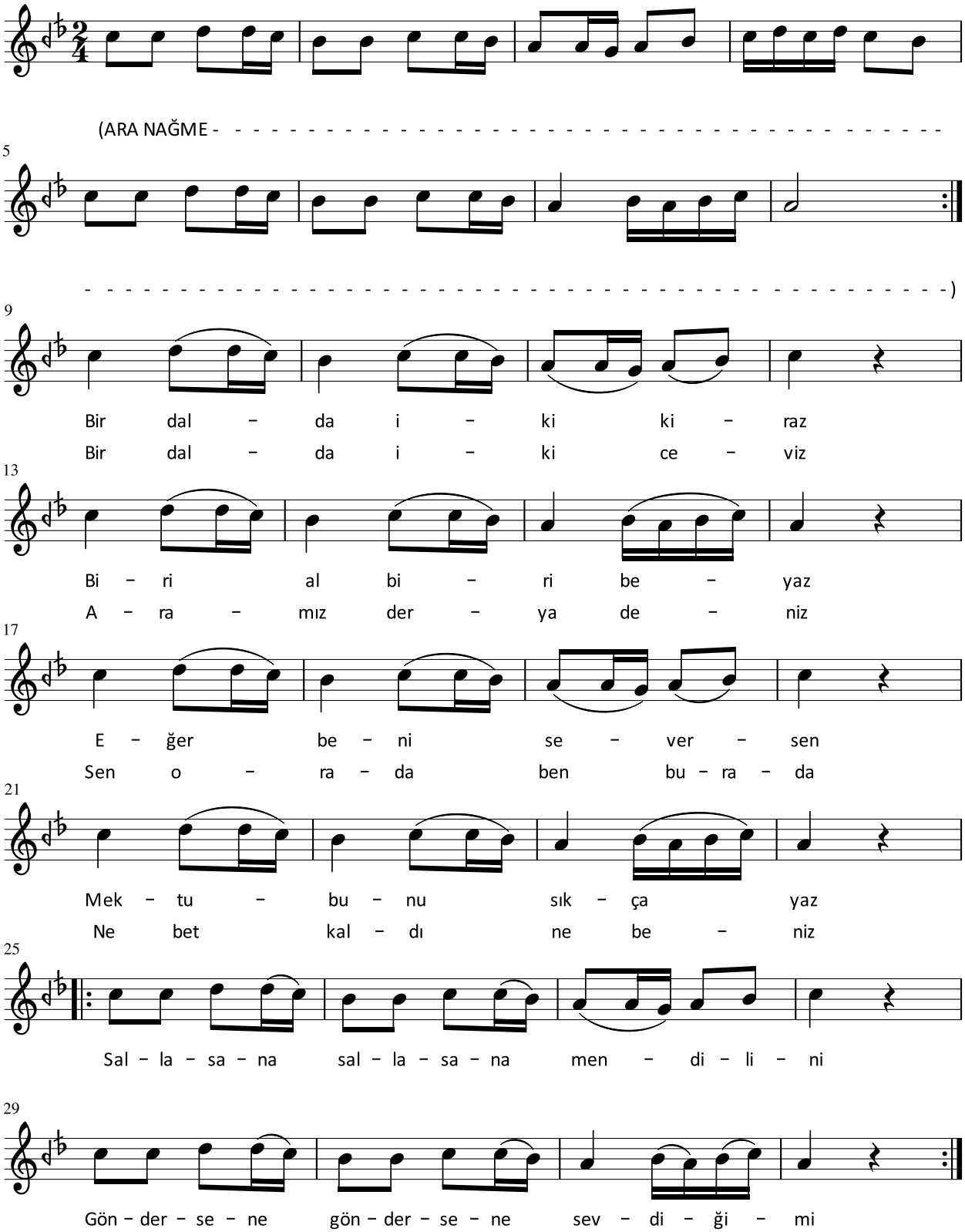
4. Etkinlik: Saba makamında yazılmış “Bir Dalda İki Kiraz” şarkısı seslendirilir.

SABA ŞARKI

(Bir Dalda İki Kiraz)

Yöresi: İstanbul
Usulü: Nim Sofyan

Anonim
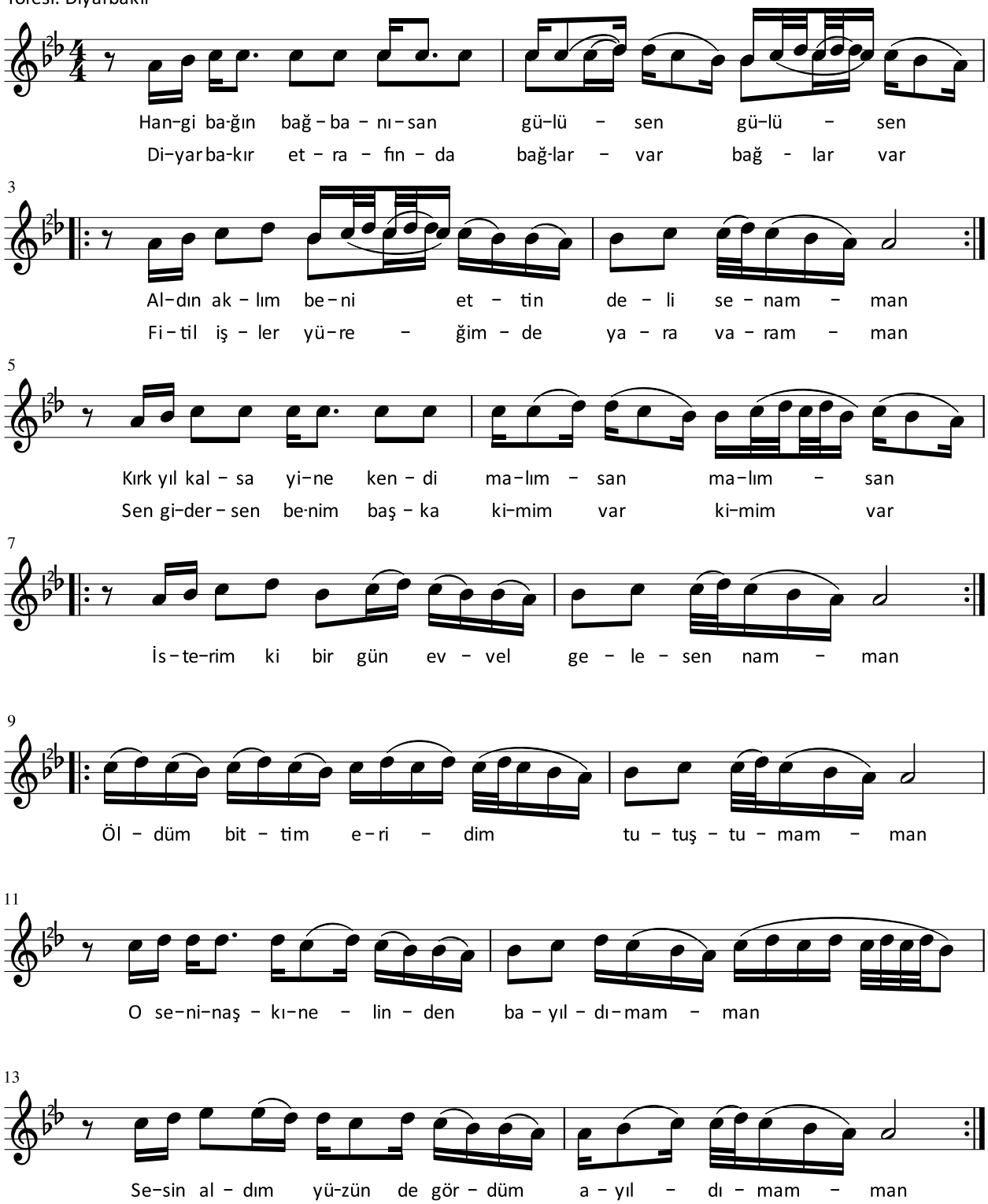

(ARA NAĞME - - -

5. Etkinlik: Saba makamında yazılmış “Hangi Bağın Bağbanısan” türküsü seslendirilir.

HANGİ BAĞIN BAĞBANISAN

Derleyen ve Notaya Alan
Ahmet YAMACI

Yöresi: Diyarbakır

DEĞERLENDİRME

Öğrencilerin dersin işlenişi sırasında göstermiş oldukları performanslarını, aşağıdaki ölçütleri kullanarak değerlendiriniz.
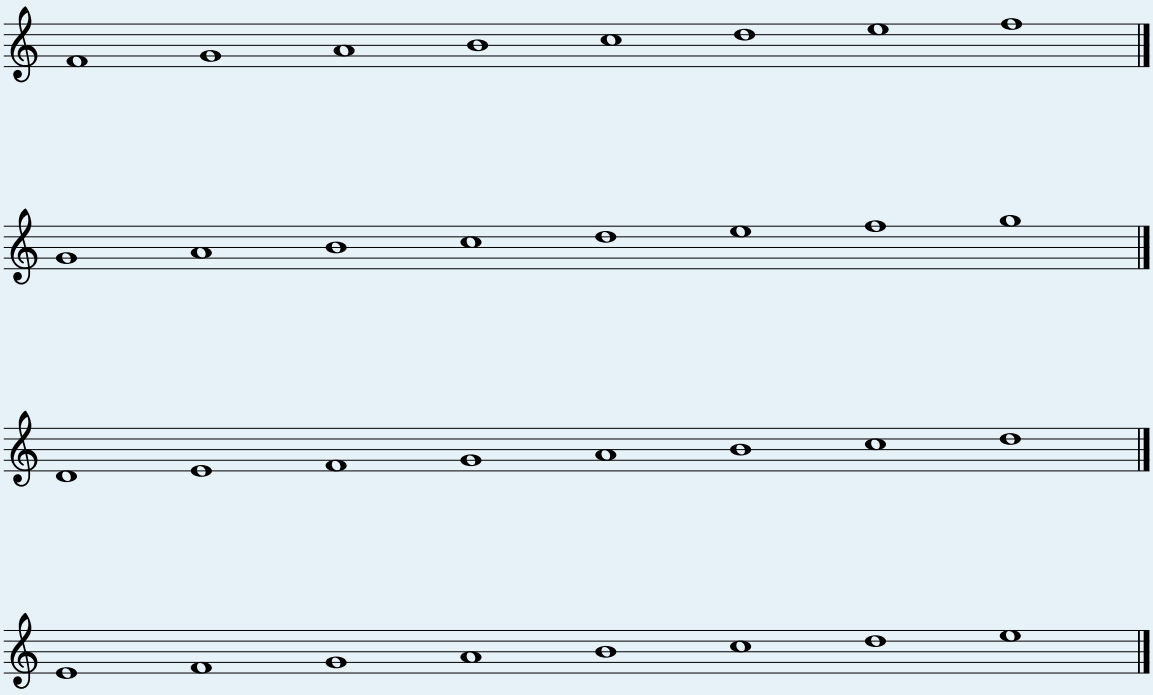
Ölçütler

1. Türk sanat müziği ve Türk halk müziği rast makamına ait örnek eserleri seslendirdi.
2. Türk sanat müziği ve Türk halk müziği saba makamına ait örnek eserleri seslendirdi.

NOTLAR

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME ÖNERİLERİ

1. Aşağıda verilen çıkıcı fa ve sol dizilerini majör dizi, re ve mi dizilerini ise armonik minör dizi olacak şekilde düzenleyiniz.

2. "Türk halk müziği ses sisteminde, bağlamadaki bir oktav içinde birbirine eşit olmayan 17 perdeye ..... denir." **cümlesindeki boşluğu uygun ifadeyle tamamlayınız.**

3. Aşağıdakilerden hangisi Türk sanat müziğinde kullanılan ses değiştirici işaretlerden biri <u>değildir</u>?

A) ♯ B) 𝄪 C) 𝄫 D) ♭ E) $\sharp^2$

MÜZİK TARİHİ

4.1. TÜRK MÜZİĞİ TARİHİ
4.2. BATI MÜZİĞİ TARİHİ

4. Ünite

4.1. TÜRK MÜZİĞİ TARİHİ

Öğrenme Alanı	: **10.D. MÜZİKSEL ALGI VE BİLGİLENME**
Kazanım	: 10.D.1. 17 ve 18. yüzyıl Türk müziğinin genel özelliklerini açıklar.
Süre	: 40+40
Yöntem ve Teknikler	: Anlatım, gösterip yaptırma, araştırma-inceleme
Araç Gereçler	: Etkileşimli tahta, çalgı, ses kayıtları (CD, MP3 vb.), EBA dokümanları

Araştırma: Öğrencilerden 17 ve 18. yüzyıl Türk müziğinin genel özellikleri ve önemli bestecileri ile ilgili araştırma yapmaları istenir. Araştırma yapılırken öğrencilerin iş birliği içinde olmaları sağlanır.

1. Etkinlik: 17 ve 18. yüzyıl Türk müziğinin genel özellikleri ve önemli bestecileri ile ilgili yapılan araştırmalar öğrenciler tarafından sunulur.

2. Etkinlik: 17 ve 18. yüzyıl Türk müziğinin genel özellikleri hakkında bilgi verilir.

Türk müziği tarihinde 17 ve 18. yüzyılı içine alan dönem, Buhurîzade Mustafa Itrî ile başlayıp Hammamîzade İsmail Dede Efendi ile sona ermiştir. Türk müziğinin en üst düzeye ulaştığı bu dönemde önemli gelişmeler olmuştur.

Osmanlı Devleti'nde nitelikli insan yetiştirmek amacıyla sarayda kurulan Enderunda yetenekli çocuklara ve gençlere müzik eğitimi de verilmiştir. İstanbul başta olmak üzere birçok şehirde kurulan Mevlevihaneler de bu dönemde ağırlıklı olarak dinî müzik eğitimi veren önemli kurumlardandır.

Görsel 4.1: Mehter takımı

Mehterhane, Osmanlı Devleti'nde 14. yüzyıldan Yeniçeri Ocağının kaldırıldığı 1826 yılına kadar varlığını sürdüren askerî müzik takımıdır. Mehter; savaşlarda kös, davul gibi çalgılarla top etkisi yaratarak Osmanlı askerlerini cesaretlendirmek ve düşman askerlerini korkutmak amacıyla kullanılmıştır (Görsel 4.1). Mehterde kös, davul, nakkare, çevgan, kudüm, zurna, zil, zilli maşa gibi kendine özgü üflemeli ve vurmalı çalgılar bir arada yer almıştır. Yüzyıllarca büyük saz sanatkârları ve besteciler yetiştiren bu büyük kurum, 1826'da kaldırılarak yerine Mızıka-i Hümayun kurulmuştur.

IV. Murat, I. Mahmut ve III. Selim gibi Osmanlı padişahları, sanatçıları desteklemiş ve bestecilik alanında Türk müziğine büyük katkı sağlamışlardır. Bu padişahlar ney, ut, tambur gibi çalgıları ustalıkla çalmış ve besteler yapmışlardır.

17 ve 18. yüzyıldaki gelişmeler sonucunda özellikle beste, ağır semai ve peşrev gibi müzik biçimlerinde nitelikli eserler bestelenmiştir.

Ali Ufkî Bey, Kantemiroğlu, Abdülbaki Nasır Dede, Hamparsum Limonciyan (Hamparsum Limonziyan) tarafından nota yazımı alanında çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalar sonucunda birçok eser notaya alınmış ve eserlerin kalıcılığı sağlanmıştır.

3. Etkinlik: 17 ve 18. yüzyılda yaşamış besteciler ve bestecilerin eserleri hakkında bilgi verilir.

IV. Murat, I. Mahmut ve III. Selim gibi Osmanlı padişahları; Ali Ufkî Bey, Kantemiroğlu, Hamparsum Limonciyan, Itrî, Benli Hasan Ağa, Hafız Post, Tamburi Mustafa Çavuş, Dilhayat Kalfa gibi bestekârların yaptığı çalışmalar Türk müziğinin gelişmesine katkı sağlamıştır.

Ali Ufkî Bey (1610-1675)

Polonya asıllı besteci Ali Ufkî Bey'in (Görsel 4.2) asıl adı Albert Bobowski'dir (Albırt Boboski). Aynı zamanda santuri ve muzikolog olan besteci Enderunda öğrenim gördü.Santurî Ali Ufkî Bey adıyla da anılan Ali Ufkî, Batı müziği nota yazısını Osmanlıcadaki gibi sağdan sola kullanarak Türk müziğine uyarladı. Bu yöntemle 400'ü aşkın eseri notaya alarak "Mecmûa-i Sâz ü Söz" adlı eserinde topladı. "Nikriz Peşrev", "Çeng-i Harbi", "Yâr Yollarda Kaldı Gözüm", "Ey Şeh-i Melek", "Ey Dil Bize Ver Bir Haber", "Türkî Şîkâyet" bilinen eserlerindendir.

Görsel 4.2: Ali Ufkî Bey

Ali Ufkî Bey'in "Uyan Ey Gözlerim" adlı eseri dinletilir.

Görsel 4.3: Buhurîzade Mustafa Itrî

Buhurîzade Mustafa Itrî (1640-1711)

Türk besteci, hattat ve aynı zamanda şair olan Itrî (Görsel 4.3), Yenikapı Mevlevihanesinde eğitim aldı. Dinî ve din dışı olmak üzere binin üzerinde eser besteledi. Ancak eserlerinden çok azı günümüze ulaştı. "Segâh Kurban Bayramı Tekbiri", "Segâh Salâtı Ummiye", "Cuma Salâtı" dinî; "Neva Kâr", "Rast Aksak Semai", "Rehavî Peşrev", "Acemaşiran Yürük Semai" ise bilinen din dışı eserleridir.

Buhurîzade Mustafa Itrî'nin "Neva Kâr" adlı eseri dinletilir.

Kantemiroğlu (1673-1723)

Rumen asıllı besteci Kantemiroğlu'nun (Görsel 4.4) asıl adı Dimitrie Cantemir'dir (Dimitri Kantemir). Aynı zamanda tarihçi ve yazar olan besteci Enderunda öğrenim gördü. Ebcet notasını geliştirerek temeli harf yazısı olan nota yazım sistemini geliştirdi. 300'ü aşkın eseri notaya alarak eserlerin günümüze ulaşmasını sağladı. "Kitâb-ı İlmi'l-Musikî alâ Vechi'l-Hurûfat"ı (Harfler Üzerine Musiki Kitabı) yazdı; 21 peşrev, 9 saz semaisi ve 2 söz eseri bestelemiştir. "Neva Saz Semaisi", "Hüseyni Peşrev", "Buselik Peşrev", "Pençgâh Saz Semaisi" bilinen eserlerindendir.

Görsel 4.4: Kantemiroğlu

Kantemiroğlu'nun "Peşrev Adjem Yegiahi (Acemli Yegah Peşrevi)" adlı eseri dinletilir.

III. Selim (1761-1808)

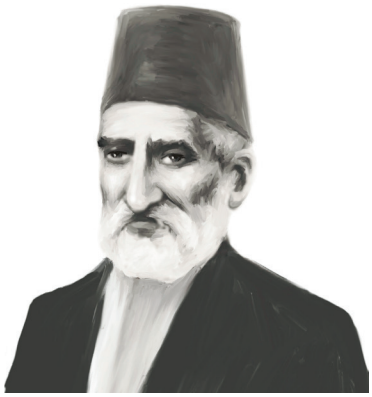
Tamburi, neyzen ve aynı zamanda şair olan Osmanlı padişahı III. Selim (Görsel 4.5), dönemin şair ve müzisyenlerini destekleyerek edebiyat ve müziğin üst düzeye ulaşmasını sağladı. Başta Dede Efendi olmak üzere birçok sanatkârı müziğe kazandırdı. Hamparsum Limonciyan, Ali Nutki Dede ve Abdülbaki Nasır Dede gibi kişileri teşvik ederek yeni nota yazım sistemlerinin oluşturulmasına öncülük etti. Birçok eserin notaya alınarak günümüze ulaşmasını sağladı.

Birçok makam üreten III. Selim'in en bilinen makamı "suzîdilârâ" makamıdır. Kâr, beste, peşrev, saz semaisi, semai, şarkı, köçekçe, Mevlevi ayini, ilahi gibi biçimlerde çok sayıda eser besteledi. "Dinle Sözüm Ey Dilrüba", "Oldu Gönül Sana Mail", "Gönül Verdim Bir Civane", "Bir Nevcivana Dil Müptelâdır" bilinen eserlerindendir.

Görsel 4.5: III. Selim

III. Selim'in "Gönül Verdim Bir Civane" adlı eseri dinletilir.

Görsel 4.6: Hamparsum Limonciyan

Hamparsum Limonciyan (1768-1839)

Ermeni bestekâr ve müzik eğitimcisi Hamparsum Limonciyan (Görsel 4.6), tambur sanatçısı olarak ün kazandı. III. Selim'in desteğiyle nota yazımı alanında çalışmalar yaptı, "Hamparsum nota yazısı"nı icat etti. Hamparsum'un (Görsel 4.6), Ermeni harflerinden esinlenerek oluşturduğu nota yazısı, soldan sağa doğru yazılıp okunurdu. Hamparsum nota yazısı, kolay ve pratik olduğu için 1900'lü yıllara kadar yaygın olarak kullanıldı. "Ah Edip Aşkınla Cana Firkatim Var", "Bir Peri Rûyin Olup Âvâresi", "Her Bir Gonca Efkâr", "Sinede Yârem Onulmaz" bilinen eserlerindendir.

Hamparsum Limonciyan'ın "Seni Bir Şuh-i Cihan Derler İdi Gerçek İmiş" adlı eseri dinletilir.

4. Etkinlik: 17 ve 18. yüzyılda yaşamış halk şairleri, âşıklar ve eserleri hakkında bilgi verilir.

Ercişli Emrah, Teslim Abdal, Dedemoğlu, Âşık Kerem, Gevheri, Dertli ve Kul Himmet 17 ve 18. yüzyılda yaşamış önemli halk şairleri ve âşıklarındandır.

Teslim Abdal: 17. yüzyılda yaşayan Teslim Abdal, Alevi-Bektaşilerce benimsenip, Anadolu Alevi şiirinin önde gelen temsilcileri arasında yer aldı. Tabanbükü (Elazığ) bölgesinden elde edilen bilgilere göre Ahmet Yesevi'nin soyundan geldiği düşünülen Teslim Abdal'ın çok sayıda deyiş ve şiirinin olduğu bilinmektedir. "Böyl'olur", "Tenim Gümrah Oldu", "Hasan Hüseyin Aşkına", "Seherde Bir Bağa Girdim", "Ne Fayda (Gafil Durma Şaşkın)" bilinen eserlerindendir.

Teslim Abdal'ın "Gel Ha Gönül Havalanma" adlı eseri dinletilir.

Gevheri: 17. yüzyılın en güçlü şair ve halk ozanlarındandır. Divan edebiyatından etkilenerek şiirlerinde aruz veznini de kullanmıştır. Eserlerinde genellikle aşk ve gurbeti konu aldı. "Ela Gözlü Nazlı Dilber", "Yine Bir Dilbere Düşürdüm Gönül", "Bizim Göle Geldi Bir Yeşilbaşlı" bilinen eserlerindendir.

Gevheri'nin "Benim Şikâyetim Çark-ı Felekten" adlı eseri dinletilir.

Âşık Kerem: Kerem ile Aslı hikâyesinde adı geçen saz şairidir. "Hikâyet-i Kerem Han" adlı kitaptan elde edilen bilgilere göre babası Şiraz Şahı Süruri Şah'tır. Eserlerinde aşkı, rüzgârı, ırmakları, yaylaları, yıldızları, dağları vb. konu aldı. Diğer saz şairlerinde olduğu gibi eserleri genellikle dörtlüklerden oluşur. Karacaoğlan ile Âşık Kerem arasında hayat hikâyeleri, kişilikleri ve eserleri bakımından benzerlikler bulunmaktadır. "Âşık Kerem Düş Eylemiş Daylere", "Çiçekler İçinde" bilinen eserlerindendir.

Âşık Kerem'in "Âşık Kerem Düş Eylemiş Daylere" adlı eseri dinletilir.

Dertli (1772-1846): Asıl adı İbrahim olan Âşık Dertli, dönemin en önemli halk ozanlarından biridir. Eserlerinde yaşadığı dönemin toplumsal meselelerine, halkın duygu ve düşüncelerine yer verdi.

Âşık Dertli, şiirlerinde dinî-tasavvufi unsurlara, özellikle ehlibeyt sevgisi ve Kerbela hadisesine yer vermiştir. "Hitab-ı Eleste Bezm-i Ezelde", "Bana Olan Cefa Senden Değildir" bilinen eserlerindendir.

Dertli'nin "Bana Olan Cefa Senden Değildir" adlı eseri dinletilir.

Kul Himmet Üstadım: 18. yüzyılda yaşadığı bilinen Âşık İbrahim, Kul Himmet'ten etkilendiği için "Kul Himmet Üstadım" mahlasını kullandı. Mahlasındaki "Kul" ifadesinin tasavvuf edebiyatında mürşide, pire, duyulan sevgiyi, saygıyı ve bağlılığı ifade ettiği düşünülmektedir. On birli hece ölçüsünü kullandığı şiirlerinde sade ve samimi bir üslup vardır. Aslında iki farklı âşık olan "Kul Himmet" ile "Kul Himmet Üstadım" zaman zaman birbiriyle karıştırılmaktadır. "Allah Medet Ya Muhammed Ya Ali", "Ben de Şu Dünyaya Geldim Geleli", "Bugün Dost İlinin Yurduna Vardım" bilinen eserlerindendir.

Kul Himmet'in "Seyyah Olup Şu Âlemi Gezerim" adlı eseri dinletilir.

5. Etkinlik: 17 ve 18. yüzyıl Türk müziği, sesli ve görüntülü kayıtlardan (fotoğraf, resim, video, ses kaydı vb.) yararlanılarak tanıtılır.

DEĞERLENDİRME

Öğrencilerin dersin işlenişi sırasında göstermiş oldukları performanslarını, aşağıdaki ölçütleri kullanarak değerlendiriniz.

Ölçütler

1. 17 ve 18. yüzyıl Türk müziğinin genel özelliklerini kavradı.
2. 17 ve 18. yüzyılda yaşamış bestecileri ve onların eserlerini tanıdı.
3. 17 ve 18. yüzyılda yaşamış halk şairlerini, âşıkları ve onların eserlerini tanıdı.

4.2. BATI MÜZİĞİ TARİHİ

Öğrenme Alanı	: **10.D. MÜZİK KÜLTÜRÜ**
Kazanım	: 10.D.4. Batı müziğinde Barok ve Klasik Dönem müziklerinin genel özelliklerini açıklar.
Süre	: 40+40
Yöntem ve Teknikler	: Anlatım, gösterip yaptırma, araştırma-inceleme
Araç Gereçler	: Etkileşimli tahta, çalgı, ses kayıtları (CD, MP3 vb.), EBA dokümanları, "Kahraman-Thine Be The Glory"

Araştırma: Öğrencilerden Barok ve Klasik Dönem müziklerinin genel özellikleri ve önemli bestecileri ile ilgili araştırma yapmaları, bestecilerin eserlerinden örneklerle dinleti hazırlamaları istenir.

1. Etkinlik: Barok Dönem müziğinin genel özellikleri ve önemli bestecileri hakkında bilgi verilir.

Barok Dönem, Batı müziği tarihinde opera sanatının ortaya çıktığı 1600'lü yıllarda başlayıp ünlü besteci Johann Sebastian Bach'ın (Yohan Sebastiyan Bah) ölümü olan 1750 yılına kadar geçen yaklaşık 150 yıllık süreyi kapsar. Dönem, adını düzgün olmayan inci anlamına gelen Portekizce "barocco" kelimesinden almıştır. Bu dönemde konçerto, süit, sinfonia gibi çalgısal türlerin ortaya çıktığı görülmektedir. Müzikteki zıtlıklar, çalgılar arası atışmalar, armoni ve kontrpuan kullanımı dönemin önemli özelliklerindendir. Kültürel ve sanatsal yaşam; Rönesans Dönemi'nde kentliler ve soylular, Barok Dönem'de ise soylular tarafından yönlendirilmiştir.

Barok Dönem müziğinin genel özellikleri şunlardır:

- Melodi ağırlık kazanmış, aşırı süslemeci anlayış egemen olmuştur.
- Barok öncesi dönemde kilise makamları (modları) ile üretilen müzik eserlerinin yerini, majör ve minör tonlarda üretilen din dışı eserler almıştır.
- Çalgı müziğinin gelişmesi ve çalgıların bir arada kullanılmasıyla konçerto ve senfonik eserler ortaya çıkmıştır.
- Müzikal ifadeyi güçlendirmek için nüans terimleri kullanılmıştır.
- Dönemin en popüler çalgısı "klavsen"dir.
- Ölçü çizgileri ilk defa bu dönemde kullanılmıştır.
- Sürekli tekrar eden bas partisi kullanılmıştır.
- Müzik, ulusallıktan çıkıp evrensel bir boyut kazanmıştır.

Claduio Monteverdi (Kıladyo Monteverdi), Henry Purcell (Henri Pörsıl), Domenico Scarlatti (Domeniko Sıkarlatti), Jean-Philippe Rameau (Jan Filip Rameo), Antonio Lucio Vivaldi (Antonyo Lusyo Vivaldi), Johann Sebastian Bach, Georg Friedrich Handel (Corç Firedrik Hendel) dönemin en önemli bestecileridir.

Antonio Lucio Vivaldi (1678-1741)

Besteci ve kemancı A. L. Vivaldi (Görsel 4.7) İtalya'da doğdu. Birçok kantat, oratoryo ve opera yazan Vivaldi, çeşitli çalgılar için 500'ün üzerinde konçerto besteledi. Müzik tarihinde "konçertonun babası" olarak anılmaktadır. "Re Majör Gitar Konçertosu", "Dört Mevsim Keman Konçertosu", iki keman için "La Minör Keman Konçertosu" bilinen eserlerindendir.

Görsel 4.7: Antonio Lucio Vivaldi

Vivaldi'nin "Dört Mevsim Keman Konçertosu" dinletilir.

Johann Sebastian Bach (1685-1750)

1685 yılında Almanya'da doğan J. S. Bach (Görsel 4.8), müzik tarihinin en önemli bestecilerindendir. Bach ailesi içerisinde bu soyadını taşıyan birçok besteci arasında "Büyük Bach" olarak ayırt edilir. Müzik yaşamı boyunca 200'ün üstünde kilise kantatı besteleyen Bach, çalgı müziğinde ileri seviyede konçertolar ve sonatlar yazdı. Besteciliğinin yanı sıra org başta olmak üzere birçok çalgıyı ileri seviyede çalabilen sayılı müzisyenlerdendir. "Air", "Re Minör Toccata ve Füg" ve "Brandenburg Konçertoları" önemli eserlerindendir.

Görsel 4.8: Johann Sebastian Bach

Bach'ın "La Minör Keman Konçertosu" dinletilir.

George Frideric Handel (1685-1759)

Dönemin önemli bestecilerinden G. F. Handel (Görsel 4.9), 1685 yılında Almanya'da doğdu. Müziğe evlerinde bulunan eski bir orgla küçük yaşlarda başladı. Yirmili yaşlarında sahnelenen operalarıyla büyük başarılara imza attı. 1706-1710 yılları arasında Floransa, Roma ve Hannover'de org çalışıyla büyük takdir kazandı. Daha fazla ilgi gördüğü için 1712 yılında İngiltere'ye yerleşerek müzik çalışmalarına burada devam etti. Handel, müzik hayatı boyunca gezip gördüğü ülkelerin kültürlerini kendi müziğine katarak 40 kadar opera, 32 oratoryo, birçok sonat ve konçerto besteledi. Önemli operaları "Almira", "Rodrigo" ve "Rinaldo"dur. "Mesih" oratoryosu en bilinen eseridir.

Görsel 4.9: Georg Friedric Handel

Handel'in "Re Minör Süit"inden "Sarabande" bölümü dinletilir.
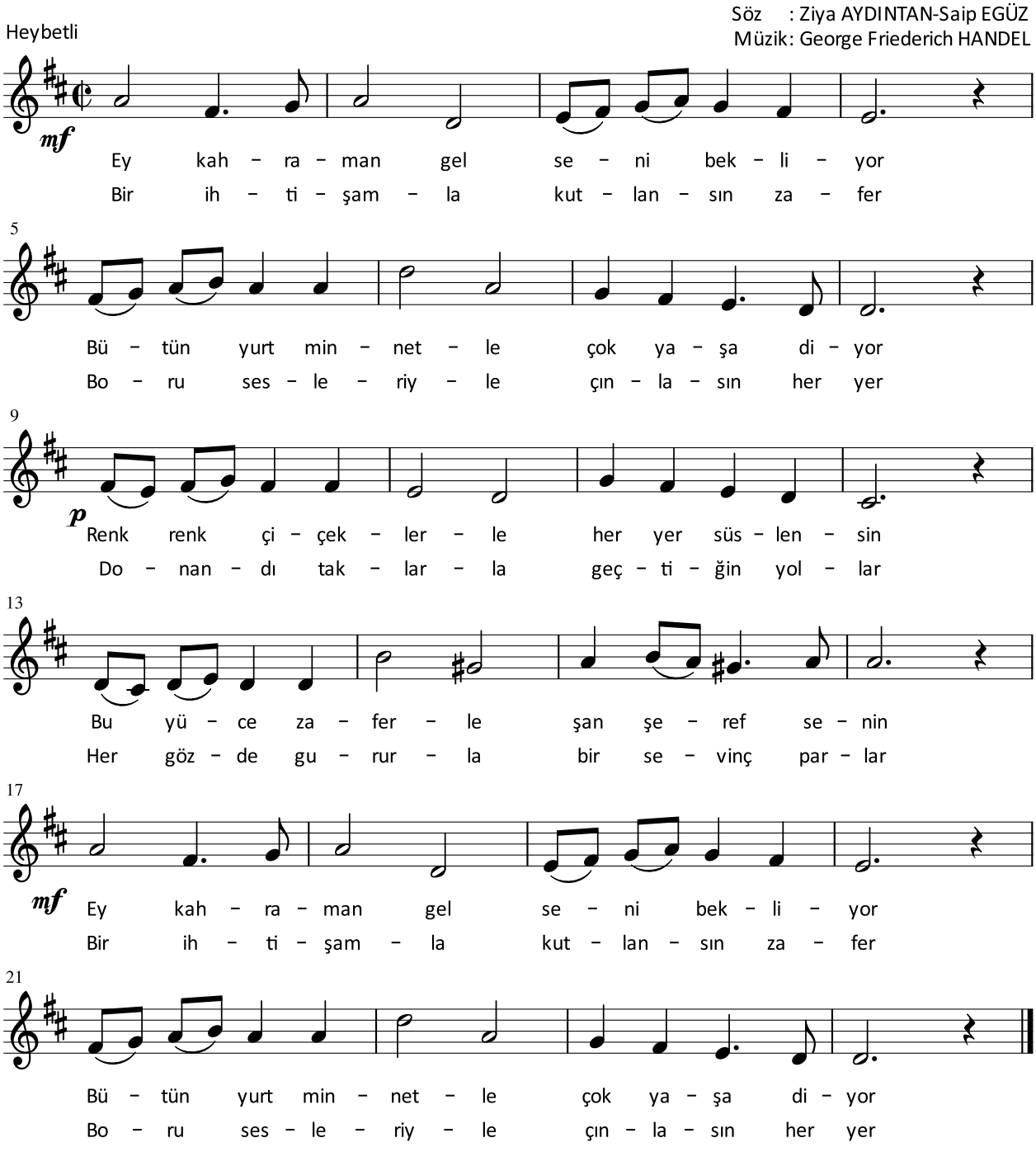
2. Etkinlik: Barok Dönem müziğinin genel özellikleri ve önemli bestecileri ile ilgili yapılan araştırmalar öğrenciler tarafından sunulur, bestecilerin eserlerinden örnekler dinletilir.

3. Etkinlik: Barok Dönem bestecilerinden G. F. Handel'in "Kahraman-Thine Be The Glory (Tayn Bi Dı Gılori)" eseri seslendirilir.

KAHRAMAN

(Thine Be The Glory)

Söz : Ziya AYDINTAN-Saip EGÜZ
Müzik: George Friederich HANDEL

4. Etkinlik: Klasik Dönem'in genel özellikleri ve önemli bestecileri hakkında bilgi verilir.

Batı müziği tarihinde Klasik Dönem, 1750 yılında Johann Sebastian Bach'ın ölümüyle başlayıp 1827 yılında Ludwig van Beethoven'in (Ludvik fan Beythofin) ölümüne kadar geçen süreyi kapsar. "Klasik" terimi Türkçeye Almanca "klassik" sözcüğünden geçmiştir. "Viyana Klasikleri"nin temsilcileri Joseph Haydn (Yozef Haydın), Wolfgang Amadeus Mozart (Volfgank Amedeus Motzart) ve Ludwig van Beethoven'ın bu döneme damga vurmasıyla Klasik Dönem adını almıştır. 18. yüzyıldan itibaren "Aydınlanma" felsefesinin etkisiyle kültürel yaşam soylular tarafından değil modern burjuva sınıfı tarafından yönlendirilmeye başlanmıştır. Barok Dönem'de "süslemecilik" ön planda iken Klasik Dönem'de "ifadecilik" önem kazanmıştır. Bu gelişmeler sonucunda bu döneme "Aydınlanma Çağı" da denmiştir.

Klasik Dönem'in genel özellikleri şunlardır:

- Barok Dönem'in süslü ve gösterişli müzik yapısı, yerini sade bir anlayışa bırakmıştır.
- Çalgı müziği geliştirilmiş, üflemeli çalgılar ve özellikle "klavsen"in gelişmiş şekli "piyano" için önemli eserler yazılmıştır.
- Opera sanatı yaygınlaşmış ve Wolfgang Amadeus Mozart 18. yüzyıl operasının en önemli temsilcisi olmuştur.
- Bu dönem müziğinde cümle ve temalar sade, orantılı ve açıktır.
- 1720 yılında kurulan "Mannheim Okulu" dönemin en önemli müzik merkezlerinden biridir.
- Bu dönemde kurulan orkestralarla sonat, senfoni, oda müziği vb. müzik biçimleri gelişme göstermiştir.
- Konserler sadece soylular için saraylarda değil halk kitlelerinin katıldığı salonlarda da verilmeye başlanmıştır.

Carl Philipp Emmanuel Bach (Karl Filip Emmanuel Bah), Johann Stamitz (Yohan Şıtamitz), Joseph Haydn, Wolfgang Amadeus Mozart, Ludwig van Beethoven dönemin en önemli bestecileridir.

Joseph HAYDN (1732-1809)

Haydn (Görsel 4.10) 1732 yılında Avusturya'da doğdu. Sekiz yaşında kilise çocuk korosuna katıldı, keman ve klavsen dersleri aldı. Sonat, senfoni ve oda müziği biçimlerine kesin şeklini verdi. Haydn'nın 52 piyano sonatı, yaylılar dörtlüsü için 91 eseri bulunmaktadır. 100'ün üzerinde senfoni bestelediği için "Senfoninin Babası" olarak da anılmaktadır. "Le Matin (Lö Meta)-Sabah", "Le Midi (Lö Midi)-Öğle", "Le Soir (Lö Sua)-Akşam", "Veda", "The Bear (Dı Bier)-Ayı" senfonileri; "Mevsimler" ve "Yaratılış" oratoryoları eserlerinden bazılarıdır.

Görsel 4.10: Joseph Haydn

Haydn'ın "Sürpriz" ve "Sabah" senfonileri dinletilir.

Wolfgang Amadeus MOZART (1756-1791)

Ünlü besteci Mozart (Görsel 4.11), 1756 yılında Avusturya'da doğdu. Müzik eğitimine iyi bir müzisyen ve eğitimci olan babası Leopold Mozart'tan keman ve klavsen dersleri alarak başladı. Beş yaşından itibaren beste denemeleri yapan Mozart, babası ve ablasıyla birlikte Avrupa'da konserler verdi. Genç yaşta hayatını kaybetmesine rağmen 600'ün üzerinde eser besteledi. Hâlen "müziğin dâhi çocuğu" olarak anılır. Eserleri arasında operalar, missalar, kantatlar, senfoniler, serenadlar, oda müziği eserleri, konçertolar, sonatlar, liedler bulunmaktadır. "Saraydan Kız Kaçırma", "Sihirli Flüt", "Figaro'nun Düğünü" operaları; "Türk Marşı" piyano sonatı; "40. Senfoni", "Küçük Bir Gece Müziği" ve "Requiem" (Reküyem) eserlerinden bazılarıdır.

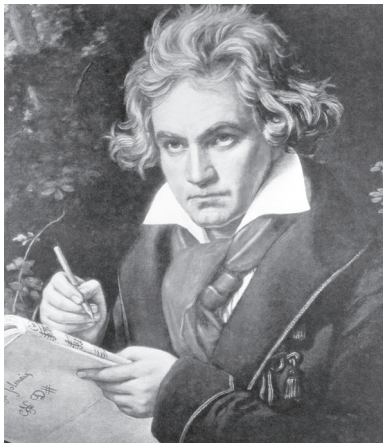

Görsel 4.11: Wolfgang Amadeus Mozart

Mozart'ın "Türk Marşı" ve "25. Senfoni" eserleri dinletilir.

Ludwig van Beethoven (1770-1827)

1770 yılında Almanya'da doğan Beethoven (Görsel 4.12), müzisyen olan babasının baskıcı eğitim anlayışıyla erken yaşta müziğe başladı. Henüz 13 yaşındayken saray orkestrasına kabul edildi, ardından ilk eseri yayımlandı. Viyana'ya giderek Mozart ve Haydn'la çalıştı. 1789 Fransız Devrimi ile ortaya çıkan eşitlik ve özgürlük kavramlarından etkilendi, bu düşünce biçimi sanatına da yansıdı. Beethoven, müzik hayatında sarayın isteklerine bağlı kalmayarak daha geniş kitlelerin dinlediği özgün eserler besteledi. Beethoven, duyguların ön plana çıktığı son dönem eserleriyle Romantik Dönem'in öncüsü oldu. Eserleri arasında çok sayıda opera, bale müziği, uvertür, senfoni, konçerto, oda müziği, sonat, lied bulunmaktadır. "5. Senfoni", "9. Senfoni", "Ay Işığı Sonatı", "Für Elise" (Fü İlize) eserlerinden bazılarıdır.

Görsel 4.12: Ludwig van Beethoven

Beethoven'in "5. Senfoni" ve "Für Elise" eserleri dinletilir.

5. Etkinlik: Klasik Dönem müziğinin genel özellikleri ve önemli bestecileri ile ilgili yapılan araştırmalar öğrenciler tarafından sunulur, bestecilerin eserlerinden örnekler dinletilir.

DEĞERLENDİRME

Öğrencilerin dersin işlenişi sırasında göstermiş oldukları performanslarını, aşağıdaki ölçütleri kullanarak değerlendiriniz.

Ölçütler

1. Barok ve Klasik Dönem'in özelliklerini kavradı.
2. Barok ve Klasik Dönem'in önemli bestecilerini tanıdı.
3. Barok ve Klasik Dönem'in önemli bestecilerinden örnek eserler dinledi.
4. "Kahraman-Thine Be The Glory" adlı eseri seslendirdi.

NOTLAR

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME ÖNERİLERİ

1. "Osmanlı Devleti'nde askerleri cesaretlendirmek ve düşman askerlerini korkutmak amacıyla kurulan askerî müzik teşkilatına.....denir." **cümlesindeki boşluğu uygun ifadeyle tamamlayınız.**

2. Aşağıdakilerden hangisi 17 ve 18. yüzyılda yaşamış Türk sanat müziği bestecilerinden biri değildir?

A) Buhurîzade Mustafa Itrî B) III. Selim C) Abdülkadir Meragi
D) Ali Ufkî Bey E) Benli Hasan Ağa

3. Aşağıdakilerden hangisi 17 ve 18. yüzyılda yaşamış âşıklardan biri değildir?

A) Neşet Ertaş B) Gevheri C) Teslim Abdal D) Kul Himmet Üstadım E) Dertli

4. I. Din dışı eserler üretilmeye başlanmıştır.
II. Konçertolar ve senfonik eserler ortaya çıkmıştır.
III. "Klavsen"in yerine piyano kullanılmaya başlanmıştır.
IV. Dönemin en önemli bestecisi W. A. Mozart'tır.
V. Müziğin yapısı süslü ve gösterişlidir.

Aşağıdakilerin hangisinde Barok Dönem müziğinin genel özellikleri bir arada verilmiştir?

A) I, III ve V B) II, IV ve V C) II ve III D) I, II ve V E) I ve V

5. Aşağıdaki sanatçılardan hangisi Barok Dönem bestecilerinden biridir?

A) F. Chopin B) J. S. Bach C) J. Brahms D) P. I. Tchaikovsky E) N. Paganini

6. Aşağıdakilerden hangisi Klasik Dönem müziğinin genel özelliklerinden biri değildir?

A) "Mannheim Okulu" dönemin en önemli müzik merkezlerinden biridir.
B) Müzik kilisenin kontrolündedir.
C) Müzikte cümle ve temalar sade, orantılı ve açıktır.
D) Opera sanatı yaygınlaşmıştır.
E) Sonat, senfoni, oda müziği vb. müzik biçimleri gelişme göstermiştir.

7) Aşağıdaki sanatçılardan hangisi Klasik Dönem bestecilerinden biri değildir?

A) J. Stamitz B) W. A. Mozart C) J. Haydn
D) B. Bartók E) L. v. Beethoven

MÜZİK KÜLTÜRÜ

5.1. TÜRK HALK MÜZİĞİNDE DERLEME
5.2. TÜRK HALK MÜZİĞİ ESERLERİ
5.3. TÜRK SANAT MÜZİĞİ ESERLERİ
5.4. TÜRK MÜZİĞİ ÇALGILARI
5.5. DÜNYA MÜZİĞİ
5.6. MÜZİK ALANINDAKİ MESLEKLER
5.7. ATATÜRK VE MÜZİK

5. Ünite

5.1. TÜRK HALK MÜZİĞİNDE DERLEME

Öğrenme Alanı	: **10.D. MÜZİK KÜLTÜRÜ**
Kazanım	: 10.D.2. Derleyicilerin Türk halk müziğine sağladıkları katkının önemini açıklar.
Süre	: 40+40
Yöntem ve Teknikler	: Anlatım, soru-cevap
Araç Gereçler	: Etkileşimli tahta, çalgı, EBA dokümanları

1. Etkinlik: Halk bilimi (folklor) ve derleme çalışmaları hakkında bilgi verilir.

Halk bilimi; bir ülke ya da belirli bir bölge halkına ilişkin maddi ve manevi her türlü kültürel ürünü (masal, efsane, türkü, gelenek, görenek, inançlar, danslar, oyunlar, tiyatro, araç gereç, ev yapımı, giyim vb.) konu edinen ve bunları kendine özgü yöntemlerle derleyen, araştırıp inceleyen bilim dalıdır. Halk bilimi terimini ilk kez İngiliz William J. Thoms (Vilyım Cey Tamıs) kullanmıştır. Bir yöre halkının yaşamını kapsayan, ortak davranış kalıplarını ve dünyayı algılamasını açıklayıp yansıtan türküler halk biliminin temel taşlarındandır.

Derleme; kültürel varlıkların, fikir ve sanat eserlerinin etkin ve eksiksiz bir biçimde kaynağından araştırılarak toplanması, korunması, gelecek kuşaklara aktarılması, halkın bilgisine sunulmasıdır. Gelenek, görenek ve âdetlerin gelecek nesillere aktarılarak yaşatılmasında derleme çalışmalarının önemi büyüktür.

Ülkemizde Türk halk müziği derleme çalışmalarına Cumhuriyet'in ilanından sonra 1924 yılında başlanmıştır. İstanbul Konservatuvarının 1924'teki halk müziği derleme anketinden sonra Seyfettin-Sezai (Asaf) kardeşler, MEB Hars (Kültür) Müdürlüğü tarafından derleme çalışmaları için Batı Anadolu'ya gönderilmiş, derlenen türküler "Yurdumuzun Nağmeleri" adıyla 1925 yılında yayımlanmıştır.

İstanbul Konservatuvarı tarafından 1926-1929 yılları arasında Anadolu'ya dört derleme gezisi daha düzenlenmiş; gezilerde derlenen ezgiler, "Halk Türküleri" adıyla on beş defter hâlinde yayımlanmıştır. 1929 yılında gerçekleştirilen dördüncü gezi sırasında bazı halk oyunlarımız da kayıt altına alınmıştır. Devlet ödeneğiyle yapılan bu derleme gezilerine başta Konservatuvar Müdürü Yusuf Ziya Demircioğlu olmak üzere Rauf Yekta, Dürri Turan, Ekrem Besim, Muhittin Sadık Sadak, Mahmut Ragıp Gazimihal, Ferruh Arsunar, Abdülkadir İnan gibi isimler katılmıştır. 1932 yılında İstanbul Konservatuvarı tarafından, devlet ödeneği almaksızın Halk Bilgisi Derneği uzmanlarının da katılımıyla bir derleme gezisi daha düzenlenmiştir. Derleme çalışmaları, 1934 yılında çıkarılan Basma Yazı ve Resimleri Derleme Kanunu (BYRDK) ile kültürel boyut kazanmıştır. Macar müzik araştırmacısı Béla Bartók (Bela Bartok), derleme çalışmaları yapmak üzere 1936'da Halkevleri tarafından Türkiye'ye davet edilmiştir.

Türk halk kültürünün önemli bir unsuru olan türkülerin kaybolmaması ve özünün korunmasında yapılan derleme çalışmaları büyük önem taşımaktadır. Béla Bartók, Muzaffer Sarısözen, Nida Tüfekçi, Özay Gönlüm ve Ali Ekber Çiçek başta olmak üzere derleyicilerin yaptıkları çalışmalarla kültürel mirasımız olan türküler, kaynağından doğru bir şekilde kaydedilmiştir. Derleme çalışmaları günümüzde de Yücel Paşmakçı, Bircan Pullukçuoğlu, Musa Eroğlu, Hale Gür vb. derleyici ve icracıların yaptığı çalışmalarla devam etmektedir.

2. Etkinlik: Derleyicilerin hayatları ve eserleri hakkında bilgi verilir.

Béla BARTÓK (1881-1945)

Günümüzde Romanya sınırları içinde yer alan Torontal şehrinde doğdu. Macar besteci, piyanist, halk bilimci ve etnomüzikolog kimliğiyle çağının çok yönlü müzik adamlarından biri olarak tanındı. Müzik eğitimine altı yaşında annesinden piyano dersleri alarak başladı.

Görsel 5.1: Béla Bartók

Dokuz yaşında piyano için besteler yapmaya başlayan Bartók (Görsel 5.1), ilk konserini 1891 yılında verdi. Oda müziğiyle yakından ilgilendi. Çocuk yaşlardan itibaren çeşitli opera ve konserleri dinleme fırsatı buldu. Bu süre içinde beste çalışmalarına da devam etti.

Macar halk müziğine büyük ilgi duyan Bartók, 1905 yılında arkadaşı Zoltan Kodâly (Zoltan Kodali) ile "Yeni Macar Müziği Birliği"ni kurdu. Roman müziğiyle özdeşleşen Macar ulusal müziğini keşfeden Bartók'un eserlerinde bu müziğin etkileri görülür. Yaptığı çalışmalarla yirminci yüzyılda ortaya çıkan ulusal müzik akımlarının öncüsü oldu. 1917 yılında Budapeşte'de "Tahta Prens" adlı balesiyle ün kazandı.

Bartók, yalnız kendi ülkesinin değil komşu ülkelerin halk müziklerini de derinlemesine inceledi. 1936 yılında Türkiye'nin daveti üzerine ülkesi tarafından Türkiye'de halk bilimi araştırmaları yapmak üzere görevlendirildi. Béla Bartók, kendisine eşlik etmek üzere görevlendirilen Ahmet Adnan Saygun ile birlikte Anadolu'daki ilk sistemli derleme çalışmalarını başlattı. Bu derleme çalışmalarında Musiki Muallim Mektebi-Ankara Devlet Konservatuvarı bestecilik öğretmenleri Ulvi Cemal Erkin ve Necil Kazım Akses de Maarif Vekâleti (Millî Eğitim Bakanlığı) tarafından ezgilerin nasıl derlendiğini yerinde gözlemlemeleri için görevlendirildi. Bartók'un kendi ülkesinde yaptığı çalışmalar dâhil 1000'in üzerinde derleme çalışması bulunmaktadır.

Béla Bartók'un "Roman Halk Dansları" adlı eseri dinletilir.

Muzaffer SARISÖZEN (1899-1963)

1899 yılında Sivas'ta doğan Sarısözen (Görsel 5.2), hem Türk sanat müziği hem de Türk halk müziği kültürü içinde yetişti. Kurtuluş Savaşı'nın ardından 1922-23 döneminde öğretmenliğe başladı.

Görsel 5.2: Muzaffer Sarısözen

1931 yılında dönemin Millî Eğitim Müdürü Ahmet Kutsi Tecer'le birlikte "Halk Şairlerini Koruma Derneği"ni kurdu. Aynı yıl derneğin de katkılarıyla "I. Sivas Halk Şairleri Bayramı" düzenlendi, bayrama katılan âşıklardan biri de Âşık Veysel'di. Sarısözen, bayram sonunda çıkarılan "Sivas Halk Şairleri Bayramı" adlı broşürde "Sivas Halayları" başlıklı yazısını ve halayların notalarını yayımladı.

Sarısözen, 17 Ağustos 1937'de Ahmet Kutsi Tecer'in isteği üzerine derleme yapmak amacıyla Ankara'dan Sivas'a doğru yola çıkan Halil Bedii Yönetken, Ulvi Cemal Erkin, Hasan Ferit Alnar, Necil Kazım Akses ve teknisyen Arif Etikan'dan oluşan ekibe katıldı. Böylelikle Sarısözen, derleme çalışmalarına

başlamış oldu. Muzaffer Sarısözen, Halil Bedii Yönetken ve Rıza Yetişen'den oluşan ekip, 1943-1952 yılları arasında Anadolu'nun çeşitli illerinde derlemeler yaptı. Derlediği türküleri, 1946 yılında çalıştırmaya başladığı Yurttan Sesler Korosu'nun repartuvarına aldı ve yayımladı. 1953'te İzmir'de, 1954'te İstanbul radyolarında Yurttan Sesler topluluklarını kurarak halk türküleri ile oyunlarının ülke genelinde sevilmesi ve tanıtılmasında büyük rol oynadı.

Yurttan Sesler topluluğuyla ilk koral halk müziği icrası ve toplu bağlama çalma geleneğinin uygulayıcısı olan Sarısözen, 1963 yılında hayata gözlerini yumdu.

Sarısözen'in derlediği türkülerden bazıları şunlardır: Allı Durnam, Bülbülüm Altın Kafeste, Gesi Bağları, Arpa Ektim, İzmir'in Kavakları, Taşa Verdim Yanımı.

Muzaffer Sarısözen'in derlediği "Gesi Bağları" türküsü dinletilir.

Nida TÜFEKÇİ (1929-1993)

1 Mart 1929'da Yozgat'ta doğdu. Küçük yaşlarda bağlama çalmaya başlayan Tüfekçi (Görsel 5.3), ilk ve orta öğrenimini Yozgat'ta tamamladı, 1950'de Ankara Maliye Okulunu bitirdi. Burada okurken tanıştığı Muzaffer Sarısözen sayesinde 1947'den itibaren TRT Ankara Radyosunun programlarına konuk ses ve saz sanatçısı olarak katıldı. Daha sonra TRT Ankara Radyosunun açtığı sınavı kazanarak Yurttan Sesler Korosu'nda çalışmaya başladı. Bu kurumda çeşitli görevlerde bulundu ve 1976 yılında TRT'den istifa etti. TRT'de çalıştığı yıllarda çok sayıda türküyü derleyerek notaya alan Tüfekçi, Türk halk müziği arşivine birçok türkü kazandırdı.

Görsel 5.3: Nida Tüfekçi

Halk müziği alanında yaptığı araştırmalar, yazdığı yazılar ve halk müziğine kazandırdığı kaynaklar dolayısıyla Folklor Araştırma Kurumu tarafından 1985 yılında "İhsan Hınçer Türk Folkloruna Hizmet Ödülü"ne layık görüldü. Sanatçı, 1991'de Kültür Bakanlığı tarafından "devlet sanatçısı" unvanıyla takdir edildi.

Tüfekçi'nin derlediği türkülerden bazıları şunlardır: Gine Dertli Dertli, Bir Dalda İki Elma, Hastane Önünde İncir Ağacı, Ceyranım Gel Gel, Dağlar Seni Delik Delik Delerim, Bugün Ayın Işığı, Ey Şahin Bakışlım.

Nida Tüfekçi'nin derlediği "Hastane Önünde İncir Ağacı" türküsü dinletilir.

Özay GÖNLÜM (1940-2000)

Ailesi Denizli'nin Tavas ilçesine bağlı Kızılcabölük beldesindendir. Babasının görevi dolayısıyla 1940'ta Erzincan'da doğan Özay Gönlüm (Görsel 5.4); küçük yaşlarda ağız armonikası, ortaokul yıllarında keman, daha sonra da bağlama çalmaya başladı.

Denizli Erkek Sanat Enstitüsünde öğrenimine devam ederken farklı kişiliği ve müziğe yatkınlığı ile dikkat çekti. 16 yaşında Muzaffer Sarısözen'le tanışması müzik hayatında belirleyici oldu. Ankara Radyosu Yurttan Sesler programına misafir sanatçı olarak katıldı. Kısa bir süre MEB Film ve Radyo Televizyon Merkezinde çalıştı, ardından 1966 yılında Yurttan Sesler Korosu'nda yetişmiş saz sanatçısı olarak yer aldı. Bir yandan derleme çalışmalarını da

Görsel 5.4: Özay Gönlüm

sürdüren Özay Gönlüm, özellikle Ege Bölgesi'nden pek çok türküyü derledi.

Özay Gönlüm'ün derlediği türkülerden bazıları şunlardır: Zobalarında Guru da Meşe Yanıyor, Evlerinin Önü Bulgur Kazanı, Avşar Beyleri, Cemile'min Gezdiği Dağlar Meşeli, Tepsi de Tepsi Fındıklar, Şu Dağlar Tepe Tepe, Tellidir Yavrum Anam Tellidir.

Özay Gönlüm'ün derlediği "Tellidir Yavrum Anam Tellidir" türküsü dinletilir.

Ali Ekber ÇİÇEK (1935-2006)

1935 yılında Erzincan'da doğan Ali Ekber Çiçek (Görsel 5.5), 1939 Erzincan depreminde babasını kaybetti. Küçük yaşlarda bağlama çalmaya başlayan Çiçek, Alevi deyişleri ve nefeslerden oluşan ezgilerle büyüdü. İlkokul öğreniminden sonra maddi imkânsızlıklar sebebiyle öğrenimini sürdüremedi ama müzikten hiç kopmadı. İlkokuldan sonra İstanbul'a göç eden sanatçı burada halk müziğinin önemli isimleriyle tanıştı. 1960 yılında TRT'nin açtığı sınavı kazanarak Muzaffer Sarısözen döneminde TRT Ankara Radyosunda Yurttan Sesler Korosu'na ses ve saz sanatçısı olarak girdi. 35 yılı aşkın bir sürede 400'den fazla türküyü derleyerek halk müziği repertuvarına kazandırdı.

Görsel 5.5: Ali Ekber Çiçek

Ali Ekber Çiçek'in derlediği türkülerden bazıları şunlardır: Derdim Çoktur Hangisine Yanayım, El Vurup Yaremi İncitme Tabip, Gurbet Elde Bir Hal Geldi Başıma, Nasıl Yâr Diyeyim Ben Böyle Yâre.

Ali Ekber Çiçek'in derlediği "Derdim Çoktur Hangisine Yanayım" türküsü dinletilir.

DEĞERLENDİRME

Öğrencilerin dersin işlenişi sırasında göstermiş oldukları performanslarını, aşağıdaki ölçütleri kullanarak değerlendiriniz.

Ölçütler

1. Halk bilimi ve derleme hakkında bilgi sahibi oldu.
2. Derleme çalışmalarının önemini kavradı.
3. Bazı derleyicilerin hayatları ve eserleri hakkında bilgi edindi.

NOTLAR

5.2. TÜRK HALK MÜZİĞİ ESERLERİ

Öğrenme Alanı	: **10.A. DİNLEME-SÖYLEME**
Kazanım	: 10.A.5. Türk halk müziği eserlerini dinler.
Süre	: 40+40+40+40
Yöntem ve Teknikler	: Anlatım, gösterip yaptırma, araştırma-inceleme
Araç Gereçler	: Etkileşimli tahta, çalgı, ses kayıtları (CD, MP3 vb.), EBA dokümanları, "Gemiciler Kalkalım"

Araştırma: Öğrencilerden yörelerine ait gelenek görenekleri araştırmaları ve yıl sonunda kendi yörelerine ait türküler eşliğinde sergilemeleri istenir.

1. Etkinlik: Türkülerimiz dinletilirken kültürel mirasımızı korumanın gerekliliği üzerinde durulur.

Toplumsal bağların güçlü olmasında müziğin etkin rolü vardır. Orta Asya'da başlayıp Anadolu'da gelişimini sürdüren Türk halk müziği, en önemli kültürel miraslarımızdandır. Toplumsal değerleri, sevinçleri ve hüzünleri yansıtan türküler babadan oğula, ustadan çırağa aktarılarak günümüze ulaşmıştır.

Ah bu türküler,
Türkülerimiz,
Ana sütü gibi candan,
Ana sütü gibi temiz
Türkülerde tüter dağ dağ, yayla yayla
Köyümüz, köylümüz, memleketimiz.

Ah bu türküler,
Köy türküleri,
Dilimizin tuzu biberi,
Memleket ahvalini ondan sor,
Kitaplarda değil, türkülerde ara Yemen'i,
Öleni, kalanı, gidip gelmeyeni...
Ben türkülerden aldım haberi...

B.Rahmi Eyüboğlu

Şairin dizelerinde ifade ettiği gibi türküler memleketin ruhu, yaşamın yansımasıdır. Bu nedenle toplumsal değerlere sahip çıkmak, saygılı olmak ve bu değerleri genç nesillere kavratmak gerekir.

Görsel 5.6: Koyun atlatma geleneği (Denizli/Çal)

2. Etkinlik: Ülkemizdeki farklı yörelere ait örnek eserler dinletilir.

Uzun Havalar: Yastadır Ey Deli Gönül-Sivas, Aşağıdan Bir Yel Esti-Malatya/Arguvan vb.
Kırık Havalar: Gemiciler Kalkalım-Trabzon, Yaram Sızlar Ağrır Başım-Urfa, Açıl Ey Ömrümün Varı-Mersin vb.
Oyun Havaları: Trakya Kız Karşılaması-Trakya, Tekeler Köyü Zeybeği-Aydın vb.
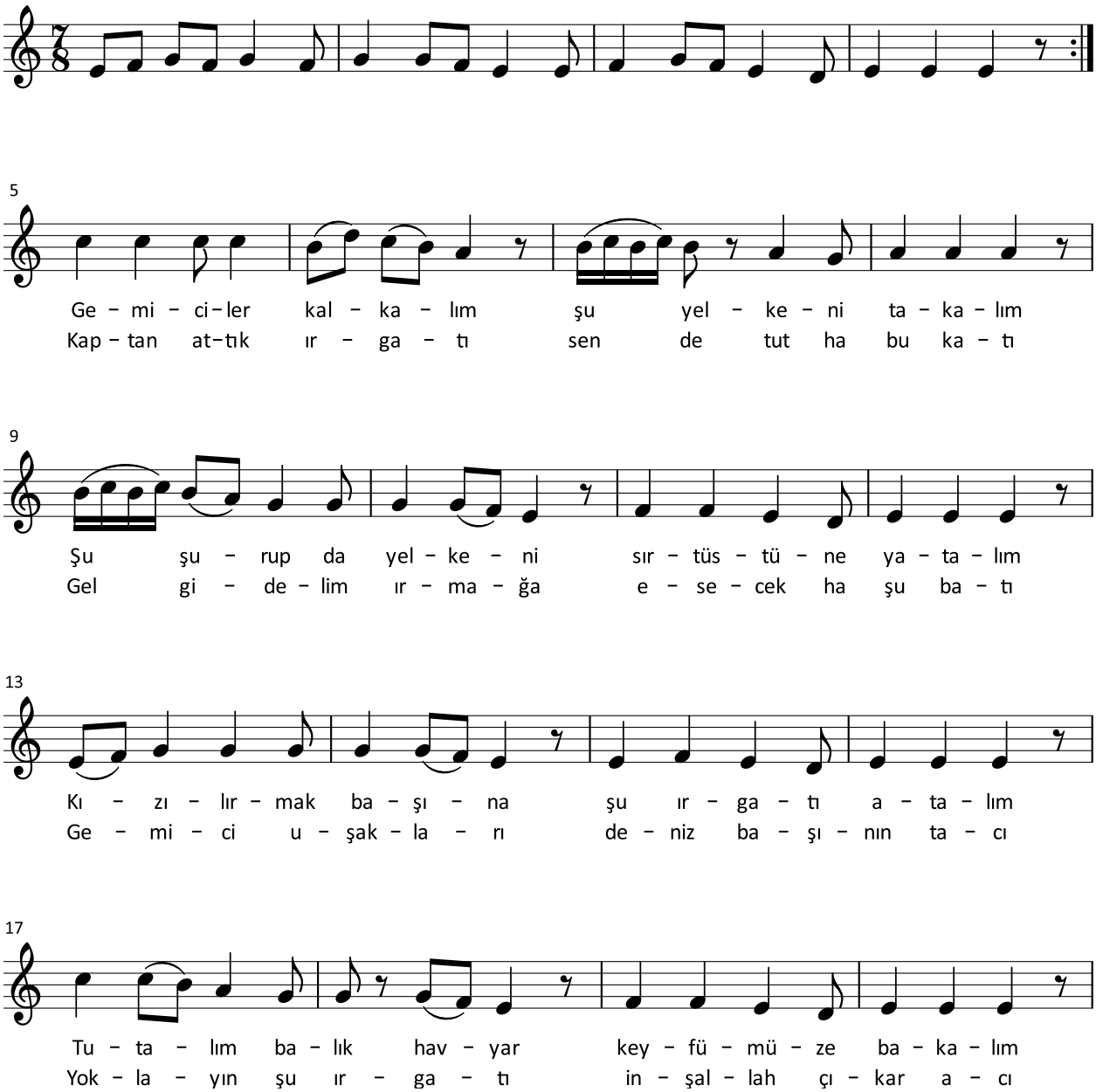
3. Etkinlik: “Gemiciler Kalkalım” türküsü seslendirilir.
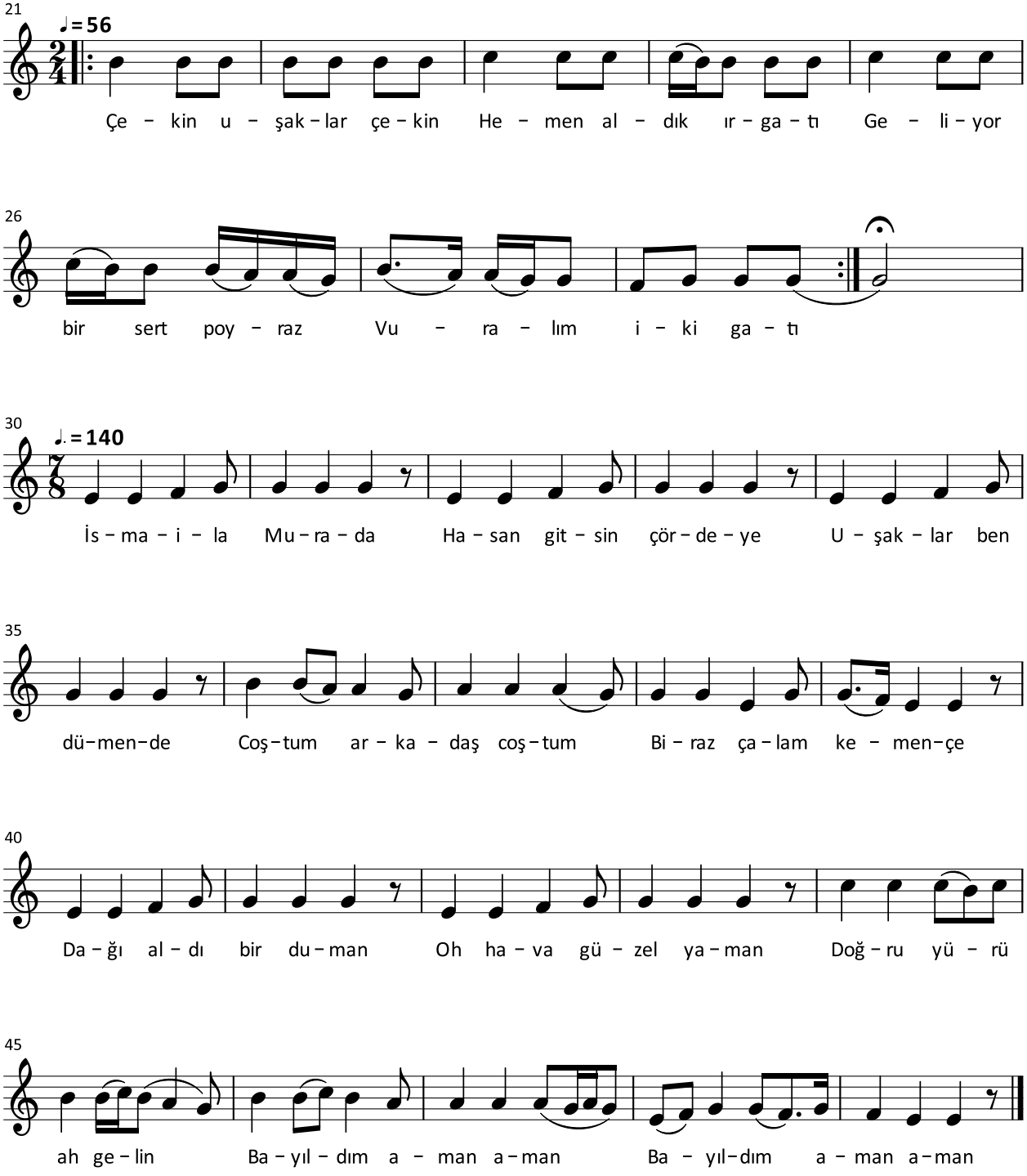
GEMİCİLER KALKALIM(*)

Yöresi : Trabzon

♩.= 140

Derleyen : Muzaffer SARISÖZEN

(*) Yukarıda verilen eser, öğrencilerin ses sınırları dikkate alınarak aktarılmıştır. Eserin yerinden (orijinal) notasına ünite kapağında yer alan karekoddan ulaşılabilir.

DEĞERLENDİRME

Öğrencilerin dersin işlenişi sırasında göstermiş oldukları performanslarını, aşağıdaki ölçütleri kullanarak değerlendiriniz.

Ölçütler

1. Kültürel mirasımızı korumanın gerekliliğini kavradı.
2. Toplumsal değerlere saygılı olmanın önemini kavradı.
3. Yöresindeki gelenek ve görenekleri inceledi.
4. Ülkemizden farklı yörelere ait seçkin eserler dinledi.
5. “Gemiciler Kalkalım” türküsünü seslendirdi.

NOTLAR

5.3. TÜRK SANAT MÜZİĞİ ESERLERİ

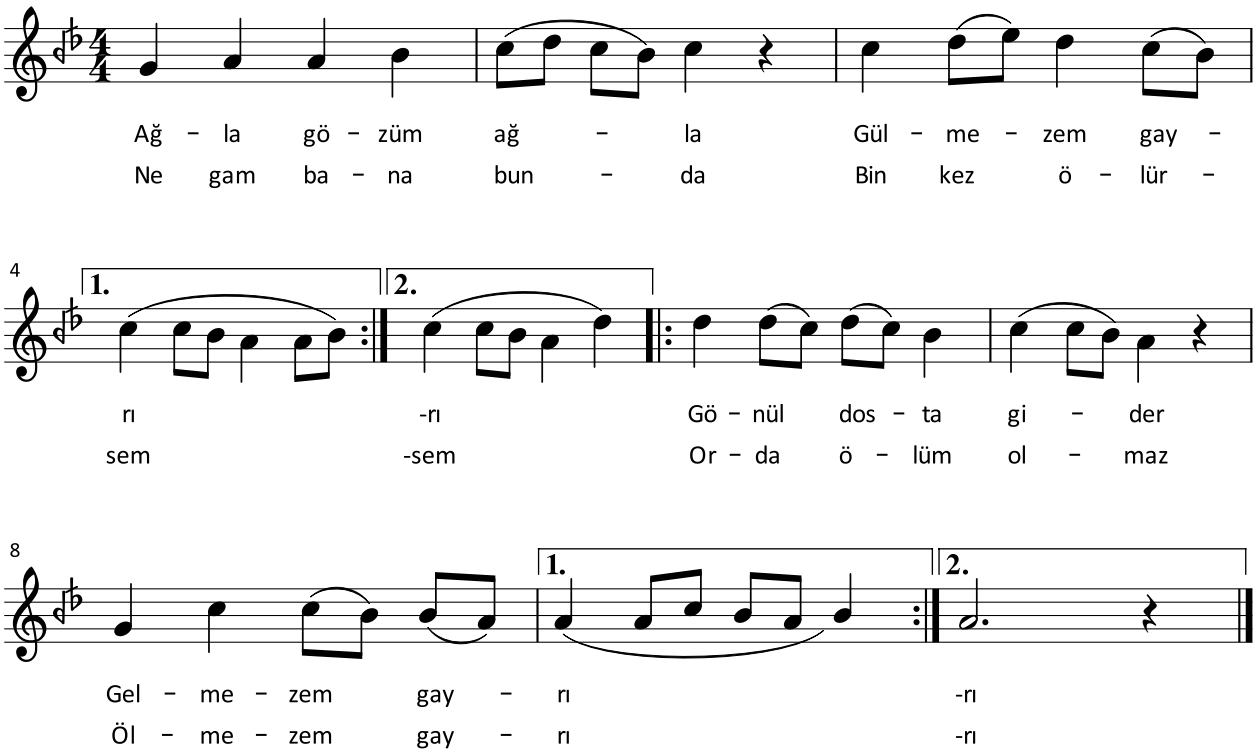
Öğrenme Alanı	: **10.A. DİNLEME-SÖYLEME**
Kazanım	: 10.A.7. Türk sanat müziği ve dinî müzik eserlerini dinler.
Süre	: 40+40+40+40
Yöntem ve Teknikler	: Anlatım, gösterip yaptırma
Araç Gereçler	: Etkileşimli tahta, çalgı, ses kayıtları (CD, MP3 vb.), EBA dokümanları, "Ağla Gözüm Ağla", "Ne Sevincin Ömrü Varmış"

1. Etkinlik: Dinî müziğe örnek olarak saba makamında yazılmış "Ağla Gözüm Ağla" ilahisi seslendirilir.

SABA İLAHİ
(Ağla Gözüm Ağla)

Söz : Yunus EMRE
Müzik: Bilinmiyor

Usulü: Sofyan

2. Etkinlik: Saba makamında yazılmış "Bülbül Ten Kafesinde" ilahisi ile "Çok Âşığın Var Diyorlar" şarkısı dinletilir.
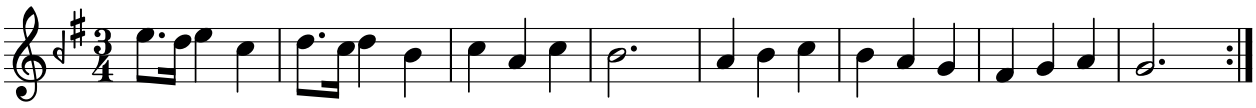
3. Etkinlik: Türk sanat müziğine örnek olarak rast makamında yazılmış “Ne Sevincin Ömrü Varmış” şarkısı seslendirilir.

RAST ŞARKI

(Ne Sevincin Ömrü Varmış)

Usulü: Semai

Söz : Kâmil BOZDAĞ
Müzik: Mehmet ILGIN

(ARA NAĞME - - -

5. Etkinlik: Farklı inançlara saygı duymanın ve anlayış göstermenin gerekliliği üzerinde durulur.

Farklı inançlara saygı duymak ve anlayış göstermek insan olmanın gereğidir. Kültürler, medeniyetler, inançlar sayesinde insanlar hayata farklı pencerelerden bakarlar. Ancak bu bakış diğer insanları ötekileştirmeyi gerektirmez.

Anadolu coğrafyasında yüzyıllar boyu engin hoşgörü anlayışıyla farklı din ve mezhepten insanlar bir arada uyum içinde yaşamıştır. Mevlana, Yunus Emre, Hacı Bektaş Veli, Hacı Bayram Veli'nin anlayışı ve örnek yaklaşımı bu hoşgörüye temel oluşturmuştur. Temeli yüzyıllar önce atılan Anadolu'daki kültürel zenginlik ve çeşitlilik birçok ulusa da örnek olmuştur.

Görsel 5.7: Semah

Görsel 5.8: Sema gösterisi

DEĞERLENDİRME

Öğrencilerin dersin işlenişi sırasında göstermiş oldukları performanslarını, aşağıdaki ölçütleri kullanarak değerlendiriniz.

Ölçütler

1. Türk sanat müziğine ait saba ve rast makamlarındaki şarkıları dinledi ve seslendirdi.
2. Dinî müziğe ait rast ve saba makamındaki ilahileri dinledi ve seslendirdi.
3. Farklı inançlara saygı duymanın gerekliliğini kavradı.

5.4. TÜRK MÜZİĞİ ÇALGILARI

Öğrenme Alanı	: **10.D. MÜZİK KÜLTÜRÜ**
Kazanım	: 10.D.3. Türk müziği çalgılarını tanır.
Süre	: 40+40
Yöntem ve Teknikler	: Anlatım, soru-cevap
Araç Gereçler	: Etkileşimli tahta, çalgı, ses kayıtları (CD, MP3 vb.), EBA dokümanları

Türk müziği çalgıları, Türk sanat müziği ve Türk halk müziğinde kullanılanlar olmak üzere iki grupta incelenir. He iki müzik türünde de vurmalı, telli ve üflemeli olarak üç gruba ayrılır.

1. Etkinlik: Türk halk müziği çalgıları tanıtılır.

Türk halk müziği çalgıları; vurmalı, telli (tezeneli, yaylı) ve üflemeli olmak üzere üç gruba ayrılır.

1. **Vurmalı Çalgılar:** Davul, çalpara (Görsel 5.9), def (tef), nağara [koltuk davulu (Görsel 5.10)], zilli maşa, bendir, kaşık vb.

Çalpara: Parmaklara takılarak çalınan, iki veya dört parça ağaçtan yapılmış tok sesli bir müzik aletidir. Batı müziğinde kullanılan kastanyet ile benzer özellikler taşımaktadır.

Görsel 5.9: Çalpara

Görsel 5.10
Nağara (Koltuk davulu)

Nağara (Koltuk Davulu): Davula göre daha küçük ve daha uzun, koltuk altında elle çalınan müzik aletidir.

2. **Telli Çalgılar:** Telli çalgılar tezene ile çalınanlar ve yay ile çalınanlar olmak üzere iki gruba ayrılır.

a) **Tezeneli Çalgılar:** Bağlama ailesi [divan sazı, tambura (uzun sap), çöğür (kısa sap), cura], tar, kopuz vb.

Tambura: Bağlama ailesi içinde en çok kullanılan çalgıdır. Kökeni kopuza dayanan tambura (Görsel 5.11), genellikle yedi tellidir ve tezene ile çalınır. Bozuk düzen, müstezat düzeni, misket düzeni vb. akort sistemleri kullanılır. Yöresel özelliklere bağlı olarak farklı çalma teknikleri (tavır) geliştirilmiştir.

Görsel 5.11: Tambura

Tar: Azerbaycan, Türkistan, İran ve Kafkasya'da yaygın olan tar (Görsel 5.12), ülkemizde daha çok Kars yöresinde kullanılır. Tar, göğüse dayayarak çalınan bir çalgıdır. Biri büyük ve biri küçük olmak üzere iki çanaktan oluşan teknesinin üzerine manda ya da sığır yüreğinin zarı gerilerek yapılır.

Görsel 5.12: Tar

b) Yaylı Çalgılar: Kabak kemane (Görsel 5.13), Karadeniz kemençesi (Görsel 5.14), ıklığ vb.

Kabak Kemane: Genellikle Teke yöresinde yaygın olarak kullanılan dört telli, perdesiz, yaylı bir çalgıdır. Teknesinin üzerine yaygın olarak yürek zarı gerilerek yapılan kabak kemanenin, deri gerilerek yapılanı da vardır. Genellikle su kabağından yapılır. Teknesinin altında bulunan 8-10 cm uzunluğundaki demir çubuk, kabak kemaneyi dize dayamak için kullanılır.

Görsel 5.13: Kabak kemane

Karadeniz Kemençesi: Genellikle Karadeniz Bölgesi'nde yaygın olarak kullanılan üç telli, yaylı bir çalgıdır. Parlak ve güçlü bir sesi olan kemençeye çoğunlukla söz ile eşlik edilir.

Görsel 5.14: Karadeniz kemençesi

3. Üflemeli Çalgılar: Kaval [dilli kaval (Görsel 5.15), dilsiz kaval], sipsi (Görsel 5.16), zurna, mey, tulum vb.

Kaval: Anadolu'da yaygın olarak kullanılan kaval, çoban çalgısı olarak da bilinir. Dilli ve dilsiz kaval olmak üzere iki türü vardır. Genellikle erik ağacından yapılan kaval; şimşir, meşe, gürgen gibi sert ağaçlardan da yapılır. Kavallarda beş, altı, yedi veya sekiz delik bulunur. Buğulu ses rengi ve "horlatma" diye isimlendirilen çalma tekniğiyle çalgı topluluklarında belirgin olarak duyulur.

Görsel 5.15: Dilli kaval

Sipsi: Teke yöresinde yaygın olarak kullanılan sipsi, özellikle gurbet havalarının vazgeçilmez çalgılarından biridir. Genellikle su kamışından yapılır. Genişliği 1 cm, uzunluğu 20 cm olan sipsi, küçük yapısına rağmen güçlü ve tiz bir sese sahiptir.

Görsel 5.16: Sipsi

2. Etkinlik: Türk sanat müziği çalgıları tanıtılır.

Türk sanat müziği çalgıları vurmalı, telli (mızraplı, yaylı) ve üflemeli olmak üzere üç gruba ayrılır.

1. **Vurmalı Çalgılar:** Kös, kudüm (Görsel 5.17), def (tef), bendir (Görsel 5.18), zil, daire vb.

Kudüm: Türk sanat müziğinde usul vurmak için kullanılan en önemli vurmalı çalgılardan biridir. Tas şeklindeki iki parçanın üzerine genellikle deve derisi gerilerek yapılır. Parçalardan biri pest akort edilerek kuvvetli zamanları, diğeri ise tiz akort edilerek zayıf zamanları seslendirir. "Zahme" adı verilen çubuklarla çalınır.

Görsel 5.17: Kudüm

Bendir: Yaygın olarak ceviz ağacından kasnak üzerine deri gerilerek yapılır. Derisinin iç kısmına boydan boya gerilen tel sayesinde aynı anda iki farklı tını elde edilir.

Görsel 5.18: Bendir

2. **Telli Çalgılar:** Telli çalgılar, mızrapla ve yayla çalınanlar olmak üzere ikiye ayrılır.

a) **Mızraplı Çalgılar:** Lavta, tambur, ut (Görsel 5.19), kanun (Görsel 5.20) vb.

Ut: Türk sanat müziğinde kullanılan perdesiz bir çalgıdır. On bir ya da on iki teli bulunan udun, genellikle on bir telli olanı kullanılır. Armut biçiminde bir teknesi ve kısa bir sapı vardır. Teknesi maun, ceviz, gürgen gibi sert ağaçlardan yapılır. Şekil olarak lavtaya benzeyen udun sapı lavtadan daha kısa ve perdesizdir.

Görsel 5.19: Ut

Görsel 5.20: Kanun

Kanun: Türk sanat müziğinde 19. yüzyılın ortalarından itibaren kullanılan yamuk biçiminde mızraplı bir çalgıdır. Tahta tablanın üzerine bağırsak ya da naylondan yetmiş iki adet tel gerilerek yapılır. Kanunun gövdesinde, akort yapmak için burgular ve makamlardaki değiştirici işaretleri seslendirmek için mandallar bulunur. Diz üzerine konularak işaret parmaklarına takılan yüksüklere iliştirilen mızraplarla çalınır. Diğer parmaklarla da akor ve arpej yapılır.

b) Yaylı Çalgılar: Klasik kemençe (Görsel 5.21), yaylı tambur (Görsel 5.22), rebap, keman vb.

Klasik Kemençe: Türk sanat müziğinde kullanılan üç telli bir çalgıdır. Dize dayayarak çalınır ve tellere parmakla basmak yerine, yanından tırnak dokundurularak ses üretilir. Bu nedenle "tırnak kemençe" olarak da adlandırılır. Kendine özgü lirik bir tınısı vardır.

Görsel 5.21: Klasik kemençe

Yaylı Tambur: Türk sanat müziğinde Orta Çağ'dan itibaren yaygın olarak kullanılan önemli çalgılardan biridir. Perdeli bir çalgı olan yaylı tamburun mızraplı türü de vardır. Yedi telli olup yuvarlak bir tekne ve uzun bir saptan oluşur. Tekne kapağının yumuşak cins ağaçtan yapılması, cilasız olması nedeniyle kendine özgü ağdalı ve nazlı bir sesi vardır.

Görsel 5.22: Yaylı tambur

3. Üflemeli Çalgılar: Klarnet (Görsel 5.23), ney (Görsel 5.24) vb.

Klarnet: Avrupa kökenli klarnet, 20. yüzyılın başından itibaren Türk sanat müziğinde kullanılmıştır. Genellikle sert ağaçlardan yapılır, silindir biçiminde uzun bir borudan oluşan gövdeye sahiptir. Halk arasında "gırnata" olarak da bilinen klarnet, bazı bölgelerde (Elazığ, Harput, Silifke ve Trakya) zurna ve meyin yerine kullanılmıştır.

Görsel 5.23: Klarnet

Ney: Türk sanat müziği ve özellikle tasavvuf müziğinde yaygın olarak kullanılan ney, genellikle kamıştan yapılır. Altı önde bir arkada olmak üzere yedi deliği olan neyin yanık bir sesi vardır. Yapıldığı sese göre kız ney, mansur ney, şah ney gibi farklı isimler alır.

Görsel 5.24: Ney

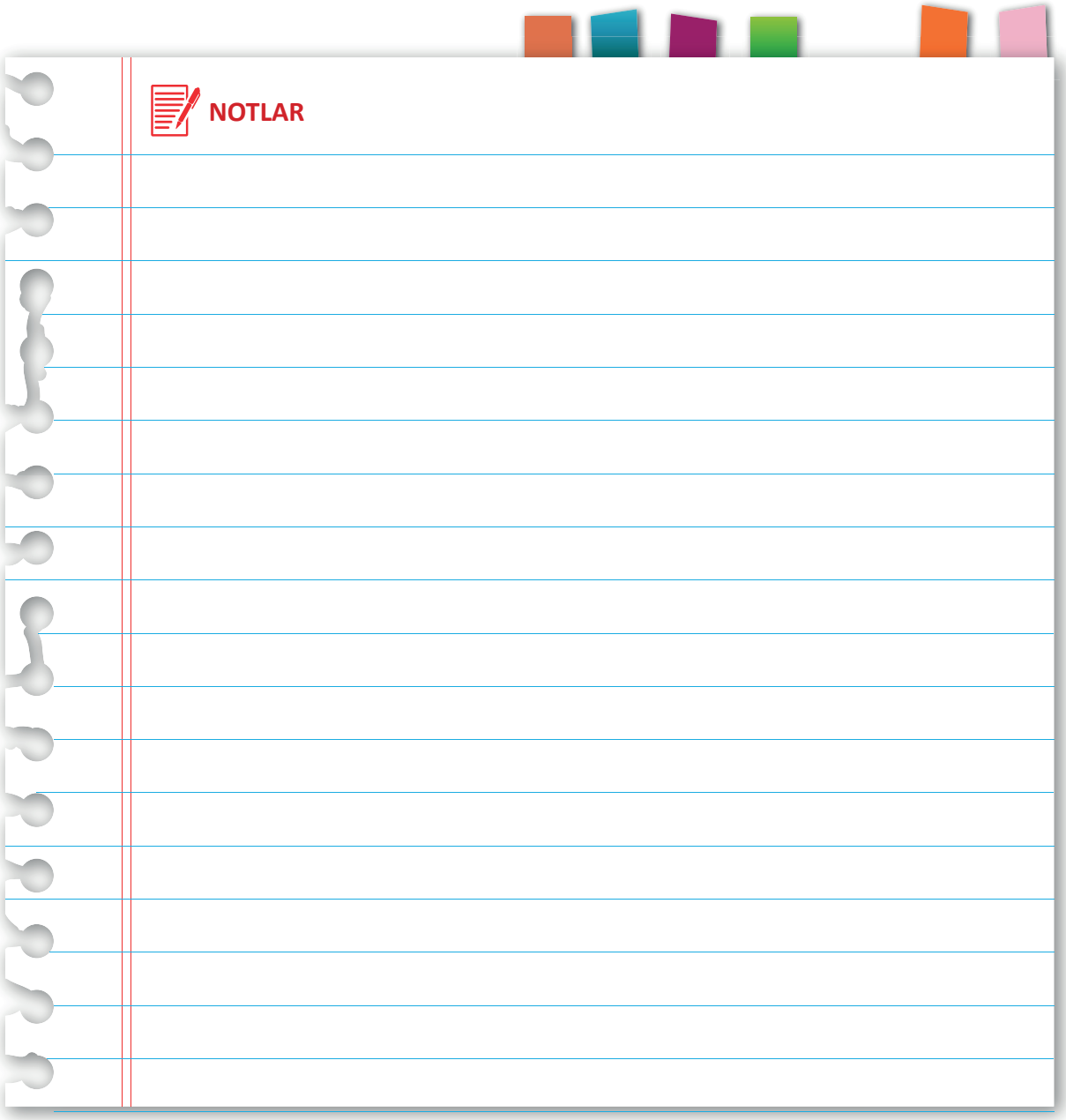
3. Etkinlik: Türk halk müziği ve Türk sanat müziğinden örnek eserler dinletilerek öğrencilerden eser içindeki çalgıları ayırt etmeleri istenir.

DEĞERLENDİRME

Öğrencilerin dersin işlenişi sırasında göstermiş oldukları performanslarını, aşağıdaki ölçütleri kullanarak değerlendiriniz.

Ölçütler

1. Türk halk müziği çalgılarını tanıdı.
2. Türk sanat müziği çalgılarını tanıdı.
3. Dinlediği eserlerde Türk müziği çalgılarını ayırt etti.

5.5. DÜNYA MÜZİĞİ
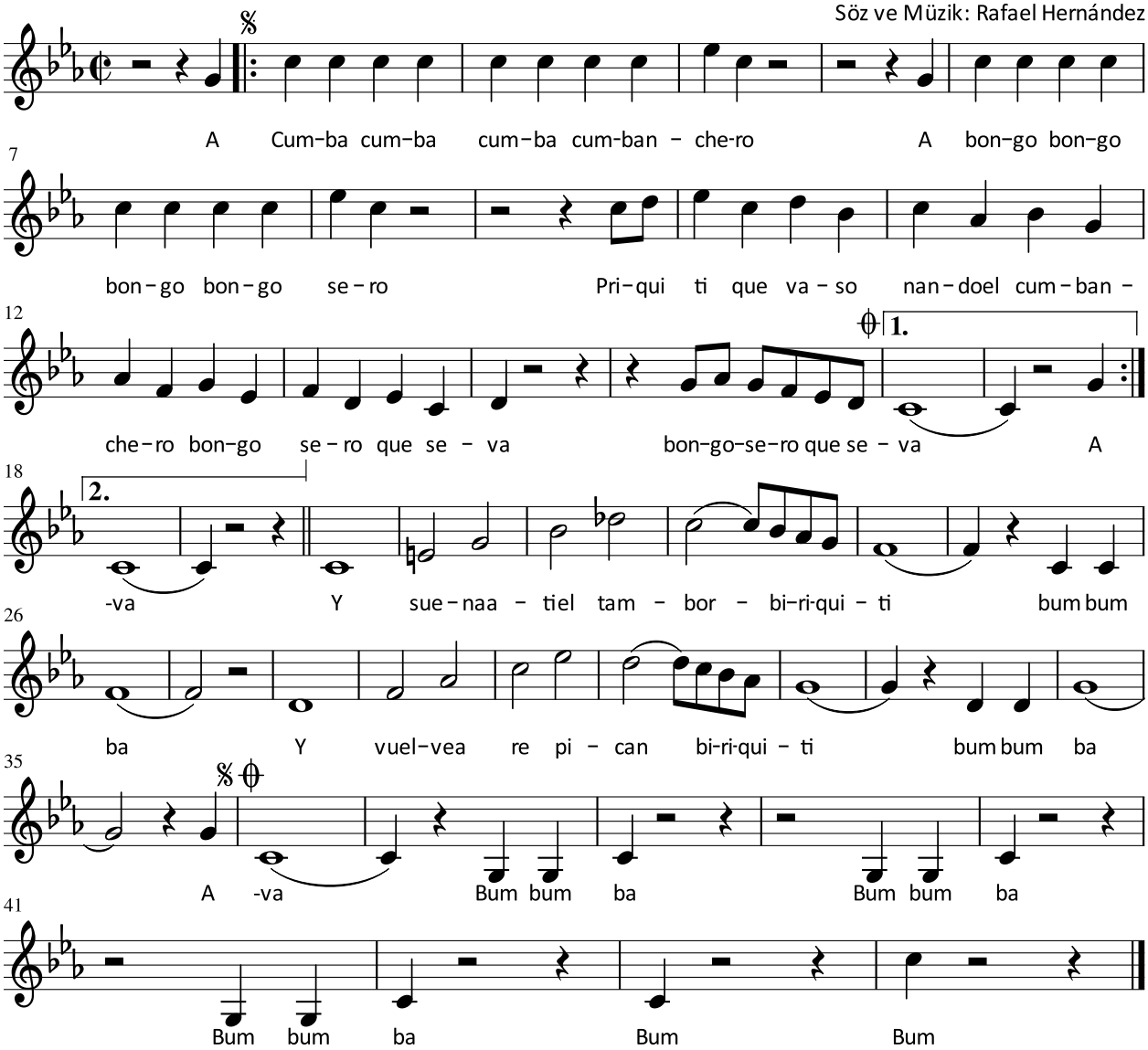
Öğrenme Alanı	: **10.A. DİNLEME-SÖYLEME**
Kazanım	: 10.A.8. Farklı müzik türlerine ait eserleri dinler.
Süre	: 40+40+40+40
Yöntem ve Teknikler	: Anlatım, gösterip yaptırma
Araç Gereçler	: Etkileşimli tahta, çalgı, ses kayıtları (CD, MP3 vb.), EBA dokümanları, "Cumbanchero", "Santa Lucia"

Bireylerde müzik kültürünü geliştirebilmek için onlara önce yaşadıkları coğrafyadaki müzik kültürünü daha sonra da farklı coğrafyalardaki müzik kültürlerini tanıtmak gerekir. Böylelikle bireylerin müzik yoluyla farklı kültürleri tanıması ve o kültürlere ait nitelikli müzik dinleme alışkanlığı kazanması sağlanır. Dünya müziklerinden örnekler dinletilirken diğer ulusların müziklerine ve sanatçılarına saygı duymanın gerekliliği vurgulanır.

1. Etkinlik: Meksika müziğine örnek olarak "Cumbanchero" (Kumbançero) şarkısı dinletilir.

CUMBANCHERO

Söz ve Müzik: Rafael Hernández
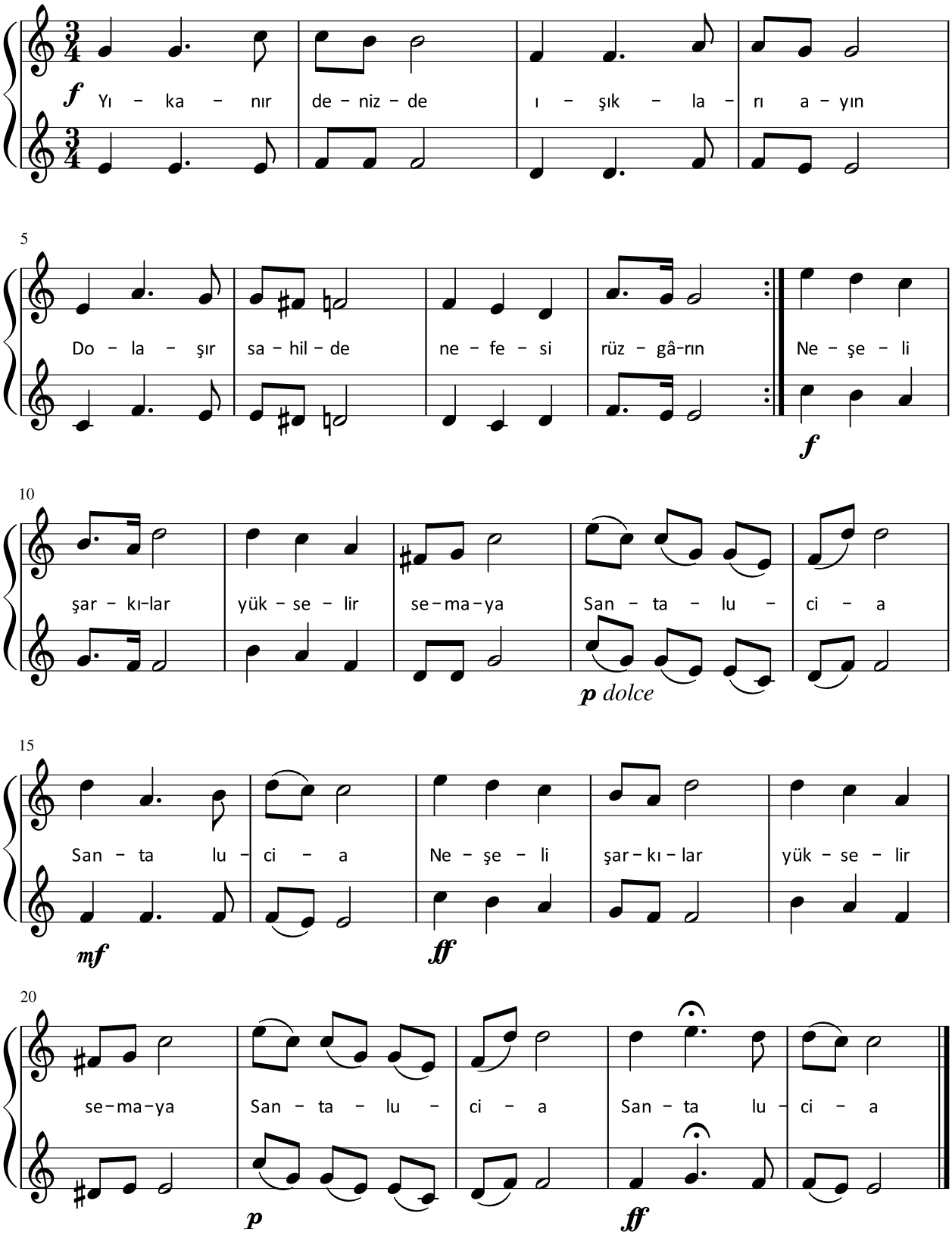

2. Etkinlik: İtalyan müziğine ait “Santa Lucia” (Santa Luçia) şarkısı dinletilir.

SANTA LUCIA

İtalyan Ezgisi

♩ = 96

3. Etkinlik: Dersten önce hazırlanan etkinlik kartları ile farklı kültürlerin müzikleri ve bu müzik türlerine ait çalgılar tanıtılır.

Kartın bir yüzüne çalgı isimleri diğer yüzüne de hangi müzik türüne ait olduğu yazılır. Daha sonra kartlardaki çalgıların isimleri gösterilerek hangi müzik türüne ait olduğunu öğrencilerin bulmaları istenir.

Farklı kültürlere ait çalgı örnekleri Tablo 5.1'de verilmiştir.

Tablo 5.1: Farklı Kültürlere Ait Çalgı Örnekleri

Latin Çalgıları	Hint Çalgıları	Uzak Doğu Çalgıları
Agago	Santoor	Tabshuur
Bata drum	Sitar	Limbe
Bongo	Tabla	Rkandun
Cabasa	Tanpura	Kopuz

4. Etkinlik: Aşağıda verilen dünya müziklerine örnek eserler dinletilir.

- Türk dünyası müziğine örnek olarak Mehmet Sabir Karger'e ait "Anayurt Marşı"
- Hint müziğine örnek olarak Himesh Reshammiya'ya (Himeş Reyşamiya) ait "Teri Meri"
- Flamenko müziğine örnek olarak Alex Fox'a (Aleks Foks) ait "Guitar on Fire (Gitar on Fayı)"
- Kelt müziğine örnek olarak The Corrs (Dı Kooz) grubuna ait "Toss the Feathers (Dos dı Fedırs)"
- Uzak Doğu müziğine örnek olarak Yu Hongmei'e (Yu Hongmey) ait "Ballad of North Henan Province" (Balad of Nort Henın Provins)

DEĞERLENDİRME

Öğrencilerin dersin işlenişi sırasında göstermiş oldukları performanslarını, aşağıdaki ölçütleri kullanarak değerlendiriniz.

Ölçütler

1. "Cumbanchero" ve "Santa Lucia" şarkılarını dinledi.
2. Dünya müziklerinden örnekler dinledi.

NOTLAR

5.6. MÜZİK ALANINDAKİ MESLEKLER

Öğrenme Alanı	: **10.D. MÜZİK KÜLTÜRÜ**
Kazanım	: 10.D.6. Müzik alanına ait ana ve yan meslekleri tanır.
Süre	: 40+40
Yöntem ve Teknikler	: Anlatım, soru-cevap
Araç Gereçler	: Etkileşimli tahta, EBA dokümanları

1. Etkinlik: Müzik alanı ile ilgili meslekler hakkında bilgi verilir.

Ülkemizde profesyonel müzik eğitimi veren kurumlar; eğitim fakülteleri, konservatuvarlar, güzel sanatlar fakülteleri, sanat ve tasarım fakülteleridir.

Bestecilik, yorumculuk, orkestra-koro şefliği, müzik öğretmenliği, film ve oyun müziği bestecisiliği, müzik araştırmacılığı, müzik teknolojileri uzmanlığı, şarkı sözü yazarlığı, müzik gazeteciliği, müzik yapımcılığı, çalgı yapımcılığı müzik alanı ile ilgili mesleklerden bazılarıdır.

Bestecilik (Kompozitörlük): Genel anlamıyla müzik eseri üretmeye yönelik çalışmalardır. Bu alanla ilgili eğitim, üniversite ve konservatuvarların bestecilik bölümünde verilmektedir.

Görsel 5.25: Orkestra şefi

Yorumculuk: Bir müzik eserini kendine özgü teknikle çalma, söyleme ve esere anlam kazandırmadır. Müzik eğitimi kurumlarının şan eğitimi programında söyleme; çalgı eğitimi programlarında ise çalma alanındaki yorumculuk için eğitim verilmektedir.

Orkestra-Koro Şefliği: Orkestra ve koroların seslendirdikleri eserlerde müziğin doğru ve estetik bir biçimde ifade edilmesi sürecinin yönetilmesidir. Orkestra şefliği (Görsel 5.25) eğitimi konservatuvarların kompozisyon ve orkestra şefliği bölümlerinde verilmektedir.

Müzik Öğretmenliği: Müzik öğretmenliği eğitimi, eğitim fakültelerinin ilgili bölümlerinde verilir. Bu bölümlerde yetişen kişiler, öğretim programları doğrultusunda müzik alanıyla ilgili bilgi ve becerileri öğrencilere kazandırır.

Müzik Araştırmacılığı: Müzik bilimi hakkındaki genel ve tarihsel bilgilerin (bestecilerin hayatı, çalgıların gelişim süreci, müzik türlerinin tarihsel süreci vb.) araştırılmasıdır. Bu alanla ilgili eğitim, güzel sanatlar fakülteleri ile konservatuvarların müzikoloji bölümünde verilmektedir.

Müzik Teknolojileri Uzmanlığı: Müziğin doğru ve etkili biçimde yapılması, kaydedilmesi, yayımlanması vb. amaçlar için teknolojik araç gereç, yazılım ve donanımların etkili kullanılmasıdır. Bu alanla ilgili eğitim, güzel sanatlar fakülteleri ile konservatuvarların müzik teknolojileri bölümünde verilmektedir.

Çalgı Yapımcılığı: Müziğin icrasında kullanılan tüm çalgıların tasarım, yapım, bakım ve onarımının yapıldığı alandır. Bu alanla ilgili eğitim, konservatuvarların çalgı yapım bölümünde verilmektedir.

2. Etkinlik: Müzik alanına ait meslekleri tanımaya yönelik konservatuvarlar, üniversitelerin müzik bölümleri, orkestralar, korolar vb. kurumlara geziler düzenlenir.

DEĞERLENDİRME

Öğrencilerin dersin işlenişi sırasında göstermiş oldukları performanslarını, aşağıdaki ölçütleri kullanarak değerlendiriniz.

Ölçütler

1. Müzik alanına ait meslekleri tanıdı.
2. Türkiye'de müzik eğitimi verilen kurumları tanıdı.

NOTLAR

5.7. ATATÜRK VE MÜZİK

Öğrenme Alanı	:	**10.D. MÜZİK KÜLTÜRÜ**
Kazanım	:	10.D.5. Atatürk'ün güzel sanatlar içinde müziğe verdiği yeri ve önemi kavrar.
Süre	:	40+40+40+40
Yöntem ve Teknikler	:	Anlatım, gösterip yaptırma, araştırma-inceleme
Araç Gereçler	:	Etkileşimli tahta, çalgı, ses kayıtları (CD, MP3 vb.), EBA dokümanları, "100. Yıl Atatürk Marşı"

Araştırma: Atatürk'ün önderliğinde güzel sanatlar ve müzik alanında yapılan çalışmalar hakkında öğrencilerden araştırma yapmaları istenir.

1. Etkinlik: Atatürk'ün önderliğinde güzel sanatlar ve müzik alanındaki çalışmalarla ilgili yapılan araştırmalar öğrenciler tarafından sunulur.

2. Etkinlik: Atatürk'ün güzel sanatlar ve güzel sanatlar içerisinde müzik hakkındaki görüş ve düşünceleri açıklanır.

Atatürk, her türlü yenilik ve ilerlemede öncü bir lider; kültürüne ve tarihine değer veren, çok yönlü kişiliğiyle sanatı ve sanatçıyı destekleyen bir devlet adamıdır. "Sanatçı el öpmez, sanatçının eli öpülür." sözü de sanata ve sanatçıya verdiği değeri göstermektedir.

Atatürk, güzel sanatların her dalına önem vermiştir. Atatürk'ün "Sanat güzelliğin ifadesidir. Bu ifade söz ile olursa şiir, nağme ile olursa musikî, nakş ile olursa ressamlık, naht ile olursa heykeltıraşlık, bina ile olursa mimarlık olur." sözü bu görüşü açıkça ifade etmektedir. Güzel sanatlar içinde müziği hayatın vazgeçilmez bir parçası olarak görmüş, müziğin gelişimi ve modern müzik okullarının açılmasıyla yakından ilgilenmiştir. "Müzik hayatın neşesi, ruhu, sevinci ve her şeyidir." sözü müziğin toplum üzerindeki etkisini en açık şekilde ifade etmektedir.

Atatürk'ün müziğe ve sanatçıya verdiği önemi gösteren bir örnek de Diyarbakırlı ses sanatçısı Celal Güzelses'e "Şark Bülbülü" unvanını vermesidir. Atatürk, 1917 yılında Diyarbakır'da köşkte dinlenirken duyduğu sesten etkilenir. Türküler, gazeller okunmaktadır. Atatürk, sesin sahibini sorar, bu ses Celal Güzelses'e aittir. Sanatçı, Ata'nın isteği üzerine köşke çağrılır. Güzelses, türküleri bir kez de Ata'nın huzurunda söyler. Ata bunun üzerine kendisine "Bir gün plak çıkardığında plakların üzerine 'Şark Bülbülü Celal' yazdır." der.

Atatürk'ün görüşleri ve Cumhuriyet'in ilanından sonra yaptığı konuşmalar incelendiğinde bir ülkenin çağdaşlaşması ve ilerlemesinde müziğe ayrı bir önem verdiği görülmektedir.

"Arkadaşlar,

Güzel sanatların tümünde, ulus gençliğinin ne denli ilerletilmesini istediğinizi bilirim. Bu, yapılmaktadır. Ancak, bunda en çabuk, en önde görülmesi gerekli olan Türk musikisidir. Bir ulusun yeni değişikliğinde ölçü, musikide değişikliği alabilmesi, kavrayabilmesidir.

Bugün dinletilmeye çalışılan musiki yüz ağartacak değerde olmaktan uzaktır. Bunu açıkça bilmeliyiz. Ulusal ince duyguları, düşünceleri anlatan, yüksek deyişleri, söyleyişleri toplamak, onları genel son musiki kurallarına göre işlemek gerekir. Ancak bu düzeyde Türk ulusal müziği yükselebilir, evrensel musiki içinde yerini alabilir." [1] M. Kemal ATATÜRK

Atatürk, kültür ve sanat alanındaki çalışmalarla Türk müziğinin geliştirilmesinde millî bilinç ve hassasiyetin önemini şu sözlerle vurgulamıştır:

"Her milletin kendisine mahsus gelenek, kendine göre millî hususiyetleri vardır. Hiçbir millet, aynen diğer bir milletin taklitçisi olmamalıdır... Millî musikimizi modern teknik içinde yükseltme

[1] *www.tbmm.gov.tr*
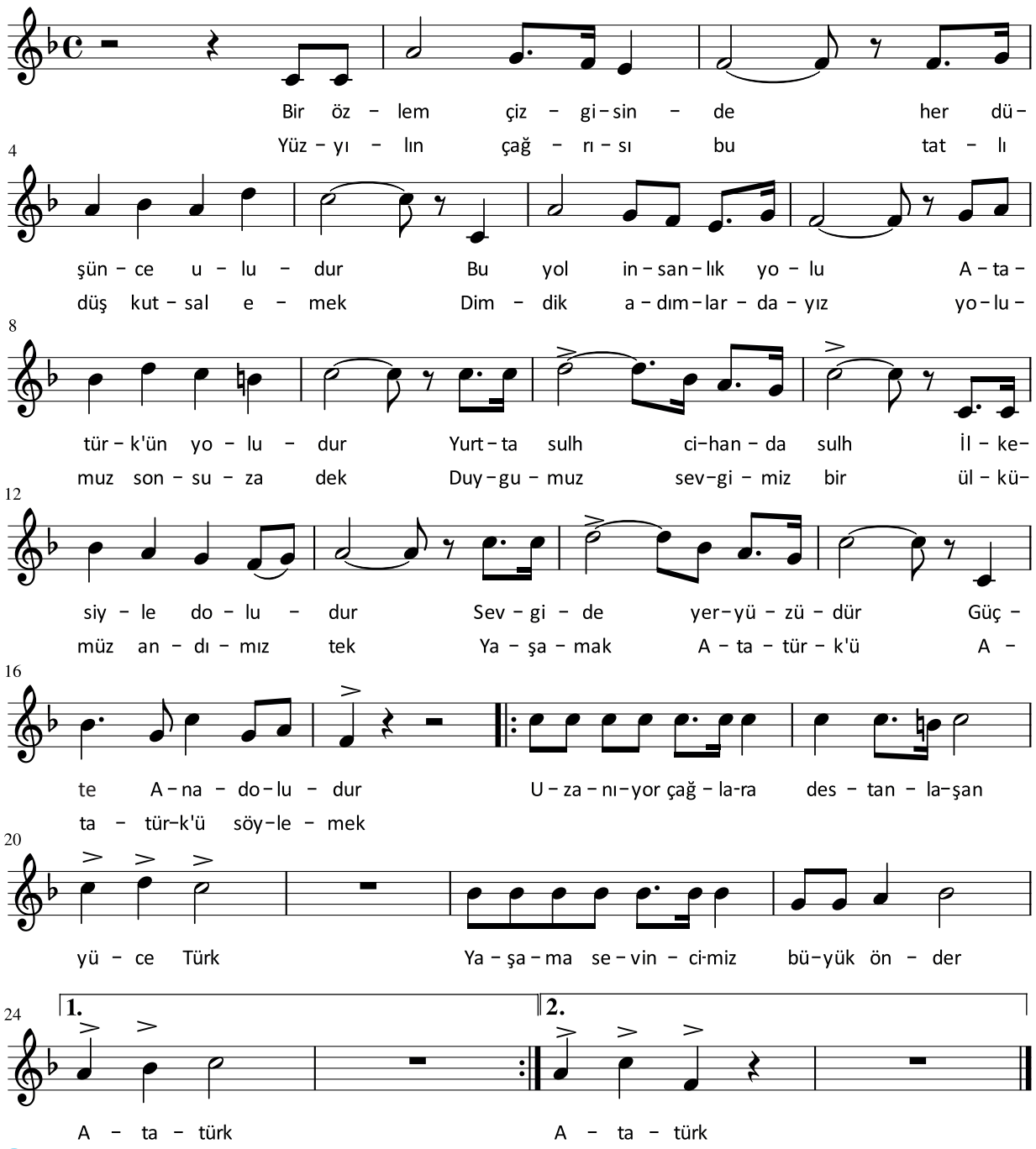
çalışmalarına, daha çok emek verilecektir. Dünyanın her türlü ilminden, keşfiyatından, terakkiyatından istifade edelim, lâkin unutmayalım, asıl temeli kendi içimizden çıkarmak mecburiyetindeyiz."[2]

3. Etkinlik: "100. Yıl Atatürk Marşı" dinletilir ve seslendirilir.

100. YIL ATATÜRK MARŞI

Söz : Fevzi HALICI
Müzik : Nevid KODALLI

♩ = 116

4. Etkinlik: Atatürk'ün sevdiği "Yanık Ömer", "Kimseye Etmem Şikâyet", "Yemen Türküsü", "Bir Fırtına Tuttu Bizi" gibi türkü ve şarkılardan örnekler dinletilir.

[2] *Genelkurmay Başkanlığı, Atatürkçülük, Cilt 1, s. 367)*

DEĞERLENDİRME

Öğrencilerin dersin işlenişi sırasında göstermiş oldukları performanslarını, aşağıdaki ölçütleri kullanarak değerlendiriniz.

Ölçütler

1. Atatürk'ün güzel sanatlar ve güzel sanatlar içerisinde müzik hakkındaki görüşlerini öğrendi.
2. Atatürk'ün Türk müziğinin geliştirilmesine ilişkin görüşlerini kavradı.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME ÖNERİLERİ

1. "Bir ülke veya belirli bir bölgenin kültürel ürünlerini konu edinen, derleyen, araştırıp inceleyen bilim dalına.....denir." **cümlesindeki boşluğu uygun ifadeyle tamamlayınız.**

2. "Macar besteci, piyanist, halk bilimi araştırmacısı ve etnomüzikolog ..... Türkiye'de halk bilimi araştırmaları yapmak üzere görevlendirilmiştir." **cümlesindeki boşluğu uygun ifadeyle tamamlayınız.**

3. **Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'de derleme çalışmaları yapan kişilerden biri değildir?**

A) Nida Tüfekçi B) Muzaffer Sarısözen C) Ali Ekber Çiçek
D) Karacaoğlan E) Özay Gönlüm

4. **Aşağıdakilerin hangisinde Türk sanat müziği telli çalgılarından biri değildir?**

A) Kudüm B) Kanun C) Klasik kemençe D) Ut E) Yaylı tambur

5. **Müzik eserlerinin icrasında müzik topluluklarının yönetilmesi aşağıdaki mesleklerden hangisiyle ilişkilidir?**

A) Yorumculuk B) Orkestra-Koro şefliği C) Bestecilik
D) Eğitmenlik E) Çalgı yapımcılığı

6. **Atatürk Cumhuriyet'in ilerleme hedefleri çerçevesinde sanattaki gelişmenin önemine vurgu yaparak hangi sanatı dalını öne çıkarmıştır?**

A) Mimari B) Resim C) Edebiyat D) Müzik E) Heykel

MÜZİKSEL YARATICILIK

6.1. EZGİ OLUŞTURMA
6.2. RİTİM EŞLİĞİ OLUŞTURMA
6.3. MÜZİK VE TEKNOLOJİ

6. Ünite

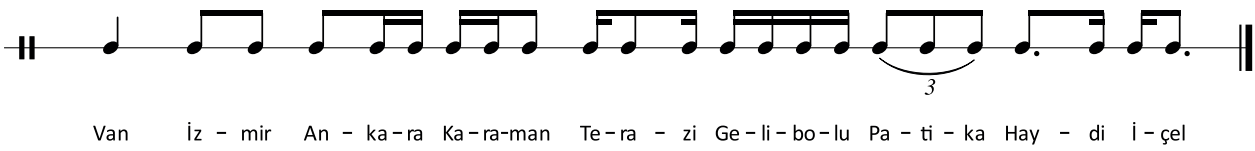

6.1. EZGİ OLUŞTURMA

Öğrenme Alanı	: **10.C. MÜZİKSEL YARATICILIK**
Kazanım	: 10.C.1. Yarım bırakılan ezginin devamını kendi oluşturduğu ezgi ile tamamlar.
Süre	: 40+40
Yöntem ve Teknikler	: Anlatım, gösterip yaptırma
Araç Gereçler	: Etkileşimli tahta, çalgı, EBA dokümanları

1. Etkinlik: Ritim kalıpları hatırlatılarak ezgi tamamlama çalışmaları yapılır.

RİTİM KALIPLARI

Etkinlik do majör tonunda onaltılık, sekizlik, dörtlük ve ikilik nota değerlerinden oluşacaktır. Kullanılacak seslerin sınırları do^1 ve mi^2 olarak belirlenmiştir. Öğrencilerden çalışmalarda onaltılık, sekizlik, dörtlük ve ikilik nota değerlerinin yer aldığı "Van" ve "İzmir" ritim kalıplarını kullanmaları istenir.

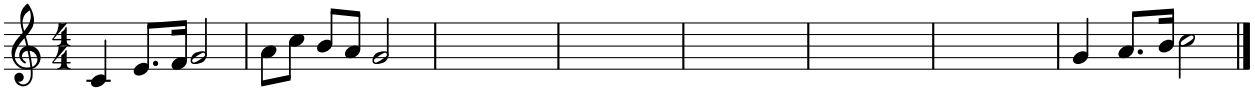
NOT: Ezgi tamamlama çalışmalarında tonaliteye uyulması açısından ilk iki ölçü ve bitiş sesinin yer aldığı son ölçü verilmiştir.

Ezgi Tamamlama Çalışması 1

Etkinlik do majör tonunda onaltılık, sekizlik, dörtlük ve ikilik nota değerlerinden oluşacaktır. Kullanılacak seslerin sınırları do^1 ve mi^2 olarak belirlenmiştir. Öğrencilerden bu çalışmalarda onaltılık, sekizlik, dörtlük, ikilik ve noktalı nota değerlerinin yer aldığı "Van", "İzmir", "Ankara", "Karaman", "Gelibolu", "Haydi" ve "İçel" ritim kalıplarından uygun olanları kullanmaları istenir.

Ezgi Tamamlama Çalışması 2

DEĞERLENDİRME

Öğrencilerin dersin işlenişi sırasında göstermiş oldukları performanslarını, aşağıdaki ölçütleri kullanarak değerlendiriniz.

Ölçütler

1. Onaltılık, sekizlik, dörtlük, ikilik ve noktalı nota değerlerini kullanarak ezgiyi tamamladı.

NOTLAR

6.2. RİTİM EŞLİĞİ OLUŞTURMA

Öğrenme Alanı	: **10.C. MÜZİKSEL YARATICILIK**
Kazanım	: 10.C.2. Bileşik ölçülerden ritim eşliği düzenler.
Süre	: 40+40+40+40
Yöntem ve Teknikler	: Anlatım, gösterip yaptırma
Araç Gereçler	: Etkileşimli tahta, çalgı, EBA dokümanları, "Hey Güzeller", "Atabarı"

1. Etkinlik: Bileşik ölçüler hatırlatılarak ezgi tamamlama çalışmaları yaptırılır.

Bileşik (Üçerli) Ölçüler: Vuruş değerleri üç eşit süre değerine bölünebilen ölçülerdir. İki birimli, üç birimli ve dört birimli olmak üzere üç farklı şekilde oluşur. Bileşik ölçüler Tablo 6.1'de verilmiştir.

Tablo 6.1: Bileşik Ölçüler

	ÜÇERLİ ÖLÇÜLER	
İKİ BİRİMLİ	6/8	
	6/4	
ÜÇ BİRİMLİ	9/16	
	9/8	
	9/4	
DÖRT BİRİMLİ	12/8	
	12/4	

2. Etkinlik: "Hey Güzeller" türküsüne uygun ritim eşliği yazılır.

a) "Hey Güzeller" türküsünün bonası yaptırılır.
b) Kullanılan okul çalgıları yardımıyla türkünün solfeji yaptırılır ve türkü sözleriyle seslendirilir.
c) Sınıf üç gruba ayrılır. Birinci grup türküyü, ikinci grup vurmalı çalgılar eşliğini, üçüncü grup ise marakas eşliğini seslendirir.
ç) Gruplar sırayla her bir partiyi seslendirir.

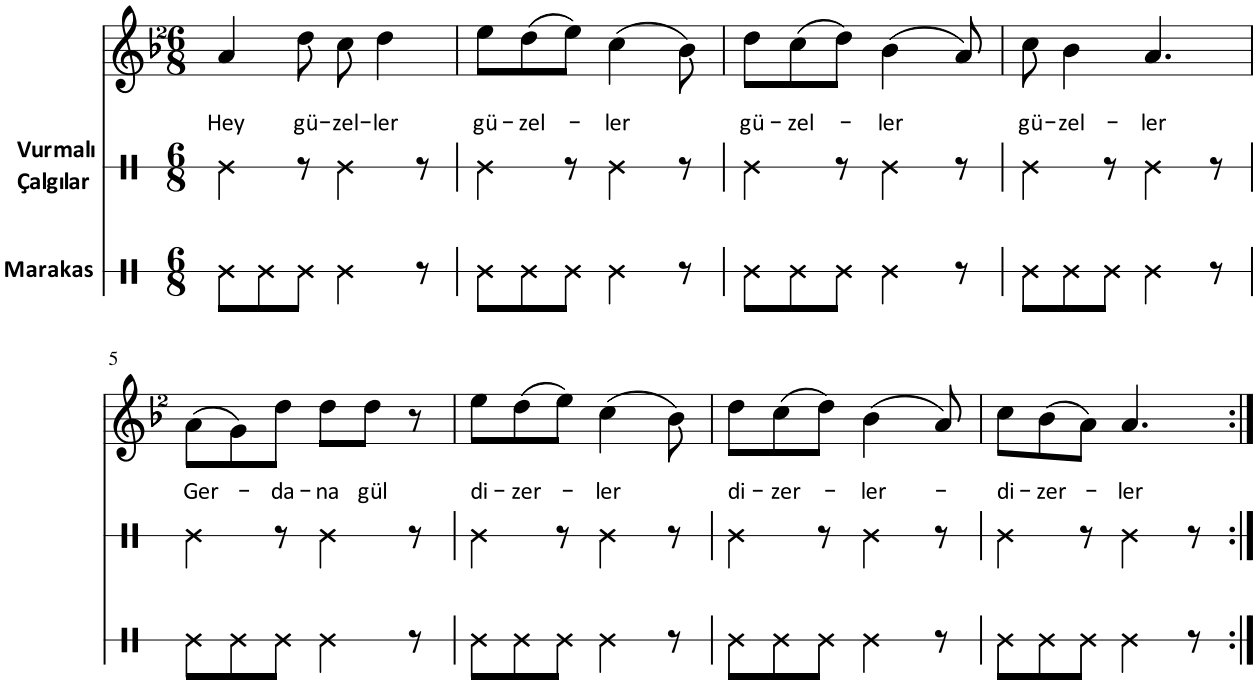
NOT: Sınıf imkânlarına ve öğrenci seviyesine göre eşlik çalgıları ile ritim eşlikleri farklılık gösterebilir.

HEY GÜZELLER

Yöresi: Sivas

♩. = 100
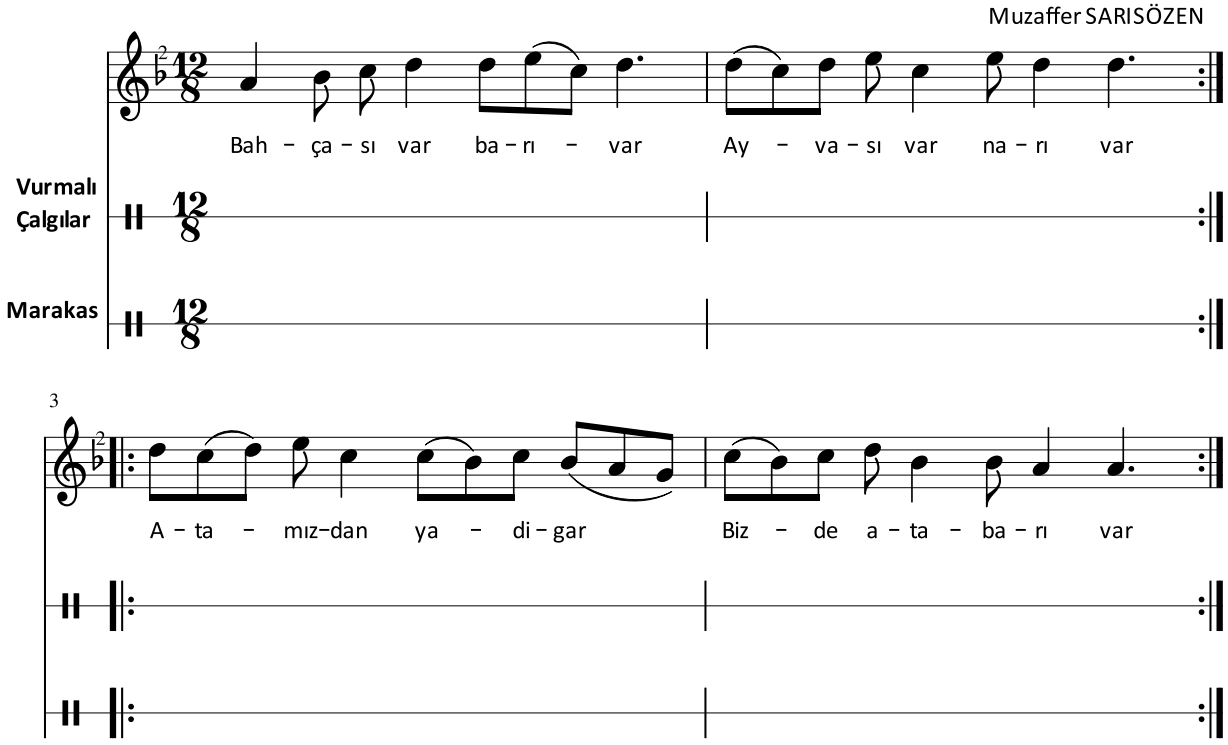
Derleyen ve Notaya Alan
Muzaffer SARISÖZEN

3. Etkinlik: Öğrencilerden "Atabarı" türküsüne uygun ritim eşliği yazmaları istenir. İkinci etkinlikteki uygulamalar bu türküde de yaptırılır.

ATABARI

Derleyen ve Notaya Alan
Muzaffer SARISÖZEN

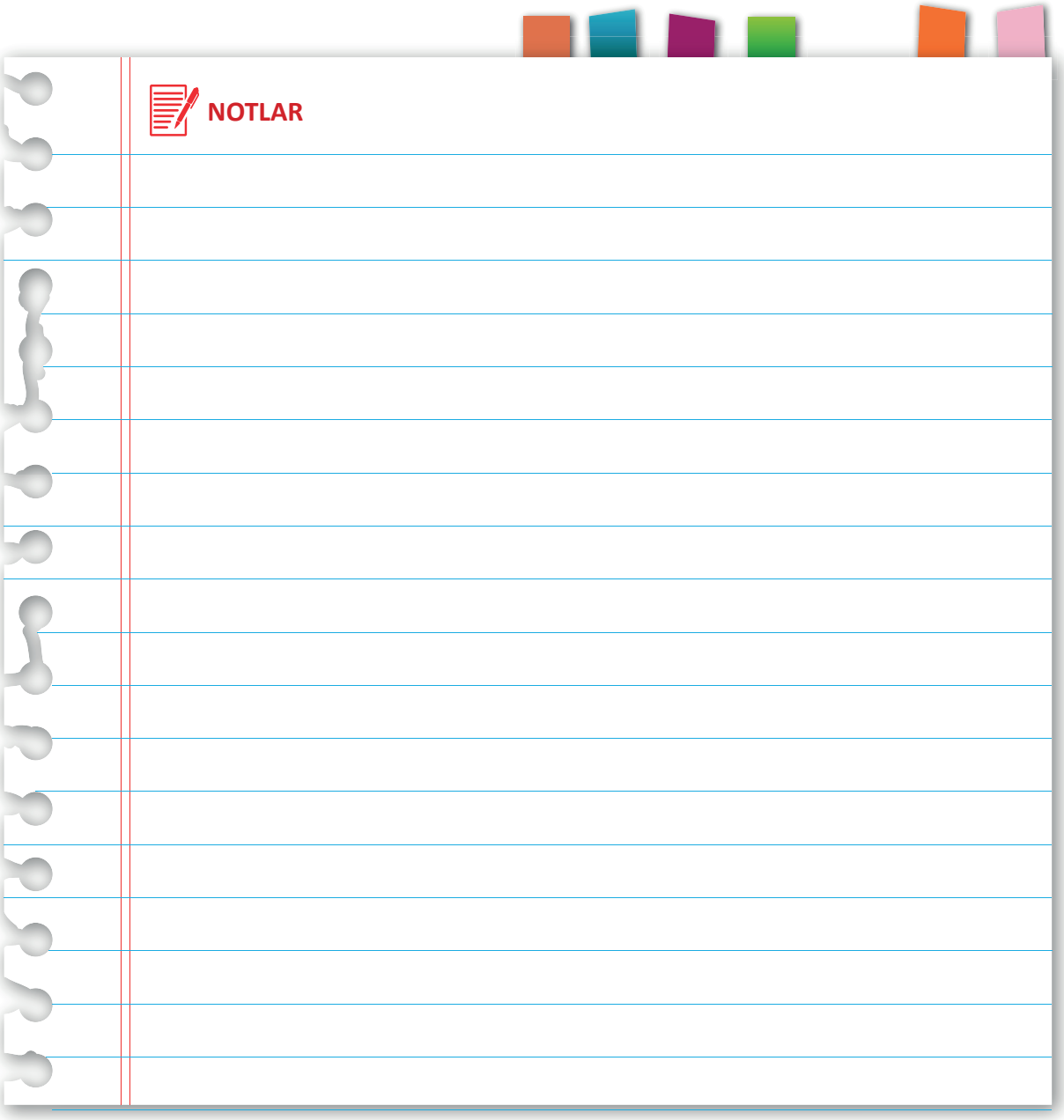

DEĞERLENDİRME

Öğrencilerin dersin işlenişi sırasında göstermiş oldukları performanslarını, aşağıdaki ölçütleri kullanarak değerlendiriniz.

Ölçütler
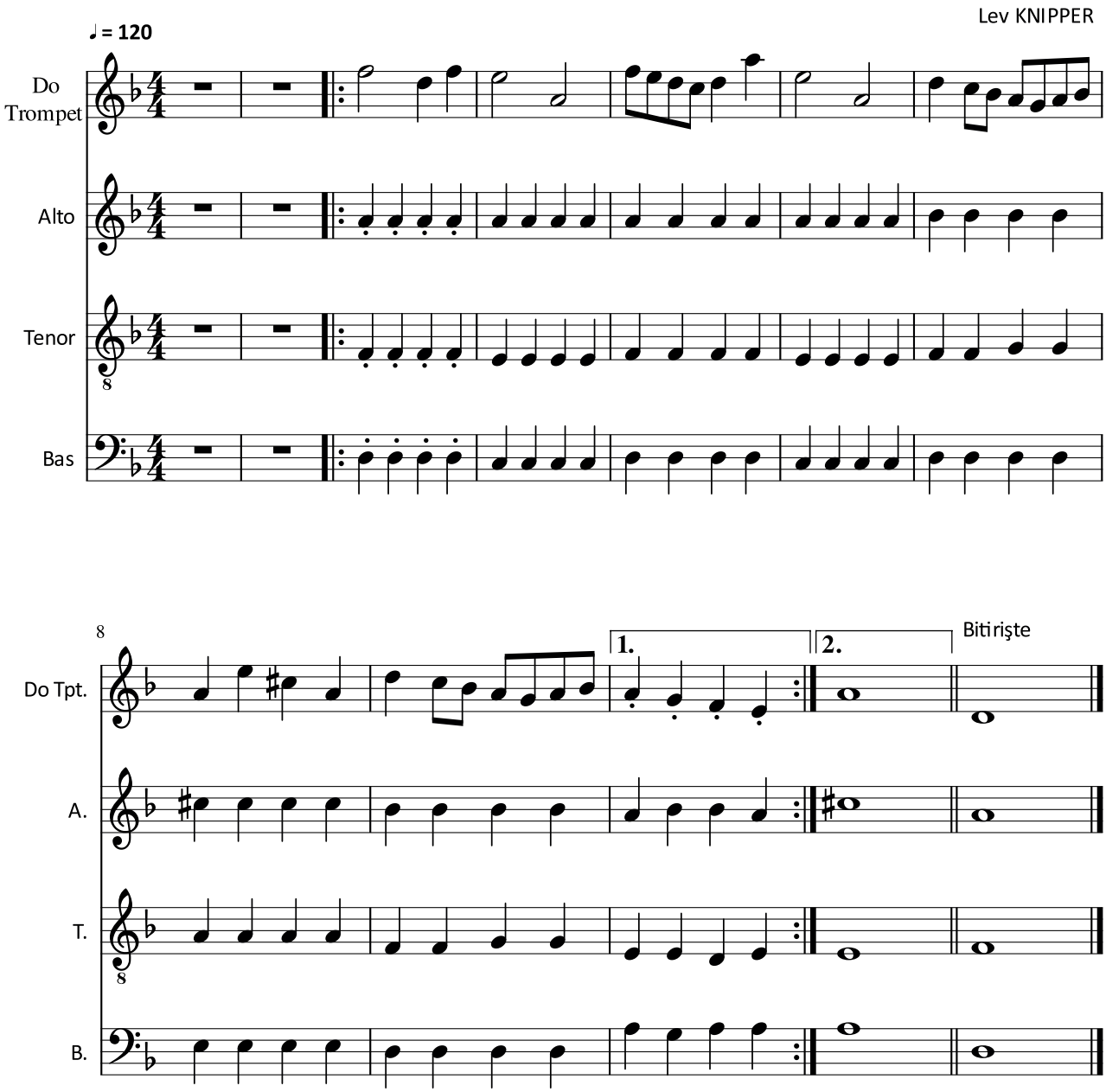
1. Bileşik ölçüleri kavradı.
2. "Atabarı" türküsüne uygun ritim eşliği yazdı.
3. Yazdığı eşliği ritim çalgısıyla seslendirdi.

6.3. MÜZİK VE TEKNOLOJİ
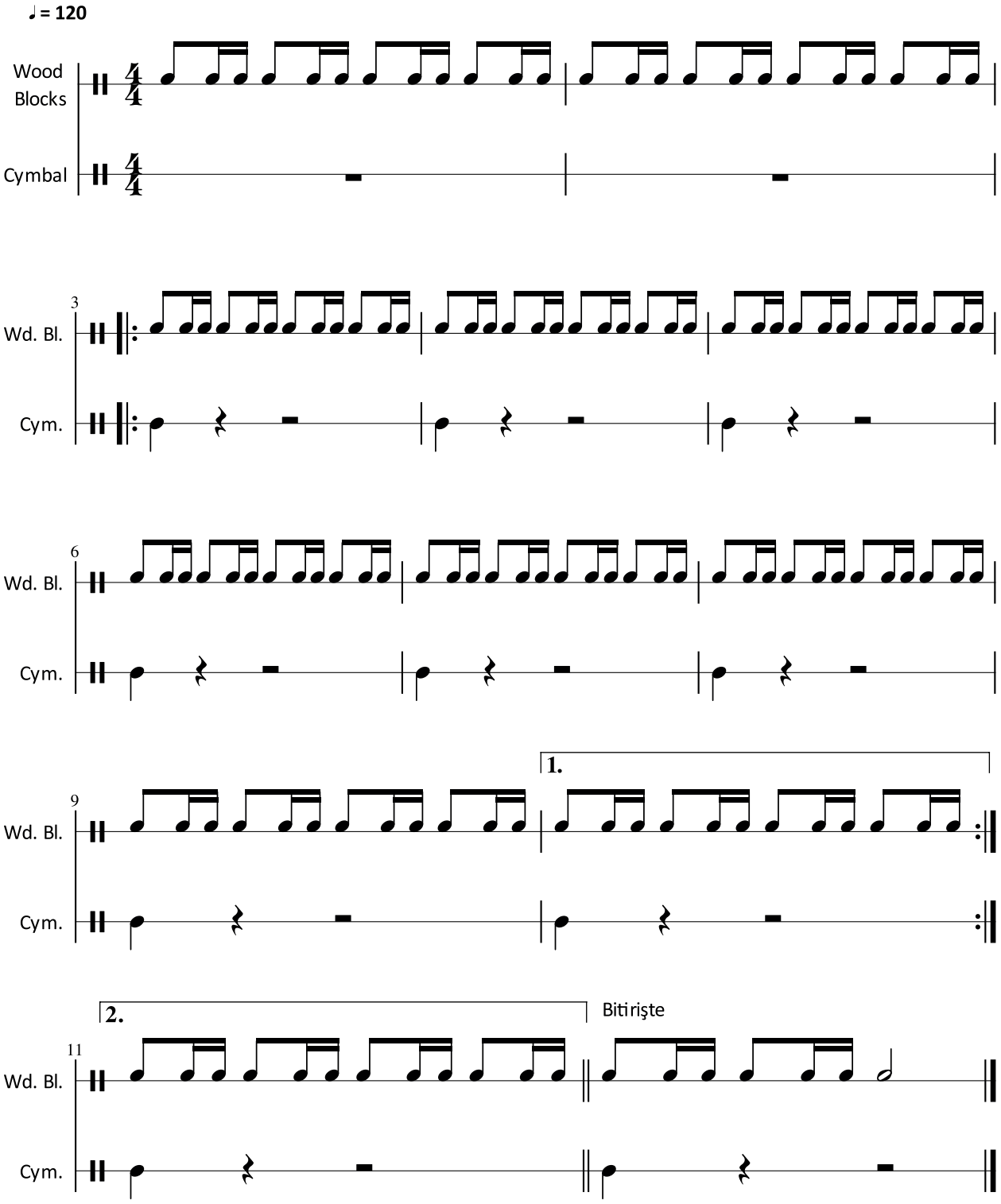
Öğrenme Alanı	:	**10.C. MÜZİKSEL YARATICILIK**
Kazanım	:	10.C.3. Müzikle ilgili araştırma ve çalışmalarında bilişim teknolojilerinden yararlanır.
Süre	:	40+40+40+40
Yöntem ve Teknikler	:	Anlatım, gösterip yaptırma
Araç Gereçler	:	Etkileşimli tahta, klavyeli çalgı, EBA dokümanları, “Polyushka Polye”

POLYUSHKA POLYE

POLYUSHKA POLYE

(Ritim Eşlik)

1. Etkinlik: Nota yazım programında çok sesli "Polyushka Polye" (Balyuşka Bol) adlı eser ve eserin ritim eşliği öğretmenin yönlendirmesiyle yazılır.

Nota yazım programında eser ve eserin ritim eşliğini yazma aşamaları aşağıda verilmiştir.

- Nota yazım programı açılarak yeni dosya oluşturulur. Eserin ismi yazıldıktan sonra eser için sırasıyla do trompet, alto, tenor ve bas; ritim eşliği için wood blocks (tahta bloklar) ve cymbal (büyük zil) çalgıları seçilir. Ardından eserin tonalitesi, ölçü göstergesi ve ölçü adedi belirlenir. Her iki nota için metronom ♩ = 120 olarak belirlenir.
- Açılan sayfada çalgı isimleri değiştirilebilir, ardından notalar dizek üzerine yazılır.
- Sayfada ölçülerin düzenleme ayarları yapılır. Her dizekte kaç ölçü bulunması gerektiği belirlenerek düzenlemeler yapılır.
- Eserde tekrarlanan ölçüleri yeniden yazmamak için Kopyala-Yapıştır seçeneği kullanılabilir. Birden fazla ölçü tekrarlanıyorsa tekrarlanan ölçüler seçilerek kopyala (Ctrl+C) seçeneği işaretlenir ve boş ölçüye yapıştır (Ctrl+V) seçeneği ile yapıştırılır.
- Eserin yazımı tamamlandıktan sonra eser bilgisayarda oluşturulan bir klasör içerisine nota yazım formatında veya istenilen formatta (wav, MP3, mid, png, pdf vb.) kaydedilir.
- Ses kayıt ve düzenleme programında kullanılmak üzere eser ve eserin ritim eşliği ayrı ayrı "wav" veya "MP3" formatında kaydedilir.

2. Etkinlik: Ses kayıt ve düzenleme programı kullanılarak "Polyushka Polye" adlı eser ve eserin ritim eşliği üzerinde öğretmenin yönlendirmesiyle düzenlemeler yapılır.

- Ses kayıt ve düzenleme programında yeni sayfa açılır.
- Açılan sayfada daha önce nota yazım programında ses dosyası olarak kaydedilen "Polyushka Polye" ve eserin ritim eşliği dosyaları açılır.
- Açılan ses dosyaları üzerinde kesme, kopyalama ve yapıştırma işlemleri yapılabilir. İşlem yapılmak istenen alan fareyle seçilerek kesme (Ctrl+X), kopyalama (Ctrl+C) ve yapıştırma (Ctrl+V) işlemleri yapılabilir.
- Projede bütün düzenlemeler yapıldıktan sonra eser dinlenir ve varsa ek düzenlemeler yapılır.
- Bütün düzenlemeler yapıldıktan sonra eser belirlenen klasöre kaydedilir. Ayrıca müzik etkinliklerinde kullanılmak üzere ses dosyası (wav, MP3, mid vb.) olarak da kaydedilir.

3. Etkinlik: Öğrencilerden nota yazım, ses kayıt ve düzenleme programlarını kullanarak kendi müzik çalışmalarını notaya alma, çalma, kaydetme, düzenleme etkinlikleri yapmaları ve bu etkinlikleri sınıf ortamında paylaşmaları istenir.

4. Etkinlik: Genel Ağ ortamında müzik dinlerken siber güvenliğe ve etik kurallara dikkat edilmesi gerekliliği hatırlatılır.

Genel Ağ'da müzik dinlerken veya Genel Ağ'dan müzik indirirken güvenli, yasal sitelerden ve uygulamalardan yararlanılmalıdır. Güvenli olmayan sitelerde dolandırıcılıkla ve genel ahlaka uymayan durumlarla karşılaşılabilir. Ayrıca kullanılan cihazlar, zararlı yazılımlar veya virüsler nedeniyle zarar görebilir. Bu yüzden siber güvenlik önem kazanmaktadır.

Sanatçıların emeklerinin karşılığını alabilmeleri ve yeni eserler üretebilmeleri için Genel Ağ ortamında müzik dinlerken etik kurallara dikkat edilmelidir. Korsan sitelerden müzik dinlememek, indirmemek ve sanatçıların eserlerini kişisel paylaşımlarda izinsiz kullanmamak gerekir. Devlet tarafından 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu ile de sanatçıların eserleri koruma altına alınmıştır.

DEĞERLENDİRME

Öğrencilerin dersin işlenişi sırasında göstermiş oldukları performanslarını, aşağıdaki ölçütleri kullanarak değerlendiriniz.
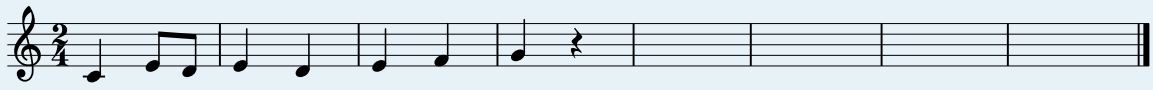
Ölçütler

1. Nota yazım programında “Polyushka Polye” adlı çok sesli eseri ve eserin ritim eşliğini yazarak düzenleme uygulamaları yaptı.
2. Ses kayıt ve düzenleme programını kullanarak ses dosyaları üzerinde düzenlemeler yaptı ve yaptığı çalışmaları kaydetti.
3. Genel Ağ ortamında müzik dinlerken siber güvenliğe ve etik kuralara dikkat etmenin önemini kavradı.
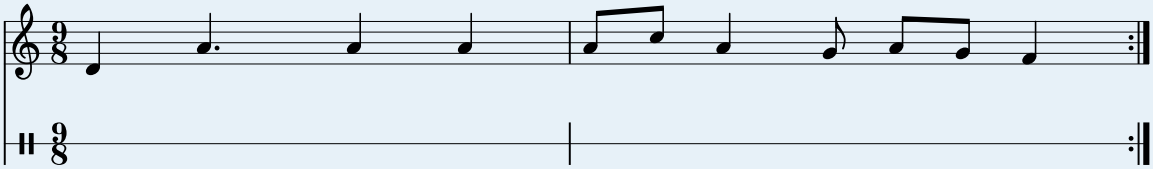
NOTLAR

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME ÖNERİLERİ
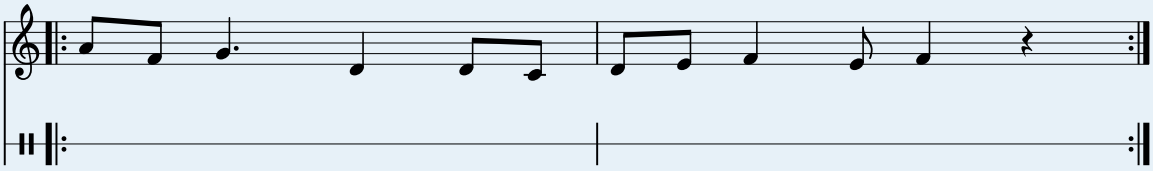
1. Aşağıdaki soru cümlesini do majör tonunda; onaltılık, sekizlik, dörtlük, ikilik nota süre değerleri ve do[1]-mi[2] ses aralığına uygun olarak tamamlayınız.

2. Aşağıda verilen "Süpürgesi Yoncadan" türküsüne onaltılık, sekizlik, dörtlük, ikilik nota süre değerlerini kullanarak uygun ritim eşliği yazınız.

3

3. Aşağıdakilerden hangisi ses dosyası uzantılarından biridir?

A) Zip B) Rar C) Docx D) MP3 E) MPEG

NOT: 1 ve 2. soruların cevapları cevap anahtarında verilmemiştir. Sorulardaki ölçütler dikkate alınarak değerlendirme öğretmen tarafından yapılır.
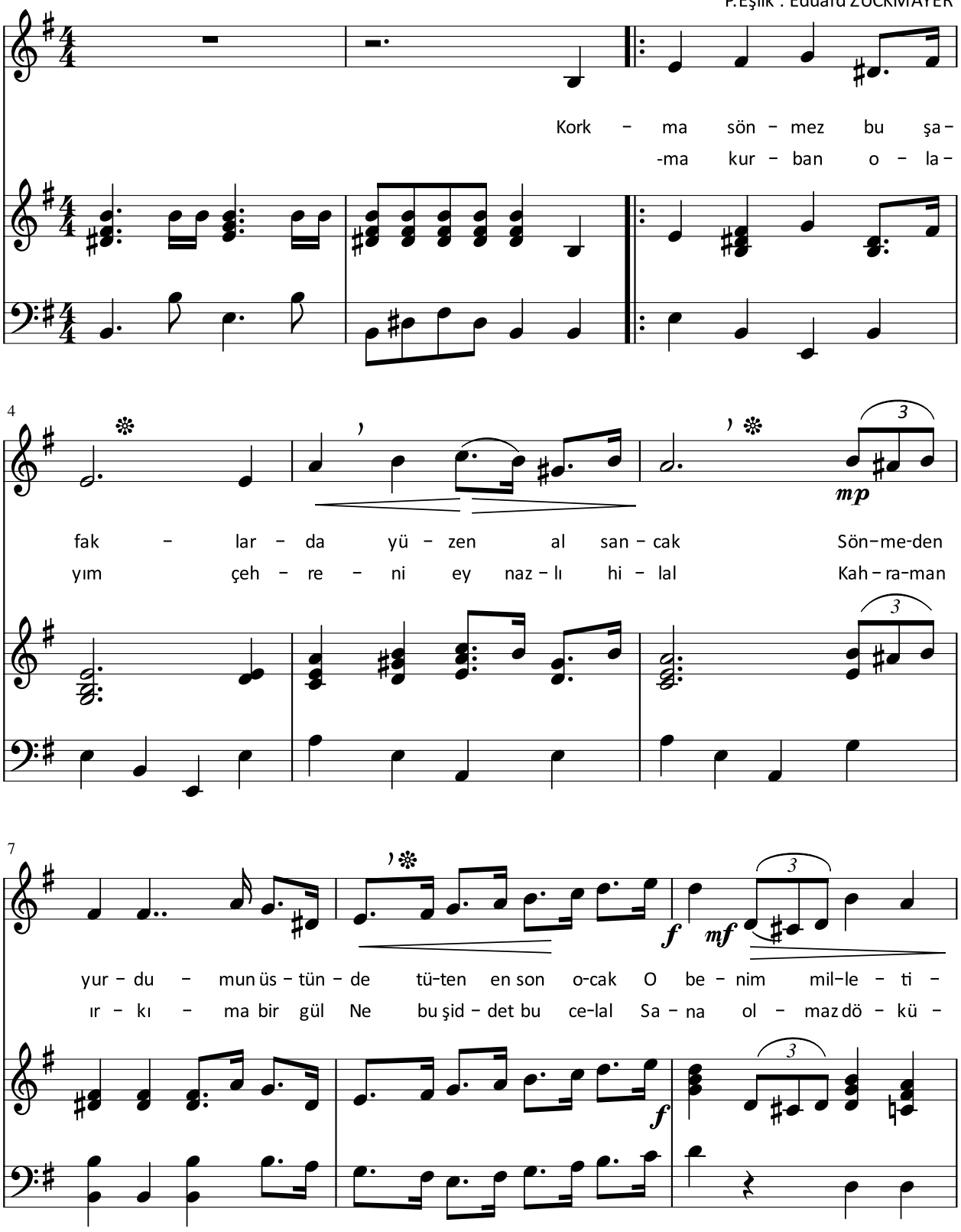
DAĞARCIK
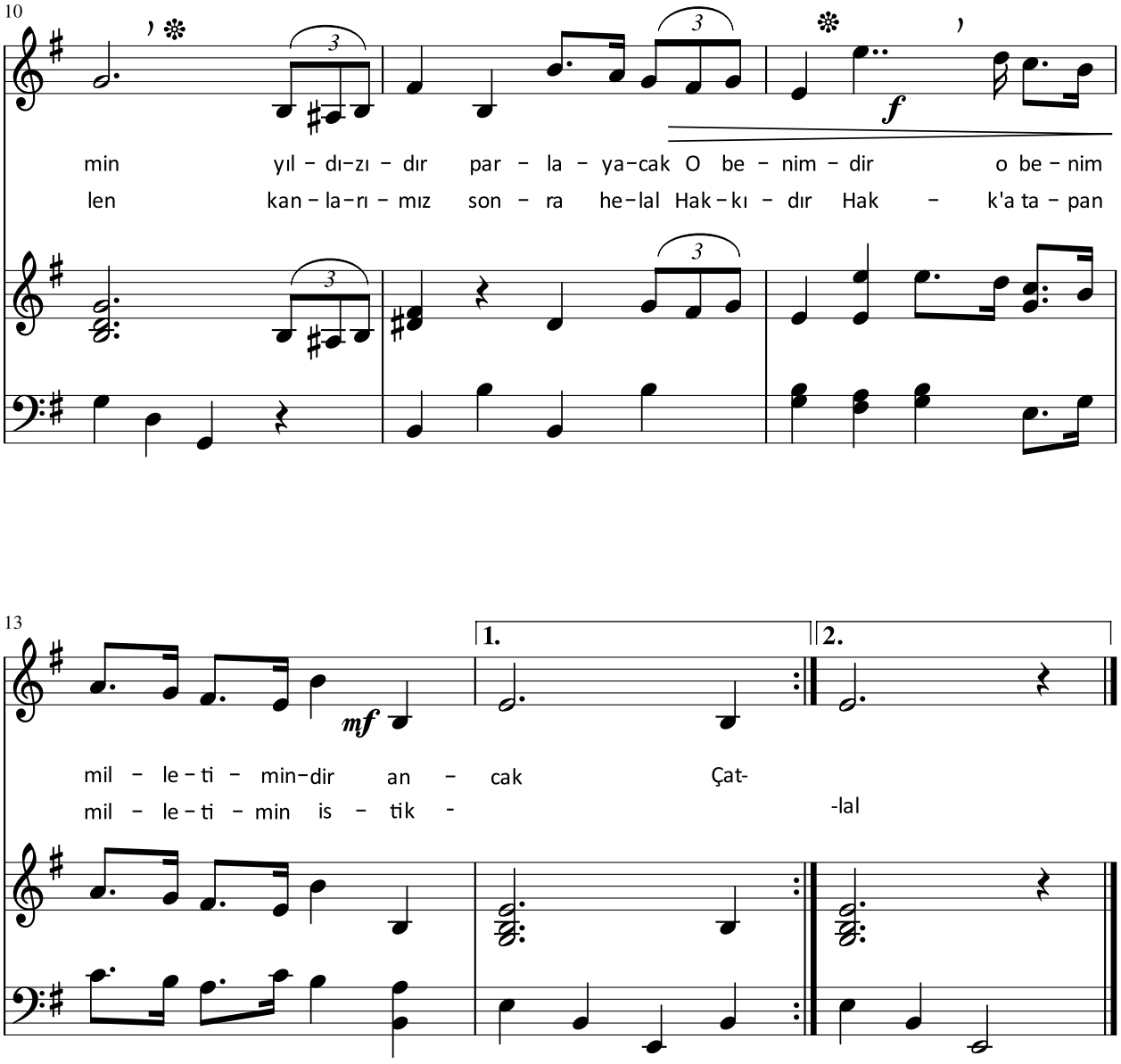

İSTİKLAL MARŞI

Söz : Mehmet Âkif ERSOY
Müzik : Osman Zeki ÜNGÖR
P.Eşlik : Eduard ZUCKMAYER
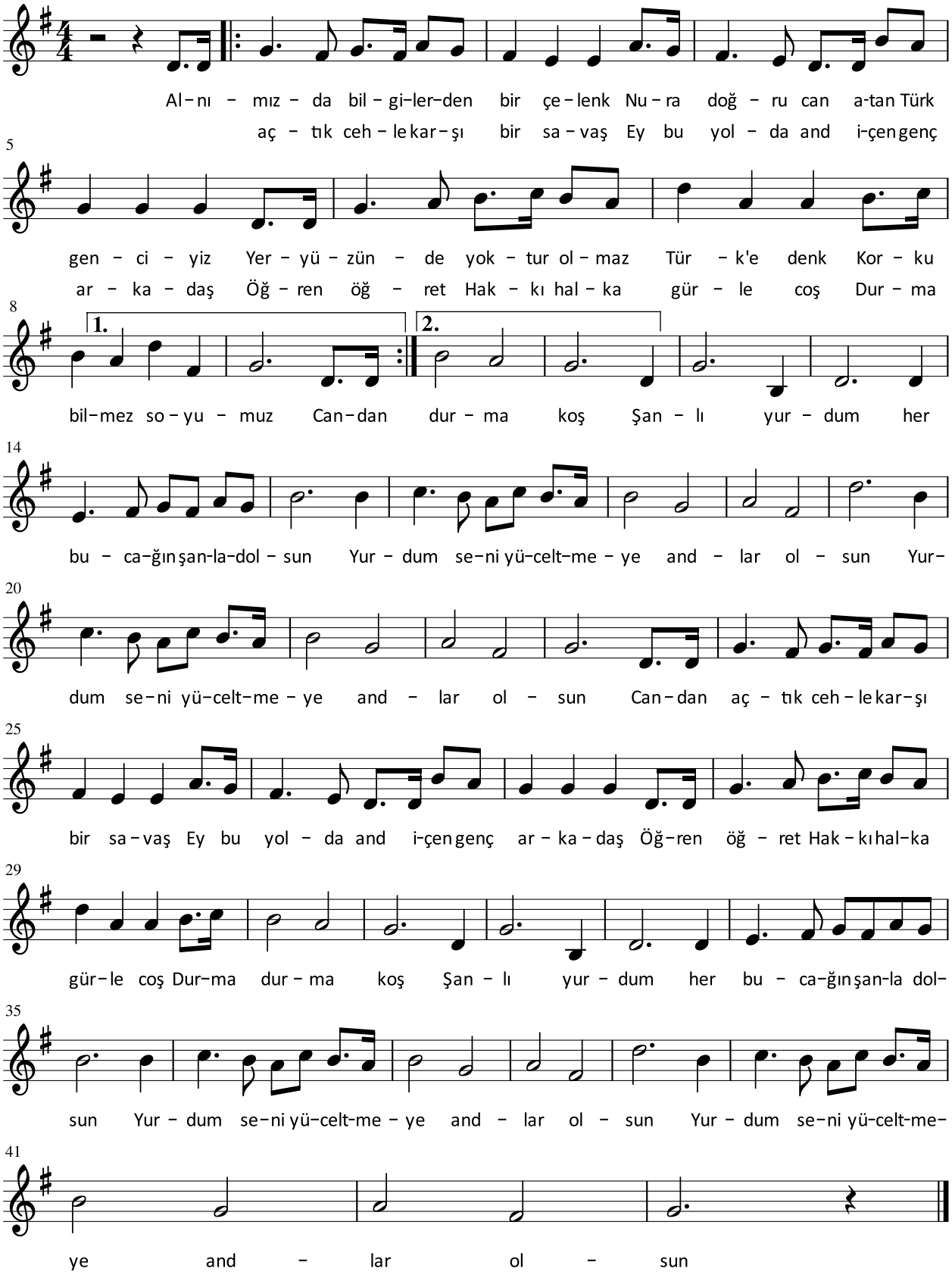
Orta

10
min yıl – dı–zı – dır par – la – ya–cak O be – nim – dir o be – nim
len kan – la–rı – mız son – ra he–lal Hak–kı – dır Hak – k'a ta – pan
f
13
mf
1.
2.
mil – le – ti – min–dir an – cak Çat-
mil – le – ti – min is – tik - -lal

ÖĞRETMEN MARŞI
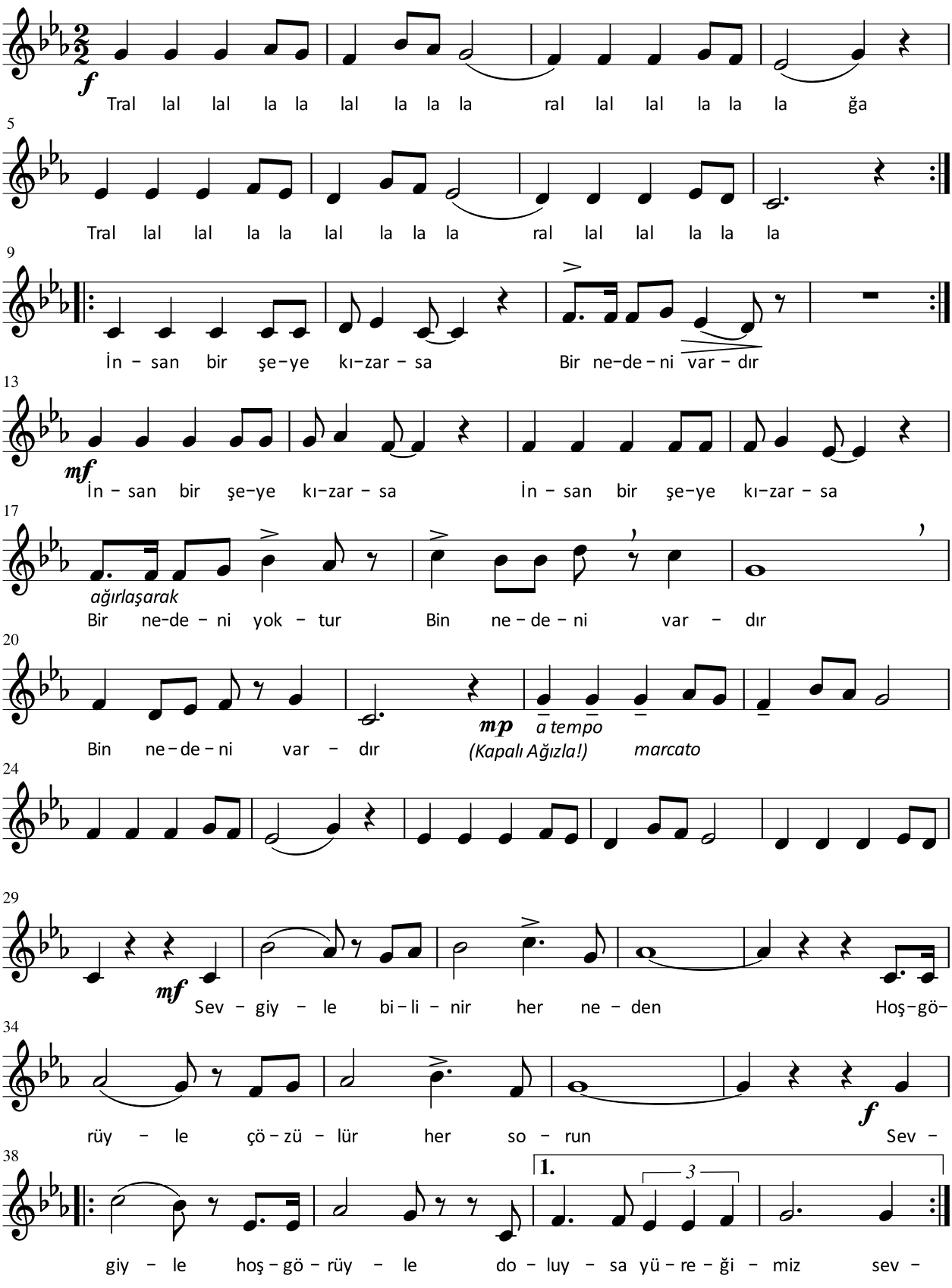
Söz : İ. Hikmet ERTAYLAN
Müzik : C. Memduh ALTAR
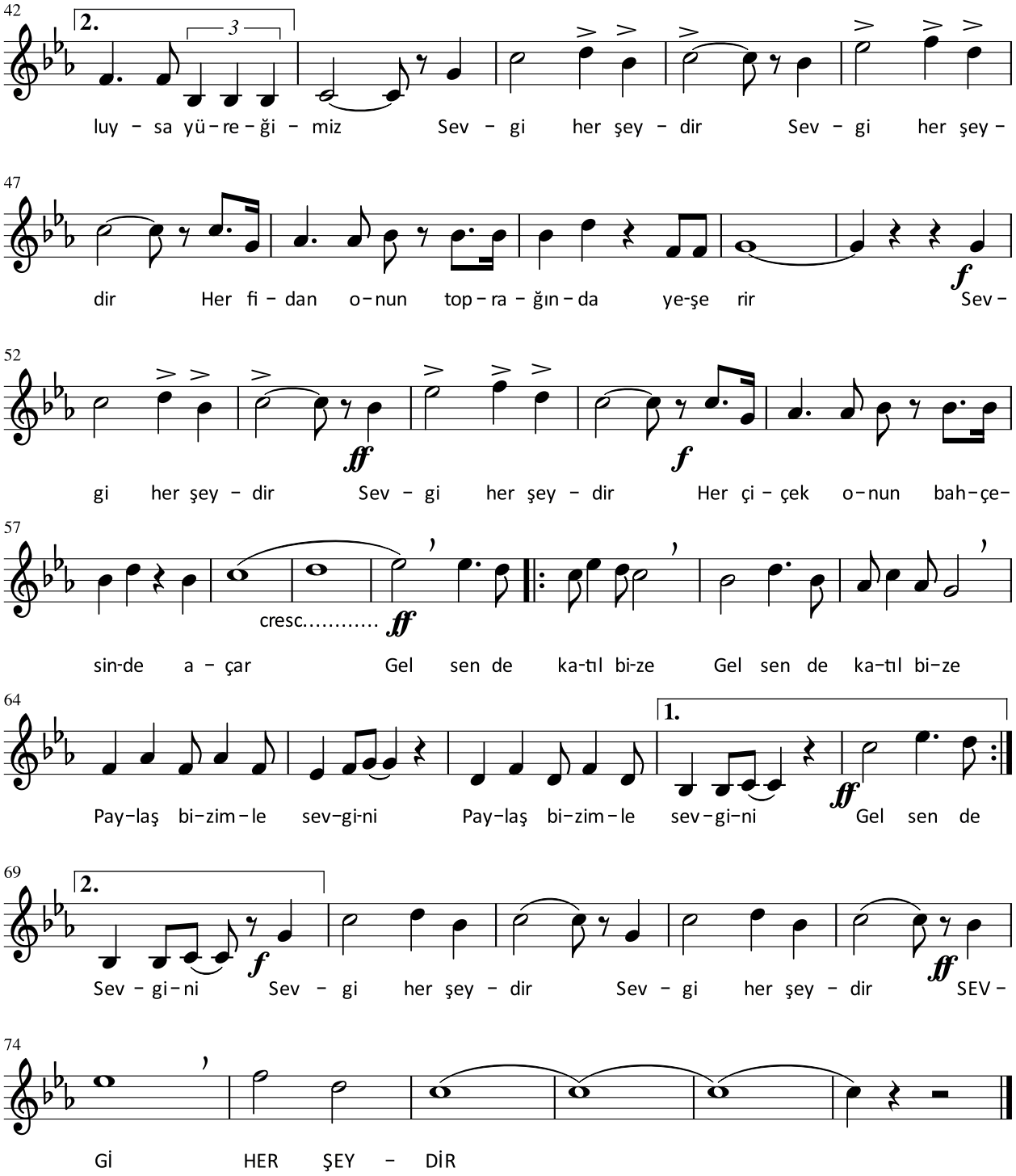

SEVGİ HER ŞEYDİR

♩ = 92

Söz ve Müzik: Muammer SUN
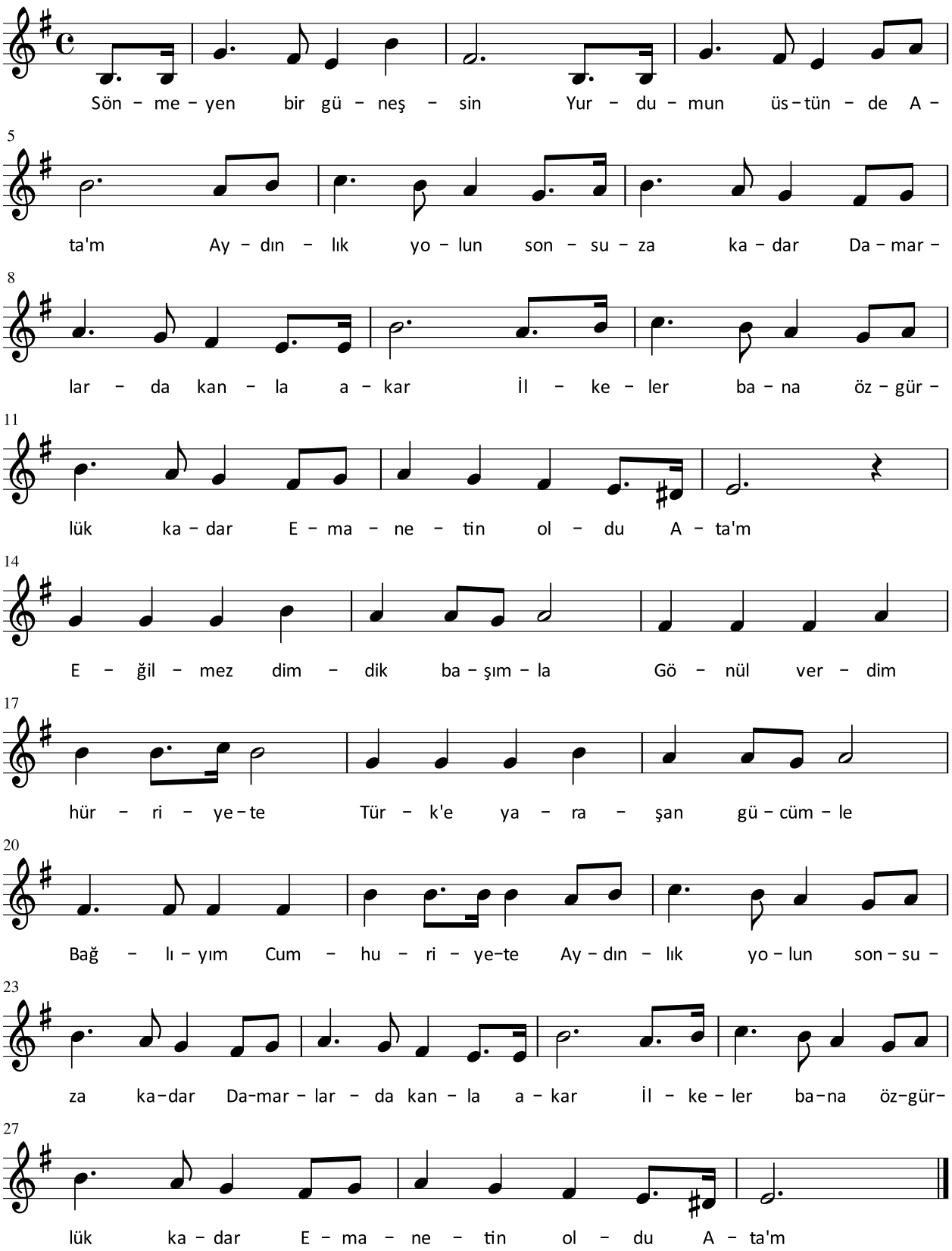

42
2.
3
luy - sa yü - re - ği - miz Sev - gi her şey - dir Sev - gi her şey -
47
dir Her fi - dan o - nun top - ra - ğın - da ye-şe rir
f
Sev -
52
ff
gi her şey - dir Sev - gi her şey - dir
f
Her çi - çek o - nun bah - çe -
57
cresc.....
ff
sin-de a - çar Gel sen de ka-tıl bi-ze Gel sen de ka-tıl bi-ze
64
1.
Pay-laş bi-zim-le sev-gi-ni Pay-laş bi-zim-le sev-gi-ni
ff
Gel sen de
69
2.
f
Sev - gi-ni Sev - gi her şey - dir Sev - gi her şey - dir
ff
SEV -
74
Gİ HER ŞEY - DİR

EMANETİNE SAHİBİM ATA'M

Coşkulu

♩ = 110
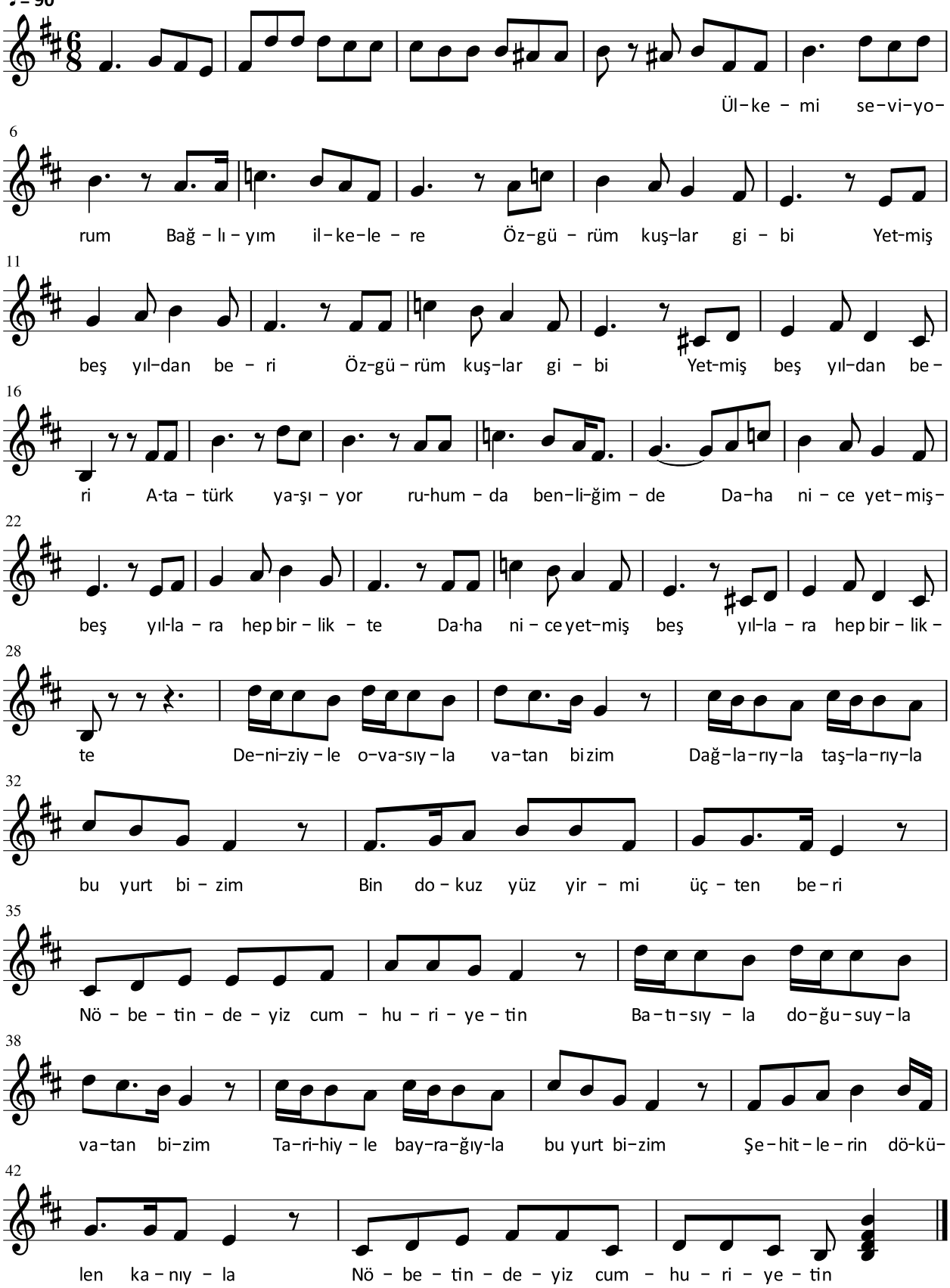
Söz ve Müzik: Mustafa POLAT

CUMHURİYET VALSİ

Söz ve Müzik: Vedat Özkan TURGAY
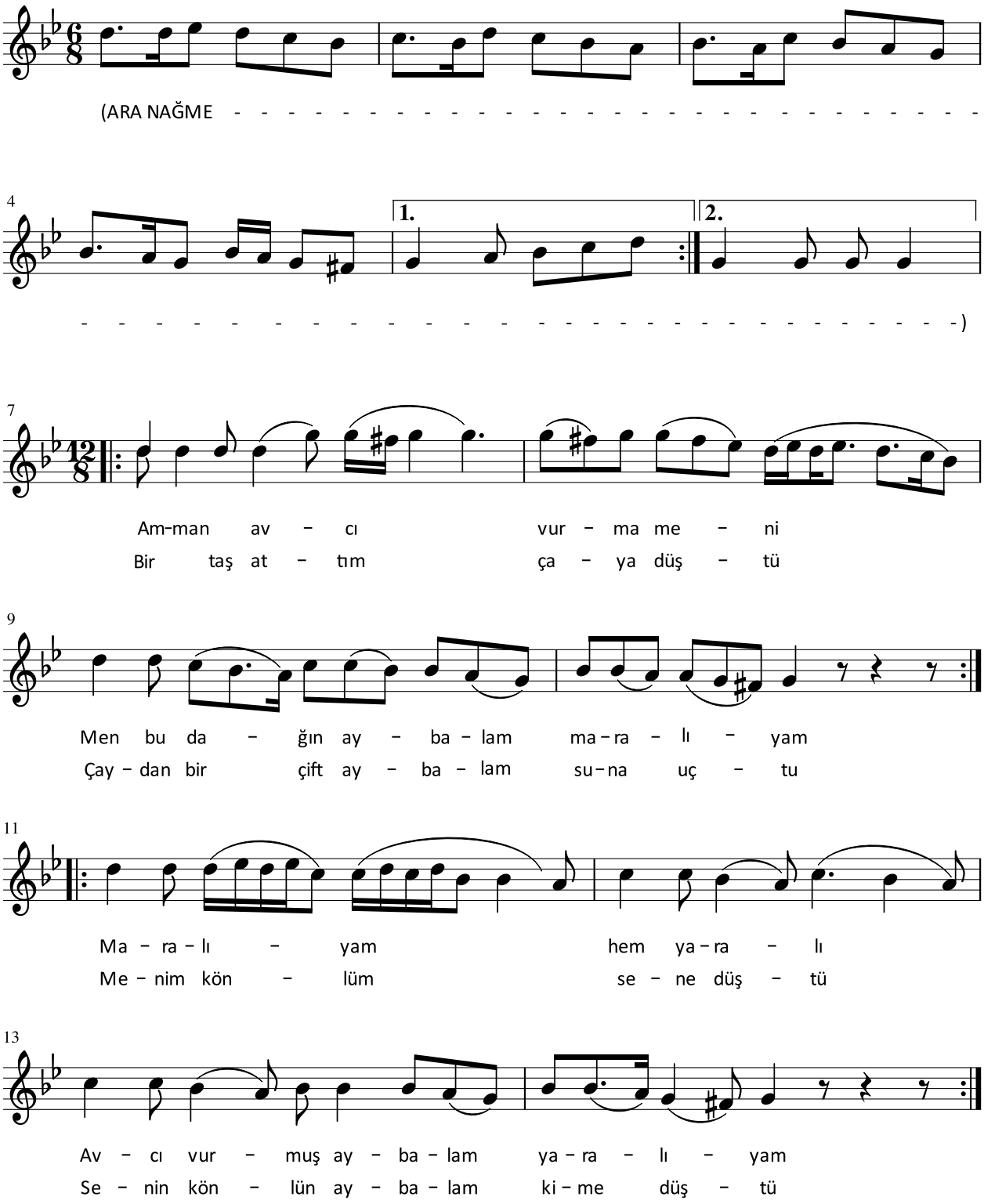
♩ = 90

AMMAN AVCI VURMA MENİ

Yöresi: Iğdır
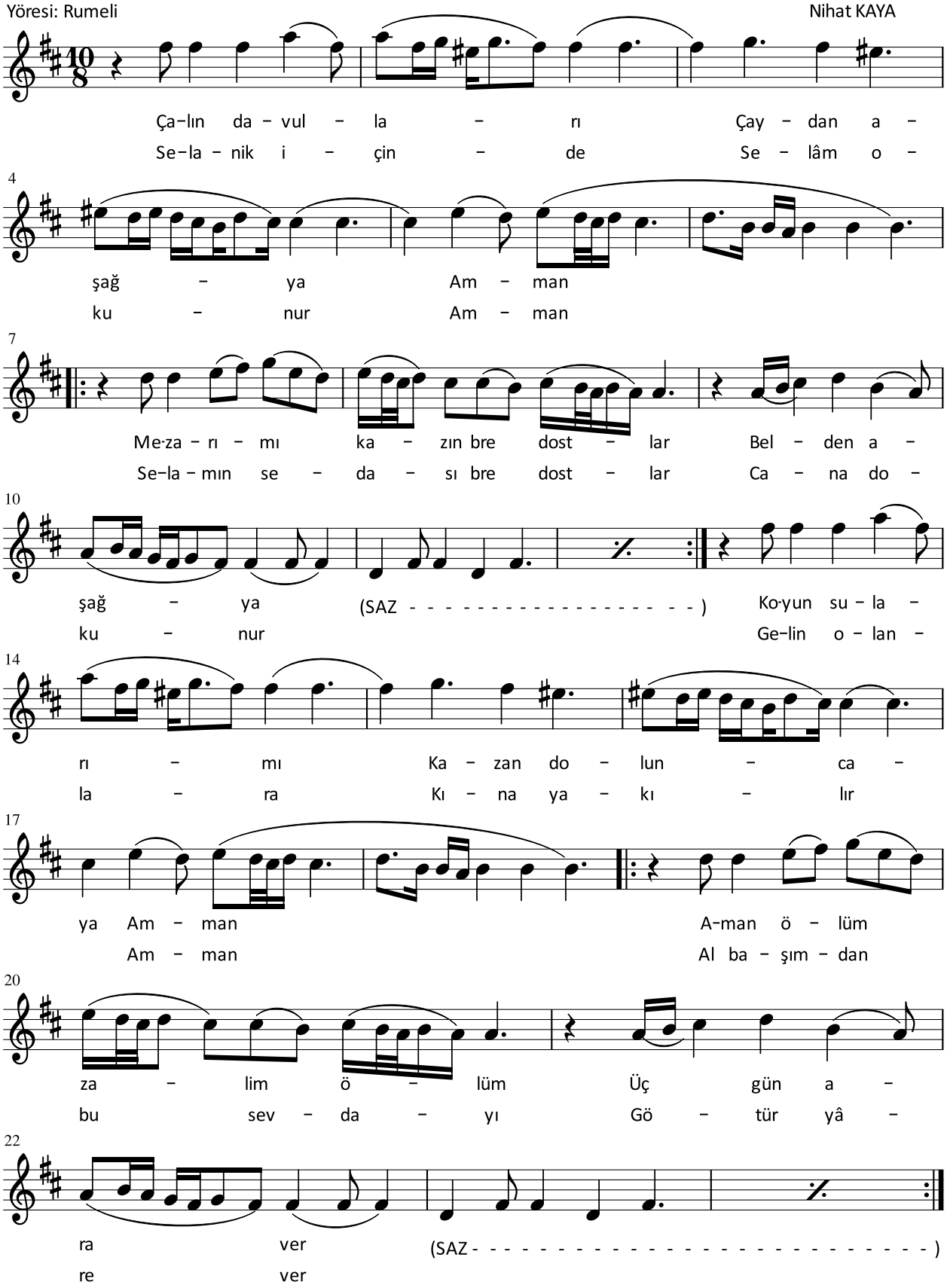
Derleyen ve Notaya Alan
Muzaffer SARISÖZEN

ÇALIN DAVULLARI ÇAYDAN AŞAĞYA

Derleyen ve Notaya Alan
Nihat KAYA

Yöresi: Rumeli
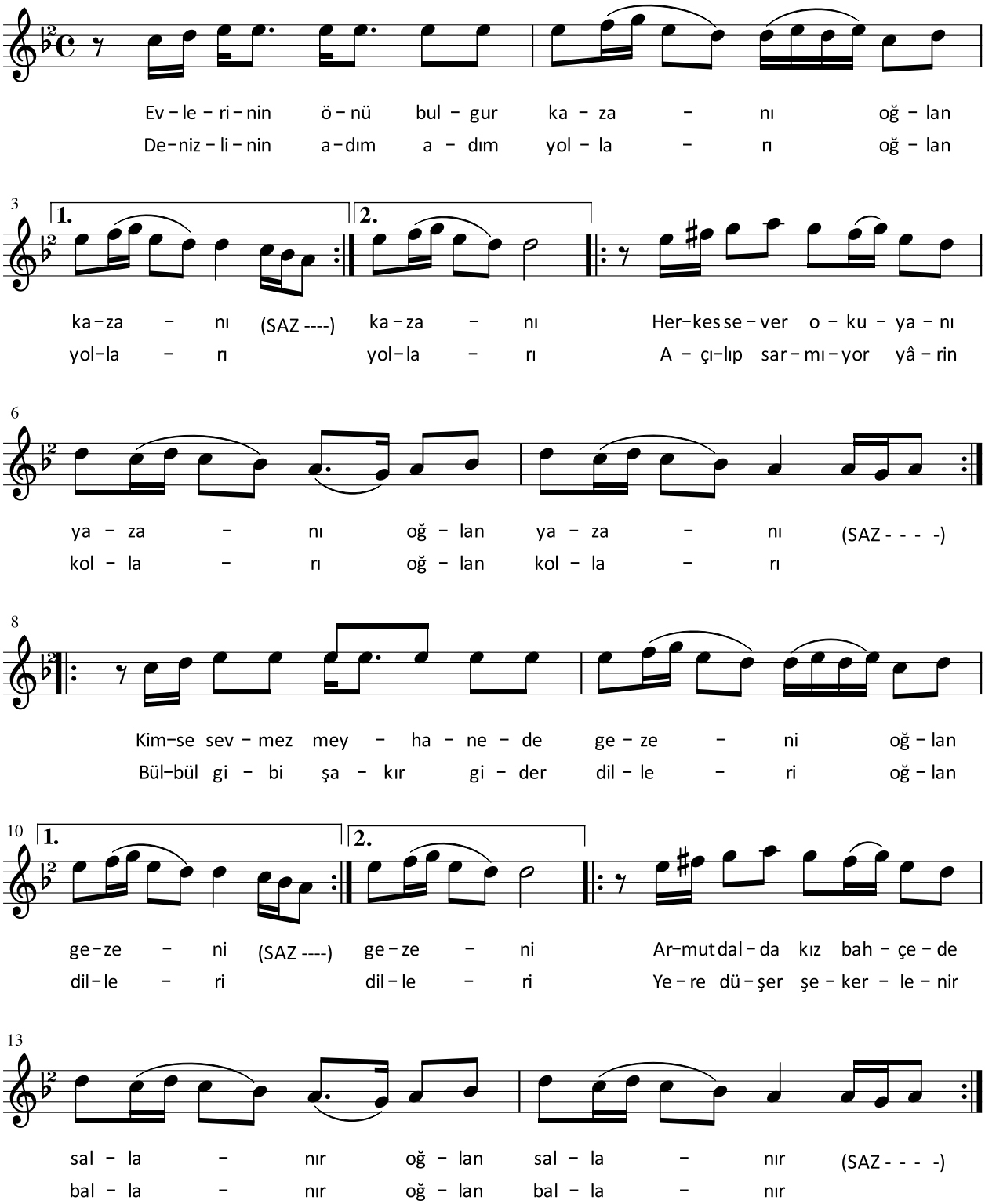

EVLERİNİN ÖNÜ BULGUR KAZANI

Yöresi: Denizli

Derleyen ve Notaya Alan
Ahmet YAMACI

♩= 80
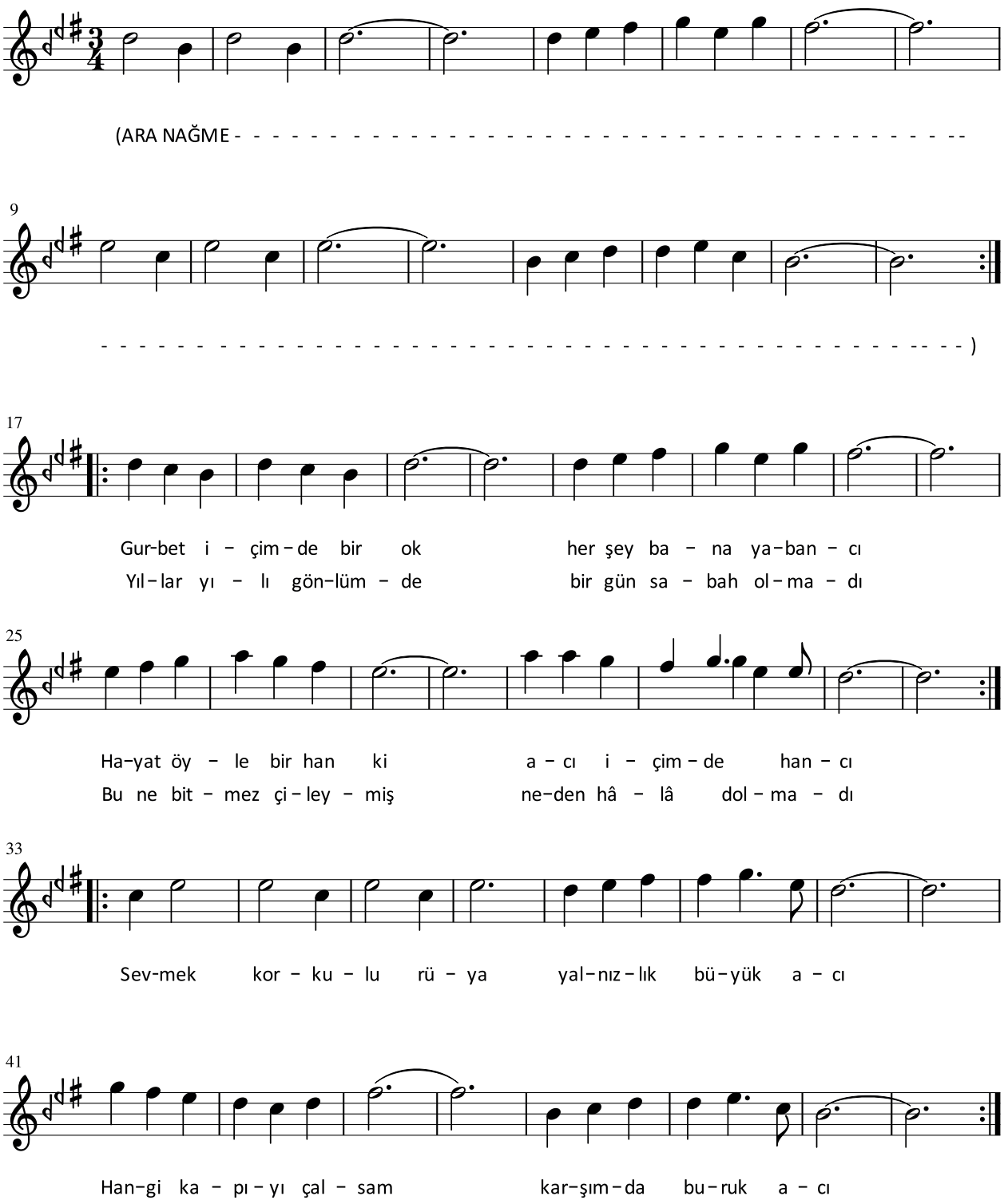

SEGÂH ŞARKI

(Gurbet İçimde Bir Ok Her Şey Bana Yabancı)

Söz : Sennur SEZER
Müzik: Teoman ALPAY

Usulü: Semai
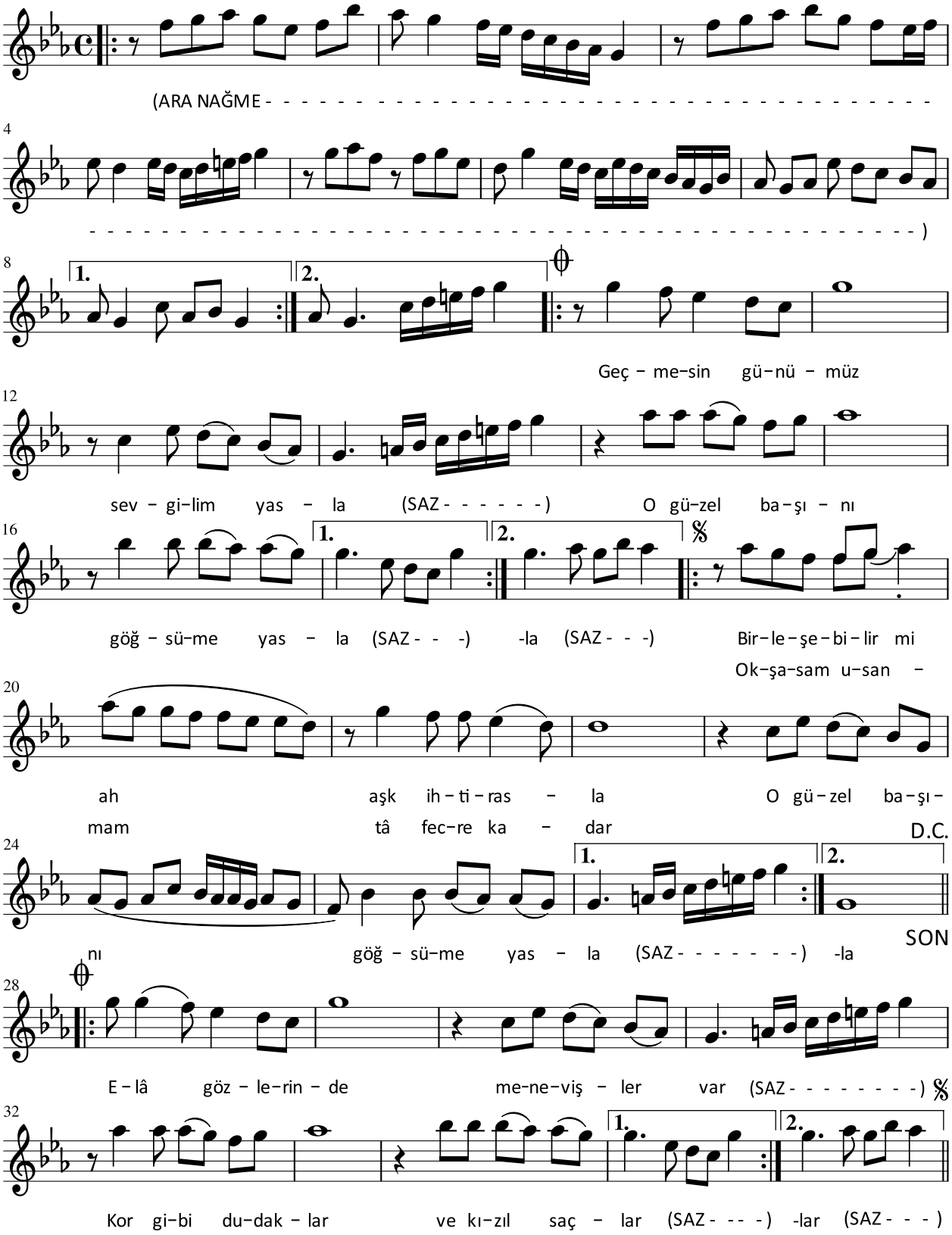

(ARA NAĞME - - -

KÜRDİLİHİCAZKÂR ŞARKI

(Geçmesin Günümüz Sevgilim Yasla)

Usulü: Düyek

Söz : Şerafettin AYDINLIK
Müzik: Alâeddin YAVAŞÇA
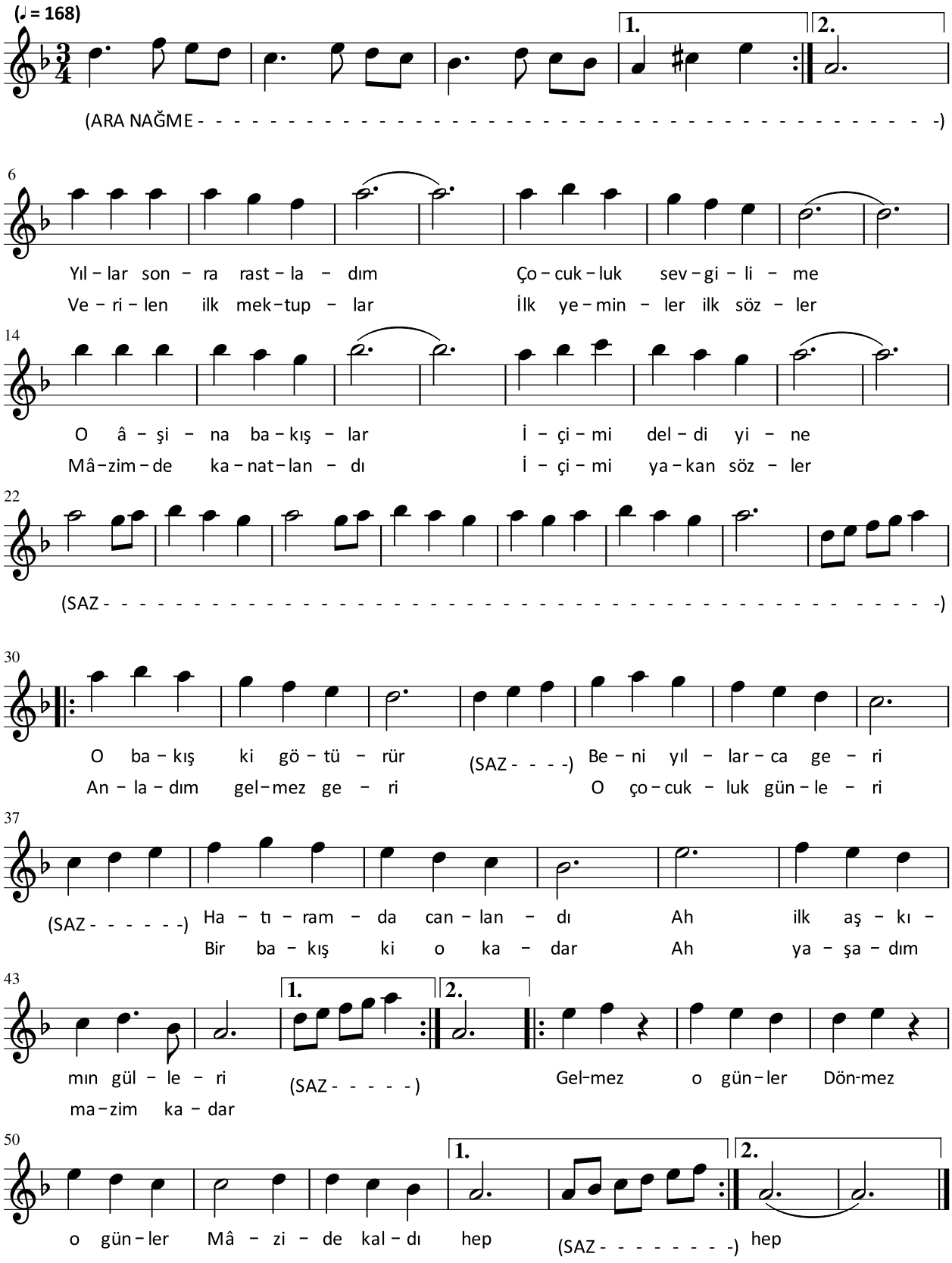

(ARA NAĞME - - -

MUHAYYERKÜRDİ ŞARKI

(Yıllar Sonra Rastladım)
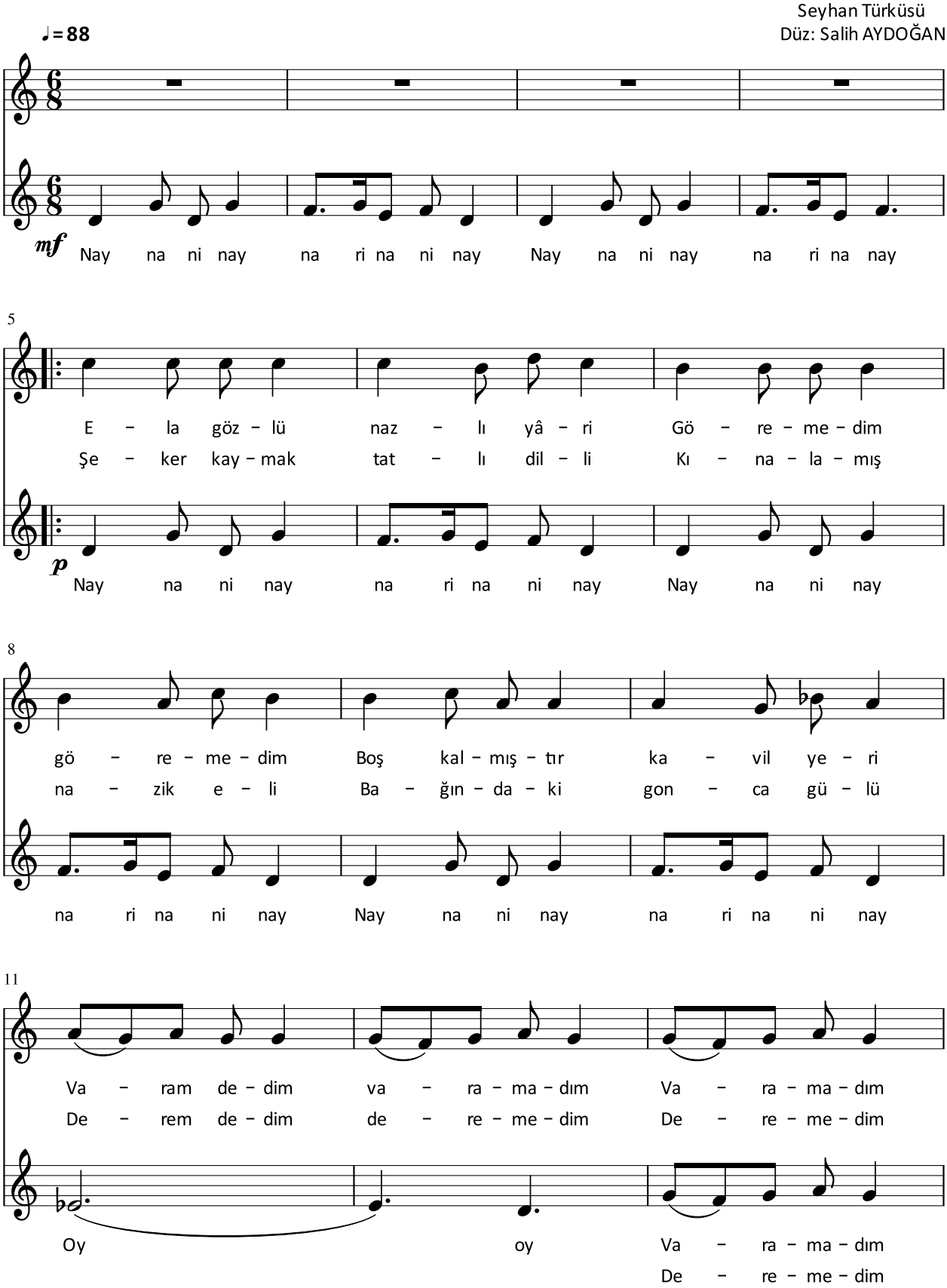
Usulü: Semai
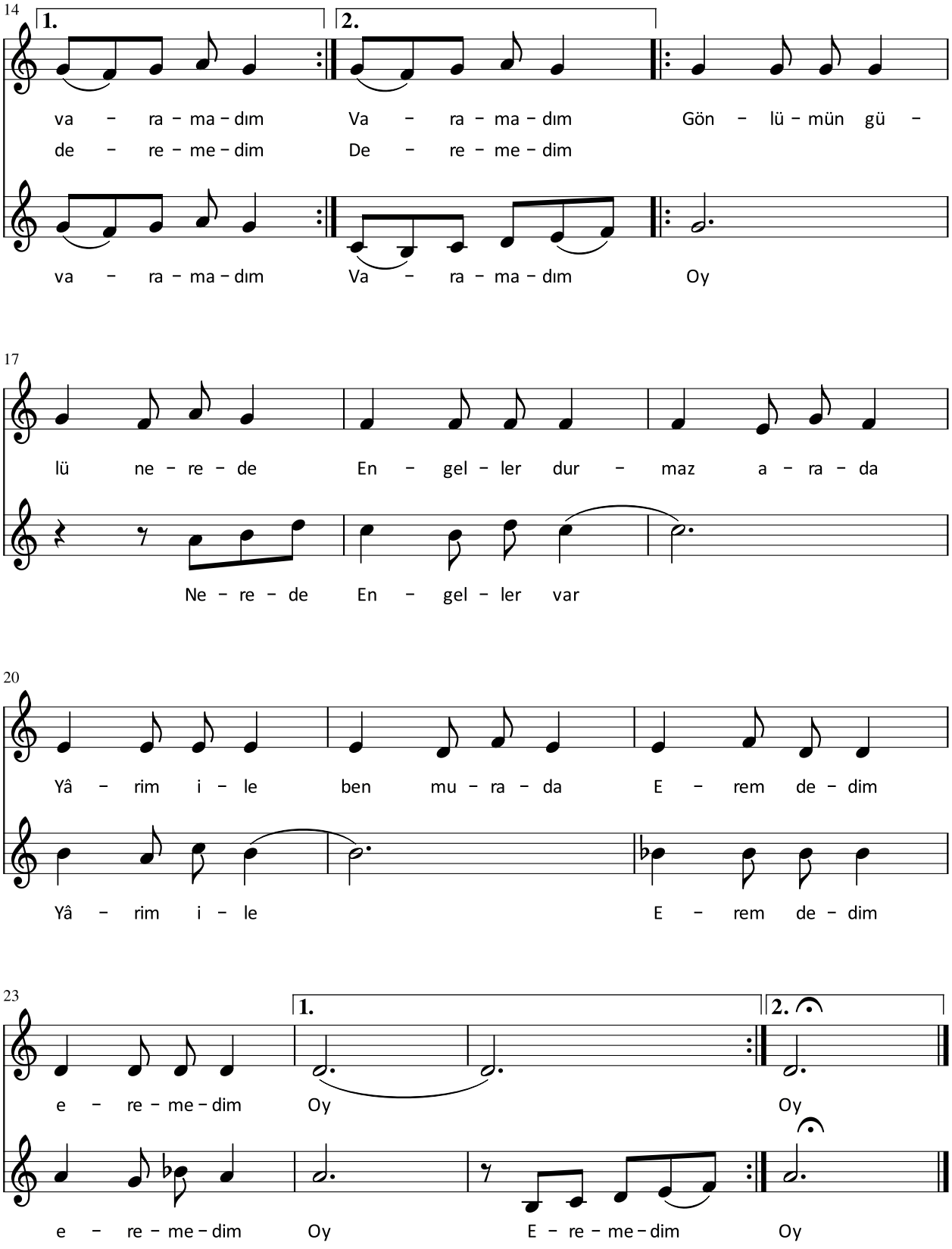
Söz ve Müzik:Yıldırım GÜRSES

(♩ = 168)
1.
2.
(ARA NAĞME -)
6
Yıl - lar son - ra rast - la - dım
Ve - ri - len ilk mek - tup - lar
Ço - cuk - luk sev - gi - li - me
İlk ye - min - ler ilk söz - ler
14
O â - şi - na ba - kış - lar
Mâ - zim - de ka - nat - lan - dı
İ - çi - mi del - di yi - ne
İ - çi - mi ya - kan söz - ler
22
(SAZ - - - - - - - - - - - - - - - - - - -

GÖREM DEDİM GÖREMEDİM

Seyhan Türküsü
Düz: Salih AYDOĞAN

14
1.
2.
va – ra – ma – dım Va – ra – ma – dım Gön – lü – mün gü –
de – re – me – dim De – re – me – dim
va – ra – ma – dım Va – ra – ma – dım Oy
17
lü ne – re – de En – gel – ler dur – maz a – ra – da
Ne – re – de En – gel – ler var
20
Yâ – rim i – le ben mu – ra – da E – rem de – dim
Yâ – rim i – le E – rem de – dim
23
1.
2.
e – re – me – dim Oy Oy
e – re – me – dim Oy E – re – me – dim Oy

HOŞ GELDİNİZ

(Dört Sesli Kanon)

Neşeli-Çabuk

♩= 80

Söz ve Müzik
Muammer SUN

1 2

Hoş gel - di - niz Bi - zi hoş - nut et - ti - niz Sev -

5

3 4

giy - le gel - di - niz Bi - ze sev - gi ge - tir - di - niz

GÜZEL YURDUM

Söz : Hamdi TUNÇER
Müzik: Salih AYDOĞAN

Moderato

mf

1.

Yüz - yıl - la - rın ı - şı - ğı - sın Uy - gar - lık - lar be - şi - ği - sin
İn - ce kız-lar tür-kü ya-kar Yi - ğit - le - rin ha - lay çe-ker

5

2.

be - şi - ği - sin Yer - yü-zü-nün çi - çe - ği - sin çi - çe - ği - sin sen
ha - lay çe-ker Bur - cu bur-cu gü-lün ko-kar gü-lün ko-kar hep

9
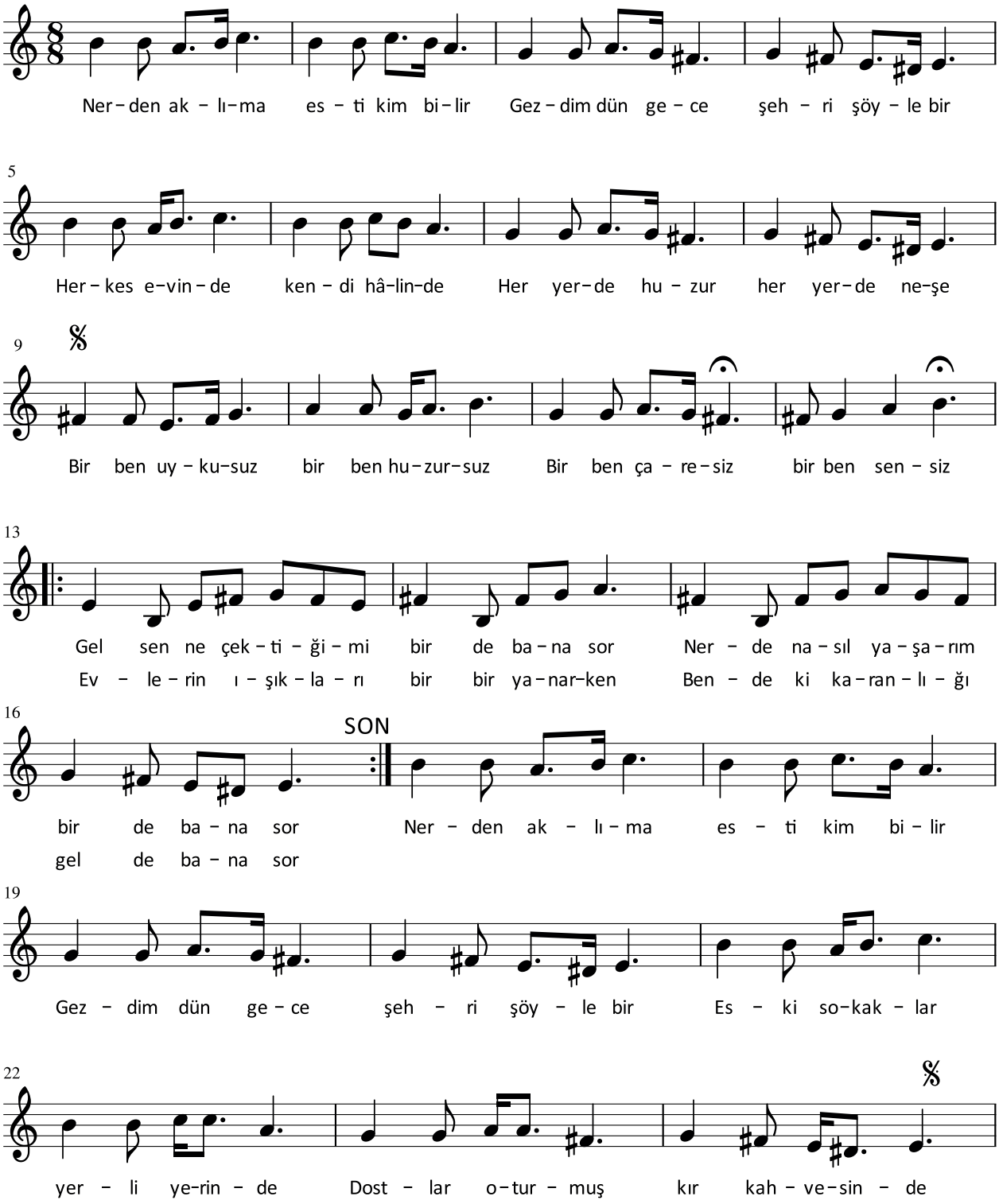
Tür-ki-ye Yer - yü-zü-nün çi - çe - ği - sin çi - çe - ği - sin sen Tür - ki - ye
Tür-ki-ye Bur - cu bur-cu gü-lün ko-kar gü-lün ko-kar hep Tür - ki - ye

14

Gü - zel yur-dum Tür - ki-ye Tür - ki - ye De-ğer-sin her öv - güye öv - gü - ye

BİR DE BANA SOR
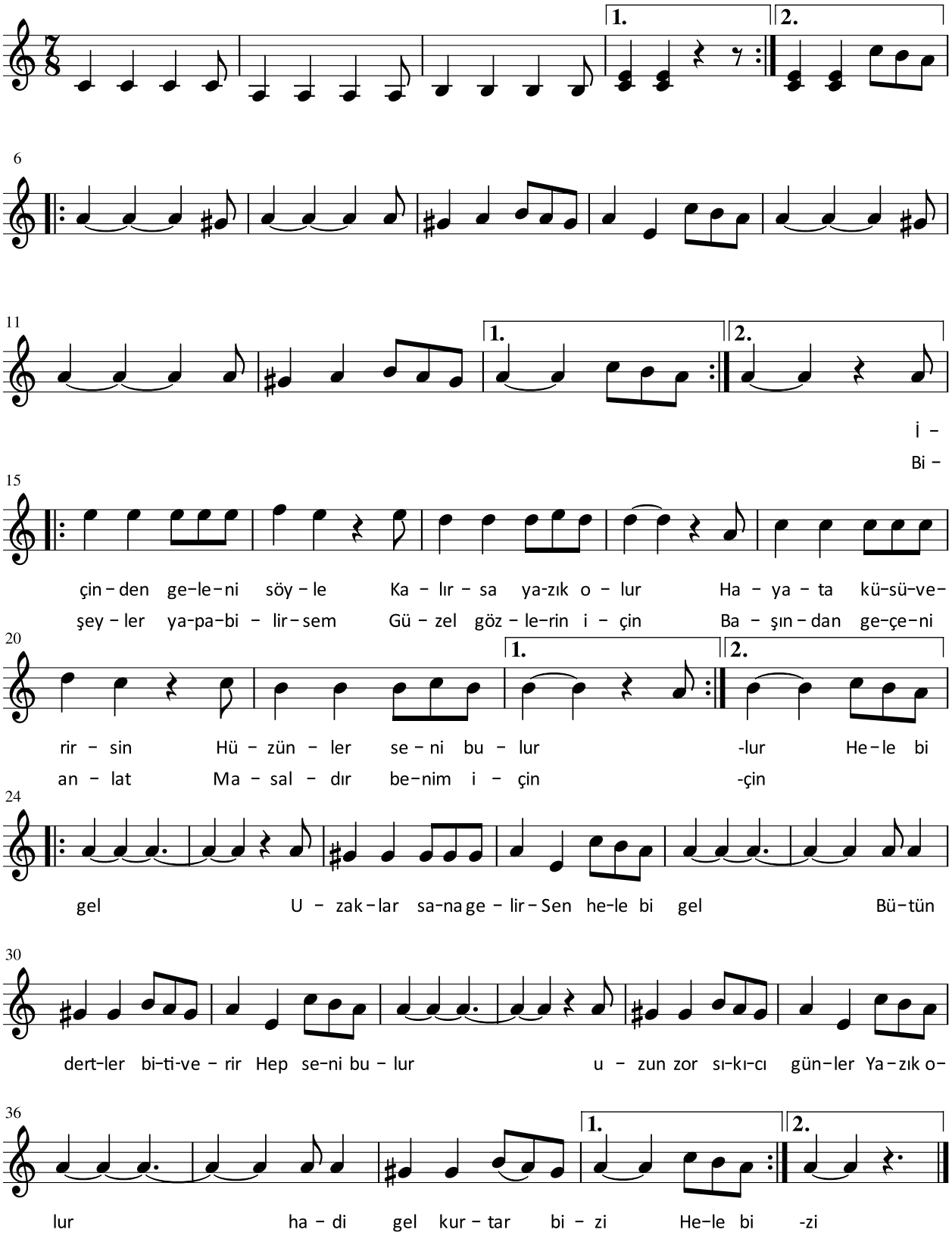
Söz : Çiğdem TALU
Beste : Melih KİBAR

HELE Bİ GEL
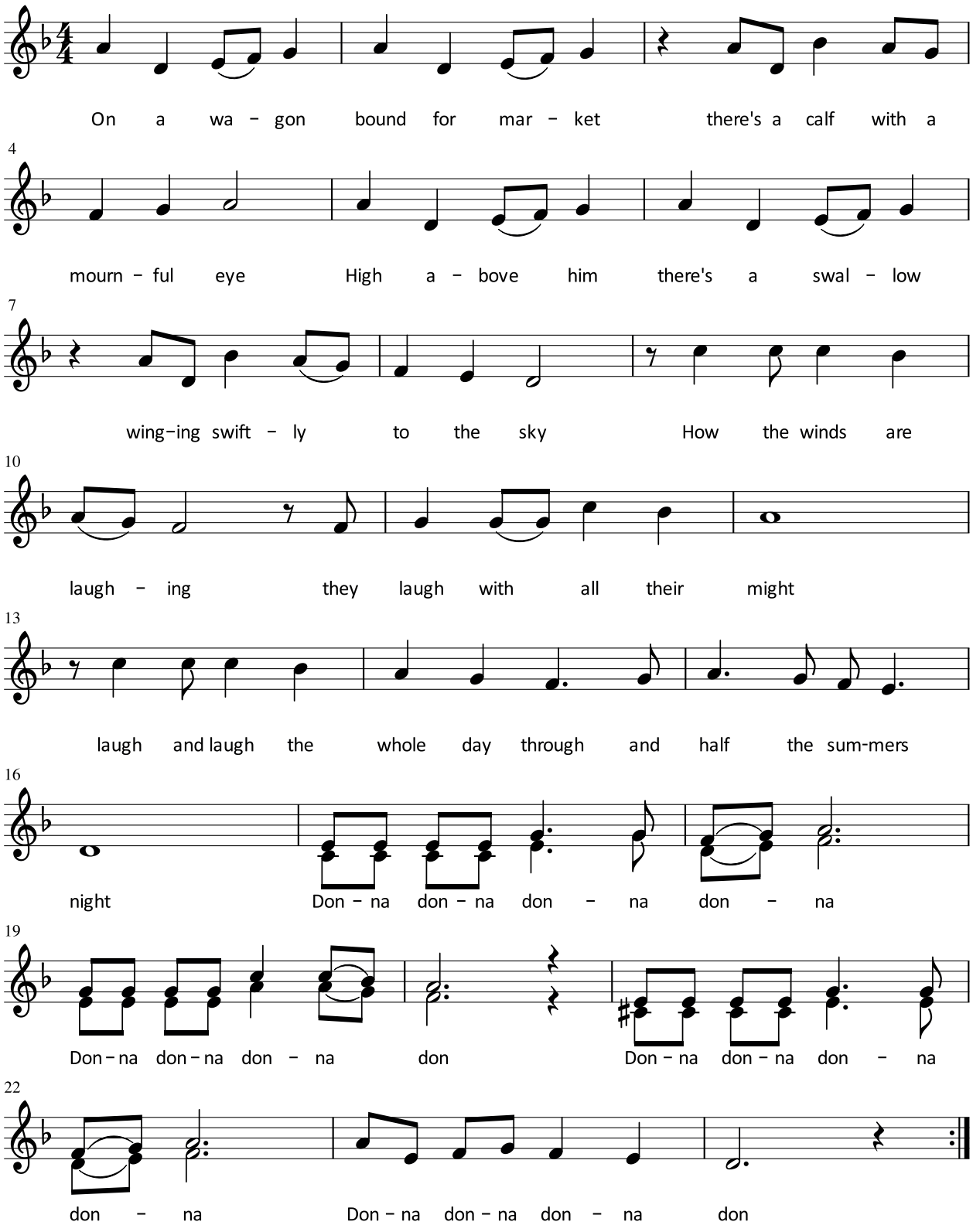
Söz ve Müzik: Sinan KAYNAKÇI

♩ = 130

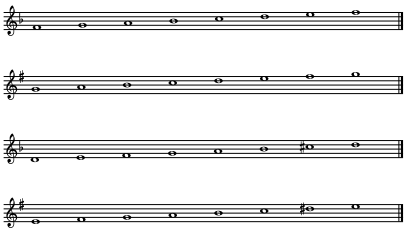

DONNA DONNA

Arthur KEEVES, Teddy SCHWARTZ

CEVAP ANAHTARI

1. ÜNİTE	2. ÜNİTE	3. ÜNİTE
1. C	**1.** bileşik	**1.**
2. vokal, konson	**2.** C	
3. D	**3.** E	
4. prozodi	**4.** A	
5. E	**5.** kanon	
		2. 17'li perde dizgesi
		3. E

4. ÜNİTE	5. ÜNİTE	6. ÜNİTE
1. Mehter	**1.** halk bilim (folklor)	**3.** D
2. C	**2.** Béla Bartók	
3. A	**3.** D	
4. D	**4.** A	
5. B	**5.** B	
6. B	**6.** D	
7. D		

TERİMLER SÖZLÜĞÜ

B

beste : **1.** Yaratılan müzik eseri, kompozisyon. **2.** Türk sanat müziğinde ses ve çalgı için bestelenen din dışı müzik formu.

bona : Bir müzik eserinin notalarının isimleri ile süre değerlerine uygun okunması.

D

diyafram : Karın boşluğunu göğüsten ayıran güçlü kas tabakası.

donanım : Anahtarın önünde yer alan tonaliteye ya da makama ait ses değiştirici işaretlerin yazıldığı bölüm.

E

etnomüzikolog : Müziği kültürel bağlamda ele alan ve inceleyen kişi.

F

füg : Kontrpuan (yatay çok seslilik) yöntemiyle yazılan eserlerin en olgun teknikve sanatsal ürünü.

H

hanende : Şarkı söylemeyi meslek edinmiş kimse, şarkıcı.

İ

icra : Eseri ses ve çalgı aracılığıyla seslendirme.

K

kantat : Kahramanlık ve din konularında yazılıp bestelenen şiir ya da bu şiirin orkestra eşliğindeki tek ya da çoksesli bestesi.

kâr : Türk sanat müziğinde din dışı, büyük, görkemli sözlü eser formu.

klavsen : Piyanodan önce kullanılmış, klavyeli, madenî sesli bir çalgı.

konçerto : Solo çalgı / çalgılar ve orkestra için bestelenmiş müzik formu.

köçekçe : Türk müziğinde kıvrak, coşkulu oyun havası.

kromatik : Birbirini izleyen, yanaşık yarım perde aralıklarının sırasıyla çıkarak ya da inerek ilerleyişi.

L

lied : **1.** Şarkı. **2.** Sanat değeri yüksek Alman stili şarkılara verilen ad.

lirik : Şiirsel, duygulu, dokunaklı.

M

Mevlevi ayini : Mevlevilerin dinsel törenlerde peşrevden sonra seslendirdikleri büyük soluklu tasavvufi müzik formu.

mızrap : Telli çalgıları çalmaya yarayan, kemik, maden, plastik veya özellikle kiraz ağacından yapılan alet, çalgıç, tezene, pena.

missa : Katolik kilise müziğinin önde gelen köklü bir formu.

N

naht : Ağacı yontarak ağaca şekil verme sanatı.

nüans : Müzikal ifadeye anlam kazandırmak amacıyla kullanılan ses gürlüğü işaretleri.

O

oda müziği : Az sayıda icracıdan oluşan küçük topluluklar için yazılmış müzik türü.

opera : Avrupa kültüründe 16. yüzyıldan itibaren geliştirilmiş müzikli tiyatro formu.

oratoryo : Dinsel ya da din dışı bir metin üzerine solo şarkıcılar, koro ve orkestra için bestelenen eser.

orkestra : Farklı türde ve sayıda çalgılardan oluşan topluluk.

P

peşrev : Türk sanat müziğinin en tanınmış ve yaygın çalgı müziği formu.

R

repertuvar : Bir müzik topluluğunun veya sanatçının hazırlamış olduğu parçalar, dağarcık.

rezonans : Ses dalgalarının titreşerek tınlaması.

S

salat : Türk sanat müziğinin dinsel müzik türündeki cami müziği biçimi.

sarabande : Üç vuruşlu, ağır tempolu, geleneksel İspanyol dansı.

saz semai : Türk sanat müziğinde fasılların sonunda çalınan bir saz eseri formu.

senfoni : Orkestra için sonat formunda bestelenmiş, genellikle dört bölümlü eser.

serenat : Rönesans Çağı'ndan başlayarak açık havada seslendirilen müzik.

seyir : Türk sanat müziğinde bir makamın sesleri arasındaki belirli perdeler üzerinde, kendine has uzun veya kısa kalışlar yapılarak oluşturulan ezgisel hareket (yörünge).

solfej : Notaların ad, yükseklik ve süre değerlerine (ritmine) göre seslendirilmesi.

sonat : Bir ya da iki çalgı için yazılmış üç dört bölümlü müzik yapıtı.

süit : Belli üsluplardaki dans parçalarının art arda dizilmesiyle oluşan çalgı müziği biçimi.

T

tezene : bkz. mızrap.

tonalite : Bir dizinin tonal ilkelere göre kuruluşu.

U

ulama : Sözlü anlatımda ünsüzle biten bir kelime ile ardından ünlüyle başlayan kelimenin ses bakımından hece oluşturacak şekilde bağlanarak söylenmesi.

uvertür : **1.** Açılış, giriş müziği. **2.** Opera, operet, müzikal ve orkestra yapıtlarının girişi için bestelenen senfonik eser.

KAYNAKÇA

1. ANGI, H. (1977). **Marşlarda-Türkülerde Atatürk.** Ankara: Angı Yayınları.
2. AK, A. Ş. (2003). **Türk Mûsikîsi Tarihi**. Ankara: Akçağ Yayınları.
3. AKDOĞU, O. (1991). **Türk Mûsikîsi Nazariyatı Dersleri**. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
4. AKDOĞU, O. (1996). **Türk Müziğinde Türler ve Biçimler.** İzmir: Ege Üniversitesi Yayınları.
5. AYDOĞAN, S. (2005). **Koro Şarkıları ve Türküleri**. Ankara: Arkadaş Yayınevi.
6. AYDOĞAN, S. (2007). **Oynayarak Eğlenerek Müzik Dilini Öğreniyoruz**. Ankara: Arkadaş Yayınları.
7. AYDOĞAN, S. ve İLİK, A.A. (1989). **Blokflüt ile Müzik Eğitimi**. Ankara: Arkadaş Yayınevi.
8. BİLGİN, S. (2003). **Piyano Eşlikli Marşlar**. Ankara: Evrensel Müzikevi.
9. BİLGİN, S. (2004). **1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu Bildirisi SDÜ**. Isparta.
10. CANGAL, N. (2002). **Armoni**. Ankara: Arkadaş Yayınları.
11. CANGAL, N. (2005). **Müzik Formları**. Ankara: Arkadaş Yayınları.
12. COŞKUN, K. (1992). **Türk Halk Müziği Bilgileri.** İzmir: Ege Üniversitesi Ders Notları.
13. ÇETİN, N. ve KAYA, H. (2015). **Kul Himmet'in Bir Mecmuada Yer Alan 50 Şiiri.** Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi (Cilt 8, Sayı 37).
14. ÇEVİK, S. (1999). **Koro Eğitimi Yönetimi ve Teknikleri**, Ankara: Yurtrenkleri Yayınevi.
15. DELİORMAN, L. (1999). **Marşlarımız**. İstanbul: Millî Eğitim Yayınları.
16. EGÜZ, S. (1991). **Toplu Ses Eğitimi 1. Temel Konular**. Ankara: Ayyıldız Matbaası AŞ.
17. EYÜBOĞLU, B. R. (2003). **Dol Karabakır Dol.** İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
18. Genelkurmay Başkanlığı. (1984). **Atatürkçülük (Cilt I)**. İstanbul: Millî Eğitim Basımevi.
19. GÜLDAŞ, T. (2012). **Bağlama Metodu Etütler-Pozisyonlar-Tavırlar**. İzmir: Ünal Ofset Matbacılık.
20. HOŞSU, M. (1997). **Geleneksel Türk Halk Müziği Nazariyatı**. İzmir: Peker Ambalaj.
21. İMAN, Y. (2016). **On Yaş Altı Çocuklar İçin Piyano Metodu**. Ankara: Arkadaş Yayınevi.
22. İLİK, A. ve FARKAS, R. (2003). **Elektronik Org Eğitimi ve Popüler Müzikler.** Ankara: Arkadaş Yayınevi.
23. KAYA, G. E. (2011). **Bağlama Metodu**. İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi Müdürlüğü.
24. KILIÇ, F. ve KÖKEL, C. (2005). **Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Araştırma Dergisi**.
25. OKYAY, E. (1969). **Okul Müzik Eğitimi**. Ankara: Üçer Yayınları.
26. ÖZALP, M. N. (1986). **Türk Mûsikîsi Tarihi-Derleme (Cilt I-II)**. Ankara: TRT Müzik Dairesi Yayınları.
27. ÖZBEK, M., SUN, M., TUĞCULAR, E. vd. (1989). **Türk Halk Müziği Çalgı Bilgisi**. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
28. ÖZGÜR, Ü. ve AYDOĞAN, S. (2015). **Gelenekten Geleceğe Makamsal Türk Müziği**. Ankara: Arkadaş Yayınevi.

29. ÖZGÜR, Ü. ve AYDOĞAN, S. (2002). **Müziksel İşitme Okuma**. Ankara: Sözkesen Matbaası.
30. ÖZGÜR, Ü. ve AYDOĞAN, S. (2015). **Müziksel İşitme Okuma Eğitimi ve Kuram**. Ankara: Arkadaş Yayınevi.
31. ÖZKAN, İ. H. (1984). **Türk Mûsikîsi Nazariyatı ve Usûlleri Kudüm Velveleleri**. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
32. ÖZTUNA, Y. (1990). **Büyük Türk Mûsikîsi Ansiklopedisi (Cilt I-II)**. Ankara: Başbakanlık Basımevi.
33. SAY, A. (1995). **Müzik Tarihi**. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
34. SAY, A. (1998). **Türkiye'nin Müzik Atlası**. İstanbul: Borusan Kültür Sanat Yayınları AŞ.
35. SAY, A. (2002). **Müzik Sözlüğü**. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
36. SAY, A. (2005). **Müzik Ansiklopedisi**. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
37. SÖZER, V. (1964). **Müzik ve Müzisyenler Ansiklopedisi**. İstanbul: Tan Gazetesi ve Matbaası.
38. SUN, M. ve SUN, İ. (1994). **50 Yılın En Güzel Okul Şarkıları**. Ankara: Önder Matbaası.
39. SUN, M. (2004). **Kır Çiçekleri**. Ankara: Sun Yayınevi.
40. SUN, M. (2004). **Solfej 1**. Ankara: Sun Yayınevi.
41. SUN, M. (2006). **Çocuklar ve Gençler İçin Şarkı Demeti**. Ankara: Sun Yayınları.
42. SUN, M., SUN, İ. ve KUTERDEM, L. (2014). **Seksen Yılın En Güzel Okul Şarkıları**. Ankara: Sun Yayınevi.
43. SÜER, R. (1975). **Millî Marşlarımızdan Bir Demet**. İstanbul: Millî Eğitim Basımevi.
44. TDK Türkçe Sözlük. (2012). Ankara: TDK Yayınları.
45. TDK Yazım Kılavuzu. (2012). Ankara: TDK Yayınları.
46. TEKİN, H. S. (2016). **Türk Mûsikîsi Nazariyatı ve Solfej 1**. Ankara: Müzik Eğitimi Yayınları.
47. TRT Müzik Dairesi Başkanlığı. (1998). **Türk Halk Müziğinden Seçmeler-1**. Ankara: TRT Müzik Dairesi Yayınları.
48. TRT Müzik Dairesi Başkanlığı. (1998). **Türk Sanat Müziği Seçme Eserler I**. Ankara: Müzik Dairesi Başkanlığı Yayınları.
49. TRT Müzik Dairesi Başkanlığı. (1999). **Türk Sanat Müziği Seçme Eserler II**. Ankara: Müzik Dairesi Başkanlığı Yayınları.
50. TUĞRUL, M. (1944). **Hikâyet-i Kerem Han.** Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi (Cilt 2, Sayı 3).
51. TURHAN, S. (1999). **Anadolu Halk Türküleri ve Ezgileri**. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
52. UÇAN, A. (2015). **Türk Müzik Kültürü.** Ankara: Evrensel Müzik ve Yayınevi.
53. ULUÇ, M. Ö. (2002). **Müzik Sözlüğü**. Ankara: Yurtrenkleri Yayınevi.
54. YAMAN, A. (2005). **Hoca Ahmet Yesevi ile Bağlantılı ve Literatürde Az Bilinen Alevi-Bektaşi Erenleri**. Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi.
55. YILDIRIM, S. ve AKKUŞ, B. **Elektronik Org Metodu 2**. Ankara: Ezgi Yayıncılık.

KAYNAKÇA (ŞARKI)

S.No.	ŞARKI ADI	KAYNAKÇA
1	100. Yıl Atatürk Marşı	Blokflüt ile Müzik Eğitimi, s. 93
2	Ağla Gözüm Ağla	TRT-TSM Repertuvarı, Sıra No: 14653
3	Ağlama Değmez Hayat Bu Gözyaşlarına	TRT-TSM Repertuvarı, Sıra No: 8947
4	Allı Gelin	Koro Şarkıları ve Türküleri, s.114
5	Amman Avcı Vurma Meni	TRT-TSM Repertuvarı, Sıra No: 929
6	Aşka Gönül Vermem Aşka İnanmam	TRT-TSM Repertuvarı, Sıra No: 631
7	Atabarı	Anadolu Halk Türküleri ve Ezgileri, s. 37
8	Beyler Bahçesinde Gandiller Yanar	TRT-THM Repertuvarı, Sıra No: 3420
9	Bir Dalda İki Kiraz	Türk Sanat Müziği Seçme Eserler I, s. 407
10	Bir de Bana Sor	Eser sahiplerinden izin alındı.
11	Cumbanchero	Elektronik Org Metodu 2, s. 33
12	Cumhuriyet Marşı	Piyano Eşlikli Marşlar, s. 21
13	Cumhuriyet Valsi	Eser sahibinden izin alındı.
14	Çalın Davulları Çaydan Aşağya	TRT-THM Repertuvarı, Sıra No: 2661
15	Çanakkale İçinde	Anadolu Halk Türküleri ve Ezgileri, s. 175
16	Çemberimde Gül Oya	Türk Halk Müziğinden Seçmeler-1, s. 155
17	Değirmen (İki sesli)	Blokflüt ile Müzik Eğitimi, s. 95
18	Dertli Kaval	Seksen Yılın En Güzel Okul Şarkıları, s. 26
19	Dona Dona	Elektronik Org Eğitimi ve Popüler Müzikler, s. 94
20	Emanetine Sahibim Ata'm	Eser sahibinden izin alındı.
21	En Güzel Yönetim	Piyano Eşlikli Marşlar, s. 24
22	Evlerinin Önü Bulgur Kazanı	TRT-THM Repertuvarı, Sıra No: 1806
23	Geçmesin Günümüz Sevgilim Yasla	TRT-TSM Repertuvarı, Sıra No: 4611
24	Gemiciler Kalkalım	Türk Halk Müziğinden Seçmeler-1, s. 230
25	Gençlik Marşı	Marşlarda-Türkülerde Atatürk, s. 48
26	Görem Dedim Göremedim (İki sesli türkü)	Koro Şarkıları ve Türküleri, s. 102
27	Gurbet İçimde Bir Ok Her Şey Bana Yabancı	Türk Sanat Müziği Seçme Eserler I, s. 438

28	Güzel Yurdum	Koro Şarkıları ve Türküleri, s. 36
29	Hangi Bağın Bağbanısan	TRT-THM Repertuvarı, Sıra No: 2846
30	Hele Bi Gel	Eser sahibinden izin alındı.
31	Hey Güzeller	TRT-THM Repertuvarı, Sıra No: 607
32	Hoş Geldiniz (Kanon)	Çocuklar ve Gençler İçin Şarkı Demeti, s. 88
33	İleri Marşı	Millî Marşlarımızdan Bir Demet, s. 54
34	İzmir'in Dağlarında	Seksen Yılın En Güzel Okul Şarkıları, s.34
35	İzmir'in Kavakları	Anadolu Halk Türküleri ve Ezgileri, s. 162
36	Kahraman (Thine Be The Glory)	Koro Şarkıları ve Türküleri, s. 58
37	Madımak	Kır Çiçekleri, s. 39
38	Ne Sevincin Ömrü Varmış	TRT-TSM Repertuvarı, Sıra No: 8065
39	Öğretmen Marşı	Piyano Eşlikli Marşlar, s. 54
40	Polyushka Polye	On Yaş Altı Çocuklar İçin Piyano Metodu, s. 84
41	Santa Lucia	Blokflüt ile Müzik Eğitimi, s. 88
42	Sevgi Her Şeydir	Çocuklar ve Gençler İçin Şarkı Demeti, s. 76
43	Solfej Kanonu	Koro Şarkıları ve Türküleri, s. 23
44	Sunamız Gölde Kaldı	TRT-THM Repertuvarı, Sıra No: 3018
45	Vatan Marşı	Millî Marşlarımızdan Bir Demet, s. 38
46	Yıllar Sonra Rastladım	Türk Sanat Müziği Seçme Eserler II, s. 390
47	Yurdum İçin	Marşlarımız, s.95

GENEL AĞ KAYNAKÇASI

1. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_content&view=category&id=50 (20.12.2017-13.15)
2. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&view=gts (25.12.2017-15.30)
3. http://turkoloji.cu.edu.tr/CUKUROVA/sempozyum/semp_3/duymaz.php (04.07.2017-11.00)
4. http://www.hbvdergisi.gazi.edu.tr/index.php/TKHBVD/article/viewFile/1942/1485 (04.07.2017-12.00)
5. http://dergipark.gov.tr/download/article-file/179926 (04.07.2017-12.25)
6. https://www.tbmm.gov.tr/tarihce/ataturk_konusma/4d4yy.htm (24.04.2018-15.30)

GÖRSEL KAYNAKÇA

1. ÜNİTE

Ünite Kapak Görseli: Shutterstock ID: 648996148 ET: 20.12.2017-13.10

Görsel 1.1: Şarkı söyleme
Shutterstock ID: 151192073 ET: 20.12.2017-13.00

2. ÜNİTE

Ünite Kapak Görseli: Shutterstock ID: 562318297 ET: 20.12.2017-13.20

3. ÜNİTE

Ünite Kapak Görseli: Görsel tasarım uzmanı tarafından hazırlandı.

Görsel 3.1: Bağlamada 17'li perde dizgesi
Shutterstock ID: 780217084 ET: 21.12.2017-13.00

4. ÜNİTE

Ünite Kapak Görseli: Shutterstock ID: 618907631 ET: 21.12.2017-13.50

Görsel 4.1: Mehter takımı
Shutterstock ID: 306013904 ET: 21.12.2017-14.50

Görsel 4.2: Ali Ufkî Bey
Görsel tasarım uzmanı tarafından hazırlandı.

Görsel 4.3: Buhurîzade Mustafa Itrî
Görsel tasarım uzmanı tarafından hazırlandı.

Görsel 4.4: Kantemiroğlu
Shutterstock ID: 23084698 ET: 05.01.2018-14.00

Görsel 4.5: III. Selim
http://img.fatih.bel.tr/assets/photo2014/altsiteler/kultur_sanat/tarihin-tebessumu/tarihin-tebessumu-mart.jpg?w=250
ET: 05.01.2018-14.00

Görsel 4.6: Hamparsum Limonciyan
Görsel tasarım uzmanı tarafından hazırlandı.

Görsel 4.7: Antonio Vivaldi
Shutterstock ID: 113592943 ET: 05.01.2018-10.00

Görsel 4.8: Johann Sebastian Bach
Shutterstock ID: 252132457 ET: 05.01.2018-11.00

Görsel 4.9: Georg Friedrich Handel
Shutterstock ID: 88588996 ET: 05.01.2018-12.00

Görsel 4.10: Joseph Haydn
Shutterstock ID: 363038111 ET: 05.01.2018-13.00

Görsel 4.11: Wolfgang Amadeus Mozart
Shutterstock ID: 252135655 ET: 05.01.2018-14.10

Görsel 4.12: Ludwig van Beethoven
Shutterstock ID: 252139636 ET: 05.01.2018-15.20

5. ÜNİTE

Ünite Kapak Görseli: Shutterstock ID: 142650565 ET: 20.12.2017-10.00

Görsel 5.1:	Béla Bartók Görsel tasarım uzmanı tarafından hazırlandı.
Görsel 5.2:	Muzaffer Sarısözen Görsel tasarım uzmanı tarafından hazırlandı.
Görsel 5.3:	Nida Tüfekçi Görsel tasarım uzmanı tarafından hazırlandı.
Görsel 5.4:	Özay Gönlüm Görsel tasarım uzmanı tarafından hazırlandı.
Görsel 5.5:	Ali Ekber Çiçek Görsel tasarım uzmanı tarafından hazırlandı.
Görsel 5.6:	Koyun atlatma geleneği (Denizli/Çal) Zeki AKAKÇA'dan alınmıştır.
Görsel 5.7:	Semah http://basin.kulturturizm.gov.tr/Resim/199411,nevruz-13jpg.png ET: 25.04.2018-18.00
Görsel 5.8:	Sema gösterisi Shutterstock ID: 541702735 ET: 20.12.2017-11.00
Görsel 5.9:	Çalpara Shutterstock ID: 213507151 ET: 20.12.2017-12.10
Görsel 5.10:	Nağara (Koltuk davulu) Shutterstock ID: 97282901 ET: 20.12.2017-13.20
Görsel 5.11:	Tambura Shutterstock ID: 780217084 ET: 20.12.2017-14.25
Görsel 5.12:	Tar Görsel tasarım uzmanı tarafından hazırlandı.
Görsel 5.13:	Kabak kemane Shutterstock ID: 627179492 ET: 20.12.2017-15.30
Görsel 5.14:	Karadeniz kemençesi Shutterstock ID: 119289526 ET: 20.12.2017-16.35
Görsel 5.15:	Dilli kaval Görsel tasarım uzmanı tarafından hazırlandı.
Görsel 5.16:	Sipsi Görsel tasarım uzmanı tarafından hazırlandı.
Görsel 5.17:	Kudüm Görsel tasarım uzmanı tarafından hazırlandı.
Görsel 5.18:	Bendir Shutterstock ID: 778240240 ET: 20.12.2017-17.00
Görsel 5.19:	Ut Shutterstock ID: 771170359 ET: 20.12.2017-18.05
Görsel 5.20:	Kanun Görsel tasarım uzmanı tarafından hazırlandı.
Görsel 5.21:	Klasik kemençe Görsel tasarım uzmanı tarafından hazırlandı.
Görsel 5.22:	Yaylı tambur Görsel tasarım uzmanı tarafından hazırlandı.
Görsel 5.23:	Klarnet Shutterstock ID: 135208976 ET: 20.12.2017-19.10

Görsel 5.24: Ney
Shutterstock ID: 118896385 ET: 20.12.2017-20.00
Görsel 5.25: Orkestra şefi
Shutterstock ID: 139178339 ET: 07.02.2018-11.00

6. ÜNİTE
Ünite Kapak Görseli: Shutterstock ID: 740770609 ET: 20.12.2017-19:.20